

UURING

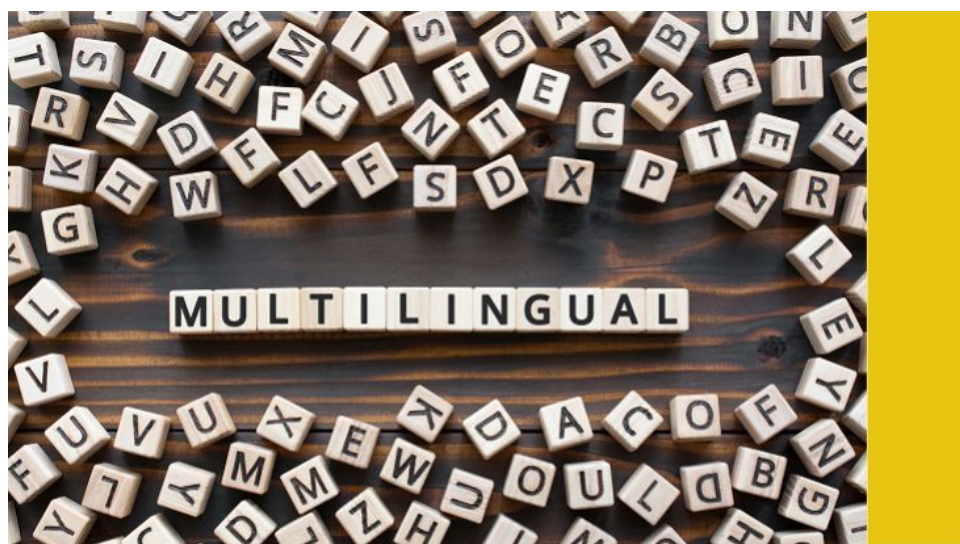
Kultuuri- ja hariduskomisjoni taotlusel

Euroopa Parlament

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma kommunikatsioonipoliitika

S

Kultuur ja haridus

Struktuuri- ja ühtekuuluvuspoliitika osakond

Sisepoliitika peadirektoraat

PE 699.648 – september 2022

Eüropo
Demokratio
Esperanto

Pierre Dieumegardi koostatuddokument

Euroopa -Demokraatia-Esperanto

Käesolev dokument mitmekeelsuse kohta Euroopa Liidu kommunikatsioonipoliitikas oli ainult inglise keeles [ELi veebisaidil olevas PDF-failis](#). Algdokumendi monokeelsus takistas suuremal osal Euroopa elanikkonnast olemast teadlik selles sisalduvast teabest. See takistas neil osalemast aruteludes, mis viiksid Euroopa Liidu parema juhtimiseni, vastupidiselt inimõiguste ülddeklaratsioonile (eelkõige artiklid 2 ja 21) ning Lissaboni lepingule (eelkõige artiklid 2 ja 8).

Masintõlke ja mõne inimese toimetamise teel koostatud „ajutise“ dokumendi eesmärk on võimaldada rohkematel inimestel ELis tutvuda ELi koostatud (ja nende maksudest rahastatud) dokumentidega.

On soovitav, et ELi administratsioon võtaks üle oluliste dokumentide tõlkimise. Olulised dokumendid ei ole mitte ainult seadused ja määrused, vaid ka oluline teave, mis on vajalik teadlike otsuste tegemiseks koos.

Et arutada meie ühist tulevikku koos ja võimaldada usaldusväärseid tõlkeid, oleks rahvusvaheline esperanto keel oma lihtsuse, korrektsuse ja täpsuse tõttu väga kasulik.

Võtke meiega ühendust: <http://www.europokune.eu> <https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

=====

Mõned huvitavad punktid sellest dokumendist:

Tabel 8 ja 7. peatükk: kui EL kasutab oma teatises ainult inglise keelt, saab avaldatud dokumentide sisust aru ainult 13–45 % EL 27 täiskasvanutest. Teisisõnu **on enamik Euroopa elanikkonnast arutelust ja otsuste tegemisest välja jäetud.**

– 4. peatükk: ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelepoliitika on sageli ebaselge ja ebaselge; eelkõige ei ole Euroopa Komisjoni kodukorras ametlikult määratletud tema keeltekasutuse korda. „*ELi teabevahetuse läbipaistvust saaks parandada, kui veebisaitidel keelte kasutamist käsitlev poliitika määratletaks selgemalt kooskõlas Euroopa Ombudsmani suunistega ning kui institutsioonide, organite ja asutuste keeltekasutuse kord oleks selgem nende veebisaitidel avaldatud sisetöödokumentide suhtes kohaldatavate eeskirjade osas.*“

TEADUSUURINGUD KULTUSKOMITEELE

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma kommunikatsioonipoliitikas

Abstraktne

Uuringus hinnatakse ELi lähenemisviisi mitmekeelsusele oma kommunikatsioonipoliitikas. Mitmekeelsuse kohustuste ning ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimide ja -tavade järgimise uurimiseks kasutatakse uuenduslikke segameetodeid, eelkõige ELi veebisaitidel. Uuritakse ka EL 27 elanike keeleoskuse sobivust. Esitatakse poliitikasoovitused ELi kommunikatsioonipoliitika läbipaistvuse ja juurdepääsetavuse suurendamiseks, võttes arvesse teostatavuspiiranguid.

Käesolevat dokumenti taotles Euroopa Parlamendi kultuuri- ja hariduskomisjon.

AUTORID

Projektijuht: Dr Carlos MENDEZ (Euroopa poliitikauuringute keskus (EPRC Delft ja Glasgow, Strathclyde'i Ülikool)

Projektimeeskond: Dr. Michele GAZZOLA, prof Laure CLEMENT-WILZ, dr Vasiliki TRIGA, dr Fernando MENDEZ, dr Costas DJOUVAS, Antonis CHARAMBOULOS, prof John BACHTLER

Vastastikused eksperdi hinnangud:

Louvaini ülikool (UCLouvain): Dr Louise-Amélie COUGNON Eötvös Loránd University (ELTE): Prof dr Réka SOMSSICH

Teadusuuringute administraatorid: Pierre HERIARD (*25.06.1977 | †11.05.2022), Balazs MELLAR, Kristiina MILT

Projekti-, avaldamis- ja teabevahetusabi: Anna Dembek, Kinga OSTA-SKA, Stéphanie DUPONT, Euroopa Parlamendi struktuuri- ja ühtekuuluvuspoliitika osakond

KEELELISED VERSIOONID

Originaal: EN

KIRJASTAJA KOHTA

Poliitikaosakonnaga ühendust võtmiseks või meie kultuuri- ja hariduskomisjoni töö kohta teabe saamiseks kirjutage aadressil: Poldep-cohesion@ep.europa.eu

Käsikiri valmis septembris 2022 © Euroopa Liit, 2022

See dokument on kokkuvõtlikult kättesaadav Internetis koos võimalusega alla laadida täistekst aadressil: <https://bit.ly/3TpqJ8e>

Käesolev dokument on kättesaadav Internetis aadressil: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2022\)699648](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2022)699648)

Lisateave poliitikaosakonna poolt kultuuri- ja hariduskomisjonile tehtavate uuringute kohta on kättesaadav aadressil: <https://research4committees.blog/cult/>

Jälgi meid Twitteris: @PolicyCULT

Palun kasutage käesolevale uuringule viitamiseks järgmist viidet:

Mendez, C, Gazzola, M, Clément-Wilz, L, Triga, V, Mendez, F, Djouvas, C, Charamboulos, A ja Bachtler, J. 2022, CULT-komisjoni uuring – Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma kommunikatsioonipoliitikas, Euroopa Parlament, struktuuri- ja ühtekuuluvuspoliitika osakond, Brüssel

Palun kasutage tekstisest tsitaatide puhul järgmist viidet:

Mendez, C, Gazzola, M, Clément-Wilz, L, Triga, V, Mendez, F, jt. (2022)

VASTUTUSE VÄLISTAMINE

Käesolevas dokumendis esitatud arvamuste eest vastutavad ainuisikuliselt autorid ja need ei pruugi esindada Euroopa Parlamendi ametlikku seisukohta.

Reprodutseerimine ja tõlkimine mitteärielistel eesmärkidel on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale ja avaldajale teatatakse sellest ette ja saadetakse koopia. © Kaanepilt, mida kasutatakse Adobe Stocki litsentsi alusel

Sisukord

LÜHENDITELOETELU.....	9
KASTIDENIMEKIRI.....	10
ARVUDE LOETELU.....	10
TABELITELOEND.....	11
KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE.....	12
Peamised järelused.....	12
Soovitused.....	13
1 SISSEJUHATUS.....	15
2 UURIMISMETOODIKA.....	16
3 ÕIGUSLIK RAAMISTIK.....	17
3.1 Sissejuhatus.....	17
3.2 Meetodid.....	17
3.3 Põhiseadus.....	17
3.4 Teisene õigus.....	19
3.5 Euroopa Liidu Kohtu praktika.....	25
3.6 Järeldus.....	29
ELI INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE ⁴ KEELEREŽIIMI JA VEEBISAIDI KEELEPOLIITIKAT.....	30
4.1 Sissejuhatus.....	30
4.2 Meetodid.....	30
4.3 Keelerežiimid ELi institutsioonides, organites ja asutustes.....	31
4.4 Keelte kasutamine ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaitidel.....	37
4.5 Järeldus.....	39
5 MITMEKEELNE TÜPOLOOGIA.....	41
5.1 Sissejuhatus.....	41
5.2 Meetodid.....	41
5.3 Veebisaidi kommunikatsiooni- ja avaldamiskord.....	42
5.4 Veebisaidi kommunikatsioon ja määruse nr 1 keelerežiim.....	45
5.5 Halli ala piiritlemine: Sisuline lähenemine.....	47
5.6 Järeldus.....	51
6. MITMEKEELSUSE KAARDISTAMINE ELI VEEBISAITIDEL.....	53
6.1 Sissejuhatus.....	53
6.2 Meetodid.....	53
6.3 Mitme keele indeks ELi veebisaitidel.....	56

6.4 ELi institutsioonid.....	58
6.5 Euroopa Liidu asutused ja ametid.....	65
6.6 ELi institutsioonide, organite ja asutuste võrdlus.....	69
6.7 Järeldus.....	70
7. EUROOPLASTE KEELEOSKUS.....	72
7.1 Sissejuhatus.....	72
7.2 Meetodid.....	72
7.3 Tulemused.....	73
7.4 ELi veebilehtede külastajate keeleline profiil.....	79
7.5 Masintõlke roll.....	80
7.6 Mitmekeelsuse edendamine haridussüsteemis.....	81
7.7 Järeldus.....	83
8. JÄRELDUSED JA SOOVITUSED.....	84
VIITED.....	89
I LISA: ELI INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE VEEBISAIIDI KEELEPOLIITIKA NING ASUTUSTE KEELEREŽIIM.....	94
A1.1 ELi institutsioonid.....	94
A1.2 ELi asutused.....	96
A1.3 Täielik ELi asutuste veebisaidi keelepoliitika.....	97
A1.4 Keelerežiim ja ELi asutuste veebisaidi keelepoliitika.....	102
2.LISA: VEEBISAITIDE ANALÜÜSIMISE METOODIKA.....	122
A2.1 Andmete kogumise ja analüüsimise meetodika.....	122
A2.2 Veebilehtede või veebijaotiste valikukriteeriumid.....	126
A2.3 Mitmekeelsuse indeks.....	126
A2.4 kontrollitud ELi asutuste veebisaidid (juuli 2021).....	129
3.LISA: INTERVJUU ANALÜÜS.....	132
A3.1 Sissejuhatus.....	132
A3.2 Tõlget ja suulist tõlget käsitlevate otsuste tegemine.....	132
A3.3 Viimase viie aasta peamised suundumused.....	135
A3.4 Digitaalsete tehnoloogiate roll.....	137
A3.5 Läbipaistvus ja vastutus.....	139
LISA 4: EUROOPA ELANIKE KEELEOSKUS.....	140
LISA 5: MASINTÕLGE.....	146
A5.1 Mis on masintõlge?.....	146
A5.2 masintõlke pakkujad.....	147
Masintõlke kasutamine ELi institutsioonides.....	148

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

LÜHENDITELOETELU

ACER	European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators
AES	Adult Education Survey (Eurostat, 2016)
Cedefop	European Centre for the Development of Vocational Training
CEPOL	European Union Agency for Law Enforcement Training
Charter	Charter of Fundamental Rights of the European Union
CJEU	Court of Justice of the European Union
CoR	European Committee of the Regions
CULT Committee	European Parliament's Committee on Culture and Education
DGT	Directorate-General for Translation
EBA	European Banking Authority
ECA	European Court of Auditors
ECB	European Central Bank
ECHA	European Chemicals Agency
ECR	European Court Reports
EDA	European Defence Agency
EEA	European Environment Agency
EESC	European Economic and Social Committee
EFSA	European Food Safety Authority
EIB	European Investment Bank
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority
ELRC	European Language Resource Coordination
EMA	European Medicines Agency
ENISA	European Union Agency for Cybersecurity
EP	European Parliament
EUIPO	European Union Intellectual Property Office
eu-LISA	European Union Agency for the Operational Management of Large-Scale IT Systems
EU-OSHA	European Agency for Safety and Health at Work
Eurofound	European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
Eurojust	European Union Agency for Criminal Justice Cooperation
Europol	European Union Agency for Law Enforcement Cooperation
FRA	European Union Agency for Fundamental Rights
MT	Machine Translation
NMT	Neural Machine Translation
OJ	Official Journal of the European Union
Regulation No 1	Council Regulation No 1 of 15 April 1958 determining the languages to be used by the
SRB	Single Resolution Board
Staff Regulations	Staff Regulations of Officials of the European Union
TEU	Treaty on European Union
TFEU	Treaty on the Functioning of the European Union

KASTIDE NIMEKIRI

Lahter 1: Mitmekeelsust käsitlevad õigusnormid ELi aluslepingutes (ELi leping ja Euroopa Liidu toimimise leping).....	18
2. Mitmekeelsust käsitlevad sätted Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.....	19
Lahter 3: Eeskiri nr 1 (2013. aasta konsolideeritud versioon).....	21
Selgitus 4 Euroopa Kohtu suurkoda, komisjon vs. Itaalia.....	28
Lahter 5: Neli loogilist sammu mitmekeelse vajaduste tüpoloogia suunas.....	48
Lahter 6: Mitmekeelne vajab tüpoloogiat.....	49
Lahter 7: A2.3: Mitmekeelsuse mõõdik.....	127

ARVUDE LOETELU

Joonis 1: Mitmekeelset indeksit sisu klassifitseerimiseks ELi veebisaitidel.....	57
Joonis 2: ELi veebisaitide sisu klassifitseerimise mitmekeelse indeksi rühmitamine.....	57
Joonis 3: Euroopa Parlamendi mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	58
Joonis 4: Euroopa Parlamendi mitmekeelsuse indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)	59
Joonis 5: Euroopa Komisjoni mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	60
Joonis 6: Euroopa Komisjoni mitme keele indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)....	60
Joonis 7: Nõukogu mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	61
Joonis 8: Nõukogu mitme keele indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (2. paneel).....	61
Joonis 9: EKP mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	62
Joonis 10: EKP mitmekeelsuse indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2).....	62
Joonis 11: Euroopa Liidu Kohtu mitmekeelne indeks sisu (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2).....	63
Joonis 12: Euroopa Liidu Kohtu mitmekeelsuse indeks vajaduste järgi (1. paneel) ja keel (2. paneel).....	63
Joonis 13: Euroopa Kontrollikoda mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keele (paneel 2) järgi....	64
Joonis 14: Euroopa Kontrollikoja mitmekeelsuse indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2).....	64
Joonis 15: ELi institutsioonide „sisu“ ja „Needs“ punktide võrdlus.....	64
Joonis 16: Euroopa Ombudsmani mitme keele indeks sisu (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)....	65
Joonis 17: Regioonide Komitee mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	66
Joonis 18: EMSK mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	66
Joonis 19: EU-OSHA mitme keele indeks sisu (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2).....	67
Joonis 20: EFSA mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	67
Joonis 21: FRA mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (2. paneel).....	68

Joonis 22: ECHA mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2).....	68
Joonis 23: ELi üksuse keskmiste mitmekeelsete punktisummade võrdlus (rühmitamata ja rühmitamata).....	69

TABELITE LOEND

Tabel 1: Määruse nr 1 artiklitehindamine.....	22
Tabel 2: Peamised keelelised õigusnormid personalieeskirjades.....	24
Tabel 3: Ülevaade ELT seeriastest ja allseeriastest.....	42
Tabel 4: Sise- ja välissuhtlemine eeskirjas nr 1.....	45
Tabel 5: Veebisaidi sisu ja mitmekeelsete vajaduste vastavus.....	55
Tabel 6: Üksuse analüüsitud veebilehtede maht kahanevas järjekorras.....	55
Tabel 7: 25–64-aastaste Euroopa elanike keeleoskus keelte kaupa.....	73
Tabel 8: Keeleliselt kaasatud 25–64-aastaste Euroopa elanike osakaal ELi kommunikatsioonipoliitika liikide ja keelelise kaasatuse määratlemise lähenemisviisi järgi.....	76
Tabel A3.1: Intervjuude loend.....	132
Tabel A4.1: Keeleliselt kaasatud 25–64-aastaste Euroopa elanike osakaal ELi kommunikatsioonipoliitika liikide, keelelise kaasatuse määratluse ja riikide kaupa.....	140
Tabel A4.2: Keeleliselt kaasatud 25–64-aastaste Euroopa elanike protsent ELi kommunikatsioonipoliitika liikide, keelelise kaasatuse määratluse ja vanuserühma järgi.....	142
Tabel A4.3: Keeleliselt kaasatud 25–64-aastaste Euroopa elanike osakaal ELi kommunikatsioonipoliitika liikide kaupa keelelise kaasatuse määratluse ja edukalt läbitud haridustaseme järgi.....	142
Tabel A4.4: Keeleliselt kaasatud 25–64-aastaste Euroopa elanike protsent ELi kommunikatsioonipoliitika liikide, keelelise kaasatuse määratluse ja kutsealade kaupa.....	144
Tabel A5.1: Erinevate masintõlke meetodite tugevad ja nõrgad küljed.....	147

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Uuringus hinnatakse ELi lähenemisviisi mitmekeelsusele oma kommunikatsioonipoliitikas. Kasutatakse segameetodit, mis hõlmab kirjanduse läbivaatamist, õigus- ja poliitikaanalüüsi, ELi veebisaitide kvantitatiivset analüüsi, intervjuusid ELi ekspertidega ja uuringuandmete analüüsi.

Peamised järeldused

ELi institutsioonid, organid ja asutused täidavad ametlikult ELi mitmekeelsuse kohustusi. Seda hõlbustab regulatiivsete kohustuste paindlikkus ja sellise tervikliku raamistiku puudumine, mis tagaks digitaalajastule sobivad ühtsed standardid, eelkõige ELi veebisaitide osas.

Määrus nr 1 on ELi mitmekeelsuse kohustuste õiguslik alus. Selles sätestatakse eeskirjad, millega määratakse kindlaks ELi institutsioonides, organites ja asutustes kasutatavad keeled, ning nähakse ELi üksustele ette paindlikkus otsustada, milliseid keeli konkreetsetel juhtudel kasutada, näiteks töödokumentides või ekspertidega peetavatel sisekoosolekutel. Mitmekeelset digitaalset suhtlust ei ole seni käsitletud määruses nr 1 ega Euroopa Liidu Kohtu praktikas. Seetõttu ei tõlgita palju veebis avaldatud sisu, sest seda peetakse sisesuhtluse kõrvalsaaduseks. See tähendab, et avaldatud dokumendid, mis võivad mõjutada kodanikke, ettevõtjaid ja liikmesriike, ei pruugi alati olla kättesaadavad nende keeles.

Selles uuringus väidetakse õiguslikule põhjendusele tuginedes, **et mitmekeelsuse kohustusi tuleks kohaldada teatavat liiki veebisaitide sisu** suhtes. Selleks tehakse ettepanek kasutada mitmekeelset vajaduste tüpoloogiat, et selgitada, mis liiki sisu tuleks tõlkimisel esmatähtsaks pidada. See põhineb järgmise järjestuse alusel: (a) põhidokumendid, mis on õiguslikult kohustatud olema kättesaadavad või esitatud kõigis ELi keeltes; b) algdokumendid, mis peaksid olema kättesaadavad kõigis ELi ametlikes keeltes nende sisulise sisu ja võimaliku mõju tõttu kodanike, ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste õigustele ja kohustustele, nt riigiabi suunised, ELi rahastamisprogrammid või pakkumiskutsed; ning c) teisesed dokumendid, mis on mitmekeelsete vajaduste ja juurdepääsetavuse seisukohast madalama järjekohaga ning kus masintõlget saaks kasutada, kui inimtõlke jaoks puuduvad ressursid.

Uuring näitab olulisi erinevusi mitmekeelse sisu kättesaadavuses, mis peaks olema kättesaadav kõigis ametlikes keeltes. See on mitmekeelsete punktisummade hindamise tulemus, mis põhineb mitmekeelsete vajaduste tüpoloogia kohaldamisel ELi institutsioonide veebisaitidel. Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpanga veebisaidid ei toimi hästi selliste jaotiste avaldamisel, millel on „peamiselt põhisisu“ ja „enamasti esmane“ sisu, mis peaks olema kättesaadav kõigis ELi keeltes. Seevastu Euroopa Ülemkogu/Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Kontrollikoja veebisaitide toimimine on väga hea. Euroopa Parlamendil on ka suhteliselt kõrge punktisumma.

Teine oluline järeldus on **see, et ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimid ei ole piisavalt läbipaistvad ja ametlikud.** Režiimid ei ole mõnikord täpsustatud või on sageli ebaselged. Samamoodi on enamik ELi institutsioone ja organeid avaldanud veebisaidi keelepoliitika, kuid enamik ameteid ei ole seda teinud. See ei ole kooskõlas Euroopa Ombudsmani soovitustega, milles nõutakse ELi ametlike keelte kasutamise poliitika selget määratlemist ja avaldamist.

EL ei jälgi ega vaata süstemaatiliselt läbi keelerežiimide, -tavade ja veebisaitide keelepoliitika suurt valikut. See kahjustab läbipaistvust ja aruandekohustust ning takistab ametlikumat lähenemisviisi mitmekeelsele suhtlusele ühiste standarditega.

Mitmekeelse sisu pakkumise varieeruvus ELi veebisaitidel ja nende sees tähendab, et see suhtluskanal ei vasta alati kõigi sihtrühmade vajadustele. Kõige mitmekeelsema sisuga 13 ELi veebisaidi analüüs näitas, et mõnedel veebisaitidel oli mitu keelelist indeksit, milles võetakse

arvesse veebisaidi erinevaid sisujaguseid, samal ajal kui teised said paremini hakkama. Suurimad mitmekeelsed hinnangud olid kuue saidi puhul, mille tulemused olid tublisti kõrgemad kui 13 veebisaidi keskmine (Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Liidu Nõukogu/Euroopa Ülemkogu (jagatud veebisait), Euroopa Kontrollikoda, Euroopa Parlament, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur ning Euroopa Ombudsman). Teine veebisaitide kogum on keskmise ulatusega ja hõlmab Euroopa Komisjoni (kõige lähemal ELi veebisaitide keskmisele) ning Euroopa Kemikaaliametit ja Euroopa Regioonide Komiteed (mõlemad on madalamad). Viimane klaster hõlmab nelja veebisaiti, mis toimivad halvasti ja kus mitmekeelse sisu kättesaadavus on madal (Euroopa Keskpang, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Toiduohutusamet, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet). Lisaks sellele ei avalda enamik ELi ametite veebisaitide (mida hinnati lisaks eespool nimetatule kvalitatiivselt) sisu kõigis ametlikes keeltes ja need on tegelikult ühekeelsed inglise keeles.

Alternatiivne mitmekeelne indeks, milles vaadeldakse ainult veebilehtede kogumahtu, võtmata arvesse sisukategooriate erinevusi, suurendab kahe veebisaidi (Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet) toimivust marginaalselt, kuid vähendab enamiku veebisaitide toimimist, mõnel juhul, näiteks Euroopa Ombudsmani puhul.

Kui kasutatakse ainult inglise keelt, on juurdepääs ELi avaldatud sisule väike. Eurostati täiskasvanuhariduse uuringu (2016) analüüs näitab, et umbes kolmandik 25–64-aastastest ELi elanikest räägib ainult oma emakeelt. ELis ei ole ühist keelt, mida valdav osa elanikkonnast räägiks väga heal tasemel (s.t emakeelena või võõrkeelena). Umbes 20 % ELi täiskasvanud elanikest on võimelised suhtlema väga heal tasemel saksa keeles, järgnesid prantsuse keel (umbes 16 %), itaalia keel (14 %) ja inglise keel (13 %). Kui dokument avaldatakse ainult inglise keeles, saab sellest aru 13–45 % ELi täiskasvanud elanikkonnast (vahemik sõltub keeleoskuse mõõtmiseks kasutatavast näitajast). See osakaal suureneb 43–65 %ni kolmekeelses kommunikatsioonipoliitikas (inglise, prantsuse ja saksa keeles). Täielikult mitmekeelne teabevahetuspoliitika tagab infosisu kättesaadavuse 97–99 % ELi täiskasvanud elanike jaoks.

Kuna kommunikatsioonipoliitikas ei pöörata tähelepanu mitmekeelsuse tähtsusele, võib see suurendada arusaama, et EL on kaugel ja kodanikest lahutatud, arvestades praegust keeleoskuse jaotust elanikkonnas. ELi keelerežiimid on erinevate huvide, sealhulgas märkimisväärsete ressursipiirangute tasakaalustamise tulemus. See kujutab endast ELi institutsioonide jaoks poliitilist ja operatiivset väljakutset. Kuigi mitmekeelne kord ei ole vahendite hankimise seisukohast vaba, on see kõige tõhusam ja kättesaadavam teabevahetuspoliitika, võttes arvesse ELi elanike keeleoskuse praegust jaotust.

Soovitused

Uuringu tulemuste põhjal esitatakse järgmised soovitused.

- **1. soovitus: Töötada välja ühine ja läbipaistev raamistik ja standardid mitmekeelseks teabevahetuseks, sealhulgas digitaalvaldkonnas.** Kui puudub poliitiline soov määruse nr 1 reformiks, võiks Euroopa Parlament institutsioonidevahelise kokkuleppega edendada ametliku ühise raamistiku ja standardite loomist. ELi internetipõhise teabevahetuse suhtes tuleks kohaldada mitmekeelsuse kohustust mitte ainult seoses sisuga, mis on käesolevas uuringus määratletud põhisisuna, vaid ka „esmase“ sisuga.
- **Soovitus 2: Korrapäraste aruannete abil institutsionaliseerida õigusnormidele vastavuse, haldusliku läbipaistvuse ja vahendite kasutamise korrapärane järelevalve, et tagada mitmekeelne teabevahetus.**
- **3. soovitus: Luua mitmekeelsuse ametnik, et vaadata läbi tavad, keelerežiimid ja veebisaidi keelepoliitika.** Ametnik peaks vastutama korrapärase järelevalvearuande eest ja andma aru Euroopa Parlamendile.

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

- **Soovitus 4: Edendada ametlike keelte kasutamist digitaalses suhtluses, et parandada juurdepääsetavust ja kodanikulähedust.**
- **Soovitus 5: Suurendada ELi eelarveeraldisi mitmekeelsuse jaoks.** See aitab võidelda viimastel aastatel toimunud kärbetega kirjaliku ja suulise tõlke teenustes.

1 SISSEJUHATUS

Euroopa Liit (EL) on pühendunud keelelisele mitmekesisusele ja mitmekeelsuse edendamisele. ELi teabevahetuspoliitika on väga oluline, sest see mõjutab otseselt ELi institutsioonide, liikmesriikide ja kodanike vahelisi suhteid. Mitmekeelsus aitab tuua ELi kodanikele lähemale, hõlbustades arusaamist ELi institutsioonidest, austades kultuurilist mitmekesisust ning aidates kaasa läbipaistvusele ja aruandekohustusele. See edendab Euroopa avalikku sfääri ning hõlbustab teadlikkust ja juurdepääsu ELi integratsioonist tulenevatele võimalustele.

Uuringu põhieesmärk on **hinnata ELi lähenemisviisi mitmekeelsusele oma kommunikatsioonipoliitikas ja esitada soovitusi.** Konkreetsed eesmärgid on järgmised:

1. Hinnata **ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimide ning nende veebisaidi keelepoliitika nõuetekohasust ja läbipaistvust.**
2. Kaardistada **ELi ametlike keelte kasutamine** kõigis ELi sidekanalites, keskendudes veebisaitidele.
3. Saada **poliitilisi õppetunde ja soovitusi** ELi poliitikakujundajatele.

Uuringu käsitletakse nelja uurimisküsimust:

1. **Vastavus:** Kas ELi institutsioonid, organid ja asutused järgivad määrust nr 1 ja ELi keeleõigust üldiselt ning milline on selle mõju nende teabevahetuspoliitikale?
2. **Keelerežiimid:** Millised on praktikas vastu võetud ja järgitavad keelerežiimid? Kas need süsteemid on läbipaistvad ja ametlikud?
3. **Keelelised praktikad:** Kas veebisaidi keelepoliitika keelepraktika vastab sihtrühma vajadustele? Kuidas saaksid need organisatsioonid kõige paremini kohaneda praeguse keelelise kontekstiga?
4. **Mõju poliitikale:** Milliseid soovitusi saab teha ELi poliitikakujundajatele?

Kasutatakse kombineeritud meetoditel põhinevat lähenemisviisi, mis hõlmab kirjanduse läbivaatamist, õigus- ja poliitikaanalüüsi, tiptasemel andmekaevet ja kvantitatiivseid meetodeid ELi veebisaitide mitmekeelsete omaduste analüüsimiseks, intervjuusid ELi poliitikaekspertidega kirjaliku ja suulise tõlke alal ning uuringuandmete analüüsi ELi elanike keeleoskuse kohta.

See uuring on üles ehitatud järgmiselt.

- 2. peatükis on esitatud uurimismetoodika (tehnilised üksikasjad on esitatud lisades).
- 3. peatükis vaadatakse läbi mitmekeelse teabevahetuse ELi õigusraamistik ja käsitletakse õigusnormidele vastavuse küsimust.
- 4. peatükis analüüsitakse ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimi ja veebisaidi keelepoliitikat ning hinnatakse nende läbipaistvust.
- 5. peatükis vaadatakse läbi veebisaitide kaudu toimuva mitmekeelse suhtluse õiguslik „hall piirkond“ ja töötatakse välja mitmekeelne vajaduste tüpoloogia.
- 6. peatükis kaardistatakse mitmekeelsuse tase ELi veebisaitidel, arvutades mitmekeelsuse indekseid, et võrrelda keelelise mitmekesisuse mustreid.
- 7. peatükis uuritakse ELi elanike keeleoskuse jaotust, kasutades uuringuandmeid, et hinnata, kas ELi teabevahetuspoliitika on kättesaadav.
- 8. peatükis esitatakse järeldused ja soovitused.

2 UURIMISMETOODIKA

Selles uuringus on kasutatud uurimiseesmärkide saavutamiseks segameetodeid, sealhulgas kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete meetodite uuenduslikku kombinatsiooni.

Esiteks viidi **läbi kirjanduse läbivaatamine, õigus- ja poliitikaanalüüs**, et vaadata läbi mitmekeelne õigusraamistik (3. peatükk), keelerežiimid ja veebisaidi keelepoliitika (4. peatükk), sealhulgas akadeemilised ja poliitikauuringud ning muud uuringu seisukohast olulised väljundid, nagu ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelenormid/määrused. Selle ülesande raames töötati välja ka „mitmekeelsete vajaduste tüpoloogia“ (5. peatükk) ning vaadati läbi masintõlge ja ettepanekud mitmekeelsuse parandamiseks ELi haridussüsteemis (7. peatükk).

Teiseks hõlmas **kvantitatiivne andmete kogumine ja analüüs** andmekaeve ja kvantitatiivsete meetodite kasutamist ELi veebisaitide mitmekeelsete omaduste analüüsimiseks. Meeskond koondas 13 ELi veebisaidi kaudu suure andmekogumi, mis koosneb enam kui 1,5 miljonist veebilehest. Veebisaitide kaardistamiseks (6. peatükk) hinnati mitmekeelseid atribuute, arvutades mitmekeelse indeksi, mida kohaldati ELi veebisaitide/veebiosade sisu ja 5. peatükis välja töötatud mitmekeelse vajaduste liigituse suhtes.

Kolmandaks kasutati **uuringuandmete analüüsi**, et hinnata, mil määral on ELi keelerežiim ELi kodanikele kättesaadav, arvutades ELi dokumentidest aru saava elanikkonna osakaalu ELi teabevahetuspoliitika eri keelekombinatsioonide puhul, tuginedes Eurostati täiskasvanuhariduse uuringule (7. peatükk).

Lõpetuseks **küsitleti** 12 ELi ametnikku, kes osalesid ELi institutsioonides, organites ja asutustes keele- ja kommunikatsioonipoliitikas. Keskenduti mitmekeelsetele kommunikatsiooniteemadele, mis on seotud kirjaliku ja suulise tõlke suutlikkuse, värbamise, teabevahetuse, digitaalsete vahendite kasutamise ja läbipaistvusega. Intervjuusid kasutati keelerežiimide ja -tavade analüüsimisel (4. peatükk). Küsitluste kokkuvõtte on esitatud 3. lisa.

Lisateave meetodite kohta on esitatud igas peatükis koos tehniliste üksikasjadega, mis on esitatud lisades ELi veebisaitidel (2. lisa) ja ELi elanike keeleoskuse kohta (4. lisa).

3 ÕIGUSLIK RAAMISTIK

PEAMISED JÄRELDUSED

- Õigusaktide, Euroopa Liidu Kohtu praktika ja asjakohase kirjanduse läbivaatamine tõstatab küsimusi seoses mitmekeelsuse eeskirjadega seotud põhimõtete praeguse kohaldamisega, „erijuhtumite doktriini“ määratlusega, läbipaistvusega, ametnike ja lepinguliste töötajate töölevõtmisega ning (ametliku) avaldamise mõistega.
- Määrus nr 1 on ELi institutsioonide keelelise võrdõiguslikkuse ja piiratud keelekorralduse nurgakivi. Selles sätestatakse institutsioonide ja kodanike vahelise otsesuhtlusega seotud mitmekeelsuse kohustused, trükised ja üldkohaldatavad õigusnormid ning täpsustatakse institutsioonilise keelelise autonoomia tingimust.
- Määrusega nr 1 kehtestatakse üldine keeltekasutuse kord, mida kohaldatakse organite ja asutuste suhtes, kui asutamismääruses ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti.
- Määruse nr 1 tekstiline ja teleoloogiline tõlgendus näitab, et selle peamine eesmärk on edendada mõistmist mitmekeelsuse kaudu ja seega publiku keelelist kaasamist, samas kui erandiks on valida, milliseid keeli kasutatakse ainult „erijuhtudel“.
- Veebisaidi suhtlust ja mitmekeelsust ei ole seni käsitletud positiivses õiguses ega Euroopa Liidu Kohtus. Euroopa Liidu Kohus on aga kohandanud kohaldatavat ELi õigust vastavalt veebisaidi edastamise uuele tegelikkusele, kui tuleb kaitsta õigust kohtule.

3.1 Sissejuhatus

Käesolevas peatükis vaadatakse läbi **ELi mitmekeelse teabevahetuse õigusraamistik ja täpsemalt veebisaitide kommunikatsiooni** õigusraamistik. Eristame: esmane õigus, mis hõlmab aluslepinguid ja põhiõiguste hartat; ja teisese õiguse mõistes „määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled“, Euroopa Liidu Kohtu põhikiri, Euroopa Kohtu kodukord ja Üldkohtu kodukord ning Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjad (edaspidi „personalieeskirjad“). Kuigi ELi institutsioonide, organite ja asutuste kommunikatsioonipoliitika suhtes kohaldatava ELi mitmekeelsuse õiguse peamine allikas on määrus nr 1 ja selle tõlgendamine Euroopa Liidu Kohtus, ei ole Euroopa Liidu Kohus seni veebilehe kaudu teavet edastanud.

3.2 Meetodid

Käesolev peatükk tugineb õigusallikatele (esmane ja teisene õigus, Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika) ja õiguskirjandusele, et anda struktureeritud ülevaade mitmekeelse teabevahetuse õigusraamistikust ja paremini mõista selle kohaldamist veebisaidi teabevahetuse suhtes. Pakutakse ka kehtival positiivsel õigusel põhinevat õiguslikku tõlgendust, eriti kui õiguslik kontekst ei ole stabiilne või selge või kui esineb lünki.

3.3 Põhiseadus

Esmane õigus hõlmab nii aluslepinguid (Euroopa Liidu leping ja Euroopa Liidu toimimise leping) kui ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“).

• Euroopa Liidu eesmärgid

Euroopa Liidu lepingu artikkel 3: „[Liit] austab oma rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning tagab Euroopa kultuuripärandi kaitse ja edendamise.“

ELi toimimise lepingu artikli 165 lõige 1: „Liit aitab kaasa kvaliteetse hariduse arendamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning vajaduse korral toetades ja täiendades nende tegevust, respektides samal ajal täielikult liikmesriikide vastutust õpetamise sisu ja haridussüsteemide korralduse eest ning nende kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.“

ELi toimimise lepingu artikli 165 lõige 2: „Liidu tegevuse eesmärk on [...] arendada hariduses Euroopa mõõdet, eelkõige liikmesriikide keelte õpetamise ja levitamise kaudu.“

• Tekstide võrdväärne autentsus ja aluslepingu keelte loetelu

ELi lepingu artikli 55 lõige 1: „Käesolev leping, mis on koostatud ühes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles, kusjuures tekstid on võrdselt autentsed, antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsuse arhiivi, kes edastab tõestatud koopia kõigi teiste allkirjutanud riikide valitsustele.“

ELi toimimise lepingu artikkel 358: „Käesoleva lepingu suhtes kohaldatakse [ELL] artikli 55 sätteid.“

ELi lepingu artikli 55 lõige 2: „Käesoleva lepingu võib tõlkida ka mis tahes muudesse keeltesse, mille on kindlaks määranud liikmesriigid nende põhiseadusliku korra kohaselt, millel on ametlik staatus kogu oma territooriumil või osal sellest. Asjaomased liikmesriigid esitavad selliste tõlgete tõestatud koopiad, mis antakse hoiule nõukogu arhiivi.“

Deklaratsioon nr 16 Euroopa Liidu lepingu artikli 55 lõike 2 kohta: „Konverents leiab, et võimalus koostada aluslepingute tõlkeid artikli 55 lõikes 2 nimetatud keeltesse aitab kaasa artikli 3 lõike 3 neljandas lõigus sätestatud eesmärgile austada liidu rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust. Sellega seoses kinnitab konverents, et liit on pühendunud Euroopa kultuurilisele mitmekesisusele ning pöörab jätkuvalt erilist tähelepanu nendele ja teistele keeltele.“

Konverents soovib liikmesriikidel, kes soovivad kasutada artikli 55 lõikes 2 sätestatud võimalust, edastada nõukogule kuue kuu jooksul alates Lissaboni lepingu allkirjastamise kuupäevast keel või keeled, millesse aluslepingud tõlgitakse.“

• ELi kodanike õigused

ELi toimimise lepingu artikli 20 lõike 2 punkt d: „[Liidu kodanikel] on õigus pöörduda petitiooniga Euroopa Parlamendi poole, pöörduda Euroopa Ombudsmani poole ning pöörduda liidu institutsioonide ja nõuandvate organite poole ükskõik millises aluslepingu keeles ning saada vastus samas keeles.“

ELi toimimise lepingu artikkel 24: „Iga liidu kodanik võib kirjutada ükskõik millisele käesolevas artiklis või Euroopa Liidu lepingu artiklis 13 osutatud institutsioonile või asutusele ühes Euroopa Liidu lepingu artikli 55 lõikes 1 nimetatud keeltest ja saada vastuse samas keeles.“

• Keelekorraldus teiseses õiguses

ELi toimimise lepingu artikkel 342: „Ilma et see piiraks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja sätete kohaldamist, määrab liidu institutsioonide keeli reguleerivad eeskirjad nõukogu ühehäälselt määrustega.“

ELi toimimise lepingu artikkel 118: „Nõukogu kehtestab seadusandliku erimenetluse kohaselt määrustega Euroopa intellektuaalomandi õiguste keelekorra. Nõukogu teeb ühehäälselt otsuse pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.“

ELi toimimise lepingu artikli 207 lõige 4: „Nõukogu teeb ühehäälselt otsuse ka lepingute üle läbirääkimiste pidamiseks ja nende sõlmimiseks: a) kultuuri- ja audiovisuaalteenustega kauplemise valdkonnas, kui need lepingud võivad kahjustada liidu kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.“

Allikas: enda väljatötamine

Lahter 1: Mitmekeelsust käsitlevad õigusnormid ELi aluslepingutes (ELi leping ja Euroopa Liidu toimimise leping)

Esmase õiguse sätted mitmekeelsuse kohta on väga erinevad. ELi lepingu artikli 55 lõikes 1 on loetletud 24 keelt, milles ELL on koostatud, ja need on autentseid. Artikli 55 lõikega 2 ja deklaratsiooniga nr 16 nähakse ette võimalus tõlkida leping täiendavatesse keeltesse. Nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 358, on ELi toimimise leping autentne samades keeltes kui Euroopa Liidu leping, millel on samad tagajärjed. Artikli 165 lõikes 2 on osutatud liikmesriikide keelte õpetamisele ja levitamisele omistatud tähtsusele. ELi toimimise lepingu artikkel 342 annab nõukogule õigusliku aluse ELi institutsioonilise keeltekasutuse korra vastuvõtmiseks. ELi kodakondsust käsitlevate sätetega antakse ELi kodanikele tingimusteta õigused, näiteks õigus pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole ja pöörduda Euroopa Ombudsmani poole mis tahes aluslepingu keeles. Mis puudutab kodanike õigust suhelda ELiga, siis on ELi toimimise lepingu artiklis 24 (ja samamoodi harta artikli 41 lõikes 4) sätestatud, et nad saavad kirjutada ainult ELi institutsioonidele, ombudsmanile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. ELi toimimise lepingu artikli 20 kohaldamisala on laiem kui ELi toimimise lepingu artikkel 24: kodanikud võivad „adresseerida“, mis tähendab nii kirjalikku kui ka suulist suhtlust, kõiki institutsioone ja nõuandvaid organeid, sealhulgas ameteid.

Harta artiklis 22 korraldatakse eesmärgi austada ELi rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust (ELi lepingu artikkel 3). **Keelelise mitmekesisuse austamine, kui sellele viidatakse teiseses õigusaktis, tähendab, et EL ei riku poliitika rakendamisel olemasolevat keelelist mitmekesisust ning et mitmekeelsuse edendamine on üks ELi poliitikavaldkondadest (ELi toimimise lepingu artikli 167 lõige 1).** Seega ei loo käesolev artikkel õiguslikku kohustust, kuid sarnaselt aluslepingute mis tahes eesmärgiga võib see artikkel aidata tõlgendada teiste sätete eesmärki.

Keelelise **diskrimineerimise keelu põhimõtet (või keelelise võrdõiguslikkuse põhimõtet)** kaitseb ka harta artikkel 21, mida kohaldatakse üksnes juhul, kui liidu õigus on kohaldatav. Harta kohaldamisala on ELi õiguse kohaldamisala (Euroopa Kohtu otsus Åklagaren, 2013, punkt 21)¹. See tähendab, et ELi institutsioonid ja asutused ei tohi seda artiklit aluslepingutega antud volituste kasutamisel rikkuda. Vastavalt **õigusele heale haldusele** „võib igaüks kirjutada liidu institutsioonidele ühes aluslepingute keeltest ja tal peab olema vastus samas keeles“ (harta artikli 41 lõige 4).

- Mittediskrimineerimine

Artikli 21 lõige 1: „Keelatud on igasugune diskrimineerimine mis tahes põhjusel, nagu [...] keel [...]“.

- Kultuuriline, usuline ja keeleline mitmekesisus

Artikkel 22: Liit austab kultuurilist, usulist ja keelelist mitmekesisust.

- Õiguse heale haldusele

Artikli 41 lõige 4: „Igaüks võib kirjutada liidu institutsioonidele ühes aluslepingute keeltest ja tal peab olema vastus samas keeles“.

Allikas: enda väljatöötamine

2. Mitmekeelsust käsitlevad sätted Euroopa Liidu põhiõiguste hartas

3.4 Teisene õigus

Teiseses õiguses reguleeris nõukogu ELi institutsioonide keelerežiimi nõukogu määruses nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled, ning sätestas

1 Euroopa Kohtu otsus Åklagaren, C 617/10 [2013]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9E6804D1FA607C57315C3FC586503F57?text=&docid=134202&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=7116443>

Euroopa Liidu Kohtu suhtes erandi. ELi institutsioonide ja asutuste keeltekasutuse kord sõltub ka määrusest, millega kehtestatakse Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused (edaspidi „personalieeskirjad“)².

3.4.1 Eeskiri nr 1

1958. aastal³ vastu võetud määrus nr 1, mis põhineb endisel EÜ asutamislepingu artiklil 217 (nüüd ELTL artikkel 342), kordas valitsustevahelist otsust, mis võeti vastu 24. juulil 1952 pärast Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingu jõustumist. Määrust nr 1 on muudetud seoses 1972., 1979., 1985., 1994., 2003., 2005. ja 2013. aasta ühinemistega. Määrust on muudetud ka määrusega⁴ 920/2005, et anda iiri keelele (erandiga) sama staatus kui teiste liikmesriikide ametlikel keeltel.

Määrus nr 1 on iga ELi institutsiooni keelise võrdõiguslikkuse ja piiratud keelekorralduse nurgakivi, sätestades, mida võib nimetada ELi mitmekeelsuse põhiseaduseks. Ametlikult on tegemist õigusaktiga, mida nõukogu saab ühehäälselt muuta. Tegemist on kokkuvõtliku määrusega, mis koosneb vaid kaheksast artiklist (3. selgitus). Määrus ei sisalda teksti eesmärkide ja tähenduse esialgset kirjeldust. See ei ole kunagi olnud üldise läbivaatamise/reformi objektiks, et võtta arvesse kodanike konteksti ja vajaduste muutumist.

2 Määrus nr 31 (EMÜ), 11 (Euratom), millega kehtestatakse Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused (EÜT P 045, 14.6.1962, lk 1385). Konsolideeritud tekst on kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01962R0031-20220101>

3 Määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT P 17, 6.10.1958, lk 385). Konsolideeritud tekst on kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01958R0001-20130701>

4 Nõukogu 13. juuni 2005. aasta määrus nr 920/2005 (ELT L 156, 18.06.2005, lk 3). Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32005R0920>

Määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled

EUROOPA MAJANDUSÜHENDUSE NÕUKOGU,

Võttes arvesse asutamislepingu artiklit 217, milles sätestatakse, et ühenduse institutsioonide keeli reguleerivad eeskirjad määrab nõukogu ühehäälselt, ilma et see piiraks Euroopa Kohtu kodukorra sätete kohaldamist;

Kõiki neljast keelest, milles asutamisleping on koostatud, tunnustatakse ühes või mitmes ühenduse liikmesriigis ametliku keelena;

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1: Liidu ametlikud keeled ja töökeeled on bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel.

Artikkel 2: Dokumendid, mille liikmesriik või liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluv isik saadab ühenduse institutsioonidele, võib koostada saatja valitud mis tahes ametlikus keeles. Vastus koostatakse samas keeles.

Artikkel 3: Dokumendid, mille ühenduse institutsioon saadab liikmesriigile või liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvale isikule, koostatakse selle riigi keeles.

Artikkel 4: Määrused ja muud üldkohaldatavad dokumendid koostatakse ametlikes keeltes.

Artikkel 5: Euroopa Liidu Teataja avaldatakse ametlikes keeltes.

Artikkel 6: Ühenduse institutsioonid võivad oma töökorras sätestada, milliseid keeli konkreetsetel juhtudel kasutatakse.

Artikkel 7: Euroopa Kohtu menetlustes kasutatavad keeled sätestatakse Euroopa Kohtu kodukorras.

Artikkel 8: Kui liikmesriigil on rohkem kui üks ametlik keel, kohaldatakse selle riigi taotlusel kasutatavale keelele tema õiguse üldsätteid.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Allikas: Eeskiri nr 1

Lahter 3: Eeskiri nr 1 (2013. aasta konsolideeritud versioon)

Tabelis 1 tuuakse esile iga artikli põhieeskirjad, märkimisväärsed õigusküsimused ning esitatakse ristviited käesoleva uuringu asjakohastele peatükkidele ja jagudele, mis sisaldavad täiendavat analüüsi.

Tabel 1: Määruse nr 1 artiklitehindamine

Artiklid	Põhireegel	Esialgne hindamine	Ristviide
Artikkel 1	Liidu 24 ametliku keele ametlikvõrdne staatus Viide „töökeelele“ ja „ametlikele keeltele“	<ul style="list-style-type: none"> • 24 ametlikku keelt on samad kui Euroopa Liidu lepingu artikli 55 lõike 1 24 keeles (van der Jeught, 2021) • Eristus „ei ole väga kasulik“ (van der Jeught, 2021); Ametliku keele ja töökeele määratlus puudub 	Arutelu selle eristuse ja töökeele üle 5. peatükis
Artiklid 2 ja 3	Otsene suhtlus liikmesriikide ja nende kodanikega nende ametlikus keeles	<ul style="list-style-type: none"> • ELi toimimise lepingu artikli 24 lõikes 4 sätestatud kodanike õigused • Puudub „liidu õiguse üldpõhimõte, mis annab igale kodanikule õiguse saada versioon kõigest, mis võib tema huve mõjutada, igas olukorras tema keeles“ (Euroopa Liidu Kohus, C.Kik, C-361/01 P, [2003],⁵punkt 82). • Taotleja peab paluma tõlget, kui ta ei saa aru komisjoni vastusest oma kaebusele (C-741/18 P – OPS Újpest vs. komisjon, punkt 16)⁶ 	3.4 Kohtupraktika Arutelu 5. peatükis
Artikkel 4	Määrused ja muud üldkohaldatavad dokumendid koostatakse kõikides ametlikes keeltes.	<ul style="list-style-type: none"> • Iirimaa erand lõppes 1. jaanuaril 2022.⁷ • Malta erand lõppes 1. mail 2007.⁸ • Üksikotsus ei pea tingimata olema koostatud kõigis ametlikes keeltes, isegi kui see võib mõjutada liidu kodaniku õigusi, kes ei ole selle adressaat, näiteks konkureeriv ettevõtja (Euroopa Kohus, C.Kik, C-361/01 P, [2003] punkt 85) • 	3.4 Kohtupraktika Arutelu 5. peatükis

5 Euroopa Kohtu otsus Kik vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, C-361/01 P, EKL 2003, lk 82. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=48555&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1562893>

6 Euroopa Liidu Kohus, kohtumäärus OPS Újpest vs. komisjon, C-741/18 [2019]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=223918&doclang=EN>

7 Nõukogu määrus (EL, Euratom) 2015/2264, millega pikendatakse ja kaotatakse järk-järgult määrusega (EÜ) nr 920/2005 kehtestatud ajutised erandmeetmed 15. aprilli 1958. aasta määrusest nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled, ja 15. aprilli 1958. aasta määrusest nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Aatomienergiaühenduses kasutatavad keeled (ELT L 322, 8.12.2015, lk 1). Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015R2264>

8 Nõukogu 1. mai 2004. aasta määrus (EÜ) nr 930/2004 ajutiste erandite kohta seoses Euroopa Liidu institutsioonide õigusaktide koostamisega malta keeles (ELT L 169, 1.5.2004, lk 1). Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0930>

Artikkel 5	ELT avaldamine ametlikes keeltes	<ul style="list-style-type: none"> • Iirimaa ja Malta varasemad erandid: vt eespool artikkel 4. • Pehme õiguse ebaselge staatus ning L ja C osa eristamine • Avaldamine ametlikus väljaandes avaldamisega samaväärsel veebisaidil (CJEU, PPG, C-625/11 P [2013], punkt 32) 	3.4 Kohtupraktika Arutelu 5. peatükis
Artikkel 6	ELi institutsioonide võimalus kodukorras sätestatud erijuhtudel sätestada, milliseid keeli tuleb kasutada	<ul style="list-style-type: none"> • Seaduslikud piiratud keelerežiimid • Nn erijuhtumite doktriin (van der Jeught, 2021) • ELi institutsioonide keelelise autonoomia õiguslik alus • Küsimus selle autonoomia piiride kohta 	3.4 Kohtupraktika Arutelu 5. peatükis
Artikkel 7	Euroopa Liidu Kohtu suhtes kohaldatavad erandid	<ul style="list-style-type: none"> • Euroopa Liidu Kohtu põhikiri • Euroopa Kohtu kodukord • Üldkohtu kodukord 	Lahter 4 allpool
Artikkel 8	Liikmesriikide institutsionaalne autonoomia oma ametliku keele valimisel Määruse kohustuslik ja vahetu kohaldatavus		

Artikkel 6 näib olevat vastupunkt artiklitele 1–5. Võib arvata, et mitmekeelsuse kohustuste järgimine on reegel ja võimalus kasutada erandina ühte või mitut keelt (Clément-Wilz, 2022b). Lisaks võiks kasutada funktsionaalset (või teleoloogilist) tõlgendust, mis põhineb ELi lepingu artiklis 3 sätestatud ELi eesmärkidel, et võtta arvesse keelelist mitmekesisust ja kodanike vajadusi. Määruse nr 1 kohaldamisala on formaalselt piiratud liidu institutsioonidega. Määruse nr 1 põhiseadusliku tähtsuse ja selle vastuvõtmise tõttu enne detsentraliseeritud asutuste loomist tuleks aga kõiki põhimõtteid kohaldada ELi organite ja asutuste suhtes, nagu on sätestatud kohtupraktikas ja kõige autoriteetsemas õiguskirjanduses. Üldkohus märkis, et artikliga 6 antud pädevus laieneb liidu organitele (Euroopa Kohus, GC., Italia vs. EMSK, 2011, punkt 42).⁹ Nimelt kehtestab määrus nr 1 üldise keeltekasutuse korra ja ainult juhul, kui määruses, millega luuakse organ või asutus, on ette nähtud konkreetne keelte kasutamise kord, mis kaldub sõnaselgelt kõrvale määruse nr 1 eeskirjadest, ei kohaldata seda määrust (Chiti, 2008, van der Jeught, 2021). Teisisõnu, see on „täpselt määruse konkretiseerimine, mis tugevdab ja laiendab selle üldist kohaldamisala“ (Gozzi, 2004). Igal juhul kohaldatakse aluslepingu sätteid, mis käsitlevad keelekasutust kodanikega suhtlemisel, ka ELi nõuandvate organite ja Euroopa Ombudsmani suhtes (vt eespool alapeatükk 3.3).

9 Euroopa Liidu Kohtu otsus kohtuasjas Itaalia vs. EMSK, T-117/08 [2011]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=81894&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=esimene&part=1&cid=1270101>

3.4.2 Euroopa Liidu Kohtus toimuva menetluse keeleline kord¹⁰

Nagu on sätestatud esialgsetes seisukohtades ja määruse nr 1 artiklis 7, kehtib Euroopa Liidu Kohtu (Euroopa Kohtu ja Üldkohtu) suhtes erandlik põhikiri. Nagu on selgitatud 4. peatükis, määratakse iga Euroopa Liidu Kohtule esitatud hagi puhul kindlaks kohtumenetluse keel. Kohtumenetluse keel on üks 24 ametlikust keelest. Eelotsusemenetluses on keel alati see, mida kasutab eelotsusetaotluse esitanud siseriiklik kohus. Otsehagide puhul võivad taotlejad valida kohtumenetluse keele. Nad ei ole seotud oma ega oma advokaadi kodakondsusega. Kui kostja on liikmesriik, on kohtumenetluse keel siiski selle riigi keel või üks keeltest. Kui kohtumenetluse keel on kindlaks määratud, tuleb seda kasutada kogu menetluse vältel nii kirjalikus kui ka suulisel menetluses. Kasutatava keele valik on siduv mitte ainult pooltele, vaid ka kolmandatele isikutele, kellele võidakse anda luba menetlusse astuda, välja arvatud liikmesriigid, kellel on artikli 38 lõike 4 alusel lubatud kasutada oma keelt (vt 4. peatüki punkt 4.3.4).

3.4.3 Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjad

Mitmekeelsust käsitlevad sätted sisalduvad ka personalieeskirjades, mis käsitlevad mittediskrimineerimist, keeleoskust ja töölevõtmise teadetes nõutavate keelte oskust, võttes arvesse täidetavate ametikohtade eripära. Tabelis 2 on esitatud iga asjaomase artikli põhisätted ning ristviited muudele sätetele ja kohtupraktikale.

Tabel 2: Peamised keelelised õigusnormid personalieeskirjades¹¹

Artiklid	Põhisätted	Märkused ja ristviited
Artikli 1 punkti d esimene lõik	„Keelatud on igasugune diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.“	Vt kohtupraktika punktis 3.4.2.
Artikli 1 punkti d alapunkt 6	„Arvestades mittediskrimineerimise põhimõtet ja proportsionaalsuse põhimõtet, peab nende kohaldamise mis tahes piiramine olema põhjendatud objektiivsetel ja mõistlikel alustel ning olema suunatud personalipoliitika raames üldistes huvides olevate õiguspäraste eesmärkide saavutamisele. [...]“	Vt kohtupraktika punktis 3.4.2.
Artikli 28 punkt f	„Ametniku võib ametisse nimetada üksnes tingimusel, et ta esitab tõendid ühe liidu keele põhjaliku oskuse ja teise liidu keele rahuldava oskuse kohta oma kohustuste täitmiseks vajalikul määral.“	Samad sätted ajutiste töötajate (artikli 12 lõike 2 punkt e) ja lepinguliste töötajate (artikli 82 lõike 2 punkt e) kohta
III lisa (Konkurents),	„Konkursiteates [...] märgitakse: [...] vajaduse korral	Vt kohtupraktikat

¹⁰ Euroopa Liidu Kohtupõhikiri, ELT C 202, 7.6.2016, lk 210–229. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016E%2FPRO%2F03>; Euroopa Kohtu kodukord, ELT L 265, 29.9.2012, lk 1–42. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012Q0929%2801%29>; Üldkohtu kodukord ELT L 105, 23.4.2015, lk 1–66. Kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.105.01.0001.01.ENG

¹¹ Määrus nr 31 (EMÜ), 11 (Euratom), millega kehtestatakse Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused (EÜT P 045, 14.6.1962, lk 1385). Konsolideeritud tekst on kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01962R0031-20140501>

artikli 1 lõike 1 punkt f	keeleoskust, mis on nõutav täidetavate ametikohtade eripära silmas pidades.“	punktis 3.4.2.
Allikas: Enda väljatöötamine		

3.5 Euroopa Liidu Kohtu praktika

Mis puutub Euroopa Liidu Kohtu praktikasse, siis võib tekkida mitmeid õiguslikke küsimusi, mis on seotud ELi institutsioonide kommunikatsioonipoliitikaga, sealhulgas mitmekeelsuse põhimõtete kohaldamisega, „erijuhtumite doktriini“ määratlusega, läbipaistvusega ning ametnike ja lepinguliste töötajate töölevõtmisega.

3.5.1 ELi õiguse ja mitmekeelsuse põhimõtted

Euroopa Liidu Kohus märkis ühes juhtivas kohtuasjas, et „**õiguskindluse** põhimõte nõuab, et ühenduse õigusaktid võimaldaksid asjaomastel isikutel tutvuda nende kohustuste täpse ulatusega, mis on neile pandud, mida saab tagada üksnes nende õigusaktide nõuetekohase avaldamisega nende isikute ametlikus keeles, kelle suhtes neid kohaldatakse“ (Euroopa Kohtu otsus Skoma-Lux, C-161/06, 2007,¹²punkt 38). On tõestatud, et mitmekeelsus tuleneb muudest ELi õiguse põhimõtetest, nagu ELi õiguse **vahetu õigusmõju, ülimuslikkus ja tõhusus** (Ziller, 2018).

Liidu õiguse ühetaoline kohaldamine tugineb ka mitmekeelsusele, kuna liidu õigusakti kõiki keeleversioone tuleb põhimõtteliselt tunnustada samaväärse väärtusena (Euroopa Kohtu otsus Srl CILFIT ja Lanificio di Gavardo SpA, 1982 ja CJ, Belgia vs. komisjon, 2018).¹³

Kontrollikoda rõhutas ka järgmist: „on eriti oluline Euroopa Liidu [...] tegevuse **läbipaistvuse ja demokraatliku legitiimsuse seisukohast**, mis eeldab, et parlamentaarne arutelu ja hääletus põhinevad tekstil, mis on tehtud parlamendiliikmetele kättesaadavaks õigeaegselt ja tõlgitud kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse“ (Euroopa Kohtu otsus Prantsusmaa vs. Euroopa Parlament, 2018, punkt 57).¹⁴ Seetõttu on poliitikaprotsessi läbipaistvus tihedalt seotud mitmekeelsuse küsimusega. Samuti on see kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 1, milles sätestatakse, et „Euroopa rahvaste üha tihedama liidu loomisel [...] võetakse otsused vastu nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik“.

Hoolimata mitmekeelsuse tähtsusest liidu õiguse kindluse ja tõhususe seisukohast, on Euroopa Kohus **tagasi lükanud ühenduse/liidu õiguse üldpõhimõtte olemasolu, mis annab igale kodanikule õiguse saada versioon kõigest, mis võib tema huve mõjutada igas olukorras** (Euroopa Kohtu otsus Kik vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, 2003, punkt 82).¹⁵

Lõpuks leiab Euroopa Liidu Kohus teatavatel tingimustel, et avaldamine ametlikel veebisaitidel on samaväärne avaldamisega Euroopa Liidu Teatajas. Näiteks seoses direktiiviga 97/33 vastastikuse sidumise kohta telekommunikatsioonis märgib kohus, et see tekst „ei anna juhiseid määratletud teabe avaldamise viisi kohta [...]. Neil asjaoludel võib tänapäevases telekommunikatsioonisektoris pidada asjakohaseks avaldamist Internetis [...]“ (Euroopa Kohtu otsus, komisjon vs. Belgia, 2002, punkt 44).¹⁶

12 Euroopa Kohtu otsus Skoma-Lux, C-161/06 [2007]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62006CJ0161>

13 Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Srl CILFIT ja Lanificio di Gavardo Sp1, C-283/81, EKL 1982. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61981CJ0283> ; Euroopa Kohtu otsus Belgia vs. komisjon, C-16/16 P [2018]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62016CJ0016>

14 Euroopa Liidu Kohus, Prantsusmaa vs. Euroopa Parlament, C-73/17 [2018]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-73/17>

15 Euroopa Kohtu otsus Kik, cit.

Peale selle, kui avaldamise kuupäev on tema vastu hagi esitamise tähtaja alguskuupäev, märkis Euroopa Kohus, et reegel, mille kohaselt institutsiooni akti peale hagi **esitamise tähtaeg algab „alates selle akti avaldamisest Euroopa Liidu Teatajas“, võib viidata akti vaidlustamisele aktide avaldamisele üldiselt. Euroopa Liidu Kohtu sõnul „võib viide Euroopa Liidu Teatajale olla seletatav lihtsa asjaoluga, et avaldamine Euroopa Liidu Teatajas oli kodukorra vastuvõtmise ajal ainus kavandatud avaldamise vorm“.** Seega „ei saa välistada, et [seda tähtaega] kohaldatakse meetme suhtes, mis avaldatakse üksnes internetis, nagu vaidlustatud otsus“ (Euroopa Kohtu otsus PPG ja SNF vs. ECHA, 2013, punkt 31).¹⁷ Kohtuasjas Bilbaína de Alquitranes ja o. vs. ECHA otsustas Üldkohus, et ECHA otsused teatavate ainete identifitseerimise kohta on otsused, mille eesmärk on tekitada õiguslikke tagajärgi isikute kategooriale üldiselt ja abstraktselt. Neid otsuseid ei avaldata kunagi ELTs, vaid ECHA veebisaidil (GC otsus Bilbaína de Alquitranes ja o. vs. ECHA, 2013, punkt 31).¹⁸ Sellest tulenevalt **kohandab Euroopa Liidu Kohus kohaldatavat ELi õigust vastavalt veebisaidi edastamise uuele tegelikkusele, kui õigust kohtule tuleb kaitsta.**

3.5.2 Keelerežiimi ja erijuhtude doktriini käsitlev kohtupraktika

Euroopa Kohus on juhtivas kohtuasjas Kik leidnud, et „sellise organi nagu [Siseturu Ühtlustamise Amet] keelekasutuse kord on tingitud keerulisest protsessist, mille eesmärk on saavutada vajalik tasakaal ettevõtjate huvide ja üldsuse huvide vahel seoses menetluskuludega, aga ka ühenduse kaubamärkide taotlejate ja teiste ettevõtjate huvide vahel seoses juurdepääsuga õigusi andvate dokumentide tõlgetele või menetlustele, milles osaleb rohkem kui üks ettevõtja, nagu vastulause-, tühistamis- ja kehtetuks tunnistamise menetlus“ (Euroopa Kohtu otsus Kik vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, 2003, punkt 92).¹⁹ Teisisõnu näitab see kohtupraktika, et ELi institutsiooni või organi keelerežiim tuleneb vastuoluliste huvide vahelisest delikaatsest tasakaalustavast aktist, mis nõuab praktilistele raskustele keelisel sobivate lahenduste leidmist (vt ka Euroopa Kohtu 2005. aasta otsus Hispaania vs. nõukogu).²⁰ See on nn erijuhtude doktriin, mis tuleneb määruse nr 1 artiklist 6, mille kohaselt iga institutsioon, organ või asutus „võib oma töökorras sätestada, milliseid keeli konkreetsetel juhtudel kasutatakse“.

Küsimus tõstatati uuesti, kui ühtse patendimääruse puhul piirati keeltekasutuse korda ELi toimimise lepingu artikli 118 alusel. Keelerežiimi piirav laad oli väga sarnane Kik'i omaga või veelgi piiratum, sest ühtse patendimääruse kohaselt pidi kasutama ainult kolme keelt (inglise, prantsuse ja saksa keel). Hispaania (kohtuasi C-147/13, Hispaania vs. nõukogu) esitas keelekorraldust käsitleva määruse peale tühistamishagi, väites, et keelerežiim tekitab ebavõrdsuse ühelt poolt liidu kodanike ja ettevõtjate vahel, kes on võimelised teatava oskusteabega aru saama Euroopa Patendiameti (EPO) kolmes ametlikus keeles koostatud dokumentidest, ja teiselt poolt nende vahel, kes ei ole võimelised tõlkima oma kulul. Kõik Hispaania esitatud argumendid keskendusid keelerežiimi kahjulikule mõjule kodanikele ja ettevõtjatele.

Euroopa Kohus otsustas, tuletades meelde Kik kohtupraktikat, et valitud keelerežiimil, mis eristab ELi ametlikke keeli, on õiguspärane eesmärk ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik. Esiteks juhtis ta tähelepanu sellele, et kõikide liikmesriikide territooriumi hõlmavad Euroopa patendid takistavad patendikaitset ELis, mistõttu on oluline, et määruse tõlkekorraldus oleks tõendatavalt kulutõhus. Teiseks rõhutas Üldkohus, et määrusega kehtestati mitu mehhanismi, mille eesmärk on

16 Euroopa Kohtu otsus, komisjon vs. Belgia [2002]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62001CJ0221&from=fr>

17 Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas PPG ja SNF vs. ECHA [2013], C-625/11 P. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=142203&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5792773>

18 Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas PPG ja SNF vs. ECHA [2013], C-625/11 P. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=142203&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5792773>

19 Euroopa Kohtu otsus Kik, cit.

20 Euroopa Liidu Kohtu otsus, Hispaania vs. nõukogu, C-147/13 [2015]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62013CJ0147>

tagada vajalik tasakaal ühtse patendi taotlejate huvide ja teiste ettevõtjate huvide vahel seoses juurdepääsuga tõlgetele, nagu tõlkekulude hüvitamine, tõlkimise erikord üleminekuajaperioodil ja tõlkevajadused kohtuvaidluste korral (vt Somsich, 2016).

Teises olulises kohtuasjas Hispaania vs. Euroopa Parlament tuletas Euroopa Kohus Euroopa Parlamendile meelde, kui oluline on võtta vastu tema keelerežiimi kohaldamist reguleeriv sise-eeskiri. Kohus leidis, et „[k]ui Euroopa Parlament ei ole määruse nr 1 artikli 6 alusel vastu võtnud oma keeltekasutuse korra kohaldamist reguleerivat sise-eeskirja, ei saa olenemata kohustustest, mida tööle võetud isikud tegelikult täitma peavad, väita, et [inglise, prantsuse ja saksa] on tingimata kõige kasulikumad keeled kõigi selle institutsiooni ülesannete täitmiseks“ (Euroopa Kohus, Hispaania vs. Euroopa Parlament, 2019, C-377/2016, punkt 73).²¹

3.5.3 Kohtupraktika värbamise kohta

Värbamiskonkursside keelt tuleb eristada kandidaatide keeleoskusnõuetest. Euroopa Kohtu suurkoda tegi 2019. aastal nendes aspektides kaks otsust.

Konkursi keele osas lisas Euroopa Kohus määruse nr 1 kohaldamisalasse institutsioonide ja väliskonkursi kandidaatide vahelised suhted (Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Itaalia Vabariik vs. Euroopa Komisjon, 2012, punkt 68),²²kehtestades valikumenetlustes „mitmekeelsuse range austamise“ (van der Jeught, 2015, lk 139). Euroopa Kohus leidis, et „konkurentsitateid ei saa pidada kodukorraks“ määruse nr 1 artikli 6 (punkt 67) tähenduses ja et „vaidlustatud konkursiteated oleks tulnud avaldada täies ulatuses kõigis ametlikes keeltes“ (punkt 71).

21 Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Kohtu otsus Hispaania vs. Euroopa Parlament, C-377/2016 [2019]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=212225&doclang=EN>

22 Euroopa Liidu Kohtu otsus kohtuasjas Itaalia vs. Euroopa Komisjon, C-566/10 [2012]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=130402&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=4896079>

Lahter 4: Euroopa Kohtu suurkoda, komisjon vs. Itaalia, 2019²³ ²⁴

Komisjon esitas Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse, paludes tühistada Üldkohtu otsus, millega Üldkohus tühistas Itaalia esitatud hagide alusel kaks Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) avaliku konkursi teadet põhjendusel, et konkursi „2. keele“ valiku piiramine inglise, prantsuse ja saksa keelega ning kandidaatide ja EPSO vahelise suhtluskeele valiku piiramine nende kolme keelega on õigusvastane.

Kuigi konkursiteated tuleb avaldada täies ulatuses Euroopa Liidu Teatajas kõigis ELi ametlikes keeltes, ei ole EPSO kohustatud konkursi raames kandidaadiga suhtlema keeles, mille viimane vabalt valib.

EPSOga suhtlemise keel võib siiski piirduda mõne keelega: kohus möönis, et „konkursside keelekorraldusega seotud erinevat kohtlemist võib lubada personalieeskirjade artikli 1d lõike 6 alusel, kui see on objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud personalipoliitika üldise huviga seotud õiguspärase eesmärgiga“.

Sellisel juhul EPSO sellist põhjendust ei esitanud.

Allikas: Enda väljatöötamine

Selgitus 4 Euroopa Kohtu suurkoda, komisjon vs. Itaalia

Kui konkurss ei ole avatud kõigile kodanikele, vaid on **sisekonkurss**, ei pea seda avaldama Euroopa Liidu Teatajas kõigis ametlikes keeltes. Sellisel juhul võib selle avaldada ainult mõnes keeles (Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas JM Barata vs. Euroopa Parlament, 2018, punkt 122).²⁵

Keeleoskuse osas märkis Euroopa Kohus, et personalieeskirjad keelavad igasuguse diskrimineerimise, sealhulgas diskrimineerimise keele alusel, kusjuures erinevat kohtlemist keele alusel võib lubada, kui see on põhjendatud üldise huvi õiguspärase eesmärgiga, nagu teenistuse huvid või isegi tegelikud vajadused, mis on seotud töölevõetud isikute ülesannetega (Euroopa Kohtu otsus Küster, 1975, punkt 22)²⁶. Ühes teises juhtivas kohtuasjas märkis Euroopa Kohus, et valikumenetluses on institutsioonidel arvessevõetavate kandidaatide kvalifikatsioonide ja teenete hindamisel ulatuslik kaalutusõigus. Siiski ei pea nad mitte ainult tagama, et igasugune keelepõhine erinev kohtlemine vastaks teenistuse huvidele ja oleks sellega proportsionaalne, vaid ka põhjendama sellist erinevust selgete, objektiivsete ja prognoositavate kriteeriumidega, mis võimaldavad kandidaatidel mõista erineva kohtlemise põhjuseid ja liidu kohtul kontrollida selle õiguspärasust (Euroopa Kohtu otsus Hispaania vs. Euroopa Parlament, 2019)²⁷.

23 23 Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas komisjon vs. Itaalia, C-621/16 P [2019]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-621/16>

24 Euroopa Liidu Kohtu otsus kohtuasjas Itaalia vs. komisjon, T-353/14 ja T-17/15, [2016]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62014TJ0353>

25 Euroopa Liidu Kohtu otsus kohtuasjas JM Barata vs. Euroopa Parlament, T-723/18 [2021]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=T-723/18&language=EN>

26 Euroopa Kohtu otsus Küster vs. Euroopa Parlament, C-79/74 [1975]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:61974CJ0079&from=nl>

27 Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Kohtu otsus Hispaania vs. Euroopa Parlament, C-377/16 [2019]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=212225&doclang=EN>

3.6 Järeldus

Selles peatükis vaadati läbi ELi mitmekeelse teabevahetuse õigusraamistik, täpsemalt ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaidi kommunikatsiooni õigusraamistik. Õigusraamistik, mis hõlmab esmast õigust, teisest õigust ja Euroopa Liidu Kohtu praktikat, on sätestatud konkreetsed kohustused seoses kodanike õigusega suhelda otse ELi institutsioonidega. ELi kodanikud võivad „adresseerida“ mis tahes institutsioone ja nõuandvaid organeid, sealhulgas asutusi nende valitud keeles. Samuti võivad nad kasutada oma õigust pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole, taotleda Euroopa Ombudsmani poole pöördumist ja registreerida kodanikualgatus mis tahes ELi keeles²⁸. Lisaks tuleb kõik üldkohaldatavad õigusaktid avaldada ELTs 24 ametlikus keeles.

Määruses nr 1 sätestatakse „mitmekeelsuse põhikiri“ ja sätestatakse üldine õigusraamistik institutsioonide (välja arvatud Euroopa Liidu Kohus) keeltekasutuse korra jaoks ning, nagu on näidatud käesolevas peatükis, ELi organitele ja asutustele. Institutsioonid, organid ja asutused võivad töötada kõigis 24 ametlikus keeles, millel on võrdne staatus. Iga institutsioon, organ või asutus „võib oma töökorras siiski sätestada, milliseid keeli konkreetsetel juhtudel kasutatakse“ (määruse nr 1 artikkel 6). Seda nn „erijuhtumite doktriini“ tuleks tõlgendada kitsalt, kuna see annab mitmekeelsusest erandi, kuigi Euroopa Liidu Kohus tunnustab, et ELi institutsiooni, organi või asutuse keelerežiim tuleneb vastuoluliste huvide vahelisest delikaatselt tasakaalustavast aktist, mis nõuab praktilistele raskustele keeleliselt sobivate lahenduste leidmist. Euroopa Liidu Kohus kordab peamiselt oma töölevõtmisega seotud mitmekeelsuse kohustust ja neid kohustusi täidetakse, kui institutsioonid, organid või asutused sätestavad selgelt oma keelerežiimi. Euroopa Liidu Kohus tuletab institutsioonidele meelde ka nende kohustust tagada läbipaistvus keeleoskusnõuete hindamisel. Lõpuks leidis Euroopa Liidu Kohus õigusakti avaldamist käsitlevas kohtupraktikas mõnel juhul, et selline kohustus on täidetud, kui avaldamine toimub internetis, isegi kui algses õigusaktis viidatakse avaldamisele ELTs.

28 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aastamäärus (EL) 2019/788 Euroopa kodanikualgatuse kohta (ELT L 130, 17.5.2019, lk 55). Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R0788>

ELI INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE⁴ KEELEREŽIIMI JA VEEBISAIDI KEELEPOLIITIKAT

PEAMISED JÄRELDUSED

- Määruse nr 1 artikkel 6 võimaldab liidu institutsioonidel sätestada, milliseid keeli konkreetsetel juhtudel kasutada. Selle tulemusena on olemas erinevad keelerežiimid.
- Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Keskpank ning Euroopa Kontrollikoda on ametlikult määratlenud oma keelerežiimi, kuid Euroopa Komisjon ei ole seda teinud.
- Kõiki määruses nr 1 sätestatud põhimõtteid tuleks kohaldada ELi organite ja asutuste suhtes, välja arvatud juhul, kui määruses, millega luuakse organ või asutus, on sõnaselgelt sätestatud teisiti.
- Mõne organi või asutuse asutamisakt näeb ette keeltekasutuse korra, mis sisaldab sõnaselget viidet määrusele nr 1, või sätteid, millega kehtestatakse selline kord või antakse luba kehtestada sisemine keelekorraldus. Mõned asutused või ametid ei näe ette mingit keelerežiimi.
- Organite ja asutuste keelerežiim on sageli ebaselge, ei järgi võrreldavat struktuuri ning tugineb enamasti kaudsetele eeskirjadele ja tavadele.
- Euroopa Ombudsman esitas 2019. aastal soovitusel ELi 24 ametliku keele kasutamise kohta üldsusega suhtlemisel. Meie analüüs näitab, et nende soovitude rakendamist on võimalik parandada, eriti organites ja asutustes. Enamikul institutsioonidel ja organitel on veebilehe keelepoliitika, samas kui enamik asutusi seda ei tee.
- Asutusesiseste töökeelte valik mõjutab asutuste veebisaitidel avaldatud dokumentide kättesaadavust ja nende teabevahetuspoliitikat.

4.1 Sissejuhatus

Käesolevas peatükis tutvustatakse ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelekasutuse sise-eeskirju ja veebisaidi keelepoliitikat. Arutelu veebisaidi keelepoliitika üle on oluline, sest internetis on võimalik avaldada palju asutusesiseseid töödokumente, aruannete kavandeid ja salvestatud suulisi teateid (st avalikustada). Asutusesisesel eesmärgil koostatud ja seejärel veebis avaldatud dokumente näib praktikas käsitatavat sisesuhtluse kõrvalsaadusena ja seega vastavalt määruse nr 1 artiklile 6 (vt „erijuhtude doktriin“, 3. peatükk). Seetõttu ei kohaldata nende dokumentide suhtes sageli tõlkenõudeid vastavalt ELi õiguse teatavale tõlgendusele, isegi kui need võivad praktikas olla eristamatud ametlikest väljaannetest. Seda seisukohta hinnatakse kriitiliselt 5. peatükis.

4.2 Meetodid

Käesolev peatükk põhineb ELi institutsioonide, organite ja asutuste sise-eeskirjade või määruste analüüsil, nende veebisaitide asjakohastel osadel ning ELi keelepoliitikat käsitleval teadus- ja poliitikakirjandusel²⁹. Samuti tutvustatakse ja arutatakse institutsioonide, organite ja asutuste poolt vastu võetud poliitikat (kui see on olemas), mis käsitleb keelte kasutamist nende veebisaidil (kasutame terminit „veebilehe keelepoliitika“). Kuid on palju erinevaid lähenemisviise ja vorminguid. Veebilehed võivad sisaldada segasisu, näiteks teavet sise-eeskirjade kohta ja samal ajal ka veebilehe suhtlust. Seetõttu kasutame käesolevas peatükis termineid „veebilehe keelepoliitika“, et lisada oma veebisaidile institutsioonide, organite ja asutuste avaldused veebisaidil kasutatavate

²⁹ Uuringu autorid soovivad tänada Petros Katsoulast (Pariisi II ülikool Panthéon-Assas) ja dr Marco Civicot (Genfi ülikool) väärtusliku abi eest käesoleva peatüki ettevalmistamisel.

keelte kohta (nt millised dokumendid tehakse kättesaadavaks millistes keeltes) ja üldisemalt üldsusega kasutatavate keelte kohta. Veebilehte, mis annab lihtsalt aru institutsiooni kodukorras sisalduvast sisemisest keelekorraldusest, ei saa pidada nõuetekohaseks veebisaidi keelepoliitikaks.

4.3 Keelerežiimid ELi institutsioonides, organites ja asutustes

ELis on erinevaid keelerežiime. See peatükk näitab, et mõnel juhul hõlmavad keelerežiimid ametlikult piiratud arvu töökeeli, samas kui enamikul juhtudel on väheste või ühe töökeele (töökeelte) kasutamine operatiivtegevuse tulemus.

4.3.1 Euroopa Parlament

Mitmekeelne suhtlus on väga oluline eri keeli rääkivaid kodanikke esindava valitud institutsiooni edukaks toimimiseks. Euroopa Parlament näeb oma kodukorras (Euroopa Parlament, 2021) ette, et kõik dokumendid koostatakse ametlikes keeltes ning et kõigil parlamendiliikmetel on õigus end väljendada ja nendega tegeleda kõigis ametlikes keeltes või väiksematel koosolekutel osalejate soovitud ametlikes keeltes.³⁰ Eelkõige on kodukorra artiklis 167 sätestatud:

- „1. Kõik parlamendi dokumendid koostatakse ametlikes keeltes.
2. Kõigil parlamendiliikmetel on õigus rääkida parlamendis nende valitud ametlikus keeles [...]
3. Komisjonide ja delegatsioonide koosolekutel pakutakse suulist tõlget selle komisjoni või delegatsiooni liikmete ja asendusliikmete poolt kasutatavatest ja taotletud ametlikest keeltest ja nendesse ametlikesse keeltesse.
4. Väljaspool tavapäraseid töökohti toimuvatel komisjonide ja delegatsioonide koosolekutel pakutakse suulist tõlget nende liikmete keeltesse, kes on kinnitanud, et nad koosolekul osalevad. Neid korraldusi võib erandkorras muuta paindlikumaks. Juhatus võtab vastu vajalikud sätted.
5. Pärast hääletustulemuse väljakuulutamist teeb president otsuse taotluste kohta, mis puudutavad väidetavaid lahknevusi eri keeleversioonide vahel.“

Euroopa Parlamendi kirjalike dokumentide lähtekeel on tavaliselt inglise keel. Van der Jeught (2021) teatas, et aastatel 2015–2019 (joonised ümardati üksuseks algallikas) oli 72 % tõlgitud dokumentide lähtekeel inglise keel, millele järgnesid prantsuse (13 %), itaalia (4 %), saksa (3 %), hispaania (3 %) ja 6 % kõigis teistes keeltes.

Suuline suhtlus ametlikes kohtumistes on mitmekeelne, kuid üksikud kõnelejad kasutavad peamiselt oma koduriigi ametlikku keelt (või ühte ametlikku keelt), tuginedes suulise tõlke teenusele. Keeleoskus võimaldab parlamendiliikmetel olla argumentide kõrgemal tasemel ning konsensusse või kokkuleppe saavutamine nõuab, et pooled teeksid oma seisukohad selgeks. Sellele vaatamata on täheldatud, et kõnelejad eelistavad mõnikord minna üle inglise keelele, et pöörduda arutelu ajal otse mõne oma vestluspartneri poole, minnes seega mööda keelevahenduse süsteemidest. Uuringud näitavad, et suhtlust ühes või mõnes Euroopa Parlamendis laialdaselt kasutatavas keeles peetakse elujõuliseks, kuna parlamendiliikmed teavad, et nad võivad vajaduse korral loobuda usaldusväärsest suulisest ja kirjalikust tõlkest oma emakeeles (Ringe, 2022). Teisisõnu, mitmekeelsus on turvavõrk, mis võimaldab poliitiliselt kasutada ühte või mitut töökeelt mõnel koosolekul. ELi osalejate lubamine tugineda oma emakeeltele on oluline tegur, mis leevendab ühe või mõne lingua francase kasutamisest tulenevat ebavõrdsust ja keelelist ebakindlust (Ringe, 2022).

30 Üksikasjalikum teave on esitatud ka mitmekeelsuse eeskirjas (Euroopa Parlament, 2019). Kättesaadav aadressil: https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/files/organisation-and-rules/multilingualism/code-of-conduct_en.pdf

4.3.2 Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Liidu Nõukogu

Euroopa Ülemkogu jagab oma veebisaiti Euroopa Liidu Nõukoguga ning seetõttu käsitleme neid siin koos. Esindades liikmesriikide huve, tuleneb sellest, et nõukogu toetus mitmekeelsusele on oluline liikmesriikide ja nende esindajate võrdsuse ning mõistmise täpsuse seisukohast, eelkõige seetõttu, et eri keeleversioonides on vaja heaks kiita õigusaktid, mis on kõik võrdselt autentset ja siduvad. Nõukogu 1. detsembri 2009. aasta otsuses, millega võetakse vastu nõukogu kodukord (2009/937/EL), määratakse kindlaks kahe institutsiooni keelekasutuse kord³¹. Artiklis 14 on sätestatud:

„1. Kui nõukogu ei otsusta kiireloomulisuse tõttu ühehäälselt teisiti, arutab nõukogu ja teeb otsuseid üksnes dokumentide ja eelnõude põhjal, mis on koostatud keeltes, mis on kindlaks määratud kehtivates keelereeglites.

2. Iga nõukogu liige võib arutelule vastu olla, kui muudatusettepanekute tekst ei ole koostatud tema määratud keeles.“

„Kehtivaid keeli reguleerivad eeskirjad“ on eeskiri nr 1. Hanzl ja Beaven (2017) teatasid, et nõukogu tõlketalitus on jagatud 24 üksuseks (üks iga ametliku keele kohta) ja et lähtedokumentide keel on valdavalt inglise keel. Van der Jeught (2021) esitas nõukogus andmed tõlgitud dokumentide levitamise kohta lähtekeelte kaupa. 2019. aastal koostati 90,5 % tõlgitud dokumentidest algselt inglise keeles, 4,4 % prantsuse keeles ja 0,6 % saksa keeles. See tähendas inglise keele kasvu võrreldes 2017. aastaga, mil näitajad olid vastavalt 86,4 %, 6,1 % ja 1 %.

4.3.3 Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjoni kodukorras ei ole ametlikult määratletud tema keeltekasutuse korda. Komisjoni kodukorra [C(2000) 3614]³² konsolideeritud redaktsiooni artiklis 17 on lihtsalt sätestatud:

„Lõiked 1–3 – Komisjoni poolt koosoleku käigus [kirjaliku menetluse, volituste andmise menetluse, delegeerimismenetluse või edasivolitamise teel] vastu võetud õigusaktid lisatakse autentsetes keeles või autentsetes keeltes nii, et neid ei saa üksteisest eraldada, kokkuvõttele, mis koostatakse selle koosoleku lõpus, kus need vastu võeti.

Need kinnitatakse kokkuvõtte viimasel leheküljel presidendi ja peasekretäri allkirjaga.

Lõige 4 (...) „vahendid“ – mis tahes ELi toimimise lepingu artiklis 288 osutatud vahend.

„Autentne keel või ametlikud keeled“ – üldkohaldatavate õigusaktide puhul Euroopa Liidu ametlikud keeled ning muudel juhtudel adressaatide keel või keeled.“

Arvestades, et „komisjon ei ole kasutanud määruste artiklis 6 sätestatud erandiklauslit, [ta] näib olevat pööranud ümber [määrustes] sätestatud põhimõtte, selle asemel et viidata konkreetsetele juhtumitele, mille puhul tehakse erand kõigi ametlike keelte võrdsuse üldpõhimõttest, [ta] kasutab üldreeglina kolme töökeelt, välja arvatud erijuhtudel, kus teised keeled on autentset, ja seetõttu on nende kasutamine vajalik“ (van der Jeught, 2015: 132).

Kolm traditsioonilist töökeelt (või menetluskeelt) on inglise, prantsuse ja saksa keel, kuid praktikas on inglise keel järk-järgult muutunud peamiseks töökeeleks, mis kiirenes pärast laienemist 2004. aastal (Leal, 2021). Lequesne'i (2021) andmetel oli 2007. aastal 73,5 % Euroopa Komisjoni koostatud dokumentidest inglise keeles, 12,3 % prantsuse keeles ja 2,4 % saksa keeles. 2019. aastal suurenes nende dokumentide osakaal, mille lähtekeel oli inglise keel, 58,5 %ni, samas kui prantsuse keel vähenes 3,7 %ni (vt ka van der Jeught 2021).

31 ELT L 325, 11.12.2009, lk 35–35. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32009D0937>

32 EÜT L 308, 8.12.2000, lk 26–34. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02000Q3614-20111116&from=EN#page=13>

See ei tähenda, et tödokumentide tõlked keeltesse ei ole sisekoosolekutel kättesaadavad. Komisjon on välja andnud suunised selle kohta, milliseid dokumente tuleb tõlkida, mitmesse keelde ja eeldatavatesse tähtaegadesse (Euroopa Komisjon, 2016).³³ Mõned dokumendid peavad olema kättesaadavad inglise, prantsuse ja saksa keeles (nt päevakord ja kolleegiumi koosolekute protokollid), teised peaksid lõpuks olema kättesaadavad kõigis ametlikes keeltes (nt roheline raamat/valge raamat). Tõlkepoliitika rakendamisel on teatav kaalutusõigus. Näiteks tuleks pakkumiskutsed ja konkursikutsed ning Euroopa veebilehe veebilehed tõlkida „vajadusel“ (Euroopa Komisjon, 2016, 1. lisa). Selle uuringu jaoks tehtud intervjuud näitavad ka, et alates 1972. aastast on olemas sisemised suulise tõlke suunised, mille kohaselt peab suulise tõlke teenuste osutamine põhinema „tegelikel vajadustel“.

4.3.4 Euroopa Liidu Kohus

Euroopa Liidu toimimise lepingus tunnustatakse Euroopa Liidu Kohtu eristaatust keelepoliitika valdkonnas: „Ilma et see piiraks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja sätete kohaldamist, määrab liidu institutsioonide keeli reguleerivad eeskirjad nõukogu määrustega ühehäälselt kindlaks.“ Artikkel 342; rõhutus lisatud) ja määruse nr 1 artiklis 7: „Euroopa Kohtu menetlustes kasutatavad keeled sätestatakse Euroopa Kohtu kodukorras“. Euroopa Liidu Kohtu keeltekasutuse kord on sätestatud Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 64, Euroopa Kohtu kodukorra³⁴ artiklites 36–42³⁵ ja Üldkohtu kodukorra artiklites 44–49.³⁶ Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 64 on sätestatud:

„Euroopa Liidu Kohtu keeltekasutuse korda reguleerivad eeskirjad kehtestatakse nõukogu ühehäälsel määrusega. Käesolev määrus võetakse vastu kas Euroopa Kohtu taotlusel ja pärast konsulteerimist komisjoni ja Euroopa Parlamendiga või komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Kohtu ja Euroopa Parlamendiga.

Kuni nimetatud kodukorra vastuvõtmiseni kohaldatakse jätkuvalt Euroopa Kohtu kodukorra ja Üldkohtu kodukorra keeltekasutuse korda reguleerivaid sätteid. Erandina Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitest 253 ja 254 võib neid sätteid muuta või need kehtetuks tunnistada üksnes nõukogu ühehäälsel nõusolekul.“

Euroopa Kohtu kodukorra artiklites 36–42 käsitletakse kohtuasja keelte kasutamist ja avaldamisel kasutatavaid keeli. Eelkõige on artiklis 36 („Kohtuasja keel“) sätestatud, et „kohtuasja keel on bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi või ungari keel“. Artiklis 40 („Kohtu väljaannete keeled“) on sätestatud, et „kohtu väljaanded avaldatakse nõukogu määruse nr 1 artiklis 1 osutatud keeltes“. Alates 2004. aastast avaldatakse paljud kohtuotsused ECRis (Euroopa Kohtu lahendid) täies mahus kõigis avaldamiskeeltes, teatavad kohtuotsused avaldatakse väljavõtetena kõigis keeltes ning „avaldamata“ kohtuotsustele viidatakse ECRis ainult kõigis avaldamiskeeltes (Wright, 2018).

Lõpuks on Üldkohtu kodukorra artiklitel 44–49 sama sisu nagu Euroopa Kohtu kodukorra artiklitel 36–42, mida on kohandatud Üldkohtu pädevusega. Euroopa Liidu Kohtu keelekorralduse rakendamine muudab Euroopa Liidu Kohtu koos Euroopa Parlamendiga kõige mitmekeelsemaks ELi institutsiooniks (Clément-Wilz, 2022a). Clément-Wilz (2022a) esitatud Curia veebisaidi uuringud näitavad, et aastatel 2014–2021 kasutati 29,5 % otsustest kohtumenetluse keelena inglise keelt, 18,5 % saksa, 17,6 % prantsuse, 7,7 % itaalia, 6,7 % hispaania ja 3,6 % hollandi keelt. Inglise keele levimust menetluskeelena saab seletada selles keeles Avaliku Teenistuse

33 Kättesaadav aadressil: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2016\)2000 &lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2016)2000 &lang=en)

34 ELT C 202, 7.6.2016, lk 210–229. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016E%2FPRO%2F03>

35 ELT L 265, 29.9.2012, lk 1–42. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012Q0929%2801%29>

36 ELT L 105, 23.4.2015, lk 1–66. Kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2015.105.01.0001.01.ENG

Kohtule esitatud hagide suure hulgaga. Kui aga keskendumine Euroopa Kohtule, muutuvad protsendimäärad: 22,4 % otsustest kasutab kohtumenetluse keelena saksa keelt, 16,1 % inglise keelt, 10,4 % prantsuse keelt, 9,2 % itaalia, 8,1 % hispaania, 6,7 % hollandi ja 4,4 % poola keelt ning eelotsuseid 25 % saksa, 10,6 % itaalia, 9,1 % hollandi, 8,6 % prantsuse, 7,8 % hispaania, 5,6 % inglise ja 4,4 % (Clément-Wilz, 2022a).

Kõik asjakohased dokumendid tõlgitakse prantsuse keelde. Arutelud toimuvad ka prantsuse keeles (kuigi mõnikord inglise keeles) ja ilma suulise tõlketa (Ringe, 2022). Nii eel- kui ka lõplikud kohtuotsused on koostatud prantsuse keeles ning viimased tõlgitakse seejärel menetluse algkeelde ja teistesse ELi ametlikesse keeltesse (McAuliffe, 2016; Pingel, 2018). Selline tava, et prantsuse keel on Euroopa Liidu Kohtu töökeel, on vastuolus teiste ELi institutsioonidega, kus valdavaks töökeeleks on inglise keel. Selle eripära põhjuseks võib olla 1950. aastad (Horspool, 2006), kui inglise keel ei olnud liidu ametlik keel ja Euroopa juristide seas laialdaselt kasutatav prantsuse keel.

4.3.5 Euroopa Keskpank

Alates Lissaboni lepingu jõustumisest kohaldatakse Euroopa Keskpanka (EKP) suhtes kui institutsiooni suhtes määruses nr 1 sätestatud eeskirju. Sõnaselget erandit määrusest tunnustatakse EKP kodukorras (2004/257/EÜ),³⁷ artikkel 17:

„Punkt 2. EKP suunised võtab vastu EKP nõukogu ja seejärel teatatakse neist ühes Euroopa ühenduste ametlikus keeles ja allkirjastab EKP nõukogu nimel president. Nad esitavad põhjused, millel need põhinevad. Riikide keskpankade teavitamine võib toimuda faksi, elektronposti või teleksi teel või paberkandjal. Kõik EKP suunised, mis tuleb ametlikult avaldada, tõlgitakse Euroopa ühenduste ametlikesse keeltesse [rõhuasetus lisatud].

Punkt 6. EKP juhised võtab vastu juhatus ja seejärel teatatakse neist ühes Euroopa ühenduste ametlikus keeles ning need allkirjastavad juhatuse nimel president või kaks juhatuse liiget. Riikide keskpankade teavitamine võib toimuda faksi, elektronposti või teleksi teel või paberkandjal. Kõik EKP juhised, mis tuleb ametlikult avaldada, tõlgitakse Euroopa ühenduste ametlikesse keeltesse.

Punkt 8. Nõukogu 15. aprilli 1958. aasta määruse (EÜ) nr 1 (millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatav keel) (1) põhimõtteid kohaldatakse põhikirja artiklis 34 nimetatud õigusaktide suhtes [st määruste, otsuste, soovitude ja arvamuste suhtes, mida ta väljastab].“

Athanassiou (2006) märgib, et järgides määruse nr 1 üldeeskirju (vt Hanf et al. 2010. aastal töötab EKP paindliku keeltekasutuse korra alusel, mis sõltub teabevahetuse liigist. Sisemine töökeel on inglise keel. See peegeldab asjaolu, et inglise keel on majanduses ja finantsturgudel teadusuuringute peamine keel. Sisetõlke teenused on väga piiratud ja ad hoc, kui selleks on vajadus. Asutusesiseseid tõlke ei ole ning peamiste pressikonverentside ajal piirdub suuline tõlge saksa ja prantsuse keelega ning seda osutatakse allhanke korras.

Suhtlemine teiste riiklike asutustega võib toimuda teistes ELi keeltes. 2004. aasta novembris võttis EKP endale otsesed järelevalveülesanded euroala suurimate pankade üle, jättes väiksemate pankade järelevalve riiklike asutuste hooleks (Buell, 2014a). Sel eesmärgil avaldas EKP eelnõu oma tegevuse õigusliku aluse kohta järelevalveasutusena erinevatele riiklikele asutustele. Selle dokumendi esimest versiooni vaatasid murelikult mõned ELi suurimad pangad, kes muu hulgas kaebasid keele üle, milles nad saaksid suhelda, kuna EKP soovis, et teabevahetus toimuks ainult inglise keeles (Lawton, 2014). Pärast kaebuste esitamist nõustus EKP, et nad võivad otsustada oma suhtluskeele üle, ja valis oma riigikeele. Paljud pangad võtsid selle otsuse vastu, et tagada tehniliste terminite ja mõistete nõuetekohane kasutamine (Buell, 2014b). Praegu kasutatakse

37 ELT L 80, 18.3.2004, lk 33–41. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32004D0002>

suurimate pankadega suhtlemiseks kuut keelt: inglise, saksa, soome, prantsuse, itaalia ja hispaania keel.

4.3.6 Euroopa Kontrollikoda

Euroopa Kontrollikoja keelte kasutamise kord on kindlaks määratud tema kodukorras.³⁸ Artiklis 28 on sätestatud:

- „1. Aruanded, arvamused, tähelepanekud, kinnitavad avaldused ja muud dokumendid, kui need avaldatakse, koostatakse kõigis ametlikes keeltes.
2. Dokumendid kinnitatakse presidendi allkirjaga kõigis keeleversioonides.“

Kontrollikoja sisekommunikatsioon tugineb piiratud mitmekeelsuse poliitikale, mis põhineb inglise ja prantsuse keelel.³⁹ Kuigi mõnes asutusesiseses ametlikus suhtluses kasutatakse mõlemat keelt, on inglise keelest viimastel aastatel saanud lingua franca, mis on ajendatud 2004. aasta laienemisest, kus varem domineeris prantsuse keel. Sisedokumentide tõlkimine on väga piiratud – peamiselt siis, kui liikmesriikidelt saadakse teatisi (nt vastused auditiaruannetele), mis tõlgitakse inglise keelde sisekasutuseks. Meie intervjuud kinnitavad, et välissuhtluses keskendutakse peamiselt auditiaruannete ja arvamuste avaldamisele kõigis ELi keeltes.

4.3.7 ELi organite ja asutuste keelerežiim

ELi organite ja asutuste suhtes võidakse kohaldada erinevaid eeskirju kui need, mis reguleerivad teabevahetust ELi institutsioonides. Nagu on märgitud 3. peatükis, tuleks kõiki määruses nr 1 sätestatud põhimõtteid kohaldada ELi organite ja asutuste suhtes. Kui aga organi või asutuse loomise määruses nähakse ette konkreetne keelte kasutamise kord, mis kaldub sõnaselgelt kõrvale määruse nr 1 eeskirjadest, ei kohaldataks seda määrust (Chiti, 2008, van der Jeught, 2021, vt 3. peatükk). **ELi keeltekoogule vastavuse osas peaksid ametid ja organid järgima määrust nr 1, välja arvatud juhul, kui määruses, millega luuakse organ või asutus, on sõnaselgelt ette nähtud teisiti.**

Käesolevas jaos tutvustatakse ELi organite ja asutuste keelerežiimi. 42 asutuse töökorra ja sise-eeskirjade viidete loetelu on esitatud lisa 1.4. Sellest jaotisest nähtub, et mõne organi või asutuse asutamisakt näeb ette keeltekasutuse korra, mis sisaldab sõnaselget viidet määrusele nr 1, või sätteid, millega kehtestatakse selline kord või antakse luba kehtestada sisemine keelekorraldus. Mõned asutused või ametid ei näe ette mingit keelerežiimi. Üldiselt on asutuste ja asutuste keelerežiim sageli ebaselge, ei järgi võrreldavat struktuuri ning tugineb enamasti kaudsetele eeskirjadele ja tavadele.

ELi asutused

Euroopa välisteenistuse jaoks puudub selgesõnaline keelte kasutamise kord.⁴⁰ **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee** ei käsitle oma kodukorras keeltekasutuse korda. Artikli 64 lõikes 3 on lihtsalt sätestatud, et ELi kodanik kirjutab komiteele ametlikus keeles ja saab vastuse samas keeles (kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 24).⁴¹ **Euroopa Regioonide Komitee kodukord**

38 ELT L 103, 23.4.2010, lk 1–6. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32010Q0423%2801%29>

39 Vt kontrollikoja kommunikatsioonipoliitika ja -standardid. Kättesaadav aadressil: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/PoliciesStandardsGuidelines.aspx>

40 Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30–40). Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32010D0427>

41 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kodukorrakonsolideeritud versioon. ELT L 324, 9.12.2010, lk 52–68. Kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32010Q1209_01

sisaldab suulise tõlke korraldamise eeskirja (artikkel 80), mille kohaselt „suulise tõlke korraldamisel järgitakse võimaluste piires järgmisi põhimõtteid:“⁴²

- a) Komitee arutelud on kättesaadavad ametlikes keeltes, kui juhatus ei otsusta teisiti.
- b) Kõigil liikmetel on õigus pöörduda täiskogu istungi poole ükskõik millises ametlikus keeles. Avaldused ühes ametlikest keeltest tõlgitakse teistesse ametlikesse keeltesse ja muudesse keeltesse, mida juhatus peab vajalikuks. See kehtib ka keelte suhtes, mille puhul see võimalus on ette nähtud komitee ja eri liikmesriikide vahelistes halduskokkulepetes.
- c) Juhatus, komisjoni ja töörühmade koosolekul on suuline tõlge kättesaadav keeltest, mida kasutavad liikmed, kes on kinnitanud, et nad koosolekul osalevad.“

Euroopa Investeerimispannga kodukorras (artikkel 9) on sätestatud, et „igal juhatajate nõukogu liikmel on õigus kasutada üht liidu ametlikku keelt. Ta võib nõuda, et kõik kriisilahendusnõukogule arutamiseks mõeldud dokumendid koostatakse tema valitud keeles.“⁴³ **Euroopa Ombudsmanikeelte** kasutamise kord on sätestatud Euroopa Ombudsmani otsuses, millega võetakse vastu rakendussätted⁴⁴:

- „3.1. Iga isik võib kirjutada ombudsmanile mis tahes lepingu keeles mis tahes ombudsmani pädevusse kuulvas küsimuses. Ombudsman koostab vastuse selles aluslepingu keeles.
- 13.2. Kaebuse võib esitada ombudsmanile mis tahes aluslepingu keeles. Ombudsman suhtleb kaebuse esitajaga selles keeles.
- 13.3. Erandjuhtudel võib ombudsman paluda institutsioonidel esitada asjakohaste dokumentide koopiaid kaebuse keeles. Sellise taotluse esitamisel tegutseb ombudsman proportsionaalselt kaebuse esitaja vajadustega ja mõistlikult institutsioonide vahenditega.“

Euroopa Andmekaitseinspektori keelekasutuse kord on sätestatud tema kodukorras.⁴⁵

„Artikli 16 lõige 2: Euroopa Andmekaitseinspektor käsitleb kirjalikult, sealhulgas elektroonilisel kujul esitatud kaebusi liidu mis tahes ametlikus keeles, milles esitatakse kaebuse mõistmiseks vajalikud üksikasjad.

Artikkel 31:

1. Euroopa andmekaitseinspektor on pühendunud mitmekeelsuse põhimõttele, kuna kultuuriline ja keeleline mitmekesisus on üks Euroopa Liidu nurgakividest ja varadest. Euroopa andmekaitseinspektor püüab leida tasakaalu mitmekeelsuse põhimõtte ja kohustuse vahel tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kokkuhoid Euroopa Liidu eelarves, kasutades sellega oma piiratud ressursse pragmaatiliselt.
2. Euroopa Andmekaitseinspektor vastab igale isikule tema pädevusse kuulvas küsimuses ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles samas keeles, mida kasutati selle käsitlemiseks. Kõik kaebused, teabenõuded ja muud taotlused võib saata Euroopa Andmekaitseinspektorile ükskõik millises Euroopa Liidu ametlikus keeles ning neile vastatakse samas keeles.
3. Euroopa Andmekaitseinspektori veebisait on kättesaadav inglise, prantsuse ja saksa keeles. Euroopa Andmekaitseinspektori strateegilised dokumendid, näiteks Euroopa Andmekaitseinspektori volituste strateegia, avaldatakse inglise, prantsuse ja saksa keeles.“

42 Vt ELT L 472/1 30.12.2021. Kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021Q1230_01

43 Euroopa Investeerimispangakodukord. Kättesaadav aadressil: <https://www.eib.org/en/publications/rules-of-procedure>

44 Euroopa Ombudsman: Euroopa Ombudsmani otsus, millega võetakse vastu rakendussätted (2016/C 321/01). Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016D0901%2801%29>

45 Vt ELT L 204/49, 26.6.2020, „Euroopa Andmekaitseinspektori 15. mai 2020. aasta otsus, millega võetakse vastu Euroopa Andmekaitseinspektori kodukord“. Kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2020.204.01.0049.01.ENG

Euroopa Andmekaitse nõukogu töökorras on sõnaselgelt sätestatud, et „nõukogu töökeel on inglise keel. Juhatuse korralistel täiskogu istungitel tuleks pakkuda reaajas suulist tõlget kõigis ELi ametlikes keeltes“ (artikkel 23).⁴⁶

ELi ametid

ELi asutuste keelerežiimi käsitlevate õigusnormide või muude allikate analüüs näitab, et 42st asutusest 24 asutamismääruses on⁴⁷ sõnaselgelt sätestatud, et kohaldatakse määruse nr 1 sätteid (lisa 1.4). Kaheksas neist määrustest on samuti ette nähtud, et haldusnõukogu võib otsustada, milliseid keeli kasutatakse asutusesiseses töös või asutusesiseses keelekorralduses või töökeeles. Nagu on selgitatud 3. peatükis, ei tähenda see, et teised ametid ei kuulu põhimõtteliselt määruse nr 1 kohaldamisalasse. 15 ametit märgivad selgesõnaliselt, et asutusesisene töökeel on inglise keel, olenemata sellest, kas see on selgesõnaliselt sätestatud ameti haldusnõukogus või esitatud tavana oma veebisaidil. Teised ametid on vastu võtnud rohkem sisemisi töökeeli (vt lisa 1.4). Euroopa Koolitusfondi juhatuse otsuses öeldakse, et „töökeeled on inglise, prantsuse, saksa, itaalia ja hispaania keel“, mis on samad Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti töökeeled. Erijuhtum on Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus. Oma eripära tõttu on see mitmekeelne. Keskuse loomist käsitlevale määrusele lisatud nõukogu ja komisjoni ühisavalduses on märgitud, et „tõlkekeskuse loomisel kinnitavad nõukogu ja komisjon, et keskus tuleks korraldada nii, et Euroopa ühenduste ametlike keeli koheldaks võrdsetel alustel, ilma et see piiraks nende asutuste keelekasutust käsitlevate erisätete kohaldamist, kelle nimel keskus tegutseb“.

4.4 Keelte kasutamine ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaitidel

Euroopa Ombudsman (2019) on esitanud soovitused, kuidas suunata ELi haldusasutusi ELi 24 ametliku keele kasutamisel üldsusega suhtlemisel.⁴⁸ Soovitustes antakse juhiseid selle kohta, kuidas ja millal suhelda millistes keeltes ning milliseid üldisi praktilisi samme võtta. Soovituste kohaselt peaks iga ELi institutsioon, organ, amet ja asutus:

- „1. Kehtestada selge ELi ametlike keelte kasutamise poliitika, sätestades, milliseid keeli millistes olukordades kasutatakse (näiteks avalikes konsultatsioonides, haldusmenetlustes, pressisuhetes või sotsiaalmeedia kasutamises).
2. Avaldada see poliitika oma veebisaidil kõigis ametlikes keeltes kergesti juurdepääsetavas vormingus.
3. Hoolitsege selle eest, et poliitikat järgitaks ja rakendataks järjepidevalt kogu organisatsioonis, näiteks määrates selle ülesande üksusele või meeskonnale, luues selleks määratud keeleametniku või aastaaruande eraldi osa.
4. Tagama, et kõik ametlike keelte kasutamise piirangud on objektiivsed, proportsionaalsed ja läbipaistvad. Keelelisi piiranguid ei tohiks kehtestada üksnes kulude või ajaga seotud probleemide tõttu, vaid eelkõige pärast teabe mõju ja asjakohasuse hindamist konkreetsetele sidusrühmadele ja üldsusele.
5. Avaldada põhiküsimuste kokkuvõtted kõigis või võimalikult paljudes ametlikes keeltes, kui kohaldatakse keelepiiranguid.

46 Kättesaadav aadressil: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/rules-procedure/current-rules-procedure_en

47 See hõlmab 40 detsentraliseeritud organisatsiooni (ametit), sealhulgas neid, mis on seotud ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, ning kaks Euratomi ametit ja organit. Rakendusameteid ei ole kaasatud, kuna need on osa Euroopa Komisjoni haldusstruktuurist.

48 Kättesaadav aadressil: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/129519>

6. Teeb kõigis ametlikes keeltes kättesaadavaks oma veebisaitide need osad, mis pakuvad üldsusele erilist huvi. See peaks hõlmama vähemalt kodulehte ja lehekülgi, mis annavad teavet selle rolli ja kontaktandmete kohta.

7. Tagada, et kodanikud, kes kirjutavad ELi administratsioonile enda valitud ametlikus keeles, saavad vastuse samas keeles mõistliku aja jooksul.

8. Püüab konsultatsiooniprotsessi alguses teha avalikud konsultatsioonid kättesaadavaks kõigis ametlikes keeltes. Kui kõiki konsulteerimisdokumente ei ole võimalik kõigis ametlikes keeltes avaldada, selgitage, et arvamusi aktsepteeritakse kõigis ametlikes keeltes.

9. Võimaluse korral koondada tõlkeressursid, et vähendada kulusid ja tagada, et kodanikud saavad rohkem teavet rohkemates keeltes.

10. Kasutada maksimaalselt kõiki olemasolevaid tõlkevahendeid ja -tehnoloogiaid.“

Seoses ELi ametitega⁴⁹ rõhutatakse 2012. aastal avaldatud Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavalduses ja ühisel lähenemisviisis detsentraliseeritud asutuste kohta läbipaistvuse tähtsust suhetes sidusrühmadega ning soovatakse muuta ametite veebisaidid võimalikult mitmekeelseks, et hõlbustada nende konsulteerimist kõigi liikmesriikide kodanikega. Ametid peaksid esitama oma veebisaitide kaudu teavet, mis on vajalik läbipaistvuse, sealhulgas finantsläbipaistvuse tagamiseks.“

Ombudsmani soovitusi ei saa seega täita, avaldades lihtsalt veebis menetluseeskirjad institutsioonide, organite või asutuste sisetevgevuses kasutatavate keelte kohta. Nad soovivad edasi minna ja avaldada iga institutsiooni, organi ja asutuse veebisaidil teavet selle kohta, milliseid keeli kasutatakse, sealhulgas üldsusele suunatud suhtlust, nagu ajakirjandus või üldsus, olenemata sellest, kas avaldatud dokumendid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teatajas. See hõlmab ka selgitamist, milliseid keeli veebisaidil endas kasutatakse ja millisel eesmärgil või mis liiki dokument. „Veebilehe keelepoliitikat“ võib vaadelda kui enesekirjeldust selle kohta, kuidas institutsioon, organ või asutus haldab dokumentide ja lehekülgede avaldamist oma veebisaidil ning üldisemalt nende kommunikatsioonialast lähenemisviisi.

Meie analüüs näitab, et **nende soovitude rakendamist on võimalik parandada, eriti organites ja asutustes**. Leiame, et enamikul institutsioonidel ja organitel on veebilehe keelepoliitika, samas kui enamik asutusi seda ei tee. Institutsioonide, organite ja asutuste veebisaidi keelepoliitika täielik transkriptsioon on esitatud vastavalt lisades 1.1, 1.2, 1.3 ja 1.4. Peamised järeldused võib kokku võtta järgmiselt.

- **ELi institutsioonid:** Euroopa Parlamendil ei ole veebisaidi keelepoliitikat, kuid tal on veebisait, kus tehakse kokkuvõtte ELi keelepoliitikast üldiselt.⁵⁰ Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Liidu Nõukogu selgitavad oma veebisaidil, kuidas nad kasutavad keeli.⁵¹ Euroopa Komisjoni veebisaidi keelepoliitika on esitatud veebilehel „Keeled meie veebisaitidel“. Euroopa Liidu Kohtu⁵² veebisait ei sisalda jaotist mitmekeelsuse haldamise kohta välissuhtluses, vaid lihtsalt veebilehte, milles võetakse kokku eespool juba arutatud kodukorras sisalduvad keelekorraldused⁵³. EKP selgitab oma veebisaidi keelepoliitikat, vt veebileht „Keelepoliitika sellel veebisaidil“⁵⁴. Kontrollikoja keelepoliitikat on selgitatud teabevahetuspoliitikas ja -

49 Kättesaadav aadressil: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11450-2012-INIT/en/pdf>

50 Kättesaadav aadressil: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/142/language-policy>

51 Kättesaadav aadressil: <https://www.consilium.europa.eu/en/about-site/language-policy/>

52 Kättesaadav aadressil: https://ec.europa.eu/info/languages-our-websites_en

53 Kättesaadav aadressil: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_10739/en/

54 Kättesaadav aadressil: <https://www.ecb.europa.eu/services/languagepolicy/html/index.en.html>

standardites⁵⁵ ning teabevahetuspoliitikas ja -põhimõtetes⁵⁶. Esimeses dokumendis võetakse lihtsalt kokku kontrollikoja ametliku keelekasutuse kord ja see ei puuduta suhtlust interneti kaudu. Teine dokument sisaldab Euroopa Kohtu lähenemisviisi digitaalsele suhtlusele.

- ELi asutused: ELi seitsmest asutusest neli on avaldanud veebisaidi keelepoliitika: Euroopa välis teenistus;⁵⁷ Euroopa Regioonide Komitee,⁵⁸ Euroopa Investeeringuspank⁵⁹ ja Euroopa Ombudsman,⁶⁰ viimane on ELi asutuste seas kõige ulatuslikum keelepoliitika. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Andmekaitseinspektori ja Euroopa Andmekaitse nõukogu veebisaidid ei sisalda teavet nende asutuste keelte kasutamise kohta.
- ELi ametid: Vaid 11 ametit 42st esitavad oma veebisaidil oma keelepoliitika. Asutuste välissuhtluse poliitika, kui see on veebisaidil esitatud, on esitatud lisas 1.4 koos nende keelte kasutuse korra kirjeldusega, kuna esimene aitab viimast selgitada. 11 ametit on: Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur; Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus; Euroopa Keskkonnaagentuur; Euroopa Toiduohutusamet; Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond; Euroopa Meresõiduohutuse Amet; Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus; Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Amet; Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet; Euroopa Liidu Intellektuaalmandi Amet; Euroopa Kaitseagentuur.

Teine oluline järeldus on see, et **mõned veebilehed annavad üksikasjalikku ja põhjalikku teavet institutsiooni, organi või asutuse mitmekeelse kommunikatsiooni lähenemisviisi kohta, samas kui teistes on nende sisu minimaalne**. Asutuste puhul sõltub kasutatavate keelte valik väga sageli vaatajaskonna liigist, kusjuures üldiselt eelistatakse inglise keeles ühekeelset suhtlust, kui suhtlemine on suunatud ekspertidele või meediale. Väheste eranditega on nende veebisaidil esitatud vähe tõendeid selliste osalejate keeleoskuse ja eelistuste kohta.

Kolmandaks **mõjutab asutusesiseste töökeelte valik asutuste veebisaitidel avaldatud dokumentide kättesaadavust ja nende teabevahetuspoliitikat**. Euroopa Kaitseagentuuri ja Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti näited (vt lisa 1.4) heidavad valgust sisekommunikatsiooni tavade ja välissuhtluse poliitika vahelistele suhetele, kuna ühekeelne töökeskkond õigustab ja soodustab suurema tõenäosusega ühekeelset välissuhtlust.

4.5 Järeldus

Liidu institutsioonid võivad keelerežiimi määruse nr 1 artikli 6 alusel iseseisvalt vastu võtta, mis toob kaasa erinevused tavades. Kuue ELi institutsiooni keelekasutuse kord on ametlikult määratletud (Euroopa Parlament, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Keskpank, Euroopa Kontrollikoda), samas kui Euroopa Komisjoni kodukorras ei ole ametlikult määratletud keelte kasutuse korda.

Asutuste ja asutuste keelerežiimi ei ole mõnikord täpsustatud, see on sageli ebaselge, ei järgi võrreldavat struktuuri ning tugineb enamasti kaudsetele eeskirjadele ja tavadele. Siiski tuleks kõiki

55 Kättesaadav aadressil: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/PoliciesStandardsGuidelines.aspx>

56 Kättesaadav aadressil: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/PolicyPrinciples.aspx>

57 Kättesaadav aadressil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eeas-language-policy_en

58 Kättesaadav aadressil: <https://cor.europa.eu/en/Pages/language-policy.aspx>

59 Kättesaadav aadressil: <https://www.eib.org/en/languages.htm>

60 Kättesaadav aadressil: <https://www.ombudsman.europa.eu/fr/languagepolicy/en>

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

määruses nr 1 sätestatud põhimõtteid kohaldada ELi organite ja asutuste suhtes, välja arvatud juhul, kui määruses, millega luuakse organ või asutus, on sõnaselgelt ette nähtud teisiti. Lisaks tuleks hea halduse tava kohaselt, nagu ombudsman soovitab, eelistada keelerežiimi selgesõnalist määratlemist. Kui teatavate asutuste ja asutuste keelekasutuse sisekord oleks paremini määratletud, oleks lihtsam kontrollida nende rakendamist ja vastavust määrusele nr 1.

ELi teabevahetuse läbipaistvust saaks parandada, kui veebisaitidel keelte kasutamist käsitlev poliitika määratletaks selgemalt kooskõlas Euroopa Ombudsmani suunistega ning kui institutsioonide, organite ja asutuste keelekasutuse kord oleks selgem nende veebisaitidel avaldatud sisetöödokumentide suhtes kohaldatavate eeskirjade osas.

5 MITMEKEELNE TÜPOLOOGIA

PEAMISED JÄRELDUSED

- Mitmekeelne teabevahetus ELi veebisaitidel toimib õiguslikult hallis valdkonnas, kuna puuduvad ametlikud regulatiivsed kohustused, hoolimata ELi veebisaitide olulisest ja kasvavast tähtsusest teabe levitamisel.
- Veebisaidi edastamine ei vasta kergesti määruses nr 1 sätestatud ametlikele õiguslikele kategooriatele, nagu sise- ja välissuhtluse eristamine või „erijuhtude doktriin“.
- Traditsioonilist vahet õiguslikult siduva akti – või õigusi ja kohustusi loova akti – ja õiguslikult mittesiduva akti vahel võiks kohandada veebisaidi sisule ja eriti pehme õiguse sisule.
- Sellise sisu avaldamine, millel on sisuline mõju kodanike õigustele ja/või kohustustele (pehme õigus), ELi ettevõtjate ja riiklike ametiasutuste õigustele ja/või kohustustele, või programmidele või ELi institutsioonide poolt otse rahastatavatele konkreetsetele projektikonkurssidele, on konkreetne sisu. Seega võib neid liigitada „peamisteks dokumentideks“.
- Põhidokumendid on mitmekeelsete vajaduste tüpologia nurgakiviks, sest need põhinevad ideel, et need peaksid kuuluma mitmekeelsusest tulenevate kohustuste kaitse alla.

5.1 Sissejuhatus

Mitmekeelne teabevahetus ELi veebisaitidel ei ole õiguslikult reguleeritud, vaatamata sellele, et see on ELi institutsioonide, organite ja asutuste teabe levitamise jaoks äärmiselt oluline ja üha olulisem. Puuduvad määrused või ametlikud eeskirjad, mis käsitleksid konkreetselt ELi institutsioonide, organite ja asutuste teabevahetust veebisaitide kaudu. Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika veebisaidi avaldamisel käsitleb peamiselt ameti selliste otsuste suhtes menetluse algatamiseks kehtestatud tähtaja algust, mida ei avaldatud kunagi ELTs, vaid selle veebisaidil. Samuti iseloomustab mitmekeelse veebisaidi kommunikatsiooni rolli ELi institutsioonide keelerežiimis formaalsuste puudumine ja selgete kriteeriumide puudumine. Sellest tulenevalt toimib veebisaidi teabevahetus õiguslikult hallis piirkonnas. See peatükk näitab, et ELi veebisaitide kaudu toimuva mitmekeelse teabevahetuse jaoks on vaja ühist raamistikku ja standardeid, mida saaks edendada selle halli ala suurema formaalsuse ja piiritlemisega.

Peatükk ja argumendid on järgmised. Veebisaidi edastamine võib kahjustada määruses nr 1 sätestatud mitmekeelseid avaldamiskohustusi (punkt 5.3), kuigi veebisaidi edastamine ei vasta määruses sätestatud ametlikele õiguslikele kategooriatele (punkt 5.4). Interneti kaudu levitatava teabe reguleerimiseks väidetakse, et traditsioonilist erinevust õiguslikult siduva akti – või õigusi ja kohustusi loova akti – ja õiguslikult mittesiduva akti vahel võiks kohandada veebisaitide sisule, eelkõige pehme õiguse sätetele ja kodanike õigusi mõjutavatele sisule. Selle halli ala täiendavaks täpsustamiseks ja piiritlemiseks mitmekeelses suhtluses töötatakse välja tüpologia, järgides nn sisulist lähenemisviisi, mis eristab mitmekeelsete vajaduste erinevusi, tuginedes õiguslikele formaalsetele argumentidele ja keelepoliitiliste valikute sisulise mõju põhjendustele (punkt 5.5).

5.2 Meetodid

Käesolev peatükk tugineb õigusallikatele (esmane ja teisene õigus, Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika) ning õiguskirjandusele, et analüüsida seost ELT avaldamise (õiguslik kohustus avaldada 24 keeles) ja veebisaidi teabevahetuse vahel (määruse nr 1 kohane ametlik kohustus puudub) ning mõista, kus on veebisaitide teabevahetus määruses nr 1. Pakutakse praegusele

positiivsele õigusele tuginevat õiguslikku tõlgendust, eriti kui õiguslik kontekst ei ole stabiilne või selge või kui esineb lünki. Tuginedes nii sellele õiguslikule lähenemisviisile kui ka ELi avaldatud dokumentide sisu analüüsile, pakub käesolev uurimus uut mitmekeelset vajaduste tüpoloogiat.

5.3 Veebisaidi kommunikatsiooni- ja avaldamiskord

5.3.1 Avaldamine ja eeskiri nr 1

ELi toimimise lepingu artikli 297 lõikes 1 on sätestatud, et seadusandlikud aktid avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ning artikli 297 lõige 2, mille kohaselt „määrused ja direktiivid, mis on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele, samuti otsused, milles ei ole täpsustatud, kellele need on adresseeritud, avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas“. Lisaks ELTL artiklile 297 näeb ELTL artikli 249 lõige 1 ette komisjoni kodukorra avaldamise. Samuti on kohustus „avaldada“ (ELTs või mitte), näiteks komisjoni üldaruanne liidu tegevuse kohta (ELi toimimise lepingu artikli 249 lõige 2) või teatavad kontrollikoja dokumendid (st kinnitav avaldus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse ja selle aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta ning aastaaruanne pärast iga eelarveaasta lõppu), mis tuleb avaldada Euroopa Liidu Teatajas (ELi toimimise lepingu artikkel 287). ELi toimimise lepingu artikli 232 kohaselt „avaldatakse Euroopa Parlamendi menetlused aluslepingutes ja kodukorras sätestatud viisil“. ELi toimimise lepingu artiklis 132 on sätestatud, et Euroopa Keskpang võib otsustada avaldada oma otsused, soovitused ja arvamused ilma ELT-le viitamata.

Määruse nr 1 artikli 5 kohaselt kohaldatakse Euroopa Liidu Teatajas avaldamise suhtes mitmekeelsuse kohustust ning ELT tuleb avaldada 24 ametlikus keeles. Pärast 1. juulit 2013 avaldatud ELT elektroonilised väljaanded (e-ELT) on autentset, st neil on õigusjõud (vt määrus (EL) nr 216/2013). Euroopa Liidu Teatajas on kirjas, et Euroopa Liidu Teatajas on kaks seeriat: L-seeria (õigusaktid); ja C-seeria (teave ja teated). Kuid väljaannete talitus esitleb ELTd kolmes seerias: L-seeria (õigusaktid); C-seeria (teave ja teated); ja S-seeria (lisada Euroopa Liidu Teatajale). Viimane on kättesaadav internetis (TEDi andmebaas).

Tabel 3: Ülevaade ELT seeriatest ja allseeriatest

Seeria	Loomise kuupäev	Sisukord	Kommentaar
L	1952	1. kategooria: Seadusandlikud aktid ⁶¹ 2. kategooria: Muud kui seadusandlikud aktid: – siduvad aktid, mis ei ole seadusandlikud [ei järgi seadusandlikku menetlust], nagu rahvusvahelised lepingud, määrused, direktiivid, otsused ⁶² – mittesiduvad aktid , nagu soovitused ja suunised, samuti töökord, rahvusvaheliste kokkulepete ja institutsioonidevaheliste kokkulepetega loodud organite poolt vastu võetud õigusaktid.	Vt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 297: „Seadusandlikud aktid avaldatakse [ELTs]“ (ELi toimimise lepingu artikli 297 lõige 1) Muude kui seadusandlike aktide hulgas „avaldatakse [ELT]s määrused ja direktiivid, mis on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele, samuti otsused, milles ei ole täpsustatud, kellele

61 ELi toimimise lepingu artikli 289 kohaselt on seadusandlikud aktid seadusandliku tavamenetluse või seadusandliku erimenetluse kohaselt vastu võetud otsused. Teatavatel aluslepingutes määratletud erijuhtudel võivad seadusandlikud aktid sisaldada vastuvõetud akte: ELi riikide rühma või Euroopa Parlamendi algatusel; Euroopa Keskpanga soovitusel; või Euroopa Kohtu või Euroopa Investeeringuspanga taotlusel.

62 Määrused on ELi toimimise lepingu artiklis 288 määratletud õigusaktid. Need on üldkohaldatavad, tervikuna siduvad ja vahetult kohaldatavad kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides. Direktiiv on ELi institutsioonide poolt vastu võetud õigusakt, mis on adresseeritud ELi liikmesriikidele ja on saavutatava tulemuse seisukohast siduv. Otsus on siduv õigusakt, mis võib olla üldkohaldatav või millel võib olla konkreetne adressaat.

			<p>need on adresseeritud“ (ELi toimimise lepingu artikli 297 lõige 2).</p> <p>Õigusaktide avaldamine Euroopa Liidu Teatajas on õigusaktide täitmisele pööratavuse eeltingimus (<i>Euroopa Kohtu otsus Racke, 1979</i>, ja <i>Euroopa Kohtu otsus Skoma-Lux, 2007, C-161/06</i>).⁶³</p> <p>Mõnda üldkohaldatavat õigusakti ei avaldata ELTs, vaid asjaomase ameti veebisaidil (Euroopa Kohtu otsus PPG ja SNF vs. ECHA, 2013, vt eespool, peatükk 3, 3.4.4).</p>
C	1968	<p>I osa: Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused,</p> <p>II osa: Teave, näiteks institutsioonidevahelised kokkulepped, ühisdeklaratsioonid, teave Euroopa Liidu institutsioonidelt, organitelt ja asutustelt;</p> <p>III osa: Institutsioonide, organite ja asutuste vastu võetud ettevalmistavad aktid, IV osa: Euroopa Liidu institutsioonide, organite, ametite ja asutuste teated, liikmesriikide teated ja Euroopa Majanduspiirkonna V osa käsitlevad teated, mida nimetatakse „teadeteks“, mis käsitlevad a) haldusmenetlusi, b) kohtumenetlusi, c) ühise kaubanduspoliitika rakendamisega seotud menetlusi, d) konkurentsipoliitika rakendamisega seotud menetlusi (e) Muud õigusaktid.</p>	<p>Allseeria CA (nt C019A), millel on samal päeval avaldatud C-seeriaga sama number, sisaldab osalemiskutseid, vabade ametikohtade teateid: CA väljaanded võivad esineda ühes, mitmes või kõigis ametlikes keeltes.</p>
S	1978	<p>Euroopa riigihanked</p> <p>Algselt avaldatud ELTs</p> <p>Alates 2003. aastast on S-seeria leitud TED andmebaasist.</p> <p>Ted (Tenders Electronic Daily) on Euroopa Liidu Teataja täiendamise veebiversioon, mis on pühendatud Euroopa riigihangetele.</p>	<p>„Teave iga hankedokumendi kohta avaldatakse 24 ELi ametlikus keeles. Kõik ELi institutsioonide teated avaldatakse täielikult nendes keeltes“ (vt TEDi veebisaiti).</p> <p>Kuid TEDi andmebaas järgib ka oma eeskirju ja tavasid, mis käsitlevad keelekasutust igas riigis.</p> <p>Üldreeglina tuleb ELi eeskirjade kohaldamisalasse kuuluvate riigihankelepingute pakkumused avaldada TEDi portaalis.</p> <p>TEDis on pakkumiste põhiteave kättesaadav kõigis ELi ametlikes keeltes.</p>

Määruse nr 1 artiklit 5 kohaldatakse kogu ELT suhtes, tegemata vahet seeriade ja allseeriade vahel. Kuid nagu EUR-Lexi veebisaidil märgitud, „allseeriad CA (nt C019A), millel on sama number kui

63 Euroopa Kohtu otsus Racke, 98/78 [1979]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61978CJ0098> ; Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Skoma-Lux, C-161/06 [2007]. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62006CJ0161>

samal päeval avaldatud C-seerial (näiteks C019A), [...] sisaldab osalemiskutseid, vabade ametikohtade teateid jne, mis võivad olla ühes, mitmes või kõigis ametlikes keeltes“. TEDI andmebaasi puhul on keelekasutus iga riigi puhul erinev, st teiste riikide ettevõtetele avatud pakkumused on kättesaadavad kodukeeles üksnes juhul, kui riigisiseses portaalis ei kasutata TED-süsteemis mitmekeelset funktsiooni. Üks küsimus on see, miks CA väljaanne ei kuulu mitmekeelsuse kohustuste kohaldamisalasse. Sama küsimuse võib tõstatada S-seeria kohta, mis näeb ette mitmekeelsuse üksnes põhiteabe puhul.

Kõige tähtsam on **see, et mittesiduval õigusel puudub selge õigusraamistik (mitmekeelse) avaldamiseks**. Pehme õiguse normidel on kaks omadust (vt punkt 5.5.3). Esiteks ei loo nad ise otseseid õigusi ega kehtesta oma adressaatidele otseseid kohustusi. Nende eesmärk on muuta või mõjutada nende teemade tegevust, kellele need on suunatud. Teiseks esitavad nad oma sisu ja väljatöötamise viisi kaudu vormistamise ja struktureerimise taseme, mis sarnaneb kõva õiguse normidega. Mittesiduvad õigusaktid avaldatakse üldiselt C-seerias, kuid soovitud ja suunised võib avaldada L Serie's. See näitab institutsioonidele antud tegutsemisruumi seoses mittesiduvate õigusaktide avaldamisega. Lisaks näib, et Euroopa Liidu Teatajas avaldamise tava on ajendatud käesoleva väljaande eesmärgist, st vajadusest teavitada käesoleva õigusakti adressaati, ning see ei ole seotud õigusakti jõustumisega (Dero 2017). Sama võib öelda õiguslase ettevalmistustöö kohta: kuigi rohelised ja valged raamatud on sageli mitmekeelsed ning enamik Euroopa Komisjoni ettepanekuid on kättesaadavad Eur-lex'is kõigis ametlikes keeltes, ei ole mõned rohelised ja valged raamatud, teatised või suunised ning enamik komisjoni talituste töödokumente kättesaadavad.

5.3.2 Kus asub veebilehe suhtlus?

Järgmine küsimus on kriitiline küsimus veebisaidi teabevahetuse kui avaldamise vormi staatuse kohta. Kuna määruse nr 1 artiklit 5 kohaldatakse formaalselt ainult ELTs avaldamise suhtes, väärib mõiste „avaldamine“ täiendavat hindamist. Võttes arvesse, et „[liidu] institutsiooni poolt vastu võetud akti ei saa liikmesriigi füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes jõustada enne, kui neil on võimalik sellega tutvuda, avaldades selle nõuetekohaselt Euroopa Liidu Teatajas“(CJEC, Skoma-Lux, C-161/06 [2007], punkt 37), siis kas⁶⁴ seda põhjendust saab kohaldada üldisele avaldamisele, mis võib seega hõlmata mis tahes avalikku teadaannet, eelkõige veebisaidil? Kas Euroopa Liidu Teatajas on endiselt sama keskne roll alates interneti arendamisest, mis oli juba integreeritud Euroopa Liidu Kohtu praktikasse (Euroopa Kohtu otsus PPG ja SNF vs. ECHA, 2013, punkt 31 ja GC otsus Bilbaína de Alquitranes ja o. vs. ECHA, 2013, punkt 31, vt 3. peatükk), ning arvestades, et iga institutsioon, organ või isegi nende organisatsioonide üksikisikud avaldavad nii sujuvalt ja lihtsalt? Lõpetuseks, miks peaks komisjon vastu võtma teatise või suunised, kui asjaomaseid sidusrühmi ei teavitata? Sellega seoses tuleb rõhutada, et Euroopa Liidu Teatajas on endiselt eelis, et see on vähem sujuv ja annab esitatud teabele rohkem (õigus)kindlust.

5.3.3 „halli ala“ piiritlemise vajadus

ELi institutsioonid ja asutused otsustavad avaldada Euroopa Liidu Teatajas mittesiduvad õigusaktid, et teha see teatavaks, nagu nad teevad dokumendi avaldamisel otse oma veebisaidil. Näiteks ei avaldata ELTs kunagi talituste töödokumente (mõjuhinnangud, mõjuhinnangute kokkuvõtted, komisjoni talituste töödokumendid). Need on siiski kättesaadavad komisjoni veebisaidil poliitika lehekülgedel, õiguskontrollikomitee veebisaidil või EUR-Lexis, ilma et nende suhtes kohaldataks mitmekeelsuse kohustust. Sarnaseks näiteks on rohelised raamatud. EUR-Lex määratleb rohelise raamatu kui komisjoni avaldatud dokumendi, mille eesmärk on ergutada sidusrühmade arutelu konkreetsetel teemadel Euroopa tasandil. Rohelised raamatud võivad põhjustada seadusandlike arenguid, mis on seejärel esitatud valgetes raamatutes, ning tundub, et nende avaldamist rakendatakse ka juhuslikult. Komisjoni rohelised raamatud avaldatakse sageli Eur-lexis, kuid mitte ELTs (näiteks roheline raamat alaealiste ja inimväärikuse kaitse kohta

64 Euroopa Kohtu otsus Skoma-Lux, cit.

audiovisuaalsetes teabeteenustes (KOM(96) 483 lõplik); roheline raamat kasulikkuse mudelite kaitse kohta ühtsel turul (KOM(95) 370 lõplik); ning roheline raamat vastastikuse usalduse tugevdamise kohta Euroopa õigusruumi vastu – roheline raamat ELi kriminaalõiguse kohaldamise kohta kinnipidamise valdkonnas (KOM(2011)327 (lõplik)). Samamoodi ei näi komisjoni dokumendid – mis hõlmavad seadusandliku menetluse raames vastu võetud ettepanekuid ja muid õigusakte“ ning „teatised, soovitused, aruanded, valged raamatud, roheline raamat“ (EUR-Lex), avaldamisel konkreetset loogikat järgima.

Veebisaidil avaldamine annab ELi institutsioonidele märkimisväärse tegutsemisruumi avaldamiseks erinevates keeltes. Nad võivad vastu võtta dokumente, mis ei kuulu artikli 5 kohaldamisalasse, ning on formaalsest seisukohast vabad mitmekeelsetest kohustustest. Kui aga veebisaidi edastamist võetakse tõsiselt, nagu Euroopa Liidu Kohus juba tegi seoses hagejate õigusega kohtule, on väidetavalt vaja paremini korraldada ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaitide sisu mitmekeelsuse kohustuste valguses.

5.4 Veebisaidi kommunikatsioon ja määruse nr 1 keelerežiim

5.4.1 Sise- ja välissuhtlemine eeskirjas nr 1

Määruse nr 1 artiklis 1 on sätestatud, et „liidu institutsioonide ametlikud keeled ja töökeeled on [24 tunnustatud keelt]“. Seda lauset on tõlgendatud nii, et sellega tehakse vahet „töökeelte“ ja „ametlike keelte“ vahel ning kehtestatakse reegel, et kõigis 24 ametlikus keeles peaks toimuma ainult välissuhtlemine (Labrie, 1993, 82; Fenet, 2001, 239; O’Regan, 2010, 117). Seevastu töökeelte ja ametlike keelte vahel puudub õiguslik erinevus (Cosmai, 2014; Sommsich, 2016). Esiteks on tekstis sätestatud, et töökeeled on 24 ametlikku keelt. Institutsioonid, organid ja asutused võiksid töötada ükskõik millises neist 24 keelest. Teiseks ei eristanud ESTÜ asutamisleping töökeeli ja ametlikke keeli. Kolmandaks ei pea kogu välissuhtlemine toimuma kõigis 24 ametlikus keeles. Mõiste „töökeeled“ on laialt levinud. Praktikas võib „töökeeli“ pidada „sisesuhtluse keelte“ sünonüümiks. Määruse nr 1 tihedast lugemisest nähtub, et selles õigusaktis eristatakse asutusesisest suhtluskeelt ja välissuhtlemiskeelt (tabel 4).

Tabel 4: Sise- ja välissuhtlemine eeskirjas nr 1

Eeskiri nr 1	Asjakohane sisu	Seos sisesuhtlusega	Keelereeglid
Artikkel 1	Viide „töökeelele“	Töökeelt ja asutusesisest suhtluskeelt võib pidada sünonüümiks	Tekstiliselt võivad töökeeled olla ükskõik milline või kõik 24 keelt.
Artikkel 6	Sätestatakse keelte kasutamise kord erijuhtudel	Sisekommunikatsioon on hõlmatud institutsioonilise autonoomia põhimõttega (Shuibhne, 2002, 126)	Iga institutsioon võib valida oma sisemise suhtluskeele (vt 4. peatükk).
Eeskiri nr 1	Asjakohane sisu	Seos välissuhtlusega	Keelereeglid
Artiklid 2 ja 3	Otsene suhtlemine liikmesriikide ja nende kodanikega nende ametlikus keeles	Need viitavad institutsioonide välissuhtluse mõningatele aspektidele.	24 ametlikku keelt
Artikkel 5	ELi õiguse avaldamine 24	Tänu ametlikule	24 ametlikku keelt

	ametlikus keeles Euroopa Liidu Teatajas	avaldamisele tehakse adressaadile ja kodanikele teatavaks tekst	
--	---	---	--

Vaatamata kahele erinevale õiguskorrale ei ole sise- ja välissuhtluse eristamine kaugeltki selge ning „sisemist keelerežiimi ei saa täielikult lahutada institutsioonide välissuhtlemist reguleerivatest eeskirjadest“ (AG Maduro, CJEC, Hispaania Kuningriik vs. Eurojust, 2004, punkt 47).⁶⁵ Teadlased näitasid ka, et töökeele valik mõjutab välissuhtlust (Shuibhne, 2002, O'Regan, 2010, van der Jeught, 2020). Lisaks ei sobi veebisaidi kommunikatsioon kummassegi kategooriasse.

5.4.2 Kus asub veebilehe suhtlus?

Praktikas ei piirdu töökeeled puhtalt siseküsimustega, vaid neid kasutatakse ELi institutsioonide ja asutuste veebisaitidel seoses uudiste, eri liiki väljaannete ja suunistega. Teisisõnu, sisemiselt kasutatavad dokumendid postitatakse sageli veebisaitidele. Seega tehakse paljud dokumendid, mis on kättesaadavad ainult töökeeles, üldsusele kättesaadavaks (st avaldatakse) ainult selles keeles. Nagu on analüüsitud 4. peatükis, märkisid mõned asutused selgelt, et inglise keele kasutamine töökeelena mõjutab otseselt nende veebisaidi kommunikatsioonipoliitikat. Lisaks märkis ombudsman, et kuna sisedokumendid on olemas ainult selles keeles, milles need on koostatud, võib neid selles keeles avaldada (EO, detk 3191/2006, uurimine). Seega seob ombudsman teabe levitamise asutusesisese koostamisega.

Väljakujunenud õiguse kohaselt ei hõlma veebilehe suhtlemine mitmekeelsuse kohustust. Nimelt ei ole määruses nr 1 ega aluslepingu sätetes, mis käsitlevad vahetut suhtlust kodanikega, mainitud veebisaidi edastamist ning seega ei kuulu see formaalsest seisukohast liidu õiguse reguleerimisalasse. Nagu märgitud (vt 3. peatükk), **on Euroopa Kohus sõnaselgelt tagasi lükanud liidu õiguse üldpõhimõtte olemasolu, mis annab igale kodanikule õiguse saada versioon kõigest, mis võib nende huve igas olukorras mõjutada** (Euroopa Kohtu otsus Kik vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, 2003, punkt 82).⁶⁶ Täpsemalt tõlgendavad õigusteadlased artiklit 6 nii, et see võimaldab igal institutsioonil kehtestada oma keelekasutuse korra, eelkõige, kuid mitte ainult puhtalt siseküsimustes (van der Jeught, 2021). Tõepoolest, „ei ilmne, miks „erijuhtumid“ piirduksid sisesuhtlusega“ (O'Regan, 2010).

Lisaks viidatakse määruses nr 1 üksnes otsesele suhtlusele liidu institutsioonide ja ELi liikmesriigi vahel või „isikule, kelle suhtes kohaldatakse selle riigi jurisdiktsiooni“ (artiklid 2 ja 3). Õigusaktide (artikkel 4) või Euroopa Liidu Teatajas (artikkel 5) avaldatud teabe avaldamine ei viita levitamisele väljaspool Euroopa Liidu Teatajat. Ainult siis, kui järgime määruse nr 1 kitsendavat ja formaalset tõlgendust, **võib „erijuhtude doktriini“ mõista nii, et see on kohaldatav välissuhtluse suhtes, näiteks veebisaitidel**, meedias, avalikes konsultatsioonides või isegi riiklike haldusasutustega suhtlemisel, andes institutsioonidele, organitele ja asutustele olulise tegutsemisruumi. Käesolevas uuringus kasutatud lähenemisviis käsitleb siiski väljaannete sisu sisu ning leiab, et mõned veebisaidi teabeedastuse sisud kuuluvad mitmekeelsuse kohustuste hulka.

5.4.3 Mitmekeelsete vajaduste tüpologia suunas

ELi institutsioonidele võimaldatud paindlikkus seoses mitmekeelse teabevahetusega veebisaitidel on vastuolus praktilise tegelikkusega ega võta arvesse tohutut muutust kommunikatsioonimaailmas. Määrus nr 1 on koostatud enne Interneti olemasolu ja seda ei ole kunagi ajakohastatud, et võtta arvesse digitehnoloogia laialdasest kasutamisest tulenevaid muutusi. Samamoodi kohandas Euroopa Liidu Kohus ELTs avaldamisele viitavaid tekste uuele

65 AG Maduro arvamus kohtuasjas CJEC, Hispaania vs. Eurojust, C-160/03, [2005]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=49769&doclang=en>

66 Euroopa Kohtu otsus Kik, cit.

digitaalsele reaalsusele (vt eespool, 3. peatükk). Interneti areng, ELi institutsioonide, asutuste ja organite või isegi üksikute parlamendiliikmete intensiivne avaldamistegevus hägustab erinevust töö- ja sisekeele ning välissuhtluse keele teatavate aspektide vahel, mida reguleerivad määruse nr 1 artiklid 2, 3 ja 5. Nagu eespool märgitud, **on selge loogika puudumine, kui kaaluda veebisaidi edastamist osana konkreetsete juhtumite doktriinist, mis piirdub sisesuhtlusega**. Teised teadlased, nagu Herbillon (2003), lähevad kaugemale, väites, et ELi institutsioonide veebisaidid on mõnikord kättesaadavad ainult inglise keeles. Veebilehed teevad teabe avalikuks ja väliseks. Sõna „kommunikatsioon“ ladinakeelsed juured tähendavad välismõju ja jagamist (st ühist). Selles mõttes hõlmab teabevahetus levitamist ja seda tõlgendatakse sageli nii, et see hõlmab kahepoolset teabevahetust välise osalejaga. Euroopa Liidu Kohus leidis isegi, et üldkohaldatavad eeskirjad on õiguslikult „avaldatud“ ameti veebisaidil, et kaitsta hagi esitamise õigust kohtule (vt eespool 3. peatükk).

Õiguslikult **väidame ka seda, et ELi institutsioonidel, organitel ja asutustel peaks olema ainult piiratud kaalutusõigus oma kommunikatsioonipoliitika rakendamisel**. Seda seisukohta toetavad erinevad õiguslikud argumendid. Grammatilise tõlgendamise ja määruse nr 1 loogika kohaselt on määruse nr 1 artikkel 6 erand mitmekeelsuse põhimõttest (Clément-Wilz, 2022 b). Tõlgendavaid õigusnorme järgides tuleks seda tõlgendada kitsalt. Lisaks võiks kasutada funktsionaalset (või teleoloogilist) tõlgendust, mis põhineb ELi lepingu artiklis 3 sätestatud ELi eesmärkidel, et võtta arvesse keelelist mitmekesisust ja kodanike vajadusi. Selles mõttes võiks konkreetseid juhtumeid käsitlevat doktriini tõlgendada kitsamalt, kui on seni järginud Euroopa Liidu Kohus. Tõepoolest, „neil ei tohi lubada seda kasutada muul viisil kui oma sisemiste operatiivvajaduste rahuldamiseks“ (AG Maduro, CJEC, Hispaania Kuningriik vs. Eurojust, 2004, punkt 49). ELi institutsioonide autonoomia on erandlik staatus ja seda võiks rohkem piirata. Lõpuks, ja mis kõige tähtsam, kui vaadata veebisaidi sisu, tundub, et osa sisust kuulub mitmekeelsuse kohustuste alla. Seoses komisjoni väljaannete ja üldsusele suunatud teatistega viitas ombudsman määruse nr 1 artiklile 2, märkides, et **välissuhtluse tõhususe tagamiseks** on vaja, et kodanikud mõistaksid neile edastatud teavet (vt ka 7. peatükk). Seetõttu tuleks ideaaljuhul avaldada kodanikele mõeldud materjal kõigis ametlikes keeltes (EO, decis. 3191/2006, punkt 2.6). Lisaks, nagu eelmises punktis näidatud, kuuluvad mõned veebisaitide sisud määruse nr 1 artikli 5 alla seoses Euroopa Liidu Teatajas avaldamisega seotud mitmekeelsuse kohustusega.

5.5 Halli ala piiritlemine: Sisuline lähenemine

5.5.1 Tüpoloogia selgitus

Arvestades ELi veebisaitide kasvavat tähtsust institutsioonide teavitamisel ja teabe levitamisel, on oluline keskenduda veebisaitide sisule. Nagu nähtub käesoleva uuringu 7. peatükist, ei ole ELis praegu ühist keelt, millest valdav osa elanikkonnast aru saaks, ning üle 20 % ELi elanikest ei räägi 24st ELi keelest emakeelt ega valda. Seega on ühekeelne lähenemisviis veebisaidi teabevahetuses väidetavalt ebaefektiivne ja väga tõrjuv.

Selleks et lahendada digitaalsele teabevahetusele pühendatud ametliku õigusraamistiku puudumise probleem, esitatakse käesolevas jaos soovitused selle kohta, kuidas töötada **veebisaitidel välja realistlik raamistik ja mitmekeelse teabevahetuse standardid, mis võivad olla kooskõlas eelarvepiirangutega**. Selles töötatakse välja mitmekeelne vajaduste tüpoloogia, järgides nn sisulist lähenemisviisi, mis eristab mitmekeelsete vajaduste erinevusi, tuginedes õiguslikele formaalsetele argumentidele ja keelepoliitiliste valikute sisulise mõju põhjendustele.

- 1) ELi õigusnormidega antakse ELi kodanikele, ettevõtjatele ja liikmesriikidele mõned keelelised õigused.
- 2) Neid õigusi tuleks austada ka siis, kui väljaanded avaldatakse veebisaitidel.
- 3) Institutsioonilised veebisaidid peaksid olema hõlmatud mõne mitmekeelsuse kohustusega.
- 4) Materiaalne lähenemisviis aitab määratleda ELi veebisaitide sisu liigitamiseks ja analüüsimiseks kasutatavat tüpoloogiat, et leida tasakaal mitmekeelse teabevahetuse vajaduse ja eelarvepiirangute vahel.

Lahter 5: Neli loogilist sammu mitmekeelse vajaduste tüpoloogia suunas

Pakume välja mitmekeelse vajaduse tüpologia, mis on korraldatud vastavalt kolmele klassile või „tüübile“: 1) põhidokumendid 2) põhidokumendid ja 3) sekundaarsed dokumendid. Need kolm klassi või „tüüpi“ hõlmavad eri liiki sisu, mis on kättesaadav 6. peatükis esitatud ELi veebisaitidel. Algdokumentide üksikasjalikum kirjeldus on esitatud käesolevas peatükis. Käesolevas lühikokkuvõttes määratleme need kolm tüüpi järgmiselt (6. selgitus).

Põhidokumendid hõlmavad kõigepealt kõiki dokumente, mis on formaalselt õiguslikult siduvad, millel on õiguslik toime (raske õigus) ja mis on seotud töölevõtmisteadetega. Need dokumendid tuleb tõlkida aluslepingute, määruse nr 1 või Euroopa Liidu Kohtu praktika kohaselt, nagu on selgitatud eespool 3. peatükis. See liik hõlmab näiteks dokumente, mis on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas, L osas ja Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikas. Teiseks kuuluvad sellesse kategooriasse Euroopa kodanikualgatused, petitsioonid Euroopa Parlamendile, kaebused Euroopa Ombudsmanile ja vastused kodanike kirjadele, kuna mitmekeelsust kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 24 ja 20 ning Euroopa kodanikualgatust käsitlevale määrusele. Need neli liiki dokumente kuuluvad sellesse kategooriasse, sest need võidakse esitada ükskõik millises ametlikus keeles. Mitmekeelsuse puudumine (nt täpsete tõlgete puudumine) kujutab endast formaalset ja tõsist võrdõiguslikkuse ja kehtivate eeskirjade rikkumist.

Algdokumentide hulka kuuluvad dokumendid, mis ei ole ametlikult õiguslikult siduvad, ja dokumendid, mille suhtes ei kohaldata ametlikku mitmekeelsuse kohustust. Nagu eespool selgitatud (punkt 5.4), on veebisaidid peamiselt välissuhtluse vahend ja võivad sisaldada dokumente, millel on oluline mõju kodanike, ELi ettevõtjate ja riiklike ametiasutuste õigustele ja/või kohustustele (pehme õigus), või programmidele või konkreetsetele projektikonkurssidele, mida rahastatakse otse ELi institutsioonidest või õiguslastest ettevalmistavatest dokumentidest. See tüüp hõlmab näiteks pakkumiskutseid ja projektitaotlusi; riigiabi suunistega seotud dokumendid; teatised ja soovitusel näiteks riigiabi, toiduohutuse või ravimite kohta. Selles valdkonnas tundub, et institutsioonidel on teatav paindlikkus ja tegutsemisruum: nad võivad otsustada avaldada ELT C osas, mis hõlmab täieliku mitmekeelsuse kohaldamist, nagu on ette nähtud määruse nr 1 artiklis 5, või otsustada seda mitte teha. Seetõttu võib täpse mitmekeelse suhtluse puudumine nendes dokumentides kujutada endast mitmekeelsuse kohustuste rikkumist. Artiklit 6 tõlgendatakse kitsalt ja osa sisu võib kuuluda artiklites 2–5 sätestatud mitmekeelsuse kohustuste alla, nagu on selgitatud eespool (punkt 5.4.3). Samuti võib neil olla oluline mõju kodanike võrdsusele.

Teised dokumendid hõlmavad dokumente, mis ei ole formaalselt õiguslikult siduvad, mida ei ole vaja aluslepingute või määruse nr 1 või Euroopa Liidu Kohtu praktika kohaselt tõlkida või tõlgendada ning millel ei ole üldiselt sisulist mõju kodanike, ELi ettevõtjate ja liikmesriikide ametiasutuste õigustele ja/või kohustustele ning mis ei hõlma programme ega konkreetseid projektikonkursside, mida rahastavad otseselt ELi institutsioonid. Lihtne näide on teabeleheküljed ELi institutsioonide ajaloo kohta või intervjuud ELi volinikega. Teised dokumendid kuuluvad ülejäänud kategooriasse, kus mitmekeelsuse kohustusi ei kohaldata ega tohiks kohaldada. See ei tähenda, et need dokumendid ei ole informatiivsest või sümboolsest seisukohast olulised, vaid ainult see, et täpse kirjaliku või suulise tõlke puudumine toob võrdsusele kaasa vähem olulisi tagajärgi kui põhidokumentidele ja esmastele dokumentidele. Omadussõna „täpne“ kasutatakse siin eesmärgipäraselt. Teiste dokumentide puhul võib masintõlke kasutamine kirjalikele dokumentidele või subtiitritele, mille arvuti suulise kõne ajal automaatselt genereerib, toota odava hinnaga mitmekeelseid dokumente, mille ebatäpsust võib olla lihtsam aktsepteerida ja põhjendada.

Lahter 6: Mitmekeelne vajab tüpoloogiat

Põhidokumendid on mitmekeelsete vajaduste tüpoloogia nurgakivi, mis peaks eespool selgitatud põhjustel kuuluma mitmekeelsuse õiguse kaitse alla. Põhidokumentide ja teiseste dokumentide puhul ei ole tõepoolest arutelu, vaid ka vähem ruumi (inimlikele) vigadele. Põhidokumendid tuginevad selgelt sõnastatud mitmekeelsuse kohustustele. Praegused mitmekeelsuse kohustused moodustavad esmase õiguse, teisese õiguse ja kohtupraktika. Teisesed dokumendid on veel üks kategooria, kus mitmekeelsust käsitlevaid õigusakte ei kohaldata ega pea tingimata kohaldama ning kus masintõlke kohaldamine (vt 8. peatükk) ei tekita probleeme.

5.5.3 Põhidokumendid on mitmekeelsete vajaduste tüpoloogia nurgakiviks

Töökeeles kättesaadavad dokumendid on sageli kättesaadavad ainult selles keeles. Võib väita, et parem on juurdepääs sisedokumentidele ainult ühes või mõnes keeles kui juurdepääsu puudumine (Euroopa Ombudsman, dek 281/1999, punkt 5). Kuigi Euroopa Ombudsman tunnustas iga institutsiooni paindlikkust avaldada oma veebisaidil „dokumente nende koostamise keeles“, rõhutas ta ka üldist suundumust „oma veebisaidil teistes ühenduse keeltes teabe andmise järkjärgulise arengu suunas“ (Ibid. punkt 4). Siiski ei pidanud EKP tava avaldada oma veebisaidil teavet peamiselt inglise keeles haldusomavolina. Probleem seisneb selles, et pärast avaldamist avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas: õiguspärane ootus ja õiguskindluse vajadus. **Kehtestatud ja tõlgendatud õiguse ning institutsioonide keelelise korralduse vahel Interneti-suhtluses on selge ebakõla**. Seetõttu väidame, et on vaja minna kaugemale sellest formalistlikust lähenemisviisist ning võtta arvesse veebisaitide sisu, eriti mittesiduvaid õigusakte, ettevalmistavaid õigusakte ja kodanikele olulist mõju avaldavaid dokumente.

Vähem ametlikul seisukohal on mitmekeelsus hädavajalik selleks, et tõhusalt kasutada kodanike demokraatlikku õigust saada teavet küsimustest ja küsimustest, mis võivad viia seadusandlike meetmeteni (Euroopa Ombudsman, 640/2006, pt 29), aidata kaasa ELi legitiimsusele (Kraus, 2011) ning hõlbustada institutsioonide ja ELi kodanike vahelist suhtlust (Athanasiou, 2006). Mõne kodaniku õigusi saab kasutada nende valitud ametlikus keeles (ELi toimimise lepingu artiklid 2 ja 3, artiklid 20 ja 24 ning kodanikualgatus), mis nõuavad juurdepääsu samas keeles kasutatavale sisule.

Esmased dokumendid hõlmavad mittesiduvaid õigusakte, kuid ka siin selgitatud põhjustel osalemiskutseid, avalikke konsultatsioone, pakkumiskutseid, hankemenetlusi, projektiettepanekuid, õiguslikke ettevalmistavaid dokumente ja riigiabi suuniseid käsitlevaid dokumente.

a. pehme seadus

Pehme õiguse normid ühendavad kolm elementi: normatiivne väärtus, mis vastab normi õiguslikult siduvale iseloomule; normatiivne tagatis, st normi järgimise kontrolli- ja sanktsioonimehhanismide olemasolu; ja normatiivne ulatus, mis kirjeldab selle tõhusat kohaldamist asjaomaste osalejate poolt (Abbott et al. 2000). Prantsuse Conseil d'Etat' pehme õiguse määratluse kohaselt on⁶⁷ pehme õiguse normidel järgmised põhijooned: nad ei loo ise otseseid õigusi ega kehtesta oma adressaatidele otseseid kohustusi, kuid nende eesmärk on muuta või mõjutada nende subjektide tegevust, kellele nad on adresseeritud; nad esitavad oma sisu ja väljatöötamise viisi poolest vormistamise ja struktureerimise taseme, mis sarnaneb kõva õiguse normidega. Seega ei ole kõva ja pehme õiguse eristamine alati täpne. Seetõttu tuleks pehmet seadust tõsiselt võtta.

ELi õiguskorras on pehme õigus aja jooksul kiiresti laienenud (Clément-Wilz, 2015). Nagu Euroopa Liidu Kohus on märkinud, sõltub sellise õigusakti normatiivsus, mis formaalselt ei ole ette nähtud õigust andma, sellest, kas see „selgitab üksnes lepingu sätteid“ või „on selle eesmärk tekitada oma eraldiseisvaid õiguslikke tagajärgi, mis on lepingus juba ette nähtud“. Euroopa Liidu Kohus tunnustas ELi institutsioonide suutlikkust kehtestada õigusraamistik, kasutades alternatiivseid

67 Conseil d'Etat, Le droit supplé, 2013, lk 9. Kättesaadav aadressil: <https://www.vie-publique.fr/rapport/34021-etude-annuelle-2013-du-conseil-detat-le-droit-souple>

õigusakte, nagu suunised (suurkoja otsus Saksamaa vs. komisjon, 2010, punkt 151).⁶⁸ Sellest tulenevalt ei saa Euroopa institutsioonid ja asutused kasutada ebaselget terminoloogiat, et vältida pädevusest ja menetlusnormidest õigusakti vastuvõtmisel. Me väidame, **et tema reegel kehtib nende institutsioonide veebisaitidel avaldatud aktide suhtes**. Oluline on pehme õiguse sisu, mitte selle üldsusele kättesaadavaks tegemiseks kasutatud tehnilised vahendid.

Tegelikult sisaldavad liidu institutsioonide ja asutuste veebisaidid sisu, mida võib kvalifitseerida pehme õigusena, kuid neid ei ole vaja edastada kõigis 24 keeles, nagu on ette nähtud määruse nr 1 artiklis 5. Olenemata nende avaldamise staatusest, **st sellest, kas need avaldatakse ka ELT C osas või mitte, peaksid ELi institutsioonide veebisaitidel avaldatud pehmed õigusaktid saama kasu mitmekeelsuse kohustusest ja kuuluma seega esmaste dokumentide kategooriasse**.

B. Kutse huvist teatamiseks

Euroopa Ombudsman kinnitas, et artiklit 2 kohaldatakse osalemiskutsete suhtes (EO, decis. 259/2005, punkt 5) ja et selle õiguse mis tahes piiramine peab põhinema mõjuvatel põhjustel, mis on vajalikud taotletava õiguspärase eesmärgi saavutamiseks ja proportsionaalsed (Ibid., lk 7). Samuti leidis ta, et ettepanekute esitamisel kasutatavate keelte üldine piiramine nõuaks seadusandja vastavasisulist otsust (Ibid., pt. 3.15).

C. Avalikud konsultatsioonid

Avalike konsultatsioonide osas leidis Euroopa Ombudsman samuti, et kuigi ideaaljuhul peaks kogu välissuhtlemine toimuma kõigis ELi ametlikes keeltes, muutub see oluliseks eeltingimuseks, kui teabevahetus on vahend, mis võimaldab kodanikel otsustusprotsessis osaleda (EO, 640/2011, lk 28–29). 2012. aastal nõudis Euroopa Parlament tungivalt, et komisjon tagaks avalike konsultatsioonide kättesaadavuse kõigis ELi ametlikes keeltes (Euroopa Parlamendi 14. juuni 2012. aasta resolutsioon avalike konsultatsioonide ja nende kättesaadavuse kohta kõigis ELi keeltes, punkt 2).

D. Hankekutsed, hankemenetlused, projektiettepanekud, õiguslikud ettevalmistavad dokumendid ja riigiabi suunistega seotud dokumendid

Nende dokumentide õigeaegsete tõlgete puudumine võib oluliselt mõjutada kodanike, ELi ettevõtjate (eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate), valitsusväliste organisatsioonide ja riiklike ametiasutuste võrdõiguslikkust, kes on huvitatud ELi institutsioonide rahastamisprogrammidele juurdepääsust ELi eelarve kaudu. Osalemistingimuste läbipaistvus ja õiglus nõuavad, et kõik asjaomased taotlejad oleksid võrdsel alusel. Me lisame seda liiki dokumendid esmaste dokumentide hulka sidusrühmade võrdse kohtlemise üldpõhimõtte alusel, eelkõige nende puhul, kellel ei pruugi olla vahendeid, et kanda ELi dokumentide mõistmiseks erasektori tõlkekulusid. Riigiabi suuniste puhul on vaja mitmekeelsust, et tagada ettevõtjate vahelise konkurentsi õiglus ja läbipaistvus kogu ELis.

5.6 Järeldus

Mitmekeelsuse kohustusi kohaldatakse sõnaselgelt üksnes määruste ja muude üldkohaldatavate dokumentide suhtes, Euroopa Liidu Teatajas avaldamise ning ELi institutsioonide otsesuhtluse suhtes liikmesriikide ja nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate isikute või Euroopa kodanikega. Praktikas pakub veebisaidi kaudu suhtlemine ELi institutsioonidele olulist paindlikkust avaldada oma valitud keeltes, tekitades määratleva küsimuse selle kohta, mida „avaldamine“ tähendab. Nad võivad levitada sisu ja dokumente mitmekeelseid avaldamiskohustusi kohaldamata. Siiski ei tugine institutsioonide, organite ja asutuste veebisaitide teabevahetuse praegune käsitlemine

68 Euroopa Liidu Kohtu otsus kohtuasjas Saksamaa vs. komisjon, T-258/06 [2010]. Kättesaadav aadressil: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=80961&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1306035>

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

õiguskirjanduses kui sisesuhtlusele selgel loogikal ega loogikal. ELi institutsioonidele jäetud päindlikkust tuleks tõlgendada kitsalt ning mitmekeelsuse kohustuste rakendamiseks on vaja sisulist lähenemisviisi, mis keskenduks veebisaitide sisu liikidele.

Õigusliku formalismi puudumise tõttu nii institutsioonidest ja asutustest kui ka Euroopa Liidu Kohtu praktikast on vaja uurida veebisaitide sisulist sisu. See „sisuline lähenemisviis“ eristab mitmekeelsete vajaduste erinevusi vastavalt nii õiguslikule sisule (pehme õigus) kui ka teabevahetuse sisu sisulisele mõjule. Kokkuvõttes määratleme mitmekeelse vajaduste liigituse, mis koosneb kolmest tüübist: põhidokumendid; esmased dokumendid; teisesed dokumendid. Kuigi kahe esimese dokumendiliigi suhtes tuleks kohaldada mitmekeelset korda, on vähete keelte kasutamine (võimalik, et sellega kaasneb võimalus kasutada masintõlget) kolmanda puhul vastuvõetav.

6. MITMEKEELSUSE KAARDISTAMINE ELI VEEBISAITIDEL

PEAMISED JÄRELDUSED

- Selles peatükis kaardistatakse ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaitide mitmekeelsuse praegune tase, tuginedes sisu klassifitseerimise süsteemile ja mitmekeelsetele vajaduste tüpoloogiale ning tuginedes enam kui 1,5 miljoni veebilehe analüüsile 13 veebisaidil.
- Mitmekeelse tulemuslikkuse poolest olid kuus ELi veebisaiti 13 analüüsitud veebisaidi keskmisest tunduvalt kõrgemad (Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Liidu Nõukogu/Euroopa Ülemkogu (jagatud veebisait), Euroopa Kontrollikoda, Euroopa Parlament, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Amet ning Euroopa Ombudsman).
- Teine veebisaitide kogum on keskmise ulatusega ja hõlmab Euroopa Komisjoni (kõige lähemal ELi veebisaitide keskmisele) ning Euroopa Kemikaaliametit ja Euroopa Regioonide Komiteed (mõlemad on madalamad).
- Viimane teemavaldkond hõlmab nelja veebisaiti, mis toimivad halvasti ja millel on mitmekeelse sisu vähene kättesaadavus (Euroopa Keskpank, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Toiduohutusamet, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet). Mõned neist saitidest on pühendunud masintõlgitud sisu tutvustamisele paljudele veebilehtedele ja jaotistele.
- Alternatiivne mitmekeelne indeks, milles vaadeldakse ainult veebilehtede kogumahtu, võtmata arvesse sisukategooriate erinevusi, suurendab kahe veebisaidi (Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet) toimivust marginaalselt, kuid vähendab enamiku veebisaitide toimimist, mõnel juhul, näiteks Euroopa Ombudsmani puhul.

6.1 Sissejuhatus

ELi veebisaitidel on oluline ja üha olulisem roll teabe levitamisel ELi institutsioonide, organite ja asutuste poolt sihtrühmadele, eelkõige välistele sidusrühmadele ja üldsusele. Siiski puuduvad võrdlevad uuringud, milles hinnatakse ELi veebisaitide mitmekeelset sisu. Käesolevas peatükis kaardistatakse ELi veebisaitide mitmekeelsuse tase, kohaldades mitmekeelset näitajat 13 mitmekeelse sisuga ELi veebisaidile. Järgmises jaos esitatakse metoodika, andmed ja hoiatused (tehnilised üksikasjad on esitatud ka 2. lisas). Empiiriline analüüs algab näitajate esitamisega, analüüsitud tulemuste läbivaatamisega iga üksuse veebisaidi kohta sõltumatult, enne kui esitatakse võrdlevad tulemused ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaitidel.

6.2 Meetodid

Peamine metoodiline ja empiiriline ülesanne oli kontrollida, kas ELi veebisaitide URL-id vaikekeeles olid kättesaadavad kõigis ametlikes keeltes. Kasutatud metoodika, sealhulgas mitmekeelse sisu kättesaadavuse mõõtmiseks meeskonna poolt välja töötatud mitmekeelsete **indeksite koostamiseks** kasutatud valemid, on üksikasjalikult esitatud 2. lisas. Empiiriline analüüs hõlmas igale ELi veebisaidilt välja võetud vaikeveebisaidile (URL) binaarse tulemuse määramist, kus „1“ tähendab, et sisu oli kättesaadav sihtkeeles (st ühes ELi ametlikus keeles) vs. „0“, mis näitas, et sisu ei olnud sihtkeeles kättesaadav. Kõigi nende tulemuste summeerimise keskmine skoor, mida saab teha erinevatel tasanditel, nagu veebisaidi osa või üldine veebisait, annab lihtsa näitaja mitmekeelsuse taseme hindamiseks. Seda võib pidada keskmiseks dokumentide osakaaluks (veebilehed), mis on kättesaadavad üksuse veebisaidi ametlikes keeltes, mis on matemaatiliselt määratletud lisas A2.3. Nagu allpool selgub, kasutatakse keskmiste punktide arvutamiseks kahte näitajat. Esimene mõõdik vaatleb veebilehtede kogumahtu ja ignoreerib andmete rühmitamist, näiteks asjaolu, et veebisaidil on erinevad sisujaotised. Seda nimetatakse

„grupeerimata“ keskmiseks. Teise mõõdiku puhul võetakse punktisummade arvutamisel arvesse grupierinevusi, näiteks veebisaidi eri sisulõikude punktisummasid, ja seda nimetatakse rühma keskmiseks.

Mitmekeelseid indekseid rakendati igale ELi veebisaidile ühise sisu klassifitseerimise süsteemi alusel ning ELi institutsioonide puhul sellega seotud mitmekeelsete vajaduste liigituse alusel. Esimese sammuna ühtlustati ELi veebisaitide eri osad vastavalt ühisele süsteemile, milles **sisu** liigitati järgmiselt:

- Umbes/Organization: Organisatsiooniline teave, nagu struktuur, roll ELi otsuste tegemisel, poliitilised kohustused, kuidas ühendust võtta, veebisaidi poliitika.
- Poliitika: ELi poliitikavaldkondadele või poliitikavaldkondade rühmadele pühendatud sektsioonid.
- Uudised/üritused/kõned: Loendileheküljed, mis sisaldavad uudiseid, üritusi või kõnesid.
- Rahastamispakkumised. Rahastamisvõimalustele ja pakkumiskutsetele pühendatud sektsioonid.
- Värbamine: Vabad töökohad ja võimalused; teave käimasolevate valikumenetluste kohta; ning teave karjääri, värbamise ja praktika kohta.
- Dokumentatsioon: kõik dokumendid, väljaanded, ressursid, sealhulgas seadused, uuringud, hinnangud, statistika, teabebrošüürid, infograafikud, teabelehed, seadused, muud ressursid.
- Üldteave: Üldine teave, mis ei kuulu teistesse kategooriatesse, sealhulgas väga üldine teave poliitika kohta (nt teave paljude poliitikate ja portaali/värava lehekülgede kohta).
- Kodanikud: See tähendab üldsuse kaasamist, sealhulgas konsultatsioone mis tahes ELi poliitikas või küsimuses, petitsioone Euroopa Parlamendile, vastuseid kodanike kirjadele, kodanikualgatust, kaebuseid Euroopa Ombudsmanile, avalikke konsultatsioone mis tahes ELi poliitikas või küsimuses.
- Koosolekud/komisjonid: Ametlikud ametlikud ELi koosolekud ja komiteed, mis tegelevad poliitika kujundamisega veebisaitidel esitatud standardsetest ürituste nimekirjadest eraldi.

Eespool esitatud sisukava põhjal oli võimalik järgmises uurimisetapis tuletada konkreetsed mitmekeelsed vajadused 5. peatükis välja töötatud liigitusest, milles eristatakse põhi-, alg- ja teisejärgulisi dokumente. Tabelis 5 on esitatud ülevaade sellest, kuidas mitmekeelsete vajaduste tüpoloogia sisujaotistes kaardistatakse. Mõnel juhul on kaardistamine lihtne, sest teatavat liiki sisul on spetsiaalne ja nähtav veebiosa, mis vastab tüpoloogiale, nt pakkumiskutsed, mille me liigitasime „esmasteks“ dokumentideks. Teistes riikides kehtib kohtupraktikast tulenev mitmekeelsuse kohustus, näiteks töölevõtmisteadete puhul (vt 3. peatükk), mis selgitab, miks „töölevõtmine“ liigitatud veebilehte peetakse peamiselt „põhiliseks“. Veebilehekülgede puhul, mis sisaldasid põhi-, primaar- ja teisese sisu (nt poliitika, dokumentatsiooni ja kodanike sektsioonid) kombineeritud kombinatsiooni, kasutati ainulaadse vajaduste kategooria määramiseks käsitsi kontrolli. Selle kontrolli puhul kohaldati ettevaatusloogikat järgides „gravitatsioonireeglit“: kui veebileht sisaldab vähemalt mõnda põhi- või primaarset sisu, siis graviteerub see tuumiku (või primaarse) poole, isegi kui teisene on ülekaalus.⁶⁹ Juhime tähelepanu sellele, et poliitikakujundamise protsessis osaleva ELi institutsiooni puhul võib veebisaidi osa anda aru komisjonide koosolekutest, eelkõige Euroopa Parlamendist ja Euroopa Liidu Nõukogust, mis hõlmavad mittesiduvaid õigusakte, avalikke juriidilisi ettevalmistavaid dokumente või dokumente, mis võivad mõjutada kodanike, ettevõtjate ja liikmesriikide õigusi ja kohustusi. Just sel põhjusel

⁶⁹ Juhime tähelepanu sellele, et poliitikakujundamise protsessis osaleva ELi institutsiooni puhul võib veebisaidi osa anda aru komisjonide koosolekute materjalidest, eelkõige Euroopa Parlamendist ja Euroopa Liidu Nõukogust, mis hõlmavad mittesiduvaid õigusakte, avalikke juriidilisi ettevalmistavaid dokumente või dokumente, mis võivad mõjutada kodanike, ettevõtjate ja liikmesriikide õigusi ja kohustusi. Just sel põhjusel kodeeritakse seda tüüpi sisu esmaste dokumentide osana. Tuletavad meelde, et Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu keelerežiimid sisaldavad sätteid vajaduse kohta teha kõikides ametlikes keeltes kättesaadavaks aruteluks olulised dokumendid (vt 4. peatükk).

kodeeritakse seda tüüpi sisu esmaste dokumentide osana. Tuletavad meelde, et Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu keelerežiimid sisaldavad sätteid vajaduse kohta teha kõikides ametlikes keeltes kättesaadavaks aruteluks olulised dokumendid (vt 4. peatükk).

Tabel 5: Veebisaidi sisu ja mitmekeelsete vajaduste vastavus

Veebisaidi osa sisu	Mitmekeelne vajaduste tüpologia		
	Südamikud	Primaarne	Sekundaarne
Informatsioon/Organiseerimine			
Poliitika			
Uudised/üritused/kõned			
Rahastamispakkumised			
Värbamine			
Dokumentatsioon			
Üldine informatsioon			
Kodanikud			
Koosolekud/komiteed			
Allikas: enda väljatöötamine			

Vajaduste tüpologia rakendamine oli ressursimahukas uurimuslik harjutus, mis nõudis tuhandete veebilehtede käsitsi kontrollimist. Arvestades projekti ressursside piiratust, saab tüpoloogiat kohaldada ainult ELi institutsioonide suhtes, kellel on Euroopa Liidu lepingu artikli 13 kohaselt ainulaadne õiguslik staatus ja mis on kodanikele selgelt kõige nähtavamad ELi veebisaidid.

Mis puudutab analüüsitud ELi veebisaitide valimit, siis tabelis 6 on loetletud ELi üksused, kes vastasid analüüsimise kriteeriumidele, ja nende andmete maht (kontrollitud veebilehed). Kokku oli 13 ELi üksusel piisav sisu mitmes keeles ja need vastasid mitmekeelse kaardistamise valikukriteeriumidele (vt 2. lisa). Tegelikult ühekeelsed veebisaidid ei erine mitmekeelsuse indeksist ning seetõttu neid ei kaardistatud.

Tabel 6: Üksuse analüüsitud veebilehtede maht kahanevas järjekorras

Üksus	Veebilehtede arv	Protsent koguhulgast
Euroopa Parlament	475 183	31.1
Euroopa Komisjon	266 535	17.5
Euroopa Keemiaagentuur	159 409	10.4

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

Euroopa Keskpank	133 697	8.8
Euroopa Liidu Nõukogu/Euroopa Ülemkogu (ühine veebisait)	132 371	8.7
Euroopa Kontrollikoda	122 688	8.0
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	87 654	5.7
Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur	45 057	3.0
Euroopa Toiduohutusamet	36 443	2.4
Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet	32 448	2.1
Euroopa Ombudsman	22 438	1.5
Euroopa Regioonide Komitee	8 326	0.5
Euroopa Liidu Kohus	4 512	0.3
Kokku	1 526 761	100

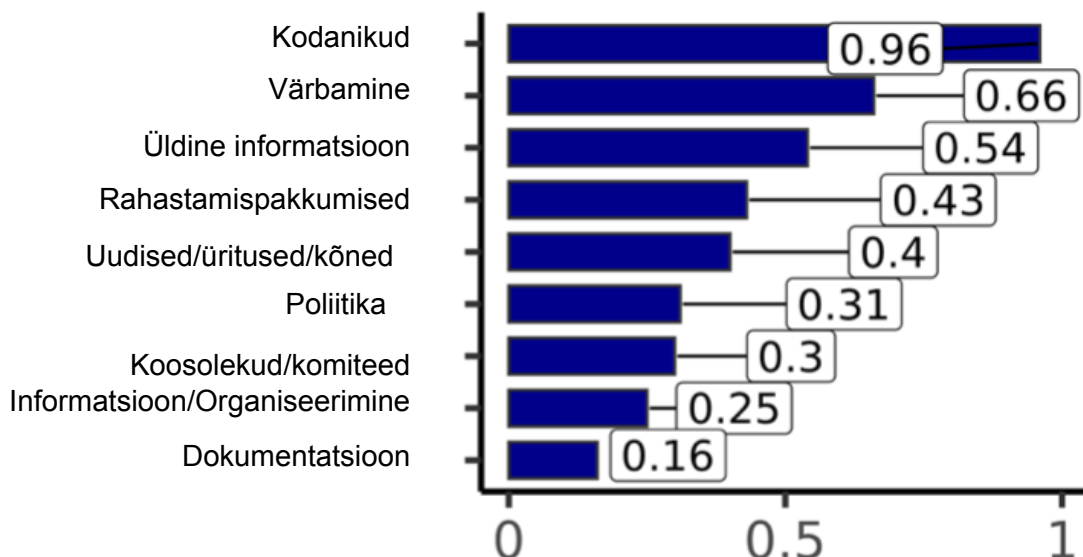
Kõik ELi institutsioonid vastasid kaasamise mitmekeelsetele sisukriteeriumidele. Enamiku ELi organite ja ametite puhul see nii ei olnud. Eelkõige on valdava enamiku ELi ametite veebisaidid tegelikult ühekeelsed (vt lisa A2.4).

Andmete mahu poolest kontrolliti nende mitmekeelsete omaduste osas üle 1,5 miljoni veebilehe. Nagu tabelist 6 näha, on peamistel ELi institutsioonidel, välja arvatud Euroopa Kemikaaliametil, palju suuremad veebisaidid kui ELi ametitel ja organitel. See kehtib eriti Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni kohta, samas kui ülejäänud institutsioonid on sarnase suurusega. Euroopa Liidu Kohus on üks suuremaid institutsioone. Veebisaidi struktuur erineb kõigist teistest Euroopa portaalis asuvatest ELi institutsioonide veebisaitidest, millel on suhteliselt vähe veebilehti, arvestades, et enamik selle sisust (nt kohtupraktika ja dokumentatsioon) on paigutatud eraldi andmebaasidesse, nagu EUR-Lex, mida ei saa indekseerida.

6.3 Mitme keele indeks ELi veebisaitidel

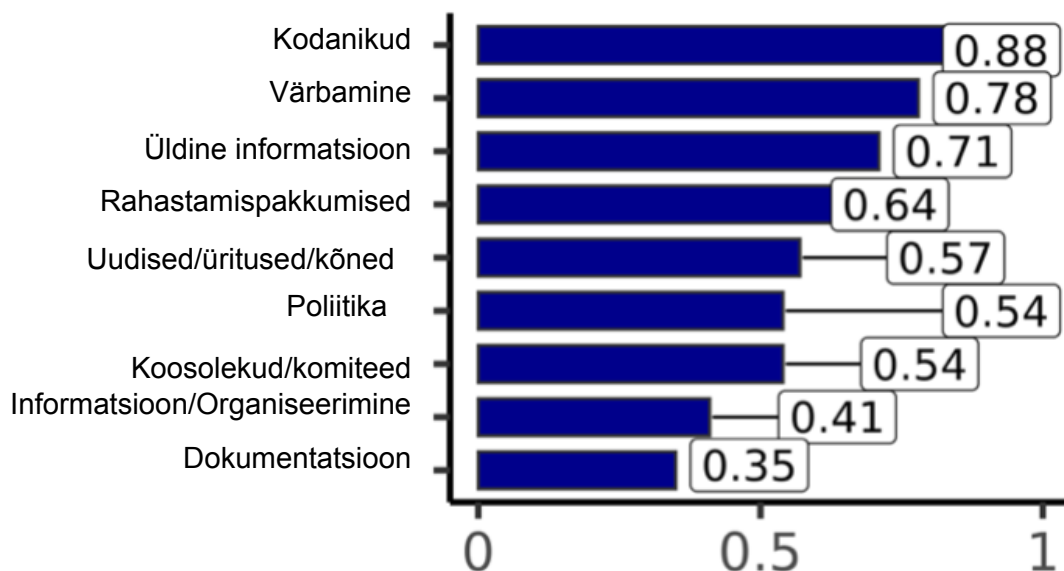
Empiiriline analüüs algab lisas A2.3 kirjeldatud kahe mitme keele mõõdiku kohaldamisega kogu analüüsitud ELi veebilehtede valimi suhtes. See annab keskmise (nimetatakse ka „keskmiseks“) iga mõõdiku kohta. ELi veebisaitide sisukategooriate klassifitseerimise tulemused on esitatud kahanevas järjekorras joonistel 1 ja 2. Horisontaaltelje punktisummad annavad sisukategooriate järjestuse, mida kõrgem on skoor, seda rohkem mitmekeelset sisu avastati. Nagu on näha joonistel 1 ja 2, on olenevalt kasutatavast näitajast ELi veebisaitidel eri sisukategooriate järjestuses erinevusi.

Joonisel 1 esitatud esimene näitaja on kõigi analüüsitud veebilehtede rühmitamata „keskmine“ mitme keele skoor. Nagu on märgitud eespool tabelis 6, on analüüsitud ELi veebisaitide suurus väga erinev, kuna mõned ELi veebisaidid sisaldavad ligi pool miljonit veebisaiti ja teised alla 5000 veebilehe. Seetõttu **annab joonisel 1 esitatud (rühmitamata) keskmine mitme keele skoor suurema kaalu veebisaitidele, millel on suurem hulk veebilehti.** Praktikas tähendab see, et mitme keele hinded on suuresti ajendatud suurema mahuga veebisaitidest, nagu Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon.

Joonis 1: Mitmekeelset indeksit sisu klassifitseerimiseks ELi veebisaitidel

Selle tasakaalustamatuse vastu võitlemiseks on joonisel 2 esitatud ka „grupeeritud keskmine“ (nagu on määratletud lisa A2.3 teises näitajas). Rühmitatud keskmine hõlmab lihtsalt meetermõõdustiku arvutamist iga ELi veebisaidi kohta eraldi ja seejärel keskmist. See kohtleb kõiki rühmi (ELi veebisaite) võrdselt. Selline lähenemisviis on tavaliselt eelistatav, kui esineb suur rühma tasakaalustamatus, nagu see on mitme keele andmestiku puhul.

Joonis 2: ELi veebisaitide sisu klassifitseerimise mitmekeelse indeksi rühmitamine

Joonisel 2 esitatud rühmitatud keskmised näitajad kipuvad kajastama tasakaalustamatut hinnangut erinevuste kohta ELi veebisaitidel, mida analüüsiti mitmekeelsuse taseme alusel eri sisukategooriate lõikes. Eelkõige on kodanike kategooria esikohal, sõltumata kasutatavast näitajast. Mõlemad näitajad on esitatud kogu empiirilise analüüsi käigus.

Võttes arvesse veebisaitide suuruse suuri erinevusi, **on parem lähenemisviis vältida ELi veebisaitide üldist keskmistamist ja analüüsida iga ELi üksuse veebisaiti sõltumatult**. Seda lähenemisviisi järgiti allpool esitatud kaardistamise analüüsis.

Kaardistamise analüüs on struktureeritud vastavalt ELi protokollile, lähtudes üksuse liigist, st institutsioonide, organite ja asutuste hierarhiast. Kontsernisisesel analüüsi puhul järgitakse loetellu kandmisel siiski sisulist lähenemisviisi, mitte halduslikku loetellu kandmist. Seda seetõttu, et grupisisesel analüüsi eesmärk on tuua esile veebisaitide sarnasused ja erinevused. Kaardistamise analüüs loetleb esimesena suurima mahuga veebilehed või struktureerib nimekirja järjestuses, mis võimaldab tulemuste kontrastsust.

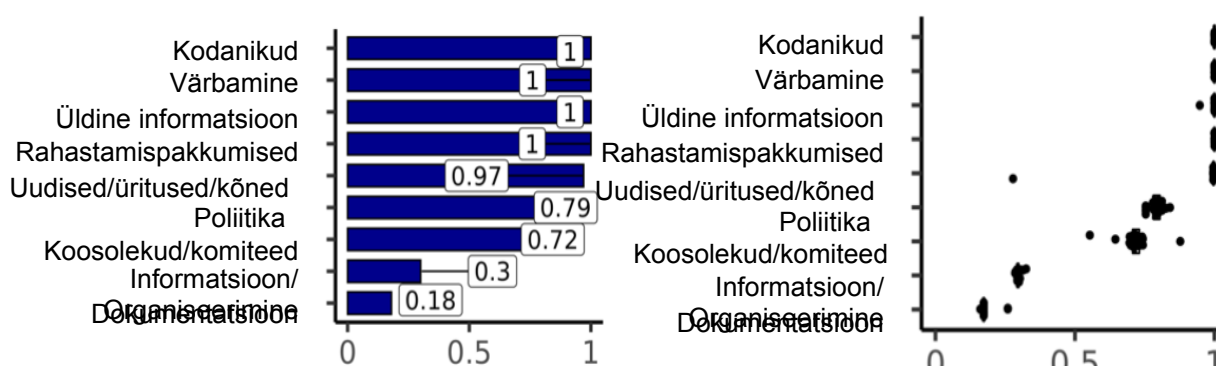
6.4 ELi institutsioonid

ELil on ametlikult seitse institutsiooni, kuid ainult kuus institutsioonilist veebisaiti. Seda seetõttu, et kahel ELi institutsioonil – Euroopa Liidu Nõukogul ja Euroopa Ülemkogul – on ühine veebisait: www.consilium.europa.eu. Neid kahte institutsiooni saab seega analüüsida ainult koos ning seetõttu nimetatakse neid Euroopa Liidu Nõukoguks/Euroopa Ülemkoguks. Allpool tutvustame ELi kuue institutsiooni veebisaidi analüüsi tulemusi.

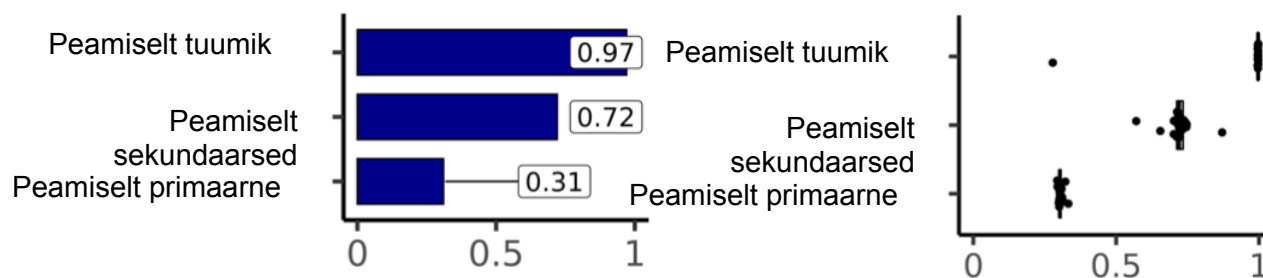
6.4.1 Euroopa Parlament

Parlamendil on mitmekeelses andmekogumis suurim veebisait. Nagu on näha joonisel 3 (paneel 1), hõlmab parlament suurt hulka sisujaotisi. Enamik sisujaotisi salvestab multi-lingo indeksile praktiliselt täiuslikud hinned. Eelkõige kahes sektsioonis on mitmekeelse indeksi punktisummad suhteliselt madalad – sektsioonides „Koosolek/komiteed“ ja „Üldteave“. Joonisel 3 esitatud paneelil 2 eristab punktijooni diagramm sisujaotisi keele järgi. ELi keeli esindab 23 punkti (s.t inglise keel, vaikekeel ei ole lisatud). Nagu paneel 1, näitavad ka horisontaaltelje kõrgemad hinned mitmekeelsemat sisu.

Joonise 3 paneelil olev punktijooni diagramm näitab, et keelte vahel on vähe erinevusi. Näiteks on kolmel tippklassil (töölevõtmine, poliitika, dokumentatsioon) maksimaalsed tulemused, mida esindab väga tihe kattuvate punktide kogum. Neid tihedaid klastreid võib võrrelda jaotisega „Uudised/üritused/kõned“, mis on rohkem hajutatud, mis viitab selle mõõtme keeltevahelisele varieeruvusele. Huvitav juhtum, mis ilmnes joonisel 3 paneelil 2, on „Kodanike“ klass, millel on tihe keelepagas maksimaalse skooriga ja üksildane välimine keel (iiri keel). See on suuresti seetõttu, et parlamendi skoor mitmekeelse indeksi „Kodanike“ klassis on 0,97, mitte 1 joonisel 1 joonisel 3.

Joonis 3: Euroopa Parlamendi mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

Joonis 4: Euroopa Parlamendi mitmekeelsuse indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)

Joonisel 4 on nüüd kasutusele võetud vajaduste tüpoloogia kolme mõõtme mitmekeelsed punktisummad. Selle tüpoloogia puhul on Euroopa Parlamendi jaoks kõige suuremad mitmekeelsed punktid mõõtnes „enamasti tuum“. Nende tulemuste aluseks on mõnede sisukategooriate, näiteks kodanike, värbamise ja poliitika kõrged tulemused, mis mõjutavad vajaduste tüpoloogia „enamasti“ mõõdet. Teisest küljest on parlamendi suhteliselt halvad tulemused „enamasti esmase“ tüübi puhul tingitud tema madalamatest punktisummadest „koosolekute/komisjonide“ tüüpi sisule. Viimane on „enamasti primaarse“ tüübi komponent vajaduste tüpoloogias.

Vajaduste tüpoloogiat on võimalik täiendavalt liita, kui kokku variseda kahte tüüpi, „enamasti tuum“ ja „enamasti primaarne“, kui näiteid sisust, mis „peaaegu peaks olema kättesaadav kõigis keeltes“. Kuna tegemist on ühe sisuklassiga, mis on lihtne arvutus, on kõikide veebilehtede keskmine mitmekeelne tulemus, mida „enamasti tuleks tõlkida“, paljastav statistika. Parlamendi puhul on see punktisumma väga kõrge – 0,89.

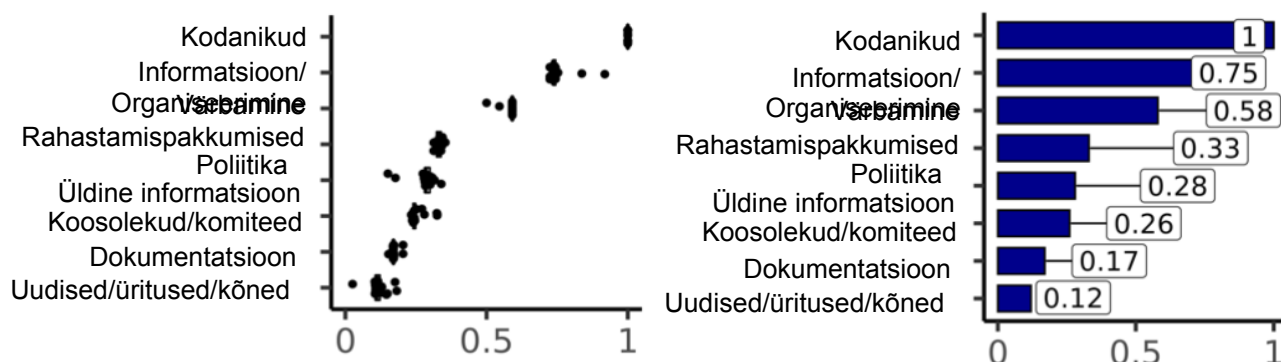
Üldiselt pakub parlament ELi institutsioonidele kasulikku võrdlusalust mitmekeelsuse taseme mõõtmiseks. Kuigi see pakub suurt hulka veebisisu, on ta siiski suutnud säilitada kõrge mitmekeelsuse taseme. Parlamendi mitmekeelset punktisummat saab mõõta kolmel viisil: a) selle (rühmitamata) üldine keskmine on 0,84 vastavalt meetmele, mis ei võta arvesse sisu klassifitseerimise skeemi ja annab seega veebilehtede mahule suurema kaalu; b) selle rühmitatud keskmine tulemus, mis annab võrdse kaalu erinevatele sisulõikudele, langeb veidi 0,77-ni; ja c) selle mitmekeelne punktisumma sisu eest, mida enamasti tuleks tõlkida (0,89), on väga kõrge. Erinevalt mõnest teisest allpool analüüsitud veebisaidist ei ole nende erinevate mõõdikute vahel dramaatilisi erinevusi.

6.4.2 Euroopa Komisjon

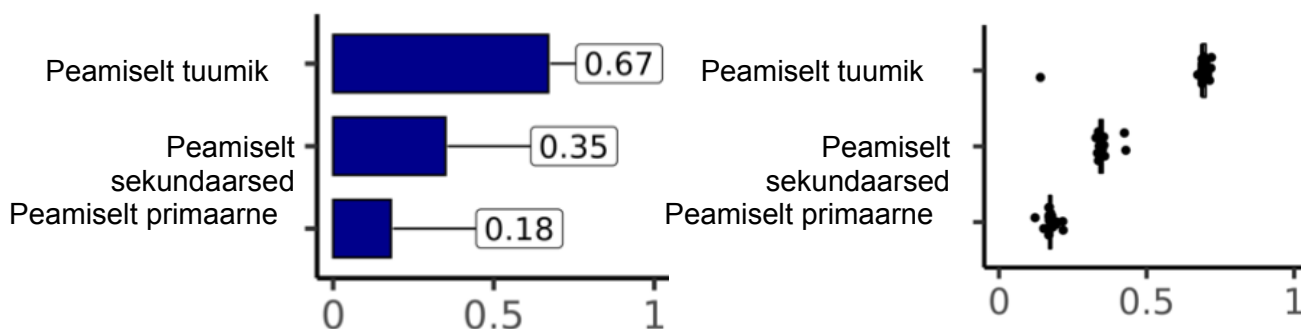
Euroopa Komisjoni veebisait moodustab mitmekeelses andmekogumis olevatest veebilehtedest suuruselt teise osa. Nagu ka parlament, on see hästi esindatud eri liiki sisu puhul, nagu on näidatud joonisel 5 esitatud paneelil 1. Erinevalt parlamendi veebisaidist on komisjoni veebisaidil sisuklassid jaotatud kõrgete, kesk- ja madalate punktisummade vahel. Nagu ka parlamendi puhul, näitab joonise 5 2. paneel keelte tihe kokkupanek, et komisjoni veebisaidil on keeled väga erinevad. Teisisõnu, erinevates sisujaotistes on keelte mitmekeelsuse punktisummad sarnased.

Liikudes joonise 6 paneeli 1 vajaduste tüpoloogia juurde, on ligikaudu kahel kolmandikul analüüsitud „enamasti tuumiku“ tüüpi veebilehtedest mitmekeelne kättesaadavus. „Enamasti“ klassis on see umbes kolmandik. Nagu ka parlamendi puhul, on komisjonil kodanike sisujaotise jaoks maksimaalne punktisumma, mis võib suurendada „enamasti tuumiku“ punktisummat.

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

Joonis 5: Euroopa Komisjoni mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

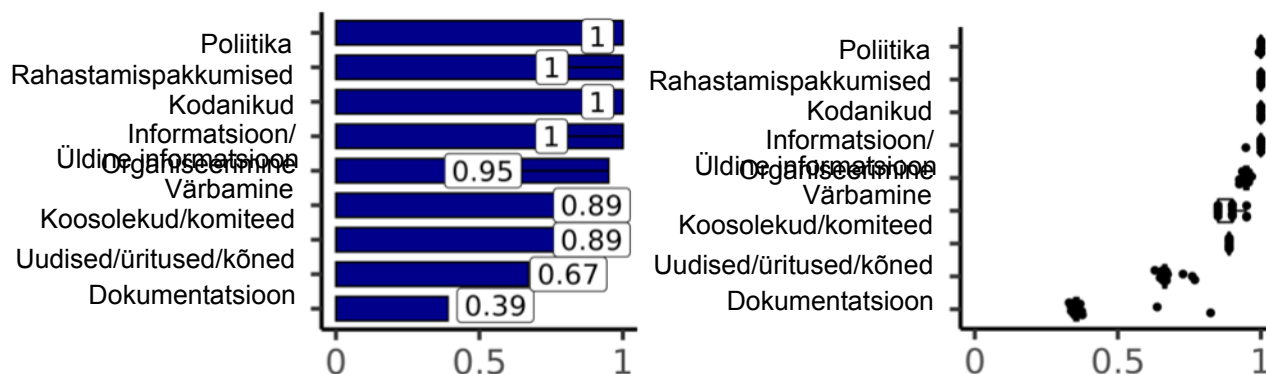
Joonis 6: Euroopa Komisjoni mitme keele indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)

Kolme üldnäitaja puhul on komisjoni üldine keskmine eri liiki sisu kättesaadavus 0,19. See ei ole eriti üllatav, kuna veebilehed on seotud kahe madalaima punktisummaga sisujaotisega: „Dokumentatsioon“ ja „Uudised, sündmused ja kõned“. Kui võtta tasakaalustatumat rühmitatud keskmist, paraneb skoor 0 -ni.43. Lõpuks on mitmekeelne punktisumma sisu eest, mida „enamasti tuleks tõlkida“, peaaegu pool kõigist veebilehtedest, s.o 0,46.

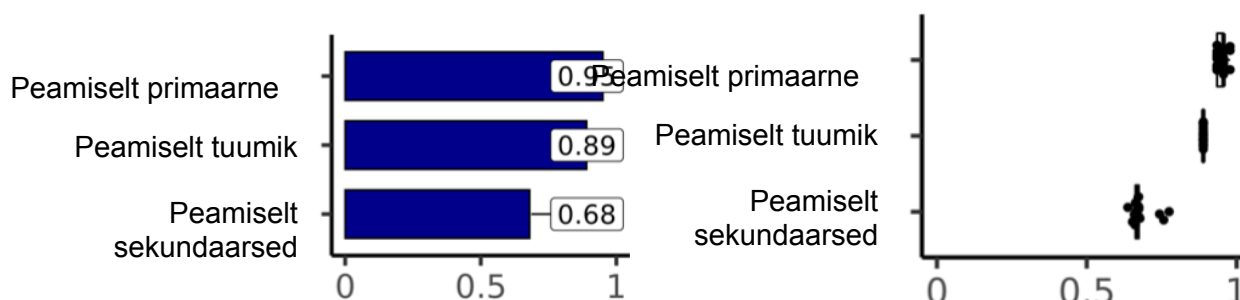
Punktide väga väike hajutus joonisel 6 esitatud paneelil 2 viitab sellele, et keelte vahel on tõlke osas vähe erinevusi. Teisisõnu, veebileht on kas mitmekeelne või on see ainult inglise keeles. On vähe tõendeid sagedaste kolmekeelsete veebilehtede kohta. See tähendab, et veebisaidi kommunikatsiooni osas koheldakse prantsuse ja saksa keelt üldiselt samamoodi nagu kõiki teisi keeli, samas kui ametlik diskursus esitleb neid kui „töökeeli“ koos inglise keelega.

6.4.3 Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Liidu Nõukogu

Consiliumi veebisaidil asuvad nii Euroopa Liidu Nõukogu kui ka Euroopa Ülemkogu institutsioonid, keda kosmosepiirangute tõttu nimetatakse diagrammidel edaspidi „nõukoguks“. Empiirilises analüüsis ei saa neid kahte institutsiooni eristada. Nagu on näha joonisel 7, on nõukogu veebisaidi eri sisulõikude mitme keele punktisummad tavaliselt väga kõrged. Seitsme sisujaotise punktisumma on vahemikus 0,9 kuni 1 mitmekeelse kättesaadavuse eest – peaaegu täiuslikud hinded. Vaid üks sisuosade „Dokumentatsioon“ on poolpunktist allpool ja jaotise „Uudised/sündmused/kõned“ punktisumma näitab, et peaaegu kaks kolmandikku veebilehtedest on saadaval mitmekeelse sisuna. Joonise 7 paneeli 2 enamiku sisulõikude tihedad klastrid näitavad, et keeled varieeruvad väga vähe. Ainult kahes eespool nimetatud osas esineb mõningane keeleline dispersioon. Need eri sisulõikude kõrged hinded kajastuvad joonisel 8 esitatud vajaduste tüpoloogia kõrgetes punktisummades. Kõigis kolmes Needsi mõõtmes pakuvad vähemalt kaks kolmandikku veebilehtedest mitmekeelset sisu.

Joonis 7: Nõukogu mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

Joonis 8: Nõukogu mitme keele indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (2. paneel)

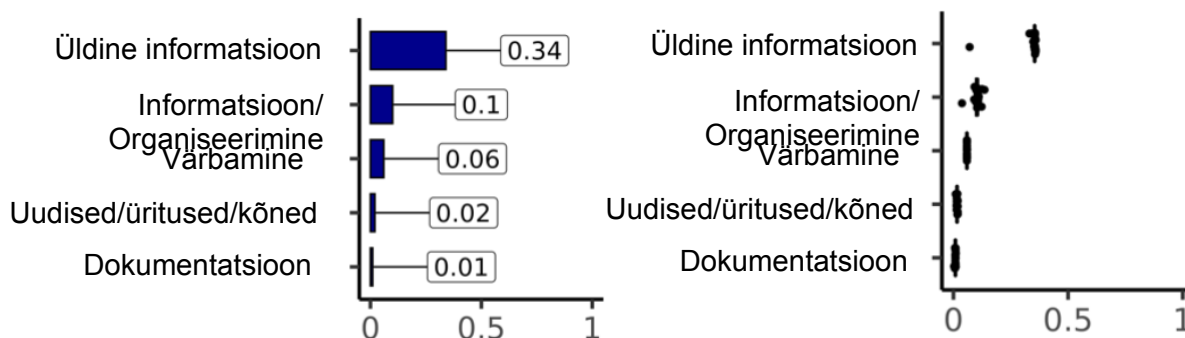
Kolme üldnäitaja puhul on Euroopa Liidu Nõukogu/Euroopa Ülemkogu veebisaidil eri liiki sisu kättesaadavuse üldine keskmine näitaja 0,68. Selle põhjuseks on suur hulk veebilehti, mis on seotud kahe madalaima punktisummaga sisuklassiga: „Dokumentatsioon“ ja „Uudised, sündmused ja kõned“. Kasutades tasakaalustatumat rühmitatud keskmist, paraneb tulemus 0,87-ni. Väärtusega 0,94 on mitmekeelne tulemus sisule, mida „enamasti tuleks tõlkida“ väga kõrge.

6.4.4 Euroopa Keskpank

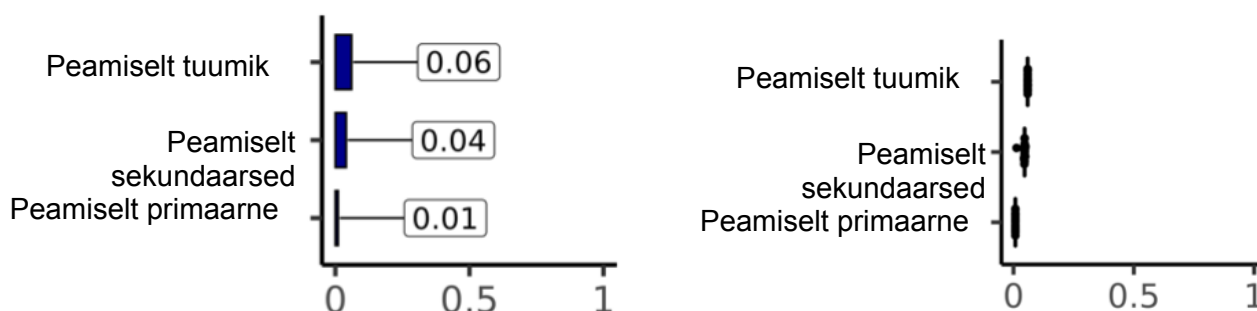
EKP-I on suhteliselt suur veebisait, mis on suuruselt kolmas parlamendi ja komisjoni järel. Erinevalt parlamendist, komisjonist ja nõukogust on EKP punktisummad tavaliselt kas madalad või väga madalad kõigi näitajate puhul. Nagu võib näha joonise 9 paneelist 1, on ainus mitmekeelse sisuga osa „üldine teave“ ja isegi sellisel juhul on tase üsna madal, sest ainult umbes kolmandik sisust on kättesaadav mitmes keeles. Punktide tihe klasterdamine paneel 2 joonisel 9 näitab, et madalad hinded mõjutavad kõiki keeli. Huvitav on ka see, et selles on selgelt välja toodud iiri keele erandlik juhtum ainsas osas – üldine teave –, millel on mõningane mitmekeelsus.

On ilmne, et eri sisulõikude väga madalad hinded mõjutavad otseselt vajaduste tüpoloogiat. Punktisummad on kõige suuremad „enamasti tuumiku“ tüübi puhul, kuid see viitab sellele, et ainult umbes 6 % EKP põhisisust on saadaval mitmes keeles.

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

Joonis 9: EKP mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

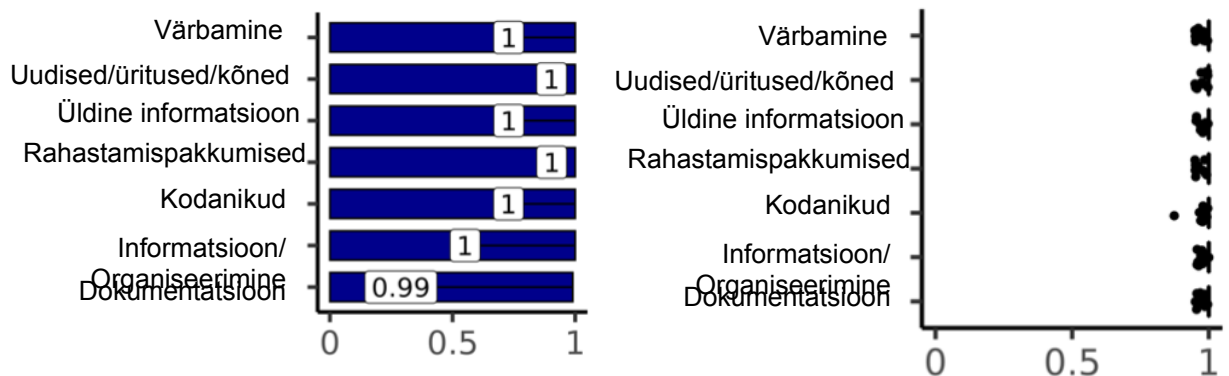
Joonis 10: EKP mitmekeelsuse indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)

Kolm üldist näitajat pakuvad teravat kontrasti kõigi teiste ELi institutsioonide suhtes. EKP üldine keskmine on 0,04 eri liiki sisu kättesaadavuse kohta. Tasakaalustatuma rühmitatud keskmise kasutamisel on suur paranemine, kus punktisumma paraneb 0,11-ni, kuigi peaaegu nullbaasilt. Selle 0,05 punktisumma sisu kohta, mida „peamiselt tuleks tõlkida“ viitab suuresti ühekeelsele veebisaidile. EKP on aga rakendanud oma veebisisu masintõlke poliitikat. On tõenäoline, et enamik veebilehti pakub masintõlget, kuigi selle testimine jäi uuringust välja.

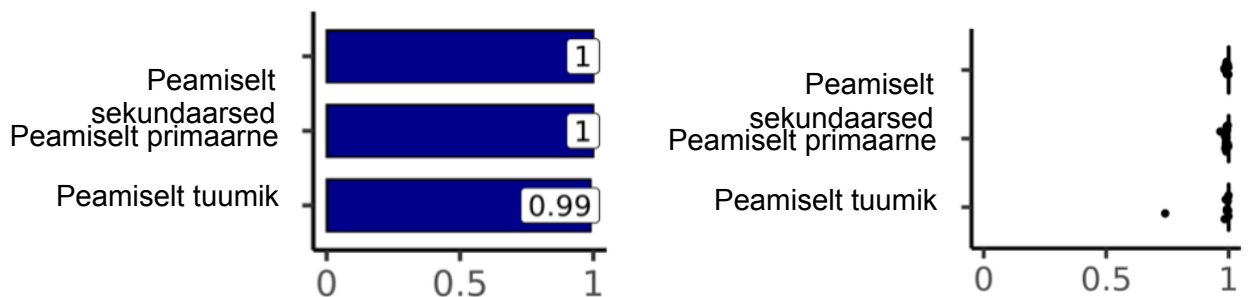
6.4.5 Euroopa Liidu Kohus

Euroopa Liidu Kohus on ELi institutsioonide veebisaitide seas mõnevõrra eriline juhtum. Euroopa Liidu Kohtu veebisaidil on suhteliselt vähe veebilehti. Pärast paari klõpsu, külastaja suhtleb või on lingitud – mis on sisuliselt andmebaas. Enamik Euroopa Liidu Kohtu lingitud sisust on suur ja asub konkreetsetes andmebaasides, näiteks EUR-Lexis. Uuringu eesmärk ei ole kontrollida andmebaase (samuti ei ole see uuringumetoodikaga teostatav). Võttes arvesse andmebaasi sisu õiguslikku laadi, on mõistlik eeldada, et kui Euroopa Liidu Kohus esitab lingi ametlikule dokumendile, mis tuleb avaldada kõigis keeltes ja mis asub andmebaasis, siis on tõenäoline, et dokument tõlgitakse. Seetõttu on Euroopa Liidu Kohtu andmemaht uuritavate üksuste hulgas kõige väiksem just sel põhjusel – kestaga sarnane veebisait, mis lingib mitmele andmebaasile. Võib-olla just sellest tulenevalt on Euroopa Liidu Kohtu jaoks mitmekeelse sisu tase väga kõrge.

Euroopa Liidu Kohus on tegelikult täiesti mitmekeelne veebisait. Kõikide kontrollitud sisulõikude maksimaalne võimalik punktisumma ei erine peaaegu üldse, nagu on näha joonistel 11 ja 12. Euroopa Liidu Kohus hindab maksimaalselt kõiki parameetreid.

Joonis 11: Euroopa Liidu Kohtu mitmekeelne indeks sisu (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)

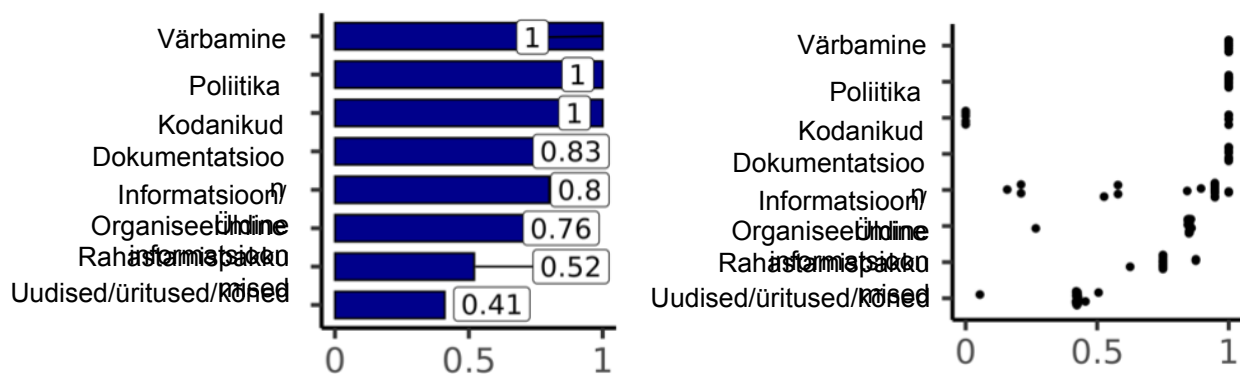
Joonis 12: Euroopa Liidu Kohtu mitmekeelsuse indeks vajaduste järgi (1. paneel) ja keel (2. paneel)

6.4.6 Euroopa Kontrollikoda

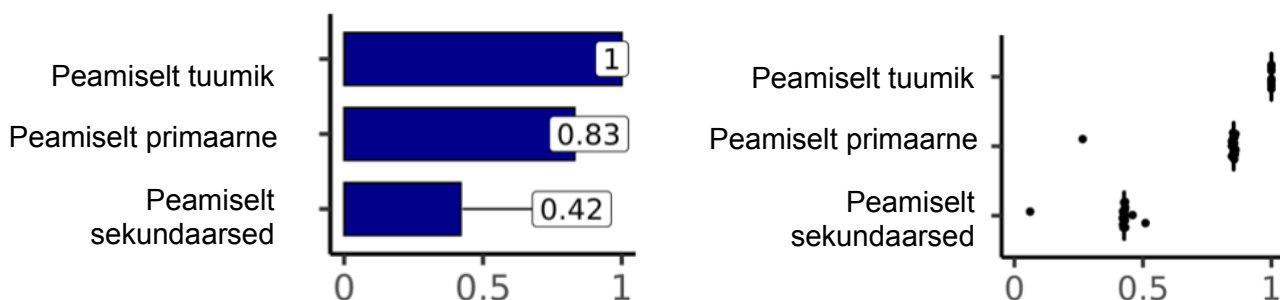
Euroopa Kontrollikoda on viimane käesolevas jaos tutvustatud ELi institutsioonidest. See on üks suuremaid veebisaite mitmekeelses andmekogumis. Joonisel 13 esitatud paneelis näeme, et kontrollikojal on enamiku sisujaotiste puhul väga kõrged punktisummad. Enamikus seksioonides on vähemalt kolm neljandikku oma sisust kättesaadav kõigis keeltes. Vaid kaks osa langevad keskklassi, kus 40–50 % sisust on mitmekeelne. Kõige madalamate punktide punktisumma, „Uudised/üritused/kõned“, ei ole üllatav, sest see moodustab väga suure osa sisust, mida on kontrollitud ligi sada tuhat veebilehte. Joonisel 13 esitatud paneeli 2 kohaselt on teatavates sisujaotistes, näiteks rubriigis „Rahastamispakkumised“, mõningane keeleline dispersioon. Anomaalne levik paneelis 2 viitab veebilehtedele, millel on segakeeleline sisu, mis võib kaasa tuua võimaliku väärklassifitseerimise binaarse piirarvu valimisel, nagu on kirjeldatud lisas A2.1.2. Vajaduste tüpoloogiat silmas pidades on indeksis väga kõrgelt hinnatud nii „enamasti“ kui ka „enamasti esmased“ jaotised, mis kajastavad väga suurt mitmekeelsust. „Enamasti sekundaarsed“ sisutüübid on „Uudised/üritused/kõned“ mahukate lõikude tulemusena palju madalamad.

Kolme üldmõõdiku puhul on Euroopa Kontrollikoda üldiselt keskmiselt 0,49, mis tähendab, et ligikaudu pool selle sisust on kättesaadav mitmes keeles. Kuid see on tingitud „Uudised, sündmused ja kõned“ veebilehtede suurest mahust. Tasakaalustatuma rühmitatud keskmise arvutamisel paraneb punktisumma 0,79-ni. Lõpuks on mitmekeelne punktisumma sisu eest, mida „enamasti tuleks tõlkida“, väga kõrge – 0,84.

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

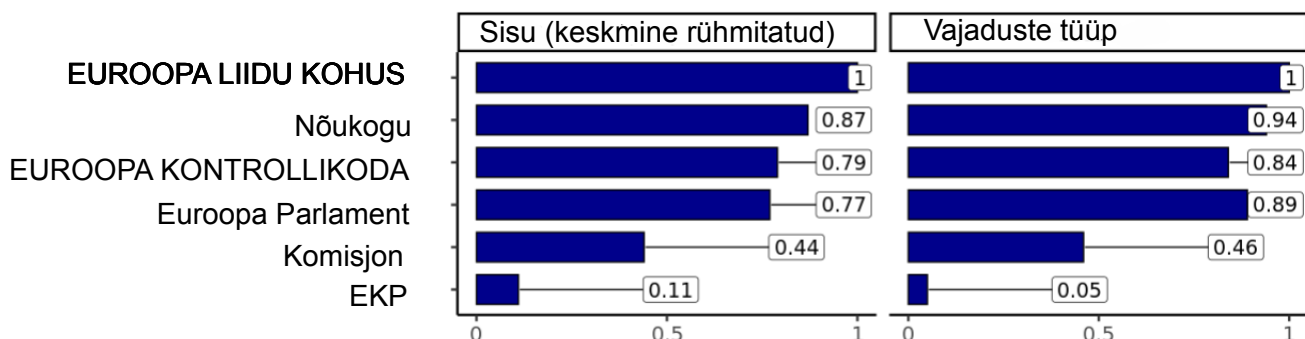
Joonis 13: Euroopa Kontrollikoda mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keele (paneel 2) järgi

Joonis 14: Euroopa Kontrollikoja mitmekeelsuse indeks vajaduste (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)

6.4.7 ELi institutsioonide võrdlus

Pärast ELi institutsioonide veebisaitide eraldi hindamist koondab käesolev punkt analüüsid koos võrdleva ülevaatega. Joonisel 15 on ELi institutsioonide peamised näitajad koondatud ühte graafikusse. Graafik keskendub ELi institutsioonide tasakaalustatud võrdluse kahele peamisele näitajale: i) sisujaotise rühmitatud keskmine (1. paneel) ja ii) vajaduste tüüp, mis viitab kogu sisule, mis „peaaegu peaks olema kättesaadav kõikides keeltes“ (paneel 2), mis ühendab vajaduste tüpologia kategooriad „põhi“ ja „Primary“.

Joonis 15: ELi institutsioonide „sisu“ ja „Needs“ punktide võrdlus

Mitmekeelsete tulemuste osas, välja arvatud komisjon ja EKP, toimivad kõik ELi institutsioonid hästi. See kehtib eriti vajaduste tüpologia kohta, mis hõlmab sisu, mis tõenäoliselt „peab olema kättesaadav kõikides keeltes“.

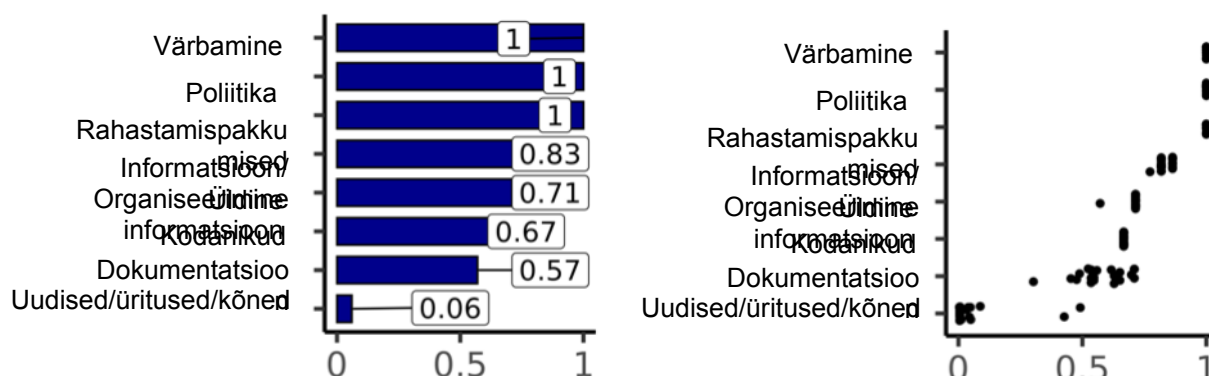
Komisjoni tulemused on keskmised, samas kui EKP-I on väga madalad mitmekeelsed tulemused. Oluline on märkida, et mõlemad institutsioonid näivad pakkuvat masintõlget paljudele veebilehtedele ja osadele, mis mitmekeelsuse ees halvasti toimisid.

6.5 Euroopa Liidu asutused ja ametid

Kolme ELi asutuse ja kolme ELi asutuse veebisaidid vastasid kaasamise kriteeriumidele (vt lisa A2.2). Tulemused on esitatud allpool.

6.5.1 Euroopa Ombudsman

Joonisel 16 esitatud kaks paneelarutelu näitavad, et Euroopa Ombudsmani veebisaidil on enamikus sisujaotistes suur mitmekeelsus. Nagu on näidatud esimeses paneelis: kolm sisukategooriat (töölevõtmine, poliitika ja rahastamisvahendid) näivad olevat kättesaadavad kõigis keeltes; veel kolmes kategoorias on rohkem kui kaks kolmandikku sisust, mis on saadaval mitmekeelses vormingus, samas kui „Dokumentatsiooni“ jaotis on umbes keskel. Ainult „Uudised/üritused/kõned“ on mitmekeelse spektri alumises otsas.

Joonis 16: Euroopa Ombudsmani mitme keele indeks sisu (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)

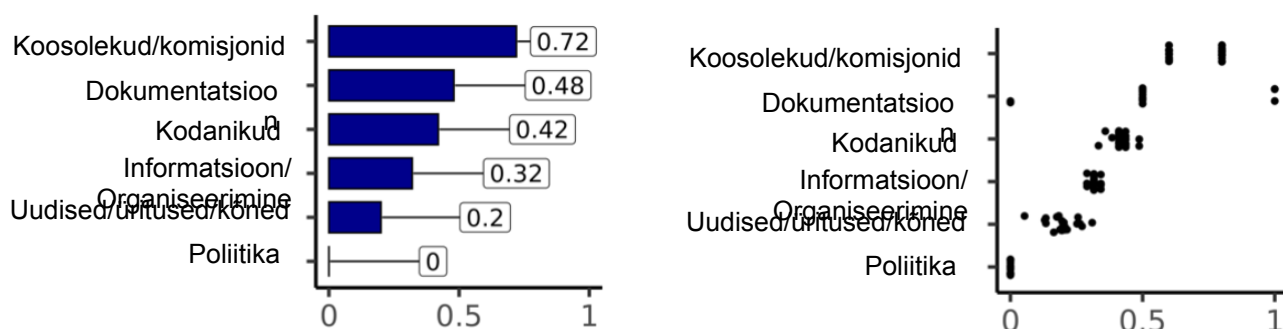
Joonisel 16 kujutatud teisel paneelil on väga tihe klaster kõigi piiratud keelelise varieeruvusega kõrge punktisummaga sisulõikude jaoks. Rubriigis „Uudised/üritused/kõned“ on kaks välimist punkti, mis puudutavad prantsuse ja saksa keelt.

Ombudsmani üldine keskmine mitmekeelne tulemus on üsna madal – 0,14. Kuid seda seetõttu, et suur hulk veebilehti „Uudised/üritused/kõned“ juhivad keskmist. Tasakaalustatute rühmade keskmise arvutamisel on punktisumma järsult paranenud 0,73-ni, mis on ELi asutuste kõrgeim punktisumma.

6.5.2 Euroopa Regioonide Komitee

Euroopa Regioonide Komitee on üks väiksemaid ELi veebisaite. Joonisel 17 on näha, et punktisummade vahemik on mitmekeelses spektris väga erinev. Siiski on ainult ühel sisujaotisel „Koosolekud/komiteed“ keskmine kuni kõrge punktisumma, kus ligikaudu kolm neljandikku sisust on kättesaadav mitmekeelselt. Teisest küljest on osa „Policies“ mitmekeelse indeksi nullist. Lähemal vaatlusel selgub, et rubriigis „Policies“ on väga vähe veebilehti, mis sisaldavad selliseid funktsioone nagu interaktiivsed kaardid, mis tekitavad probleeme keeletuvastusvahenditele.

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

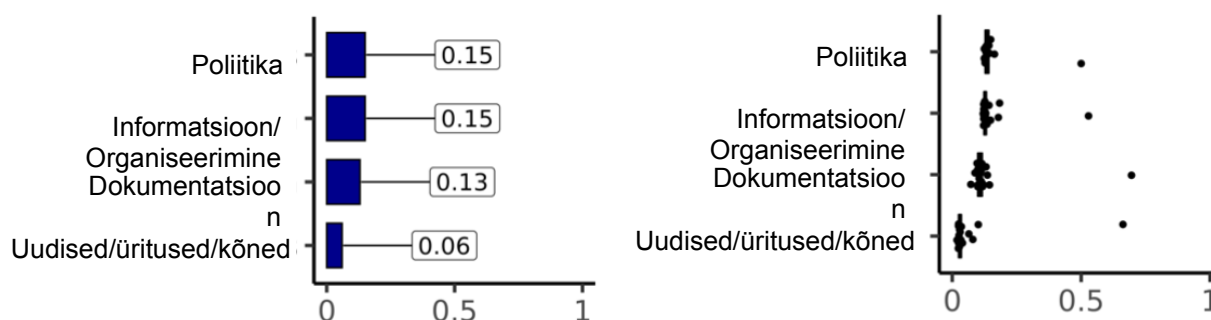
Joonis 17: Regioonide Komitee mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

Joonisel 17 esitatud teine paneel näitab, et kuigi enamik komitee veebisaidi sisuajotisi on üsna tihedalt rühmitatud, on kaks peamist sisuosa („koosolekud/komiteed“ ja „Dokumentatsioon“) keele kättesaadavuses väga erinevad. Üldiselt on Regioonide Komitee veebisaidi mitmekeelne punktisumma 0,24. Tasakaalustatuma rühmitatud keskmise puhul on mitmekeelne väärtus 0,36.

6.5.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

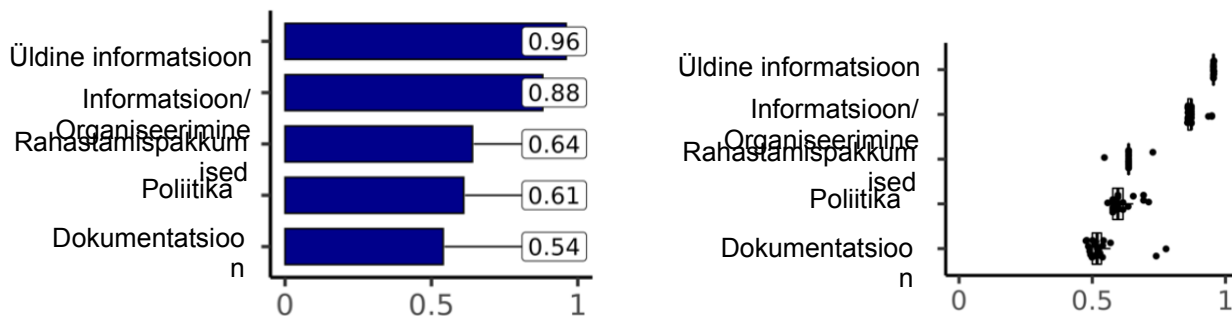
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on oma andmekogumis olevate veebilehtede mahu poolest keskmisel kohal olev veebisait. Nagu joonisel 18 kujutatud paneel 1 näitab, näib erinevate sisulõikude punktisummade varieeruvus olevat väike. Kõik komitee punktisummad on mitmekeelse skaala madalaimal tasemel. Mis on märkimisväärne punkti krundi paneel kaks joonist 18 on see, et seal tundub olevat järjepidev keeleline outlier. Välisjuhtum on prantsuse keel, mille jaoks on saadaval palju rohkem sisu kui teistes keeltes. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koondtulemused on üsna kehvad ja nende kahe näitaja erinevus on väike: 0,9 üldise keskmise puhul ja 0,12 rühmitatud keskmise puhul.

6.5.4 Euroopa Tööohutuse ja Töetervishoiu Agentuur

Joonis 18: EMSK mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

Euroopa Tööohutuse ja Töetervishoiu Agentuuri (EU-OSHA) veebisait on üks väheseid, mis vastas suhteliselt suure hulga ELi ametite kaasamise kriteeriumidele. Nagu võib näha joonisel 19 esitatud paneelist 1, on EU-OSHA ameti punktisummad tavaliselt väga kõrged. Ükski selle sisulõik ei lange keskpunkti allapoole.

Joonis 19: EU-OSHA mitme keele indeks sisu (paneel 1) ja keele järgi (paneel 2)

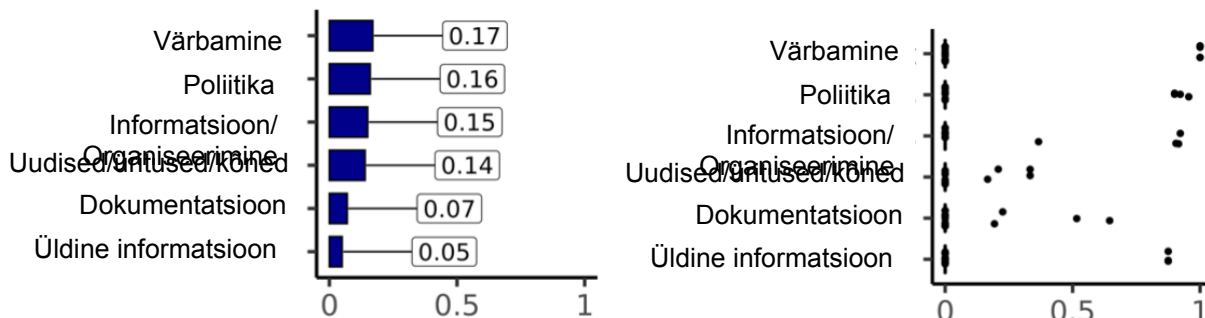
Teine paneel joonisel 19 jutustab lugu suhteliselt järjepidevast keeleklasterdamisest peaaegu kõigi sisulõikude jaoks. Seal on paar outlier täpid, näiteks veidi kõrgem hinded prantsuse ja saksa kohta veebilehel About/Organization.

Üldiselt pakub EU-OSHA ametite võrdlemiseks kasulikku võrdlusalust ja on kergesti kõige paremini toimiva asutuse veebisait. Mõõdiku valikus on vähe erinevusi, kus üldine mitmekeelne keskmine on 0,69 ja grupeeritud keskmine 0,73.

6.5.5 Euroopa Toiduohutusamet

Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) veebisait on oma punktisummade poolest sarnane komiteega. Nagu on näha joonisel 20, on punktisummad pidevalt väga madalad. Tundub, et värbamine on kõige kõrgem. Kuid lähemal vaatlusel on see tingitud veebilehtede väga madalast sagedusest. Sisulõikude üksikute punktisummade erinevus on piiratud.

Joonis 20:

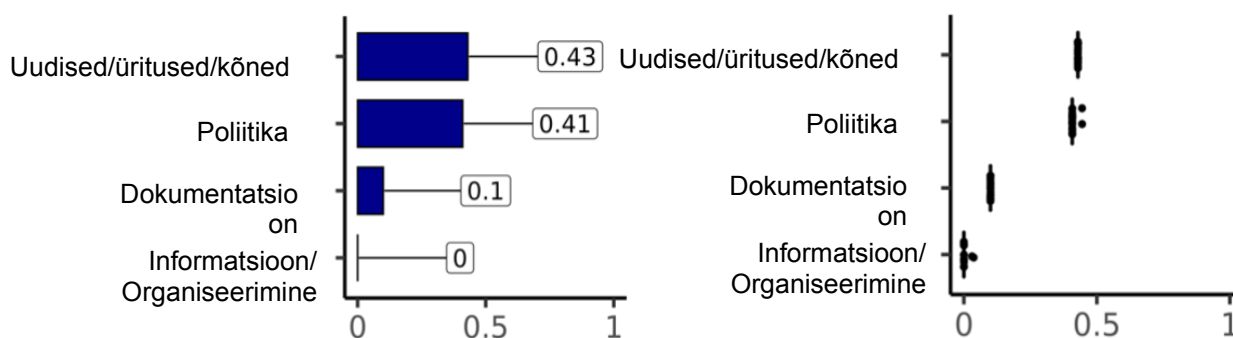
Joonis 20: EFSA mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

EFSA veebisaidiga seoses on palju huvitavam joonise 20 paneel 2, kus on kujutatud mitmeid välimisi keeli. Nende välimiste punktide kontrollimine näitab, et erinevate sisulõikude puhul, kuigi veidi erinevates kombinatsioonides, on välimised keeled vaid neli: Prantsuse, itaalia, saksa ja hispaania keel. Nendes keeltes on sisu kättesaadavus oluliselt suurem kui ülejäänud keeltele. Tõepoolest, selle asutuse veebisait on kättesaadav ainult neljas keeles kõrvuti inglise keelega. Mis puudutab üldist näitajat, siis EFSA ameti üldine keskmine ja rühmitatud keskmine läheneb suure osas ligikaudu samale väärtusele.0.12.

6.5.6 Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet

Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA) on väikseim andmemahu poolest analüüsitud ELi ametitest. See kajastub ka sisulõikude väiksemas arvus. Kuigi kahel parima punktisummaga sisujaotisel on auväärased mitmekeelsed hinded, on lõik „About/Organisation“ äärepoolseimas otsas nullpunktiga. Selle osa käsitsi kontrollimine (viis kuud pärast seda, kui veebilehti võrreldi keele kättesaadavusega) viitab sellele, et keeletuvastus ei ole veebilehti valesti klassifitseerinud. See

punkt tundus olevat muudes keeltes kättesaamatu ja lõi 2021. aastal kontrollide käigus vealehe. Joonise 21 paneel 2 näitab, et erinevate sisulõikude keeleline varieeruvus praktiliselt puudub.

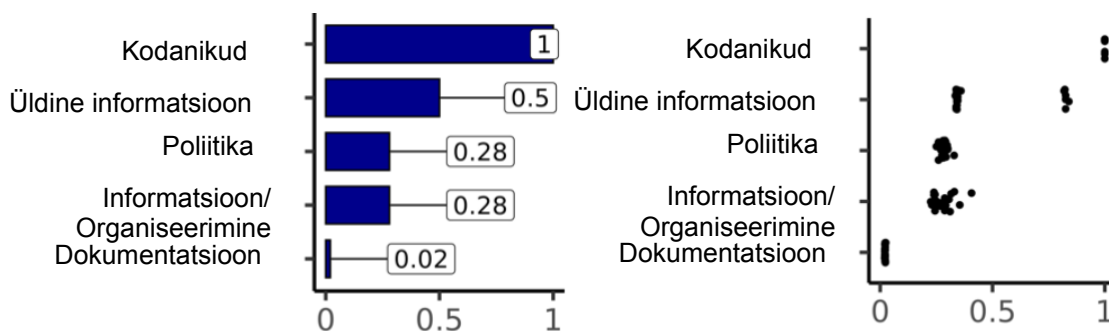

Joonis 21: FRA mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (2. paneel)

FRA veebisaidi üldine keskmine mitme keele skoor on 0,37, mis on ajendatud selle kategooria „Uudised/üritused/kõned“ suurest mahust, millel on suhteliselt hea skoor. Kui aga kasutatakse mõõdikute rühmitatud keskmist, langeb see 0,23-ni.

6.5.7 Euroopa Kemikaaliamet

Euroopa Kemikaaliamet (ECHA) on üks suurimaid veebisaite andmekogus ja eriti suur agentuuri tüübi jaoks. See on tingitud veebisaidi suurest osast, „Dokumentatsiooni“ jaotisest (üle 100 veebilehega), mis sisaldab teavet kemikaalide kohta.

Joonis 22: ECHA mitmekeelse indeksi sisu (paneel 1) ja keel (paneel 2)

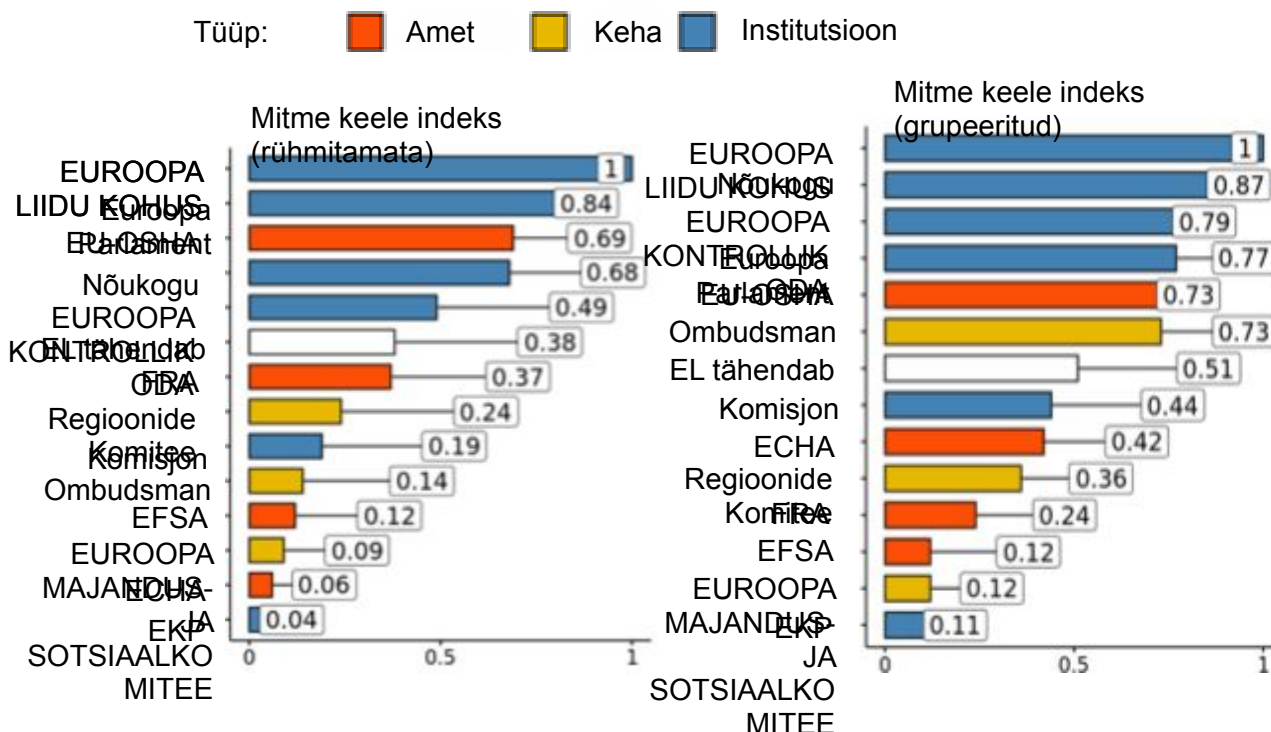
Peaaegu kogu teave on inglise keeles, nagu on näha joonisel 22 „Dokumentatsiooni“ osas. Ülejäänud osadel näib olevat mõningane mitmekeelne sisu. Osa „Kodanikud“ annab mõnevõrra moonutatud pildi, kuna lehekülgede sagedus on väga väike.

Joonisel 22 kujutatud paneelile 2 liikudes on kõikide sisujaotiste jaoks keeled klasterdatud, välja arvatud üldteabe osa. Selle osa põhjalikum uurimine näitab, et varieeruvus tuleneb peamiselt inglise keelt ja sihtkeeli ümbritsevatest binaarsetest klassifitseerimisprobleemidest, mitte tegelikest erinevustest keelte vahel.

ECHA veebisaidi keskmine mitmekeelsuse skoor on 0,06, mis on ajendatud suurest mahust kategoorias „Dokumentatsioonid“, kus on peamiselt ainult ingliskeelsed dokumendid. Kuid kui kasutatakse mõõdikute rühmitatud keskmist, suureneb see 0,41-ni, mis on palju kõrgem tulemus.

6.6 ELi institutsioonide, organite ja asutuste võrdlus

Olles uurinud kõiki üksuse veebisaitide eraldi, on nüüd võimalik teha järelalus võrdlevate tulemuste esitamise teel. Nagu tehti käesoleva peatüki alguses, esitatakse kõigepealt kaks mitmekeelset parameetrit. Joonisel 23 on näidatud kaks mitmekeelset parameetrit, mis erinevad punktisummade ja üksuse järjestuse poolest. Selle erinevuse põhjuseks on asjaolu, et (rühmitamata) näitaja ei võta sisu klassifitseerimise skeemis arvesse rühmi (kategooriaid). Selle asemel annab see ELi üksuse kõigi veebilehtede mitmekeelse keskmise.

Joonis 23: ELi üksuse keskmiste mitmekeelsete punktisummade võrdlus (rühmitamata ja rühmitamata)

Nende kahe mõõdiku võrdlemisel on selge, et joonise 23 teisel paneelil rühmitatud mitmekeelsusmõõdik annab kõrgemaid mitmekeelseid hindede. Analüüsitud ELi üksuste alarühma keskmine punktisumma suureneb oluliselt 0,38-ilt (rühmitamata) 0,51-le (rühmitatud). Ainult kaks veebisaiti toimivad veidi paremini kui grupeerimata mitmekeelsuse mõõdik – Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA). Seevastu ülejäänud veebisaitidel on kas samad punktisummad või enamikul juhtudel oluliselt madalamad hinded. Selle väiksema jõudluse põhjuseks on see, et veebiandmed on sisu klassifitseerimissüsteemi eri rühmade veebilehtede tegeliku mahu poolest väga tasakaalustamata. Mõnel sisu klassifitseerimissüsteemi veebijaotisel, näiteks uudistel/sündmustel/kõnedel, võib olla palju veebilehti, samas kui teistel, näiteks kodanike, värbamise või rahastamise hangetel, on tavaliselt palju väiksemaid veebilehti. Lisaks on veebiosad, mida vastavalt vajaduste tüpoloogiale peetakse „põhiliseks“ või „esmaseks“ (nt värbamine või kodanikud), samuti need lõigud, mille veebilehtede maht on väiksem. Seevastu neil, mis on „teiseseid“ (nt uudised/üritused/kõned), võib mõnikord olla väga suur hulk veebilehti. Kui klassifitseerimissüsteemi eri rühmade andmed on väga tasakaalustamata – nagu see on veebiandmete puhul – võib rühmitatud keskmine anda tasakaalustatuma hinnangu.

Hea näide sellest, kuidas näitajate erinevused ilmnevad, on esitatud Euroopa Ombudsmani veebisaidil. See kipub olema hea mitme keele hinded enamikus rühmades (kategooriad) sisu

klassifitseerimise skeemi, välja arvatud üks kategooria – Uudised/üritused/kõned kategooria. Seda tüüpi sisujaotis sisaldab suurt hulka veebisaitide (nt kõnesid), mida ei tõlgita. Ülejäänud sisulõikude tulemus on aga väga hea mitmekeelsuse skaalal. Sellest hoolimata vähendab rühmitamata mõõdik ombudsmani mitmekeelset punktisummat peaaegu 60 punkti võrra. Sel põhjusel eelistatakse üksustevaheliste võrdluste tegemisel rühmitatud mitmekeelset parameetrit, kuna see annab tasakaalustatuma hinnangu, mis põhineb sisu klassifitseerimissüsteemil. Sellest tulenevalt põhineb ülejäänud arutelu rühmitatud mitmekeelse indeksi tulemustel.

Joonisel 23 esitatud teise paneeli kõige ilmsel tulemus, mis on värvitud ELi üksuse liigi järgi, on ELi üksuste punktisummade suur varieeruvus.

Võrdlevad tulemused toovad esile rühmitatud mitmekeelse indeksi kolm punktisummat.

- Esimeses klastris on kuus üksust (s.o peaaegu pool veebisaitide valimist), kelle keskmine punktisumma analüüsitud veebilehtede sisujaotistes on suurem kui analüüsitud veebisaitide keskmine ELi keskmine. Tegelikult on punktisummad kõik kolmveerand või rohkem vahemikus multi-lingo indeks. Kaks erandit (Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU-OSHA) ja ombudsman) on kõik Euroopa Liidu institutsioonid (Euroopa Liidu Kohus; Euroopa Liidu Nõukogu/Euroopa Ülemkogu; Euroopa Kontrollikoda; Euroopa Parlament).
- Teise klatri moodustavad üksused, mis on veidi allpool keskmist, kuid üle ühe kolmandiku mitmekeelse indeksi vahemikus: Euroopa Komisjon, ECHA ja Euroopa Regioonide Komitee.
- Kolmas teemavaldkond hõlmab nelja veebisaiti, mille tulemused on kehvad ja mille tulemus on alla veerandi rühmitatud mitmekeelse indeksi (Euroopa Keskpang, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Toiduohutusamet, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet) skaalast.

Oluline on märkida, et mitmekeelsuse puhul ei võeta arvesse masinõppe tõlkevahendite kättesaadavust, mida pakutakse mõnel joonisel 23 esitatud veebisaidil, nagu EKP või Euroopa Komisjon.

6.7 Järeldus

Selles peatükis uuriti mitmekeelse sisu kättesaadavust ELi veebisaitidel. Analüüsitud veebilehtedel keeletuvastustehnikate rakendamise põhjal näitavad mitmekeelse sisu kättesaadavuse hinnangud, et ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaidid on väga erinevad. Arvestades keeleoskuse praegust jaotumist elanikkonna vahel, võib see kujutada endast ELi elanike juurdepääsuprobleeme (selle punkti põhjalikum analüüs on esitatud 7. peatükis).

Teine järeldus on, et enamik institutsioone toimib hästi mitmekeelse sisu üldise kättesaadavuse osas. See kehtib vähem Euroopa Komisjoni kohta, kelle üldine tulemuslikkus on ligilähedane analüüsitud 13 veebisaidi keskmisele. Euroopa Keskpang, millel on väga madalad tulemused, on institutsioonide seas selgem. Teistelt ELi asutustelt saadud tõendid on erinevad, kuigi ombudsmani tulemused on suhteliselt kõrged. Kuigi on olemas häid näiteid, näiteks Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur, ei avalda enamik ameteid oma veebisaidil sisu kõigis ametlikes keeltes.

Lõpuks, vastavalt meie ELi institutsioonide suhtes kohaldatud „vajaduste“ analüüsile avaldab enamik ELi institutsioonidest kõigis ametlikes keeltes sisu, mis „soovib olla kättesaadav kõigis keeltes“. Euroopa Komisjon saavutab selle meetme osas vähem tulemusi, samal ajal kui Euroopa Keskpang on oma väga madalate tulemustega jälle võõrsil. See näitab, et on veel arenguruumi, keskendudes sisulõikudele, mis sisaldavad tõenäoliselt „enamasti esmast“ materjali, nagu on kirjeldatud 5. peatükis.

Kuigi käesolev uuring kujutab endast esimest süstemaatilist uuringut mitmekeelsuse kohta ELi veebisaitidel, on siiski oluline juhtida tähelepanu uuringu võimalikele piirangutele ja teha kindlaks valdkonnad, mida tuleb edaspidi parandada. Käesolevas uuringus ei olnud võimalik laiendada

vajaduste tüpologia analüüsi kõikidele üksustele, samuti ei olnud võimalik tuvastada masinatõlget pakkuvaid veebilehti. Teine võimalus olukorra parandamiseks oleks võtta arvesse veebisisu pikkust; üks veebileht võib varieeruda mõnest tähemärgist kuni tuhandeteni. Neid tegureid võiks arvesse võtta uuringu metoodika tulevastes iteratsioonides ja edasistes uuringutes.

7. EUROOPLASTE KEELEOSKUS

PEAMISED JÄRELDUSED

- Eurostati viimaste täiskasvanuhariduse uuringu andmete analüüs 2016. aastal näitab, et EL 27 täiskasvanud elanike (vanuses 25–64aastased) enim kõneldavad emakeeled on saksa (18 %), prantsuse ja itaalia keel (mõlemad 14 %), hispaania ja poola keel (mõlemad 10 %). Kaks kolmandikku vastanutest on emakeelena rääkijad ühes neist viiest keelest.
- ELis ei ole ühist keelt, mida valdav enamus elanikkonnast räägiks väga heal tasemel (ema- või valdav). Umbes 20 % ELi täiskasvanud elanikest on võimelised suhtlema väga heal tasemel saksa keeles, järgnesid prantsuse keel (umbes 16 %), itaalia keel (14 %) ja inglise keel (13 %).
- Inglise keele (ühekeelse) keelerežiimi keelelise kaasamise tase on sõltuvalt kasutatavast keeleoskuse näitajast 13–45 % EL 27 täiskasvanud elanikkonnast, kasvades 43–65 %-ni kolmekeelse režiimi (inglise, prantsuse ja saksa) täiskasvanutest. Täielikult mitmekeelne kord tagaks 97–99 % ELi täiskasvanud elanike keelelise kaasamise.
- Kuna ELi veebisaidil avaldatud sisu ja selle tõlget võib pidada avalikuks hüveks selle mõiste majanduslikus mõttes, on a priori tõhusam koondada tõlkekulud ELi tasandile, selle asemel et jätta kodanikud tõlkekulude kanda.
- Masintõlge võib mängida olulist rolli ELi teabevahetuspoliitikas, kuid see ei saa asendada inimeste tõlkimist.
- 25–35 % ELi veebisaidi ja Euroopa Komisjoni veebisaidi külastajatest kasutas inglise keelt, kuid enamik neist külastajatest on tõenäoliselt kolmandate riikide kodanikud. ELi elanike keelelisi eelistusi tuleks eelistada kolmandate riikide külastajate keeleliste eelistustele.
- Võõrkeeelõpe võib edendada ELi kodanike vastastikust mõistmist, üleeuroopalist liikuvust, kaasatust ja teabevahetust ELi institutsioonidega. Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi soovitusel ja mitmekeelse digiplatvormi ideedes rõhutatakse, kui oluline on edendada mitmekeelsust sillana teiste kultuuridega juba varasest east alates.

7.1 Sissejuhatus

Käesolevas peatükis hinnatakse ELi mitmekeelse kommunikatsiooni vaatajaskonna nõudluse poolt, analüüsides ELi elanike keeleoskust. See võimaldab meil hinnata, mil määral on ELi (pakkumise poole) teabevahetuspoliitika juurdepääsetav ja läbipaistev, võttes arvesse praegust keeleoskuse jaotust ELis. Pärast keeleoskuse uuringu andmete analüüsimist vaadeldakse peatükis ELi veebisaidi külastajate keelelist profiili, masintõlke rolli ELis ning ettepanekuid mitmekeelsuse edendamiseks laiemas haridussüsteemis.

7.2 Meetodid

Selles uuringus kasutatakse viimast AES-i, mis on Eurostati, Euroopa Statistikaameti esinduslik uuring EL 27 elanike kohta.⁷⁰ Kõiki määratlusi ja näitajaid kohaldatakse 25–64aastaste Euroopa elanike suhtes, kes elavad praegustes EL 27 liikmesriikides tavaleibkondades. Uuring toimus 2016. ja 2017. aastal ning andmed avaldati esmakordselt 2018. aastal. Kasutame 2021. aastal avaldatud muudetud versiooni.⁷¹ Oluline on see, et AES sisaldab teavet vastajate emakeel(t)e ja võõrkeelte oskuse kohta. Küsimus „Kui palju keeli saate kasutada, välja arvatud emakeel(ed)?“ võimaldab loetleda kuni seitse keelt. Kaks küsimust keskenduvad kahe esimese võõrkeele

70 Kättesaadav aadressil: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/adult-education-survey>

71 Gazzola (2014; 2016b) esitab sarnaseid analüüse, kasutades esimest ja teist AES-lainet (2007, 2011).

oskustaseme hindamisele. Vastajad saaksid oma oskusi esimeses ja teises võõrkeeles ise hinnata, kasutades nelja kirjeldust:

- **Elementaarne:** Ma mõistan ja oskan kasutada vaid mõnda sõna ja fraase.
- **Õiglane:** „Ma mõistan ja kasutan kõige levinumaid igapäevaseid väljendeid. Ma kasutan keelt seoses tuttavate asjade ja olukordadega.
- **Hea:** „Ma mõistan selge keele põhitõdesid ja koostan lihtsaid tekste. Ma oskan kirjeldada kogemusi ja sündmusi ning suhelda üsna ladusalt.
- **Valdav:** „Ma mõistan paljusid nõudlikke tekste ja kasutan keelt paindlikult. Ma valdan keelt peaaegu täielikult.

Need kirjeldused on täpsemad kui need, mida kasutati Eurobaromeetri uuringus,⁷² ja need on kooskõlas Euroopa keeleõppe raamdokumendi (CEFR) lähenemisviisiga. Järgnev analüüs viitab praegustele EL 27 liikmesriikidele (kui ei ole sätestatud teisiti). Kuna võõrkeelte oskuse tase on oluline muutuja, mida tuleb selles uuringus arvesse võtta, käsitleme ülejäänud uuringus ainult esimest ja teist võõrkeelt, mida räägivad ELi elanikud. Nagu märgitud, ei kogu AES teavet oskuste taseme kohta (kui neid on) kolmandas, neljandas ja järgnevas keeles kuni seitsme vastaja räägitava keele kohta. Teisisõnu ei tohi käesolevas peatükis esitatud tabelites esitada rohkem kui kahe võõrkeele oskustasemeid. See võib kaasa tuua võõrkeeli põhitasemel rääkivate vastajate osakaalu alahindamise, kuid on ebatõenäoline, et süstemaatiliselt alahinnatakse neid valdavate inimeste osakaalu. ELi üldisel tasandil on haruldane, et inimesed valdavad lisaks emakeelele täielikult kolme või enam keelt; valdav tase on tavalisem esimese ja mõnikord teise teadaoleva võõrkeele puhul, samas kui kolmandat ja lisakeelt (kui neid on) räägitakse tavaliselt madalamal tasemel.⁷³

7.3 Tulemused

Tabelis 7 on esitatud nende 25–64-aastaste ELi elanike osakaal, kes teatavad, et räägivad ELi 24 ametlikku keelt emakeelena või võõrkeelena.⁷⁴ Teises veerus esitatakse nende elanike osakaal, kes deklareerivad, et nad on esimeses veerus märgitud keelt emakeelena rääkivad isikud. Kolmandast kuni kuuenda veeruni teatame, kui suur osa ELi elanikest väidab, et nad oskavad keelt esimese või teise võõrkeelena oskustaseme järgi (nagu märgitud, annab AES teavet oskuste taseme kohta ainult kahe esimese võõrkeele puhul, mida vastajad kõige paremini tunnevad). Viimases veerus enne kogusummat esitatakse nende elanike protsent, kes deklareerivad, et nad ei oska keelt (nagu juba märgitud, on see protsent ülemine piir, kuna AES ei sisalda teavet keeleoskuse taseme kohta (kui see on olemas) kolmandas, neljandas ja järgnevas võõrkeeltes).

Tabel 7: 25–64-aastaste Euroopa elanike keeleoskus keelte kaupa

Native langage	Keeleoskus kui võõrkeel, taseme järgi				Mitte ükski	Kokku
	Elementaarne	Õiglane	Hea	Valdav		

72 Eurobaromeetri 2001., 2006. ja 2012. aasta uuringutes küsiti inimestelt, milliseid keeli nad võiksid rääkida „piisavalt hästi, et oleks võimalik vestelda“, ja nad võiksid valida kolm oskustaset, nimelt „väga hea“, „hea“ või „põhiline“ ilma täpsustusteta.

73 Luksemburgi olukord on eriti tingitud riigi väga mitmekeelsest elanikkonnast. Luksemburgis kuulutavad paljud Luksemburgi keelt emakeeleks ning esimese/teise tuntuma võõrkeelena nimetavad nad prantsuse ja saksa keelt (mõlemad riigi halduskeeled). Kuna AES kogub andmeid keeleoskuse taseme kohta ainult kahe esimese võõrkeele kohta, mida vastajad teavad, võib meie analüüsis alahinnata inglise keelt kõnelevate elanike osakaalu selles riigis. Arvestades selle riigi suhteliselt väikest demograafilist suurust, ei mõjuta see siiski oluliselt meie üldisi tulemusi ELis tervikuna.

74 Autorid tänavad dr Daniele Mazzacani (Ulsteri ülikooli uurimusrühm „Economics, Policy Analysis, and Language“) väärtusliku abi eest selle osa ettevalmistamisel.

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

Keel							
Bulgaaria	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	98.2	100.0
Horvaadi keel	1.1	0.0	0.0	0.1	0.1	98.7	100.0
Tšehhi	2.4	0.0	0.2	0.3	0.3	96.8	100.0
Taani keel	1.1	0.0	0.1	0.0	0.1	98.7	100.0
Hollandi keel	4.8	0.2	0.3	0.2	0.2	94.3	100.0
Inglise keel	1.9	9.0	14.3	17.3	11.3	46.3	100.0
Eesti keel	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	99.7	100.0
Soome keel	1.1	0.0	0.1	0.1	0.1	98.7	100.0
Prantsuse keel	13.7	3.7	3.9	2.9	1.8	74.1	100.0
Saksa keel	17.9	1.9	3.1	2.9	2.4	71.9	100.0
Kreeka keel	2.5	0.0	0.1	0.1	0.1	97.2	100.0
Ungari keel	2.7	0.0	0.1	0.1	0.1	97.1	100.0
Iiri keel	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	99.7	100.0
Itaalia	13.8	0.4	0.6	0.5	0.4	84.2	100.0
Läti	0.3	0.0	0.1	0.0	0.0	99.5	100.0
Leedu	0.6	0.0	0.0	0.0	0.1	99.3	100.0
Malta keel	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	99.9	100.0
Poola	9.6	0.1	0.1	0.1	0.1	90.1	100.0
Portugali keel	2.8	0.1	0.1	0.1	0.1	96.8	100.0
Rumeenia keel	4.9	0.0	0.1	0.1	0.1	94.9	100.0
Slovaki keel	1.3	0.0	0.0	0.0	0.0	98.7	100.0
Sloveenia	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	99.5	100.0
Hispaania keel	10.2	1.4	1.6	1.2	1.2	84.5	100.0
Rootsi	1.7	0.2	0.4	0.3	0.3	97.1	100.0

Allikas: Eurostat, 2021, AES 2016. 24 ELi ametlikku keelt. Kaalutud tulemused on esitatud protsentides. Protsendid kokku 25–64aastastele elanikele. Vaatluste arv: 174,688. Märkus: AES-i Taani valimis on kahe AESi muutuja puhul suur hulk puuduvaid väärtusi, st „Esimene kõige tuntum keel peale ema“ ja „Teine tuntum keel, mis ei ole ema“, mis toob kaasa selles riigis võõrkeelt kasutada suutvate elanike osakaalu alahindamise (vt 4. lisa). Arvestades Taani suhteliselt väikest demograafilist suurust võrreldes ülejäänud ELiga, ei mõjuta see oluliselt meie üldisi järeldusi.

EL 27 kõige enam kõneldavad emakeeled on saksa keel (18 %, protsendid ümardatud üksuseni), prantsuse ja itaalia keel (14 % kummalgi), hispaania ja poola keel (mõlemad 10 %). Umbes kaks kolmandikku ELi elanikest kõneleb ühes neist viiest keelest. Rumeenlased ja hollandlased järgivad neid peaaegu 5 %. Vähem kui 2 % elanikest on inglise keelt emakeelena kõnelejad. Enamik ELi inglise keelt kõnelevatest kõnelejatest ei ole emakeelena kõnelejad. Inglise keel on ELi riikide haridussüsteemis kõige sagedamini õpetatav võõrkeel, millele järgnevad prantsuse ja saksa keel. Ainult 11 % ELi elanikest väidab, et oskavad inglise keelt, samas kui vahepealsed tasemed (õiglane ja hea, AES-i mõistes) on tavalisemad. Umbes 9 % eurooplastest oskab selles keeles öelda vaid paar sõna.

ELis ei ole ühist keelt, mida valdav osa elanikkonnast räägiks väga heal tasemel (s.t emakeel või valdav). Väga hea keeleoskuse tase on vajalik, et mõista keerulisi dokumente, mis käsitlevad näiteks kodanike õigusi ja kohustusi, rahastamisvõimalusi, veebisaite, kus tutvustatakse terviseteadeteid toidu ja muude poliitikalüsimuste kohta. Ainult umbes viiendik ELi täiskasvanud elanikest suudab suhelda ilma liigse pingutuseta saksa keeles (s.t saksa keelt emakeelena rääkivate ja seda võõrkeelena valdavate elanike summa), millele järgnevad prantsuse keel (umbes 16 %), itaalia keel (14 %) ja inglise keel (13 %).

ELi elanike keeleoskus on kesksel kohal, et hinnata poliitiliste otsuste tegemist käsitleva ELi teabevahetuse läbipaistvust, juurdepääsetavust ja kaasavust. Me ei ole eelkõige huvitatud sellest, kas ELi elanikel on piisavalt võõrkeeli, et pidada mitteametlikke vestlusi, lugeda lihtsaid tekste või reisida või täita elementaarseid ülesandeid mõnes muus keeles. Oleme huvitatud sellest, mil määral on ELi teabevahetus ELi elanikele a priori kättesaadav keeles, mida nad valdavad. Kuna ELi institutsioonid, organid ja asutused on rahvusvaheline avalik haldus, mis vastutab ELi kodanike ees (vt 4. peatükk), on selle keelepoliitika osa, mida tuleb selle juurdepääsetavuse ja läbipaistvuse hindamisel arvesse võtta. Võttes arvesse ELi mitmekeelsust ja asjaolu, et valdav osa elanikkonnast ei räägi ühist keelt, on seetõttu mitmekeelne lähenemisviis üldsusele suhtlemisele ELi demokraatia oluline aspekt.

Sellega seoses on oluline küsimus, mil määral soodustavad ametlike keelte erinevad kombinatsioonid kaasavat ja kättesaadavat kommunikatsioonipoliitikat. Võrdleme viit võimalikku ametlike keelte kombinatsiooni:

1. **Monolingualism** või **ainult inglise keele kommunikatsioonipoliitika**, mis põhineb ainult inglise keele kasutamisel. See keelerežiim vastab paljude ELi institutsioonide, organite või asutuste veebisaitide de facto kommunikatsioonipoliitikale (6. peatükk).
2. **Kakskeelsus** hõlmab ainult prantsuse ja saksa keelt, mis on kaks Euroopa Komisjoni menetluskeelt. Seda keelerežiimi praegu praktikas ei kasutata, kuid huvitav on seda uurida, sest prantsuse ja saksa keel on ELis inglise keele järel enim õpetatud võõrkeeled ning neid kõnelevad paljud emakeelena kõnelevad ELi tasandil.
3. **Kolmekeelsus**. Selles kommunikatsioonipoliitikas kasutatakse inglise, prantsuse ja saksa keelt. Need vastavad komisjoni menetluskeeltele.
4. **Heksakeelsus**. See teabevahetuspoliitika põhineb viiel ELi kõige sagedamini kasutataval emakeelel, nimelt prantsuse, saksa, itaalia, poola ja hispaania keelel ning inglise keelel. ÜROs kasutatakse kuue keelega keelerežiimi. Muidugi, kuus on suvaline arv.
5. **Mitmekeelsus**. See vastab ELi praegusele 24 ametlikule keelele.

Kõige sagedamini kasutatavad keelekombinatsioonid, mida ELi institutsioonid, organid ja asutused teabevahetuses kasutavad, on eespool nimetatud ühekeelne (inglise), kolmekeelne ja mitmekeelne mudel, kuid võrdluseks on huvitav lisada kakskeelne ja kuuekeelne mudel.

Tabelis 8 on esimeses veerus esitatud viis kommunikatsioonipoliitikat. Teises veerus on esitatud nende ELi täiskasvanud elanike osakaal, kes kinnitavad, et nad valdavad vähemalt ühte keelt,

mida nad kasutavad kombinatsioonis kas emakeelena või esimese või teise võõrkeelena. Seetõttu võtame teises veerus vastu keelelise kaasamise nõudliku määratluse (märgistatud „lähenemisviis A“): eeldame, et kommunikatsioonipoliitika hõlmab Euroopa elanikke keeleliselt, kui nad kas räägivad vähemalt ühes suhtluses kasutatavast keelest või valdavad vähemalt ühte neist keeltest esimese või teise võõrkeelena.⁷⁵ See näitab usaldusväärselt keeleoskusega elanikkonna osakaalu, et mõista keerulisi ELi dokumente ja kõnesid (nt pakkumiskutsed, kõned Euroopa Parlamendis ning kaebuse esitamine Euroopa Ombudsmanile ametlikus keeles). Kesktaseme keeleoskus ei ole tõenäoliselt piisav, et mõista nõudlikke dokumente, ja kindlasti ei ole see ametliku keele emakeelt rääkivate või seda valdavate inimeste sama enesekindlus.

Tabel 8: Keeleliselt kaasatud 25–64-aastaste Euroopa elanike osakaal ELi kommunikatsioonipoliitika liikide ja keelelise kaasatuse määratlemise lähenemisviisi järgi

Kommunikatsioonipoliitika	Lähenemine A	Lähenemine B
Ainult inglise keel	13%	45%
Kakskeelsus (prantsuse ja saksa)	35%	45%
Kolmekeelsus (inglise, prantsuse, saksa)	43%	65%
Heksalkeelsus (inglise, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania, poola)	74%	86%
Mitmekeelsus (24 ametlikku keelt)	97%	99%

Smeiece: Eurostat, 2021, AES 2016. 27 ELi liikmesriiki. Ühiku suhtes ümardatud kaalutud tulemused protsentides. Protsendid kokku 25–64-aastastele elanikele. Vaatluste arv: 174,688. Märkus: „Lähenemisviisi A“ puhul kaasatakse isik keeleliselt, kui isik on vähemalt ühes kommunikatsioonipoliitikas kasutatavas keeles emakeelena kõnelev isik või kellel on selles keeles esimese või teise võõrkeelena valdav oskus. Lähenemisviisis B on isik keeleliselt kaasatud, kui isik) on vähemalt ühe kommunikatsioonipoliitikas kasutatava keele emakeel või tal on vähemalt „õiglane“ oskus selles keeles esimese või teise võõrkeelena.

Kolmandas veerus esitatakse nende ELi täiskasvanud elanike osakaal, kes kinnitavad, et nad oskavad vähemalt üht suhtluspoliitikas kasutatavat keelt emakeelena või võõrkeelena vähemalt õiglasel tasemel (AESi määratluses). Selles lähenemisviisis (nn B-lähenemisviis) määratletakse keelelist kaasatust leebemalt kui lähenemisviisis A. Võõrkeelt ja (esimese või teise) võõrkeelena kõnelevaid elanikke võtame kokku vähemalt ühe keele, mida kasutatakse kommunikatsioonipoliitikas õiglasel, heal või oskuslikul tasemel. Lähenemisviisis B leitakse, et õiglased ja head oskused suudavad järgida ja mõista ELi avaldatud mittetehnilisi tekste, näiteks säutse või üldist teavet ELi kohta. Seevastu ei pea me elementaarseid oskusi piisavaks, et olla tähendusrikkal viisil keeleliselt kaasavad. Seetõttu käsitletakse neid tabelis 8 samaväärsena keelt mitte rääkimisega.

Võttes kasutusele kaks lähenemist keelelise kaasatuse määratlusele, püüame pakkuda ülemist ja alumist piiri. Tabelis 8 esitatakse netoväärtused, sest need väldivad viie kommunikatsioonipoliitika võrdlemisel topeltarvestust. Näiteks oleks vale lihtsalt lisada tabelis 7 esitatud protsendimäärad,

⁷⁵ Rakendusuringutes mõõdetakse keelerežiimide tõhusust keeleliselt valimisõigusest loobumise määra abil (Ginsburgh ja Weber 2005; Gazzola 2016b), mida nimetatakse ka keelelise tõrjutuse määraks (Gazzola 2016b). Keelelise valimisõigusest ilmajätmise määr on nende elanike protsent, „kes ei mõista ELi dokumente [...], sest nad ei valda ühtegi ametlikku keelt“ (Ginsburgh ja Weber, 2005). Keelerežiim on tõhus, kui see vähendab keelelist valimisõigusest ilmajätmist, esitades dokumente keelekombinatsioonis nii, et nende elanike osakaal, kes neid ei mõista, on võimalikult väike ja ideaaljuhul null. Selles uuringus kasutame praktikas väga sarnast näitajat, sest valimisõigusest ilmajätmise määr on lihtsalt keelelise kaasatuse protsendi täiendus. Käesolevas uuringus tutvustame tulemusi keelelise kaasamise, mitte keelelise valimisõiguse puudumise osas.

kui me arvutame protsendi elanikkonnast, kes oskavad ühte keelt inglise, prantsuse ja saksa keeles, sest inimesed võivad oskada rohkem kui ühte keelt. Oluline on see, kui suur osa elanikkonnast räägib vähemalt ühte kommunikatsioonipoliitikas kasutatava konkreetse kombinatsiooni keelt.

Tabelist 8 nähtub, et kui EL kasutab oma teatistes ainult inglise keelt, saab avaldatud dokumentide sisust aru ainult 13–45 % EL 27 täiskasvanutest (välja arvatud juhul, kui nad tuginevad oma või masintõlkele), sõltuvalt keelelise kaasamise määratlusest (st lähenemisviisi A või B). Lisaks väitele, et Euroopas on inglise keele oskusest saanud universaalne põhioskus, näitavad need tulemused, et dokumentide avaldamine ainult ühes keeles ei ole ELi institutsioonide jaoks tõhus teabevahetuspoliitika. Lähenemisviisi A kohaselt on keeleliselt kaasatud ELi elanike osakaal vaid 13 %. See tähendab, et kui me kaalume paljusid – võib-olla keerukaid ja/või väga tehnilisi – ELi dokumente, siis umbes 87 % ELi elanikest ei suuda ilma märkimisväärsete jõupingutusteta hinnata, mida EL neile edastab, kui kasutatakse ainult inglise keelt. Lähenemisviisis B on keeleline kaasatus määratletud lõdvalt. Tabelis 10 on näha, et vähem kui pooltel ELi elanikest (45 %) on inglise keele oskus vähemalt õiglane, mis tähendab, et enamik ELi elanikke ei suuda selles keeles isegi lihtsaid tekste või säutse mõista.

Keeleline kaasatus on ELi riikides väga erinev. Ainult Iirimaa ja Maltal on vähemalt 50 % täisealistest elanikest, kes väidavad, et nad on inglise keelt emakeelena või esimese või teise võõrkeelena oskavad. See protsent on alla 50 %, kuid suurem kui 25 % Austrias, Küprosel, Taanis, Soomes, Madalmaades ja Rootsis (vt liite tabel A4.1). Ülejäänud ELis on inglise keele oskus vähem levinud. Inglise keelt emakeelena rääkivate inimeste osakaal on 15–24 % Belgias, Eestis, Saksamaal, Kreekas, Luksemburgis ja Sloveenias⁷⁶. Ülejäänud 13 riigis jääb see protsent vahemikku 4–14 %.

Saksa-prantsuse „bilingualismi“ mudeli puhul hõlmaks see keelerežiim keeleliselt 35–45 % ELi täiskasvanud elanikest. Kakskeelne (saksa-prantsuse) kommunikatsioonipoliitika on kaasavam kui ühekeelne mudel, mis põhineb ainult inglise keelel, kuid see on peamiselt tingitud prantsuse ja saksa keelt emakeelena kõnelejate suurest arvust ELis. Kui see teabevahetuspoliitika vastu võetakse, on keeleliselt kaasatud elanikkonna protsent (lähenemisviisi A alusel) üle 50 % ainult neljas riigis (st Austrias, Prantsusmaal, Saksamaal ja Luksemburgis). Kui arvestada, et keeleliselt kaasatakse inimesi, kellel on vähemalt õiglane prantsuse või saksa keele oskus (lähtepunkt B), paraneb olukord veidi, sest keeleliselt kaasatakse rohkem kui kolm neljandikku Belgia elanikkonnast (täpsemalt 78 %), kuid ülejäänud ELis jääks enamik elanikke välja. Lähenemisviisi B puhul kaasatakse keeleliselt palju vähem kui pooled täiskasvanud elanikest 22 riigis 27st, kui EL kasutaks oma teabevahetuspoliitikas ainult prantsuse ja saksa keelt (vt tabeli A4.1 lisa). See on tingitud sellest, et enamikus riikides ei õpetata intensiivselt prantsuse ja saksa keelt, tavaliselt õpitakse pärast inglise keelt teise võõrkeelena (Eurydice 2017). Kui koolisüsteemides ei edendata muude keelte kui inglise keele õpetamist ja meedias mitmekeelsust edendavaid meetmeid, ei ole tõenäoline, et eurooplased omandaksid häid oskusi muudes võõrkeeltes kui inglise keel.

Kolmekeelne kommunikatsioonipoliitika hõlmab inglise, prantsuse ja saksa keelt (tabel 8). Sellel poliitikal on oluliselt suurem keeleline kaasatus kui kahel esimesel poliitikal. Kolmekeelne kommunikatsioonipoliitika sisaldab dokumente, mida saab mõista 43–65 % ELi elanikest. See ei hõlma siiski 57–35 % ELi täiskasvanud elanikest. Teabevahetuspoliitika, milles kasutatakse eelkõige Euroopa Komisjoni kolme menetluskeelt, ei ole kaugeltki kättesaadav Lõuna- ja Ida-Euroopa riikide elanikele ning see ei ole Põhjamaades täiesti läbipaistev.

Kui lisaks inglise, prantsuse ja saksa keelele kasutatakse itaalia, poola ja hispaania keelt (vt neljas kommunikatsioonipoliitika tabelis 8), suureneb ELi elanike osakaal keeleliselt Itaalias, Poolas ja Hispaanias ning vähemal määral Leedus. Samuti parandab see veidi olukorda Portugalis, Slovakkias ja Sloveenias. Kommunikatsioonipoliitika, milles kasutatakse vähemalt neid kuut keelt,

76 Sellesse loetellu on lisatud ka Luksemburg, kuid selle riigi tulemusi tuleks tõlgendada ettevaatusega põhjustel, mida on juba selgitatud joonealuses märkuses 4.

on kasulik 74–86 %-le ELi täiskasvanud elanikest, sõltuvalt kasutatavast kaasamise määratlusest. Siiski on lähenemisviisis A kasutatud määratluse kaasatud täiskasvanute osakaal 16 riigis alla 50 %. See on alla 50 % kuues riigis, kui me võtame kasutusele lähenemisviisi B, kõik asuvad Ida-Euroopas (vt lisa tabel A4.1).

Viies teabevahetuspoliitika (mitmekeelne) vastab praegusele poliitikale, kus on 24 ametlikku keelt. Tabelist 8 nähtub, et mitmekeelne kord on väga kaasav ja kättesaadav kommunikatsioonipoliitika, sest 24 ametlikku keelt kasutades on keeleliselt kaasatud 97–99 % täiskasvanud elanikest. Mitmekeelne teabevahetuspoliitika ei ole täielikult kaasav ainult Eestis ja Lätis. See on tingitud venekeelsete märkimisväärse vähemuse olemasolust. Kui me võtame vastu keelelise kaasamise nõudliku määratluse (lähenemisviis A), ei ole märkimisväärne osa elanikkonnast (st üle 2 %) keeleliselt täielikult hõlmatud isegi siis, kui 24 ametlikku keelt kasutatakse Austrias, Belgias, Küprosel, Taanis, Soomes, Prantsusmaal, Saksamaal, Kreekas, Leedus, Luksemburgis, Madalmaades, Sloveenias ja Rootsis. Selle põhjuseks on elanikest rändajate rühmad, kes räägivad selliseid keeli nagu araabia, albaania või türki keel, kes ei ole veel omandanud vastuvõtva riigi ametlikku keelt. See rõhutab vajadust keelelise integratsiooni poliitika järele riiklikul tasandil.

ELi poliitikakujundajate ülesanne on hinnata eri teabevahetuspoliitika mudelite tõhususe ja kulude vahelisi kompromisse. Selle analüüsi tulemused võivad aidata otsustajatel teha teadlikumaid otsuseid mitmes aspektis. Tulemused näitavad, et mitmekeelne teabevahetuspoliitika on praegu käesoleva uuringu viie alternatiivi hulgas kõige tõhusam ja õiglasem teabevahetuspoliitika. See on kõige tõhusam, sest see suurendab keelelist kaasatust (st nende kodanike osakaal, kes oskavad aru saada vähemalt ühest keelest, milles dokumendid avaldatakse), ning see on õiglane selles mõttes, et see ei diskrimineeri eurooplasi nende elukohariigi, vanuse või haridustaseme alusel. AESi andmete edasise analüüsi tulemused (vt lisa esitatud tabel A4.2 ja tabel A4.3) näitavad, et eakad ja vähem haritud inimesed oskavad vähem tõenäoliselt võõrkeeli ning seetõttu on nad suurema tõenäosusega välja jäetud, kui nende emakeelt ei kasutata ametlikel eesmärkidel.

Mitmekeelse kommunikatsioonipoliitika rakendamine toob kaasa kirjaliku ja suulise tõlkega seotud rahalised kulud ning halduskeerukuse ELi institutsioonide jaoks, mida tuleb kindlasti poliitiliste valikute tegemisel arvesse võtta. 2012. aasta viimaste ametlike andmete kohaselt olid kirjaliku ja suulise tõlke kulud ELis ligikaudu 1,1 miljardit eurot, mis moodustab vähem kui 0,0081 % tolleaegse EL 28 SKPst (0,0097 %, kui me arvame, et EL 27 ei ole Ühendkuningriiki), ning 1 % ELi eelarvest (Gazzola ja Grin 2013). Kuigi majanduslikus/rahalisel mõttes ei saa mitmekeelset kommunikatsioonipoliitikat määratleda jätkusuutmatuna, võiks väita, et kirjalikust ja suulisest tõlkest säästetud vahendeid võiks kasutada muudel eesmärkidel. See on poliitiline valik. Kuid me peame kaaluma sellise valiku mõju ELile tervikuna. Teabevahetuspoliitika, milles kasutatakse ainult inglise, prantsuse ja saksa keelt, toob kaasa väiksemad kulud kirjalikule ja suulisele tõlkele ELi eelarves, kuid sellega kaasnevad vastavad kulud ELi kodanikele, kes ei valda ühtegi kasutatavat keelt (vt ka Grin 2010; 2015). Kas see toob kaasa mitmekeelsuse juhtimise kogukulude üldise vähenemise, on lahtine küsimus. ELi veebisaidil avaldatud avalikku sisu ja selle tõlget võib pidada majanduslikus mõttes avalikuks hüveks, mis ei ole tarbimise osas konkureeriv ega välista (Wickström et al. 2018). Paljud inimesed saavad lugeda tasuta veebilehe sisu samal ajal (veebileht ei ole rivaal), ja igapähe on juurdepääs nii kaua, kui neil on seade, ja parooli ei kasutata (kedagi ei ole tahtlikult välistatud). Veebilehtede tõlkimisega seotud tootmiskulud ei sõltu toetusaja arvust, vaid ainult keelte arvust. Teisisõnu on veebilehe tõlkimise kulu ELi eelarvele sama, kui seda loeb üks inimene või 100 miljonit inimest. Seetõttu on a priori tõhusam koondada tõlkekulud ELi tasandile, selle asemel, et kanda tõlkekulusid üksikisikutele.

Esitatud viiest kommunikatsioonipoliitikast tulenev keeleline kättesaadavus on seotud konkreetse ajahetkega. Haridus võib aeglaselt mõjutada keeleoskuse jaotust ja aidata parandada võõrkeelte oskust (vt käesoleva peatüki 6. jagu). Tasub siiski rõhutada, et keeled täidavad olulist sümboolset funktsiooni (Edwards 2009). ELi ametliku keele kasutamisest kommunikatsioonis hoidumine, sest

kõnelejad valdavad mõnda teist ametlikku keelt, võib muutuda poliitilistel ja sümboolsetel põhjustel väga vaieldavaks küsimuseks ning tõstatada õigusküsimusi (vt 3. peatükk).

Viimane küsimus puudutab ELi sihtrühmade sotsiaal-majanduslikku profiili. Võib väita, et mitte kõik eurooplased ei ole tingimata huvitatud juurdepääsust kõigile ELi avaldatud dokumentidele. Juurdepääs ELi dokumentidele võib teatud inimrühmade jaoks olla olulisem, nt tavaliselt kõrge kvalifikatsiooniga töötajate konkreetset ametiprofiilid. Vajadus juurdepääsu järele ELi teabele võib olla asjakohasem konkreetsetel töökohtadel töötavate isikute jaoks, nagu otsustajad, juhid ja spetsialistid, kui lihttöölistel või kantseleitöötajatel. Kriitiline küsimus on, kas mitmekeelne teabevahetuspoliitika on kasulik ka nende inimrühmadele või piisab ühekeelsest kommunikatsioonipoliitikast.

AESi keeleoskuse andmete analüüs ametiliikide kaupa (vt lisas esitatud tabel A.4.4) kinnitab, et kõrge kvalifikatsiooniga töötajatel on parem võõrkeeleoskus kui madala kvalifikatsiooniga töötajatel ning seetõttu on nad vähem tõenäoliselt keeleliselt kõrvale jäetud, kui nende emakeelt ELi teabevahetuses ei kasutata. See ei tähenda, et mitmekeelne teabevahetuspoliitika ei paku neile kommunikatiivset kasu. Kaks kõrgeima kvalifikatsiooniga ametikohtade rühma, kes kasutavad AES-kategooriaid, on „juhid“ (5 % valimist) ja „professionaalid“ (21 % valimist). Euroopa juhtide osakaal, kes on keeleliselt kaasatud ühekeelsesse kommunikatsioonipoliitikasse (st ainult inglise keel), on lähenemisviisi A kohaselt vaid 26 % (st kaasatud inimesed on kas inglise keelt emakeelena rääkivad või oskavad seda võõrkeelena) ja 67 %, kui me kasutame lähenemisviisi B (st vastajad on kas keelt emakeelena kõnelevad isikud või kellel on võõrkeelena vähemalt õiglase oskus). Need protsendid on vastavalt 32 % ja 78 % spetsialistide seas. Teisisõnu on vaid väike osa Euroopa juhtidest ja spetsialistidest inglise keelt emakeelena või valdav kõneleja ning neil võib olla raskusi tehniliste ja õiguslike ELi dokumentide mõistmisel, kui need avaldatakse ainult selles keeles. Lisaks on kolmandikul kuni veerandil juhtidest ja spetsialistidest kas inglise keele põhiteadmised või ainult põhiteadmised.

7.4 ELi veebilehtede külastajate keeleline profiil

Nüüd vaatame komisjoni esitatud andmete põhjal läbi Euroopa Komisjoni veebisaidi (<https://ec.europa.eu>) ja EUGatewayveebisaidi (<https://european-union.europa.eu>) külastajate keeleprofiili. Komisjoni veebisaidi külastajate profiil oli 2021. aastal järgmine.

- Külastuste koguarv oli ligikaudu 111 miljonit, mis vastab 203 miljonile lehevaatele, millest 161 miljonit unikaalset lehevaadet. Külastuse keskmine kestus oli kaks minutit ja neli sekundit. Enamik külastajaid otsis teavet COVID-19 kohta (eriti rohelise passi kohta), aga ka rahastamisvõimaluste kohta.
- 72 % külastustest tuli ELi riikidest, 10 riiki olid Saksamaa (12 miljonit külastust, mis moodustab 11 % koguarvust), järgnesid Hispaania (8,3 %), Itaalia (7,7 %), Belgia (6,7 %), Prantsusmaa (5,6 %), Rumeenia (4,6 %), Madalmaad (3,1 %), Kreeka (3,0 %), Poola (2,5 %) ja Bulgaaria (2,1 %).
- Väljaspool ELi tuli enamik külastusi Ühendkuningriigist ja Ameerika Ühendriikidest (kumbki 6 %).
- Kasutades kasutaja keele asendajana kasutatava brauseri keelt, olid enim kasutatavad keeled (nii ELi kui ka kolmandate riikide külastajad) inglise keel (35 %), saksa (12 %), hispaania (9 %), itaalia (7 %), prantsuse (7 %), hollandi (4 %), rumeenia (3 %), portugali (3 %), poola (2 %), kreeka (2 %). Välja arvatud inglise keel, vastavad brauseri keele osad enam-vähem selle riigi/riikide külastajate osakaalule, kus keel on ametlik (nt prantsuse keelt kasutatakse nii Prantsusmaal kui ka Belgias ning hollandi keelt nii Belgias kui ka Madalmaades). Seetõttu on tõenäoline, et enamik külastajaid, kes valivad ingliskeelsete veebilehtede versiooni, asuvad väljaspool ELi.

Portaali EU Gateway puhul oli olukord 2021. aastal järgmine.

- Värav külastati ligikaudu 32 miljonit korda, keskmise kestusega 1 min 48s. Seal oli 56 m lehekülgi, millest 44 miljonit olid unikaalsed leheküljevaated. Külastajad otsisid enamasti teavet ELi riikide ja institutsioonide kohta.
- 10 riiki külastasid Itaaliat ja Saksamaad (11 %), Hispaaniat (7 %), Prantsusmaad ja USA-d (6 % kummaski), Poolat (5 %), Rumeeniat ja Portugali (4 % kummalgi), Ühendkuningriiki ja Belgia (3 %).
- Kõige sagedamini kasutatavad keeled olid inglise (25 %), itaalia (12 %), saksa (11 %), hispaania (11 %), prantsuse (7 %), portugali (5 %), poola (5 %), rumeenia (3 %), hollandi (3 %) ja ungari (2 %). Inglise keel ja vähemal määral hispaania keel on ülesindatud selles mõttes, et neid keeli kasutavate külastajate osakaal kaalub üles nende ELi riikide külastajate osakaalu, kus need keeled on ametlikud. See on tõenäoliselt tingitud sellest, et paljud külastajad, kes valivad need kaks keelt (eelkõige inglise keelt), asuvad väljaspool ELi.

Euroopa Komisjon väidab, et „kogu sisu avaldatakse vähemalt inglise keeles, sest uuringud on näidanud, et inglise keelega jõuame ligi 90 % meie saitide külastajatest kas nende eelistatud võõrkeeles või emakeeles“.⁷⁷ Siiski esineb pingeid selle avalduse ja AESi andmete analüüsi ning eespool nimetatud külastaja analüüsi vahel. On tõenäoline, et ligikaudu 90 % ELi veebisaitide külastajatest, kes kasutavad inglise keelt, on kahe eelduse all. Esiteks hõlmab see arv tõenäoliselt ELi-väliseid elanikke, kes, nagu eespool näidatud, on peaaegu kolmandik ELi portaali ja komisjoni veebisaitide külastajatest. Poliitilise analüüsi seisukohast tuleks siiski eelistada ELi elanike keelelisi eelistusi võrreldes kolmandate riikide külastajate omadega. Teiseks võib juhtuda, et mõned külastajad, kes valisid inglise keelest erinevaid keeli, on mitmekeelsed ja saavad seega lugeda ingliskeelseid lehekülgi, kui sisu ei ole kättesaadav nende emakeeles. Nagu eelmises osas näidatud, on see suure inglise keele oskusega rühm väga selektiivne vaatajaskond, nt mõne ELi riigi elanikud, kus selle keele oskus on tavalisem, parema haridusega inimesed ja kõrge kvalifikatsiooniga töötajad. Läbipaistvus, juurdepääsetavus, aus konkurents, võrdsed võimalused ja sotsiaalne liikuvus ELi poliitika kaudu paraneksid, kui veebis avaldatud põhi- ja esmasisu (nagu on määratletud 5. peatükis) oleks süstemaatiliselt kättesaadav ELi ametlikes keeltes. Juurdepääs ELi rahastamisvõimalustele võib olla oluline näiteks idufirmade, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate või kodanikuühiskonna organisatsioonide jaoks. Ainult ühe keele kasutamine ELi kommunikatsioonipoliitikas võib kaasa tuua suuremate organisatsioonide eelistamise, kuna neil võib olla suurem inglise keele oskus. Tähelepanu puudumine publiku mitmekeelsetele vajadustele võib aidata kaasa sellele, et ELi institutsioonid on kaugel ja kodanike elust eemal.

Neid järeldusi kinnitab Eurobaromeetri uuring Kasutaja keeleelistused internetis (vt Euroopa Komisjon 2011). See näitab, et 90 % kõigist ELi liikmesriikide internetikasutajatest külastaks veebisaiti alati nende emakeeles, kui pakutakse võimalust: 68 % ELi elanikest on selle väitega „tugevalt nõus“; 22 % „nõustub pigem“ ja ainult 9 % „ei nõustu“ või „tugevalt ei nõustu“ (vastavalt 6 % ja 3 %). Kuigi 55 % kasutab internetis vähemalt aeg-ajalt muud keelt kui oma keel, tunneb 44 %, et neil puudub huvitav teave, sest veebilehed ei ole keeles, mida nad mõistavad. Oluline on märkida, et Eurobaromeetri uuringus viidatakse veebisaitidele üldiselt, mitte konkreetselt ELi veebisaitidele.

7.5 Masintõlke roll

Masintõlge (MT) on protsess, mille käigus arvuti tõlgib teksti erinevatesse keeltesse tarkvara abil ja ilma inimese otsese sekkumiseta (peamiste lähenemisviiside arutamiseks vt 5. lisa).⁷⁸ MT on ELis üha olulisem. Euroopa Komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadi mitmekeelsete toimingute ulatus on „ennetamata“, millel on väga suur „õiguslik ja poliitiline tähtsus“ (Svoboda et al. 2017). Hoolimata

77 Vt „Meie veebisaitide keeled“: https://european-union.europa.eu/languages-our-websites_en

78 Uuringu autorid tänavad Dr Marco Civicot (Genfi ülikool) väärtusliku abi eest selle osa ettevalmistamisel.

kasvavast nõudlusest tõlkimise järele, töötab kirjaliku tõlke peadirektoraat range kulude vähendamise poliitika raames (tõlke peadirektoraat, 2017). Kirjaliku tõlke peadirektoraat julgustab ka teisi peadirektoraate kasutama MT-d „sisu puhul, mille kohta on vaja vaid põhiteadmisi, ja keelekombinatsioonide puhul, mis annavad häid tulemusi“.

MT süstemaatiline kasutamine nõuab usaldusväärset MT süsteemi, mis suudab toota kvaliteetset väljundit. Kirjaliku tõlke peadirektoraadi 2016.–2016–20. aasta strateegilises kavas märgitakse, et see „parandab ka oma masintõlkesüsteemi (MT@EC) keelelist ja teenuste kvaliteeti [...], mis võimaldab liikmesriikidel piiriüleselt tegutsedes ületada keelebarjääre“ (tõlke peadirektoraat, 2016). MT@EC loodi selleks, et aidata Euroopa ja riikide haldusasutustel vahetada teavet keelebarjäärade kohta ELis (Euroopa Komisjon, 2016). MT@EC on reeglipõhise töötlemise abil täiustatud statistiline MT süsteem (Mai, 2016).

2020.–2020–24. aasta strateegilises kavas rõhutab DGT MT olulist rolli oma tegevuses ning jätkab oma omandis oleva MT-süsteemi (nüüd tuntud kui eTranslation) testimist ja kvaliteedi parandamist. Komisjoni veebisaidi kohaselt on eTranslation tasuta, turvaline ja kergesti rakendatav tõlkevahend, mida saavad kasutada mitte ainult avaliku sektori ametnikud ja avaliku teenuse osutajad, vaid ka Euroopa väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, et edendada rahvusvahelist ettevõtlust.⁷⁹ Uuringu küsitluste kohaselt lisatakse eTranslation järk-järgult ELi veebilehtedele, mis luuakse avalikustamisplatvormi kaudu, mis on sisuhaldussüsteem, mida peadirektoraadid kasutavad veebisaitide loomiseks ja mis on välja töötatud avatud lähtekoodiga tarkvara alusel.

Malta oluline roll ELi institutsioonides suureneb tõenäoliselt tulevikus. MT kasutamise laiendamine on ELi institutsioonide selge eesmärk (vt näiteks Euroopa ühtne patent ja neuraalse MT integreerimine ELi nõukogu eesistujariigisse, mida arutati 5. lisas). MT võib suurendada professionaalsete tõlkijate tootlikkust ja toetada paljusid kasutajaid nende igapäevases tegevuses, kui see hõlmab juurdepääsu ELi teabele.

Malta süstemaatiline kasutamine võib aidata lahendada paljude liikmesriikide ja kodanike muresid, kes leiavad, et hilinenud tõlked (või nende puudumine) põhjustavad harvemini kasutatavate keelte kõnelejate ebaõiglast diskrimineerimist ja annavad põhjendamatu eelise inglise keelt emakeelena rääkivatele inimestele (peamiselt väljaspool ELi) või inglise keele oskusega ELi elanikele. MT- d rakendati edukalt Re-open EU veebisaidile⁸⁰ ja Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi mitmekeelsele digiplatvormile.

Kuigi MT tehnoloogia on märkimisväärselt edenenud, ka tänu märkimisväärsetele ELi investeringutele, ei suuda see siiski toota pidevalt kõrge ja usaldusväärse täpsusega väljundeid. Seega tuleks jõupingutused keskendada masintõlke suuremale ja paremale integreerimisele professionaalsete tõlkijate töövoosse, mis on osutunud edukaks. MT üldine kasutamine inimeste tõlkijate asendamiseks ei ole praegu teostatav. Ebatäpsed väljundid, isegi kui need on haruldased, võivad redigeerimise vajaduse tõttu põhjustada olulisi viivitusi ja põhjustada täiendavaid probleeme. Nendest puudustest hoolimata võib MT etendada olulist rolli ELi teabevahetuspoliitikas, parandades mitmekeelset sisu, eelkõige Euroopa Komisjoni, Euroopa Keskpanga, organite ja asutuste veebisaidil.

7.6 Mitmekeelsuse edendamine haridussüsteemis

Selle peatüki viimane küsimus puudutab mitmekeelsuse edendamist laiemas haridussüsteemis ja Euroopa ühiskonnas. Kuigi haridus kuulub liikmesriikide pädevusse, edendab ELi poliitika võõrkeelte õpetamist koolides ja ülikoolides. Lisaks ELi institutsioonides tööle kandideerivatele kandidaatidele ja kodanike ELiga suhtlemise parandamisele võib tõhustatud keeleõpe aidata saavutada suuremaid ühiskondlikke eesmärke, nagu Euroopa kodanike vastastikuse mõistmise edendamine, üleeuroopaline liikuvus ja liikuvate kodanike kaasamine vastuvõtvasse ühiskonda. Keeleline mitmekesisus on ELi jaoks väljakutse, sest liikuvuse ja kaasamise kaks eesmärki

79 eTranslation: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/eTranslation>.

80 See sisaldab teavet COVID-19ga seotud reisi piirangute kohta ELi riikides: <https://reopen.europa.eu/en>.

„hõlmavad keeli keerukal viisil, mis ei pruugi tingimata läheneda“ (Grin, Marác z ja Pokorn, 2022: 8). Kuigi ELi keelepoliitikat käsitleva ulatusliku kirjanduse läbivaatamine ei kuulu käesoleva uuringu reguleerimisalasse, on hiljutisest ulatuslikust Euroopa integreeritud uurimisprojektist „Liikuvus ja kaasatus mitmekeelses Euroopas“ (Grin et al., 2018; Grin, Marác z ja Pokorn, 2022).

Osana ELi jõupingutustest edendada liikuvust, integratsiooni ja kultuuridevahelist mõistmist on keeleõpe oluline ELi poliitiline prioriteet, mis hõlmab arvukaid spetsiaalseid programme ja projekte (ajaloolise ülevaate saamiseks vt Gazzola 2016a). Barcelona Euroopa Ülemkogu 15.–16. märtsi 2002. aasta järeldustes kutsuti üles võtma täiendavaid meetmeid hariduse valdkonnas, et „parandada põhioskuste meisterlikkust, eelkõige õpetades vähemalt kahte võõrkeelt väga varasest east alates“. Seda nimetatakse „emakeele + 2“ valemiks. Teatises „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“ (Euroopa Komisjon, 2017) esitab komisjon visiooni Euroopa haridusruumist, kus piirid ei takista kvaliteetset, kaasavat haridust, koolitust ja teadustööd ning kus teises liikmesriigis õppimiseks, õppimiseks või töötamiseks kuluv aeg muutub sagedasemaks. Kahe keele õppimist ja rääkimist lisaks emakeelele peetakse võtmeteguriks mitte ainult liikuvuse ja töövõimaluste edendamisel, vaid ka selleks, et edendada inimeste tugevat identiteeditunnet eurooplastena, samuti teadlikkust Euroopa ühisest kultuuri- ja keelepärandist ja selle mitmekesisusest (Euroopa Komisjon, 2017).

Euroopa Parlament rõhutas võõrkeelte õppimise tähtsust oma hiljutises, 11. novembri 2021. aasta resolutsioonis „Euroopa haridusruum: ühine terviklik lähenemisviis“ (ELT C 205/17, 20.5.2022). Punkt 29:

„Rõhutab võõrkeelte ja eelkõige inglise keele õppimise tähtsust; rõhutab, et liikmesriigid peavad võtma meetmeid, et toetada keeleoskuse arendamist kõigil tasanditel, eelkõige alg- ja keskhariduses, et saavutada Euroopa Nõukogu mitmekeelsuse eesmärk ning saavutada sihttase, mille kohaselt kõik õpilased, kellel on vähemalt kahe muu ELi ja selle liikmesriigi ametliku keele piisav oskus hiljemalt keskhariduse alumise astme hariduse lõpus, peavad olema piisavad.“

ELi kodanikud on teinud mitu ettepanekut mitmekeelsuse edendamiseks haridussüsteemis, kasutades 2021.–2022. aastal toimuva Euroopa tuleviku konverentsi mitmekeelset digiplatvormi. Nad soovivad tugevdada ELi jõupingutusi keeleõppe edendamiseks ning toetada keelelist mitmekesisust meedias ja programmis „Erasmus+“ (üksikasjalik ülevaade kõigist ideedest on esitatud 2022. aastal Kantar Public'is). Kõige enam toetatud hariduse, kultuuri, noorte ja spordi valdkonnas (mis oli ka viies kõige enam toetatud idee mitmekeelsel digiplatvormil salvestatud 16 274 idee hulgas) viidatakse just keeleõppele. Nõukogu kutsub ELi üles levitama 2018. ja 2019. aastal mitmekeelse programmi Erasmus+ tulemusi, mis on osutunud edukaks mitmes algkoolis kolmes ELi riigis (Bulgaaria, Horvaatia, Sloveenia). Programm „Multilingual Accelerator“ näitas 8–9-aastaste koolilaste võõrkeelte oskuse olulist ja kiiret paranemist, kes omandasid need oskused, õppides esmalt piiratud ja hoolikalt valitud loogilist elavat keelt, nagu esperanto.

Keeleõppe tähtsust rõhutatakse 2022. aasta mais toimunud Euroopa tuleviku konverentsi lõpparuandes. Täiskogu ettepaneku nr 48 „Kultuur ja vahetus“ eesmärk on edendada ELi toetusel vahetuskultuuri ning edendada Euroopa identiteeti ja Euroopa mitmekesisust eri valdkondades ja liikmesriikides. Käesoleva ettepaneku teise meetme (48.2) eesmärk on:

Edendada mitmekeelsust kui silda teiste kultuuridega juba varases eas. Vähemus- ja piirkondlikud keeled vajavad täiendavat kaitset, võttes arvesse Euroopa Nõukogu vähemuskeelte konventsiooni ja rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni. EL peaks kaaluma keelelist mitmekesisust edendava institutsiooni loomist Euroopa tasandil. Alates algkoolist peaks olema kohustuslik, et lapsed jõuaksid oma emakeelest erinevas aktiivses ELi keeles võimalikult kõrgele tasemele. Selleks et hõlbustada Euroopa kodanike võimet suhelda oma kaaseurooplaste laiemate rühmadega ja Euroopa ühtekuuluvuse tegurina, peaksid liikmesriigid soodustama vahetus naabruses asuvate ELi liikmesriikide keele õppimist piirialadel ja inglise keeles sertifitseeritava standardi saavutamist.“

Nõukogu alustas 2022. aasta juunis arutelusid nõukogu peasekretariaadi (Euroopa Liidu Nõukogu 2022a) koostatud konverentsi lõpparuandes sisalduvate ettepanekute ja nendega seotud meetmete põhjaliku esialgse tehnilise hinnangu alusel.⁸¹ Nõukogu märgib, et selleks, et ELil oleks võimalik muuta teatavad küsimused kogu ELis kohustuslikuks osaks õppekavadest, oleks vaja muuta aluslepinguid, et neid täielikult rakendada. Eelkõige, „kuna EL ei saa selles valdkonnas ühtlustamismeetmeid vastu võtta, mis võimaldaks ELil muuta teema hariduse kohustuslikuks osaks kogu ELis, nõuaks aluslepingu muutmist“ (Euroopa Liidu Nõukogu 2022b: 219). Seetõttu on ebatõenäoline, et EL rakendaks otse soovitud „Alates algkoolist peaks olema kohustuslik, et lapsed jõuaksid oma pädevusest erinevas aktiivses ELi keeles võimalikult kõrgele tasemele“, kuigi liikmesriigid võiksid selle omaks võtta.

Lisaks näib, et ettepaneku 48.2 osade ja Euroopa Ülemkogu 2002. aasta soovitude vahel liikmesriikidele õpetada lisaks oma emakeelele õpilastele vähemalt kahte võõrkeelt.⁸² Konverentsi täiskogu ettepanekus nr 48.2 julgustatakse liikmesriike õpetama inglise keelt sertifitseeritavale standardile ning edendama piirialadel naaberliikmesriigi keele õppimist. Seetõttu julgustatakse ettepanekuga võtma vastu keelepoliitikat, mis on vähem paindlik kui „emakeel + 2“ valem. Lisaks ei kujuta see endast midagi uut praeguse olukorra suhtes. Inglise keele õpetamine ELi riikide haridussüsteemis on juba tavaline praktika. Euroopa Komisjoni andmetel õppisid 2014. aastal ELi tasandil peaaegu kõik õpilased (97,3 %) kogu põhihariduse perioodi jooksul inglise keelt. Alghariduse osakaal oli madalam (79,4 %), kuna mõnes riigis ei ole võõrkeeleõpe kohustuslike õpingute esimestel aastatel õppekava osa. ELi tasandil oli inglise keelt õppivate õpilaste osakaal keskhariduses 85,2 % (Eurydice 2017). Seni on aga vaid väike osa õpilastest saavutanud oskuse (Euroopa Komisjon, 2012).

7.7 Järeldus

Selles peatükis hinnati ELi mitmekeelse teabevahetuse nõudluse poolt kodanike keeleoskuse ja veebisaidi kasutajate keeleelistuste seisukohast. Eurooplaste keeleoskuse analüüsimiseks kasutati Eurostati avaldatud täiskasvanuhariduse uuringu viimast lainet. Peatükis esitati ka andmed Euroopa Komisjoni ja Euroopa Liidu institutsioonidevahelise portaali veebisaitide külastajate profiili ning Euroopa internetikasutajate keeleelistuste kohta. Nende tulemuste võrdlemine 6. peatüki tulemustega (mitmekeelsus ELi veebisaitidel) näitab, et mõnede ELi institutsioonide, organite ja asutuste teabevahetuspoliitika ei ole alati tõhus ega õiglane. Mitmekeelse sisu kättesaadavuse varieeruvus ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaitidel tähendab, et see kanal ei vasta alati kõigi sihtrühmade vajadustele. Masintõlge on kindlasti keskne vahend mitmekeelsuse tagamiseks ja edendamiseks ELi veebisaitidel, kuid see on vaid osa lahendusest.

81 Kättesaadav aadressil: <https://futureu.europa.eu/pages/follow-up?locale=en>

82 Euroopa Ülemkogu Barcelona kohtumine 15.–16. märtsil 2002. Eesistujariigi järeldused. SN 100/1/02 REV 1.

8. JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

Käesolevas peatükis esitatakse järeldused ja soovitused, mis on üles ehitatud vastavalt uuringu uurimisküsimustele.

Küsimus 1: Kas ELi institutsioonid, organid ja asutused järgivad määrust nr 1 ja ELi keeleõigust üldiselt ning milline on selle mõju nende teabevahetuspoliitikale?

Uuringus järeldatakse, et **ELi institutsioonid, organid ja asutused täidavad ametlikult mitmekeelsuse kohustusi**. Seda hõlbustab regulatiivsete kohustuste paindlikkus ja sellise tervikliku raamistiku puudumine, mis tagaks digitaalajastule sobivad ühtsed standardid, eelkõige seoses ELi veebisaitide sisuga.

Määrus nr 1 on ELi mitmekeelsuse kohustuste õiguslik alus, milles sätestatakse eeskirjad, millega määratakse kindlaks ELi institutsioonides, organites ja asutustes kasutatavad keeled. Õigusraamistikus, mis hõlmab ka aluslepingust tulenevaid kohustusi, muid määrusi ja Euroopa Liidu Kohtu praktikat, on sätestatud konkreetset kohustused seoses kodanike õigusega suhelda otse ELi institutsioonidega ning pöörduda ükskõik millise institutsiooni, organi ja asutuse poole nende valitud keeles. Kodanikud saavad kasutada ka oma õigust pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole, pöörduda Euroopa Ombudsmani poole ja registreerida kodanikualgatus mis tahes ELi keeles. Lisaks tuleb kõik üldkohaldatavad õigusaktid avaldada Euroopa Liidu Teatajas 24 ametlikus keeles. Institutsioonid, organid ja asutused võivad töötada kõigis 24 ametlikus keeles, millel on võrdne staatus. Igal institutsioonil, organil või asutusel on siiski võimalus „oma töökorras kindlaks määrata, milliseid keeli konkreetsetel juhtudel kasutatakse“ (määruse nr 1 artikkel 6), näiteks seoses keeltega, mida kasutatakse töödokumentides või ekspertidega peetavatel sisekoosolekutel.

Mitmekeelset digitaalset suhtlust ei ole määruses nr 1 ega Euroopa Liidu Kohtus seni käsitletud. See puudumine on silmatorkav, arvestades ELi veebisaitide tähtsust teabe edastamisel üldsusele. Digitaalajastul ei suhtle EL üksnes välistele sihtrühmadele ELT kaudu, mida tõlgitakse tavapraktikana. EL suhtleb ka kirjalike ja suuliste digitaalsete dokumentide, nt veebilehtede, projektide ja rahastamise vabalt allalaaditavate suuniste, säutsude, videote ja Euroopa Parlamendi voogedastuse kaudu. Need kommunikatsioonivahendid on kodanike, ettevõtjate, muude organisatsioonide ja avaliku sektori asutuste peamised kanalid, et pääseda ligi ELi teabele ELi ja neid otseselt mõjutavate poliitikavaldkondade kohta.

Õiguskirjanduses on selle õigusliku lünga täitnud „erijuhtude doktriini“ laiendatud kohaldamine, mille kohaselt veebisaidi kaudu toimivas teabevahetuses rakendatavat keelepoliitikat käsitletakse institutsioonide, organite ja asutuste sisevalikuna. Veebisaidil avaldatud kohtupraktikas käsitletakse üksnes õigust vaidlustada meede kohtus. Samuti ei sisalda ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimid sätteid selle kohta, kuidas ametlikke keeli tuleks veebisaidi teabevahetuses kasutada. Kuigi ametlikke mitmekeelsust käsitlevaid õiguslikke kohustusi ei ole rikutud, tõstatab keelelise kaasatuse, läbipaistvuse ja juurdepääsetavuse seisukohast olulisi sisulisi küsimusi veebisaitide kommunikatsiooni tervikliku ja ajakohastatud reguleeriva raamistiku puudumine, et hallata veebisaidi kommunikatsiooni keelelist mitmekesisust.

Kriitiline punkt on **see, et ELi institutsioonidel, organitel ja asutustel peaks olema ainult piiratud kaalutusõigus oma kommunikatsioonipoliitika rakendamisel**. Seda seetõttu, et konkreetsete juhtumite doktriini tuleks tõlgendada kitsalt määruse nr 1 ja tõlgendusnormide alusel. Lisaks võiks kaaluda teleoloogilist (st eesmärgile suunatud) tõlgendust, mis põhineb Euroopa Liidu lepingu artikli 3 kohasel kohustusel austada keelelist mitmekesisust. Selles mõttes võiks konkreetseid juhtumeid käsitlevat doktriini tõlgendada kitsamalt, kui on seni järginud Euroopa Liidu Kohus ning institutsioonid, organid ja asutused. Seetõttu ei tohiks veebisaidi edastamist alati pidada konkreetsete juhtumite doktriini osaks.

Digitaalne kommunikatsioon on hägustanud avalikult kättesaadavate dokumentide ja sisedokumentide vahelisi piire, suurendades vajadust suuniste järele mittesiduvate õigusaktide

ja õigusaktide avaldamise kohta, millel on sisuline mõju kodanike, ettevõtjate ja riiklike ametiasutuste võrdsele juurdepääsule põhiteabele. Näiteks võib Euroopa Komisjoni töödokumendid avalikustada internetis ja isegi kui neid ELTs ei avaldata, on need endiselt kirjalikud tekstid, mida edastatakse ja levitatakse laiemaks üldsusele tarbimiseks interneti kaudu. Need avaldatakse ja need on väljaanded, kuigi neid ei peeta ametlikeks väljaanneteks, mis tuleb määruse nr 1 kohaselt tõlkida. Lisaks on Euroopa Liidu Kohus märkinud, et veebisaidi väljaanded võivad teatavatel tingimustel olla samaväärsed ELT väljaannetega.

Selles uuringus väidetakse õiguslikule põhjendusele tuginedes, et **määruse nr 1 artiklit 5 (mis käsitleb mitmekeelseid ametlike väljaandeid) tuleks kohaldada teatavat liiki veebisisu** suhtes, millel on sisuline mõju kodanike, ettevõtjate ja riiklike ametiasutuste õigustele ja kohustustele, näiteks riigiabi suunised, ELi rahastamisprogrammid või pakkumiskutsed. Traditsioonilist vahet õigusi ja kohustusi loova õiguslikult siduva akti ja õiguslikult mittesiduva akti vahel tuleks kohandada vastavalt veebisaidi sisule ja eelkõige mittesiduvatele õigusaktidele. Muude selliste dokumentide tõlkimine, millel ei ole sellist sisulist mõju, on vähem prioriteetne ning masintõlget võiks kasutada, kui inimtõlke jaoks puuduvad vahendid.

Uuringu peamine panus on selgitada, millist liiki sisu tuleks tõlkida mitmekeelsete vajaduste järjestuse alusel. See „mitmekeelsete vajaduste tüpoloogia“ järgib nn sisulist lähenemisviisi, mis eristab mitmekeelsete vajaduste erinevusi vastavalt digitaalse side sisu õiguslikule sisule ja sisulisele mõjule: põhidokumendid on juba õiguslikult kohustatud olema kättesaadavad või esitatud kõigis ELi keeltes; algdokumendid peaksid olema kättesaadavad kõigis ELi ametlikes keeltes nende sisu ja võimaliku mõju tõttu kodanikele, ettevõtjatele ja riigiasutustele; ja teised dokumendid on vähem järjestatud prioriteet mitmekeelse kättesaadavuse. Kuna põhidokumendid on määruse nr 1 ja muude sätete alusel juba tõlgitud, siis me väidame, et põhidokumente tuleks tõlkida, samas kui teisest dokumentide masintõlge oleks piisav, kui vahendid on ebapiisavad. Kui algdokumendid tuleb kiiresti avaldada enne inimtõlgete kättesaadavaks tegemist, peaks masintõlge olema lihtne kohaldada, nt trükised peaksid olema eelnevalt kindlaksmääratud elektroonilises vormingus, mida on lihtne üle kanda masintõlkesüsteemi (erinevalt PDF-failidest või skaneeringutest). Selle mitmekeelse versiooni kohaldamine ELi institutsioonide veebisaitidele, arvatades mitmekeelsuse indeksi, mis hindab mitmekeelse sisu kättesaadavust, näitab tulemuslikkuse erinevusi. Komisjon ja EKP ei toimi hästi veebisaidi osade avaldamisel, millel on „peamiselt põhisisu“ ja „enamasti esmane“ sisu, mis peaks olema kättesaadav kõigis ELi keeltes. Seevastu Euroopa Ülemkogu/Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Kontrollikoja veebisaitide toimimine on väga hea. Euroopa Parlamendil on ka suhteliselt kõrge punktisumma.

Küsimus 2: Millised on praktikas vastu võetud ja järgitavad keelerežiimid? Kas need süsteemid on läbipaistvad ja ametlikud?

ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimid – eeskirjad keelte kasutamise kohta nende tegevuses – ei ole piisavalt läbipaistvad ja ametlikud. Need keelerežiimid ei ole nende kodukorras alati selgelt määratletud. Näiteks ei selgita komisjon ega mitu organit ja ametit täielikult oma keelekasutuse korda ametlikes sise-eeskirjades. Asutuste ja asutuste keelerežiimi ei ole mõnikord täpsustatud või see on sageli ebaselge, ei järgi võrreldavat struktuuri ning tugineb suures osas kaudsetele eeskirjadele ja tavadele. Mõned ELi asutused või ametid ei ole kehtestanud keeltekasutuse korda. See ei ole kooskõlas Euroopa Ombudsmani soovustega hea halduse tava kohta, milles nõutakse, et ELi institutsioonide, organite ja asutuste poolt ELi ametlike keelte kasutamise poliitika määratletaks selgelt ja et see avaldataks nende veebisaidil. Kõiki määruse nr 1 põhimõtteid kohaldatakse ELi organite ja asutuste suhtes, välja arvatud juhul, kui määruses, millega luuakse organ või asutus, on sõnaselgelt ette nähtud teisiti.

ELi keelerežiimide kättesaadavuses ja olemusestäheldatud erinevused raskendavad nende hindamist ja võrdlemist. Mõnede ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimides on selgelt määratletud piiratud arv sisesuhtluses kasutatavaid keeli (töökeeled). Kuid enamikul juhtudel ei ole ühe või mõne töökeele kasutamine ametlikult kindlaks määratud, vaid see kajastub

lihtsalt tegevuspraktikas. Lisaks on enamik ELi institutsioone ja organeid avaldanud oma veebisaidi keelepoliitika – erinevalt enamikust ametitest. Uuringust selgub ka, et mõned veebilehed sisaldavad üksikasjalikku teavet institutsiooni, organi või asutuse mitmekeelse kommunikatsiooniviisi kohta, kuid muudel juhtudel võiks sisu edasi arendada. Asutuste veebisaidil kasutatavate keelte valikut mõjutavad publiku kaalutlused, asutusesiseselt kasutatavad töökeeled ja eelarvepiirangud. Selle tulemuseks on sageli ühekeelne välissuhtlemine inglise keeles.

EL ei jälgi ega vaata süstemaatiliselt läbi keelerežiimide, -tavade ja veebisaitide keelepoliitika suurt valikut. See mõjutab negatiivselt läbipaistvust ja aruandekohustust ning takistab ühiste standarditega ametlikumat lähenemisviisi.

Küsimus 3: Kas veebisaidi keelepoliitika keelepraktika vastab sihtrühma vajadustele? Kuidas saaksid need organisatsioonid kõige paremini kohaneda praeguse keelalise kontekstiga?

Keeletavade kättesaadavust sihtrühmadele on empiiriliselt uuritud kahest vaatenurgast. Esimene neist oli mitmekeelse teabevahetuse pakkumise pool, analüüsid mitmekeelse sisu kättesaadavust ELi veebisaitidel. Teises perspektiivis vaadeldi mitmekeelse kommunikatsiooni nõudluse poolt, mida uuriti ELi elanike keeleoskuse analüüsi kaudu. Lõpuks võrreldi mitmekeelse teabevahetuse pakkumise ja nõudluse pooli, et hinnata tõhusust ja juurdepääsetavust.

Kõige mitmekeelsema sisuga 13 ELi veebisaidi analüüs näitas, et mõnedel veebisaitidel oli mitmekeelset indeksit, milles võetakse arvesse veebisaidi erinevaid sisujaguseid, samal ajal kui teiste veebisaitide tulemused olid kehvemad. Suurimad mitmekeelsed hinnangud olid kuue saidi puhul, mille tulemused olid tubliski kõrgemad kui 13 veebisaidi keskmine (Euroopa Liidu Kohus, Euroopa Liidu Nõukogu/Euroopa Ülemkogu (jagatud veebisait), Euroopa Kontrollikoda, Euroopa Parlament, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur ning Euroopa Ombudsman). Teine veebisaitide kogum on keskmise ulatusega ja hõlmab Euroopa Komisjoni (kõige lähemal ELi veebisaitide keskmisele) ning Euroopa Kemikaaliametit ja Euroopa Regioonide Komiteed (mõlemad on madalamad). Viimane klaster hõlmab nelja veebisaiti, mis toimivad halvasti ja kus mitmekeelse sisu kättesaadavus on madal (Euroopa Keskpang, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Toiduohutusamet, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet). Lisaks nendele 13 objektile on enamik ELi ametite analüüsitud mälestisi tõhusalt ühekeelsed.

Alternatiivne mitmekeelne indeks, milles vaadeldakse ainult veebilehtede kogumahtu, võtmata arvesse sisukategooriate erinevusi, suurendab 13st marginaalsest ELi veebisaidist (Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet) kahe (Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet) toimivust, kuid vähendab enamiku veebisaitide toimivust väga olulisel määral, mõnel juhul, näiteks Euroopa Ombudsmani puhul.

Mitmekeelse sisu pakkumise varieeruvus ELi veebisaitidel tähendab, et see kanal ei vasta alati kõigi sihtrühmade vajadustele. Kuigi enamiku ELi institutsioonide tulemused olid mitmekeelse sisu üldise kättesaadavuse osas head, kehtis see vähem komisjoni ja eelkõige EKP kohta. Teistelt ELi asutustelt saadud tõendid olid erinevad, kuigi Euroopa Ombudsmani tulemused olid eri sisulõikudel suhteliselt kõrged. Enamik ELi ametiteid ei avalda oma veebisaidil sisu kõigis ametlikes keeltes.

Nõudluse poole analüüs näitas, **et ELi täiskasvanud elanike keeleoskust käsitlevate Eurostati uuringuandmete põhjal on ELi avaldatud infosule üldsuse juurdepääs vaid inglise keeles.** Umbes kolmandik ELi elanikest räägib Bulgaarias, Ungaris ja Rumeenias ainult oma emakeelt (keeli), mille protsent on lähedane või suurem kui 50 %. Kolmandikul kuni pooltel täiskasvanud elanikest ei valda Prantsusmaal, Kreekas, Itaalias, Poolas ja Hispaanias muid keeli peale emakeele. ELis ei ole ühist keelt, mida valdav osa elanikkonnast räägiks väga heal tasemel (s.t emakeelena või võrkeelena). Umbes 20 % ELi täiskasvanud elanikest on võimelised suhtlema

väga heal tasemel saksa keeles, järgnesid prantsuse keel (umbes 16 %), itaalia keel (14 %) ja inglise keel (13 %). Kui dokument avaldatakse ainult inglise keeles, saab sellest aru ainult 13–45 % ELi täiskasvanud elanikkonnast (sõltuvalt keeleoskuse mõõtmiseks kasutatud näitajast). See osakaal suureneb 43–65 %ni kolmekeelses kommunikatsioonipoliitikas (inglise, prantsuse ja saksa keeles). Täielikult mitmekeelne teabevahetuspoliitika tagab infosisule juurdepääsu 97–99 % ELi täiskasvanud elanikele, ülejäänud moodustavad sisserändajad või keelevähemused, kes ei valda ühtegi ELi 24 ametlikku keelt.

Tähelepanu puudumine mitmekeelsuse tähtsusele teabevahetuspoliitikas, arvestades praegust keeleoskuse jaotumist elanikkonnas, võib suurendada arusaama, et EL on kaugel ja kodanikest lahutatud. On selge, et ELi institutsiooni, organi või asutuse keelerežiim tuleneb vastandlike huvide tasakaalustamisest, sealhulgas märkimisväärtetest ressursipiirangutest, mis nõuab praktilistele raskustele keeleliselt sobivate lahenduste leidmist. Argument, et tõlkimine on kulukas või ELi vahendite ebatõhus kasutamine, tuleb siiski uuesti läbi vaadata, võttes arvesse mitmekeelsuse poliitilisi ja majanduslikke kulusid: ELi mitmekeelsuse kulude kokkuvõid suunab kommunikatsioonikulud tõhusalt ELi kodanikele, kellel puudub võrkeelteoskus või kellel on madal võrkeeleoskus. See kujutab endast ELi institutsioonide jaoks poliitilist ja operatiivset väljakutset. Kuigi mitmekeelne kord ei ole vahendite hankimise seisukohast vaba, on see kõige tõhusam ja kättesaadavam teabevahetuspoliitika, võttes arvesse ELi elanike keeleoskuse praegust jaotust.

Uuringu tulemuste põhjal esitatakse järgmised soovitusel.

- **1. soovitus: Töötada välja mitmekeelse teabevahetuse ühine ja läbipaistev raamistik ja standardid.** ELi institutsioonid, organid ja asutused peaksid vastu võtma selge ja läbipaistva keelerežiimi ning selge veebisaidi keelepoliitika. Kui puudub poliitiline soov määrust nr 1 reformida, oleks vastuvõetav lahendus institutsioonidevaheline kokkulepe, millele järgneb korrapärane läbivaatamine ja järelevalve. Euroopa Parlament peaks edendama sellise ametliku ühise raamistiku ja standardite loomist mitmekeelse teabevahetuse jaoks ELi veebisaitide kaudu. ELi internetipõhise teabevahetuse suhtes tuleks kohaldada mitmekeelsuse kohustust mitte ainult seoses sisuga, mis on käesolevas uuringus määratletud põhisisuna, vaid ka „esmase“ sisuga.
- **Soovitus 2: Institutsionaliseerida nõuete täitmise ja läbipaistvuse korrapärane järelevalve.** Vastavust määrusele nr 1 ja erinevate ELi institutsioonide keelerežiimidele tuleks jälgida mitmekeelsust käsitlevas perioodilises aruandes, mis näitab läbipaistval viisil keeleteenustesse investeeritud vahendite taset ja mitmekeelsuse edendamist toetavaid erinevaid tegevusi. Aruandes tuleks jälgida ka ELi institutsioonide, eelkõige Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpanga ning ELi organite ja asutuste veebisaitide mitmekeelsuse taset. Käesolevas uuringus välja töötatud tehnilise analüüsi tüpologia ja meetodid võivad olla abiks dokumentide prioriseerimisel, tõlkekulude ratsionaliseerimisel ja ELi õiguse järgimisel.
- **3. soovitus: Luua mitmekeelsuse ametnik.** Läbivaatamise ja korrapärase järelevalvearuande koostamiseks tuleks luua ELis mitmekeelsuse ametnik. Ametnik oleks parlamendi ees aruandekohustuslik. Institutsioonide, organite ja asutuste süstemaatiline võrdlemine mitmekeelsuse järgimise ja läbipaistvusega võib edendada õppimist ja parimate tavade levitamist. See annaks sisu Euroopa Ombudsmani 2019. aastal esitatud praktilistele soovitudele, mille eesmärk on suunata ELi administratsiooni 24 ELi ametliku keele kasutamisel avalikkusega suhtlemisel. Seda ülesannet ei tohiks siiski delegeerida määratud „keeleametnikele“ organisatsiooni eri haldusüksustes, vaid tsentraliseerida Euroopa Parlamendi ees vastutava mitmekeelsuse ametniku tasandile. See annaks ametnikule suure nähtavuse ja volitused ning näitaks, et EL suhtub mitmekeelsusesse tõsiselt. Väärib märkimist, et teistel mitmekeelsetel haldusasutustel on juba olemas võrreldav büroo, nt

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

mitmekeelsuse koordinaator ÜROs, ametlike keelte volinik Kanadas ja Šveitsi mitmekeelsuse eest vastutav föderaalvolikogu.

- **Soovitus 4: Edendada ametlike keelte kasutamist digitaalses suhtluses, et parandada juurdepääsetavust ja kodanikulähedust.** Ainult inglise või menetluskeelte kasutamine üldsusega suhtlemiseks inglise, prantsuse ja saksa keeles ei ole kõige tõhusam poliitika kodanikega digitaalse meedia kaudu suhtlemiseks, kuna enamik eurooplasi ei valda neid keeli. Pigem võib see tugevdada tunnet, et EL on kaugel ega sõltu kodanike igapäevaelust. Juurdepääs kodanikele ja nende lähedus paraneks, kui institutsioonid, organid ja asutused kasutaksid teabevahetuses rohkem mitmekeelseid lähenemisviise.
- **Soovitus 5: Suurendada ELi eelarveeraldise mitmekeelsuse jaoks.** Eelseisval ELi eelarve läbivaatamisel ja arutelul ELi 2022. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku üle peaks Euroopa Parlamendi kultuuri- ja hariduskomisjon tegema ettepaneku eraldada avaliku halduse rubriigist mitmekeelsusele konkreetne ja suurem eelarveosa, et võidelda viimastel aastatel täheldatud kärbetega kirjaliku ja suulise tõlke teenustes.

VIITED

- Abbott K. W. ja Snidal, D. (2000), Hard and Soft Law in International Governance, *International Organisation*, 54: 3, lk 421–456.
- Aiken, M. ja Wong, Z. (2006), hispaania-inglise tõlge kasutades Web, Proceedings of the Southwestern Decision Sciences Institute, 9–13 märts, Oklahoma City, Oklahoma, Oklahoma. Kättesaadav aadressil: <http://swdsi.org/swdsi06/Proceedings06/Papers/IBT04.pdf>.
- Athanassiou, P. (2006), „Mitmekeelsuse rakendamine Euroopa Liidu kontekstis“. Frankfurt: Euroopa Keskpang. Kättesaadav aadressil: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scplps/ecblwp2.pdf>.
- Bahdanau, D. Cho, K. ja Bengio, Y. (2014), Neural Machine Translation by Jointly Learning to Align and Translate. Kättesaadav aadressil: <https://arXiv.org/abs/1409.0473>.
- Bentivogli, L., Bisazza, A., Cettolo, M. ja Federico, M. (2016), Neural versus fraasipõhine masintõlke kvaliteet: Juhtumiuuring, 2016. aasta loomuliku keele töötlemise empiiriliste meetodite konverentsi menetlus, lk 257–267. Kättesaadav aadressil: <https://aclanthology.org/D16-1025.pdf>.
- Buell, T. (2014a), EKP hakkab täielikult täitma pangajärelevalve ülesandeid, *The Wall Street Journal*, 25. aprill 2014.
- Buell, T. (2014b), Tõlke lisab keerukust Euroopa Keskpanga järelevalverolli, *The Wall Street Journal*, 29. oktoober 2014.
- Cadwell, P., Castilho, S., O'Brien, S. ja Mitchell, L. (2016), Human factors in machine translation and post-toimetamine institutsionaalsete tõlkijate seas, *Tõlkeruumid*, 5.2, lk 222–243. Kättesaadav aadressil: <https://doi.org/10.1075/ts.5.2.04cad>.
- Carl, M. (2000), korpusel põhineva masintõlke kompetentsuse mudel, *COLING 2000 köide 2*, 18. rahvusvaheline arvutilingvistika konverents. Kättesaadav aadressil: <https://aclanthology.org/C00-2145.pdf>.
- Castilho, S., Moorkens, J., Gaspari, F., Calixto, I., Tinsley, J., ja Way, A. (2017), Kas Neural Machine Translation the New State of the Art? *Praha keeleteaduse bulletin*, 108, lk 109–120. Kättesaadav aadressil: <https://doi.org/10.1515/pralin-2017-0013>.
- Charoenpornswat, P. Sornlertlamvanich, V. ja Charoenporn, T. (2002), Reeglipõhise masintõlke kvaliteedi parandamine, *COLING-02 masintõlge Aasias*, 16, 1–6.
- Chiti, E. (2008), Il regime languageo dei sistemi comuni europei, Chiti, E. ja Gualdo, R. (toim.), *Il regimeo dei sistemi comuni europei – l'Unione tra multilinguismo e monolinguisimo*, *Rivista trimestrale di diritto pubblico*, Quaderno n. 5, Milano: Giuffrè Editore, lk 3–15.
- Clément-Wilz, L. (2015), Les instruments de soft law dans le droit de l'Union européenne, (toim.) A. Zaradny, A. Wolff, N. et Graff, T.F. (toim.), *La fin du Droit? Mare et Martin*, Pariis.
- Clément-Wilz, L. (2022a), Le multilinguisme procédural, Horizon indépassable de la CJUE?in Pingel, I. et Barbato, J-C. (toim.), *La langue dans le procès international*, Pedone (tulevikku)
- Clément-Wilz, L. (2022b), La langue française, une langue intégrée au sein de l'Union européenne?in B.Nabli (toim.), *La France, Etat intégré de l'Union européenne?Brulant*
- Conseil d'Etat, *Le droit supplé*, aastaaruanne, 2013, lk 9. Etude annuelle 2013 du Conseil d'Etat – *Le droit supplé*, Vie publique.fr (vie-publique.fr).
- Cosmai, D. (2014), Euroopa keel – mitmekeelsus ja tõlkimine ELi institutsioonides: Praktika, probleemid ja perspektiivid, Editions de l'Université libre de Bruxelles (ed ja trad. D.A.Parim)
- Euroopa Liidu Nõukogu (2022a), Euroopa tulevikku käsitlev konverents – Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi lõpptulemusi käsitlevas aruandes sisalduvad ettepanekud ja nendega seotud erimeetmed: Esialgne tehniline hinnang, ST 10033 2022 INIT – MÄRKUS 10/06/2022. Brüssel: Euroopa Liidu Nõukogu. Kättesaadav aadressil: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-vaajaanded/avalik-register/avalik-register-otsingud/tulemused/?WordsInSubject= &WordsInText= &>

[DocumentNumber=10033 %2F22 &Institutsioonidevahelised failid= & DocumentDateFrom= & DocumentDateTo= &MeetingDateFrom= &MeetingDateTo= &D](#)

Euroopa Liidu Nõukogu (2022b), Euroopa tulevikku käsitlev konverents – Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi lõpptulemusi käsitlevas aruandes sisalduvad ettepanekud ja nendega seotud erimeetmed: Esialgne tehniline hinnang, ST 10033 2022 ADD 1 – MÄRKUS 10/06/2022. Brüssel: Euroopa Liidu Nõukogu. Kättesaadav aadressil: https://www.consilium.europa.eu/en/documents-väljaanded/avalik_register/avalik_register-otsingud/tulemused/?WordsInSubject= &WordsInText= & DocumentNumber=10033 %2F22 &Institutsioonidevahelised failid= & DocumentDateFrom= & DocumentDateTo= &MeetingDateFrom= &MeetingDateTo= &D

Dero, D. (2017), Actes atypiques, Jurisclasseur Europe, LexisNexis.

Kirjaliku tõlke peadirektoraat (2017), juhtimiskava 2017. Kättesaadav aadressil: https://ec.europa.eu/info/publications/management-plan-2017-translation_en.

Edwards, J. (2009), keel ja identiteet. Cambridge: Cambridge'i ülikooli ajakirjandus.

España-Bonet, C. and Costa-jussà, M. R. (2016), Hybrid masintõlke ülevaade, In Costa-jussà, M., Rapp, R., Lambert, P., Eberle, K., Banchs, R. ja Babych, B. (Eds.), Hybrid läheneb masintõlkele. Loomuliku keele töötlemise teooria ja rakendused, lk 1–24. Cham: Springer. Kättesaadav aadressil: https://doi.org/10.1007/978-3-319-21311-8_1

Euroopa Komisjon (2011), Kasutajakeele eelistused internetis, Eurobaromeetri kiiruuring 313. Brüssel: Euroopa Komisjon.

Euroopa Komisjon (2012), „Eurooplased ja nende keeled“, Eurobaromeetri eriuuring nr 386, Brüssel: Euroopa Komisjon. Kättesaadav aadressil: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/1049>.

Euroopa Komisjon (2016), teatis komisjonile tõlke kohta komisjoni otsustusprotsessi osana (C(2016)2000). Kättesaadav aadressil: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2016\)2000 &lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2016)2000 &lang=en)

Euroopa Komisjon (2017), „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“, COM(2017) 673 final, Brüssel: Euroopa Komisjon.

Euroopa Ülemkogu (2012), nõukogu 17. detsembri 2012. aasta määrus nr 1260/2012 tõhustatud koostöö rakendamise kohta ühtse patendikaitse loomise valdkonnas seoses kohaldatava tõlkekorraldusega.

Euroopa keeleressursside koordineerimine (2019), ELRC valge raamat „Säästev keeleandmete jagamine keelelise võrdõiguslikkuse toetamiseks mitmekeelses Euroopas, miks keeleandmed on olulised“. Kättesaadav aadressil: <https://www.lr-coordination.eu/sites/default/files/Reports%202021/ELRCWhitePaper.pdf>.

Euroopa Ombudsman (2019), Mitmekeelsus ELi institutsioonides, aruanne avaliku konsultatsiooni kohta. Brüssel: Euroopa Ombudsman.

Euroopa Parlament (2021), Euroopa Parlamendi kodukord, parlamendi 9. ametiaeg – september 2021. Kättesaadav aadressil: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2021-09-13-TOC_EN.html

Eurydice (2017), põhiandmed keelte õpetamise kohta Euroopa koolides 2017, Brüssel: Euroopa Komisjon.

Fenet, A. (2001), Diversité linguistique et construction européenne, Revue Trimestrielle de Droit Européen, 37(2), lk 235–269.

Gazzola, M (2014), Partecipazione, esclusione languagea e traduzione: Una valutazione del regime languageo dell'Unione europea, Studi Italiani di Linguistica Teorica e Applicata, 43 (2), lk 227–264.

Gazzola, M. (2015), „Patentteabe haldamise keelelise ebavõrdsuse tuvastamine ja leevendamine Euroopas“, World Patent Information 40, lk 43–50. <https://doi.org/10.1016/j.wpi.2014.12.001>.

Gazzola, M. (2016a), Cult Committee – European Strategy for Multilingualism: Hüvitised ja kulud, PE 573.460. Brüssel: Euroopa Parlament.

Gazzola, M. (2016b), Mitmekeelne kommunikatsioon kellele? Keelepoliitika ja õiglus Euroopa Liidus, Euroopa Liidu poliitika, 17 (4), lk 546–569.

Gazzola, M., and Grin, F. (2013), Kas ELF on tõhusam ja õiglasem kui tõlkimine? Hinnang ELi mitmekeelsele režiimile, International Journal of Applied Linguistics 23(1), lk 93–107.

Ginsburgh, V. ja Shlomo, W. (2005), Keele valimisõigusest ilmajätmine Euroopa Liidus, Journal of Common Market Studies, 43 (2), lk 273–286.

Gozzi, P. (2004), Paabel Mitteleuropas. La traduzione della legislazione comunitaria nelle lingue dei paesi candidati, Rega, L. ja Magris, M. (toim), Übersetzen in der Fachkommunikation – Comunicazione specialistica e traduzione, Gunter Narr Verlag, Tübingen.

Grin, F. (2010), Le plurilinguisme des Européens: de l'efficience communicationnelle à l'enjeu politique, Dominik, H., Malacek, K. ja Muir, E. (toim.) Langues et construction européenne, lk 243–258. Brüssel: Peter Lang.

Grin, F. (2015), The Economics of English in Europe, in Ricento, T. (ed.) Keelepoliitika ja poliitiline majandus: Inglise keel globaalses kontekstis, lk 119–144, Oxford/New York: Oxfordi ülikooli ajakirjandus.

Grin, F., Conceição, M.C., Kraus, P.A., Marácz, L., Ozolina, Z., Pokorn, N.K. ja Pym, A. (toim) (2018), The MIME vademecum: Liikuvus ja kaasatus mitmekeelses Euroopas. Genf: MIME projekt.

Grin, F. Marácz, L. ja Pokorn, N.K. (toim) (2022), Advances in Interdistsiplinaarne Keelepoliitika. Amsterdam: John Benjamins.

Hampshire, S. ja Salvia, C. (2010), Tõlge ja Internet: Tasuta online-masinate tõlkijate kvaliteedi hindamine, Quaderns: Revista de traducció, 17, lk 197–209. Kättesaadav aadressil: <http://www.raco.cat/index.php/quadernstraduccio/article/viewFile/194256/260430>

Hanzl, J. ja Beaven, J. (2017), Quality assurance at the Council of the EU's Translation Service. In Svoboda T., Biel, Ł. ja Łoboda, K. (eds.) K. (eds.) Institutsionaalse tõlke kvaliteediaspektid, lk: 139–153. Berliin: Keeleteaduse ajakirjandus. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1048196>.

Herbillon, M. (2003), Rapport d'information déposé par la délégation de l'assemblée nationale pour l'Union européenne sur la diversité linguistique dans l'Union européenne, 11. juuni 2003, Assemblée nationale. Kättesaadav aadressil: <http://www.assemblee-nationale.fr/12/europe/rap-info/i0902.asp>

Horspool, M. (2006), Üle Rainbow: Keeled ja õigus Euroopa Liidu tulevikus. Futuurid, 38 (2), lk 158–68. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.futures.2005.04.013>.

Hutchins, J. (2007), masintõlge: Lühike ajalugu, mehaaniline tõlge, 13, 1 ja 2, lk 1–21.

Jackson, J. et al. (2019), „The Accuracy of Google Translate for Abstracting data from non-english-Language Trials for Systematic Reviews“, „The Accuracy of Google Translate for Abstracting data from non-english- Language Trials for Systematic Reviews“, „The Accuracy of Google Translate for Abstracting data from non-english- Language Trials for Systematic Reviews“, 171 (9), lk 677–679. <https://doi.org/10.7326/M19-0891>.

Kantar Public (2022), tulevik on teie kätes: Tehke oma hääl kuuldavaks – Euroopa tulevikku käsitleva konverentsi mitmekeelne digiplatvorm, veebruar 2022. Kättesaadav aadressil <https://futureu.europa.eu/pages/reporting?locale=en>.

Kraus, P. (2011), ei ole ühtne ega mitmekesine? Keeleküsimus ja Euroopa Liidu poliitiline legitimeerimine keelises mitmekesisuses ja Euroopa demokraatias

Labrie, N. (1993), La construction linguistique de la Communauté européenne. Pariis: Honoré tšempion. Lawton, C. (2014), European Bankers Grill ECB Panel, The Wall Street Journal, 19. veebruar 2014.

- Leal, A. (2021), inglise keel ja tõlge Euroopa Liidus. Ühtsus ja mitmekülgus Brexiti ärkvelolekus. London: Routledge.
- Lequesne, C. (2021) Diversité linguistique et langue française en Europe. Pariis: Henry Dougier.
- Mai, K. (2016), MT@EC kasutamine tõlkijate poolt Euroopa Komisjonis, 2. ELRC konverents, Brüssel. Kättesaadav aadressil: [https://www.lr-coordination.eu/sites/default/files/Brussels_conference/Mai-K_ELRC-MT\(at\)EC%20in%20DGT_26_10_2016_K.%20Mai.pdf](https://www.lr-coordination.eu/sites/default/files/Brussels_conference/Mai-K_ELRC-MT(at)EC%20in%20DGT_26_10_2016_K.%20Mai.pdf).
- McAuliffe, K. (2016), Hidden Translators, Language and Law/Linguagem e Direito, 3.1, lk 5–29. Kättesaadav aadressil: <https://ojs.letras.up.pt/index.php/LLLD/Article/view/1652/1463>.
- Ó Regan, F. (2010), Euroopa Liidu institutsioonide keeleline kord ja praktika, Hanf, D., Malacek, K., Muir, E. (toimkond), Langues et construction européenne, Cahiers du Collège d'Europe n°10, Brüssel: Peter Lang.
- Pinnis, M. ja Kalnis, R. (2018), Developing a neuro Machine Translation Service for the 2017–2018 Euroopa Liidu eesistumise ajal, AMTA menetlus 2018, kd 2: MT Kasutajate rada, lk 72–83. Kättesaadav aadressil: <https://aclanthology.org/W18-1910.pdf>.
- Pingel, I. (2018), Le multilinguisme à la Cour de justice de l'Union européenne: kúsimused choisies, International Journal for the semiotics of Law, Revue internationale de Sémiotique juridique, 32, lk 449–462.
- Ringe, N. (2022), Poliitika keel(ed): Mitmekeelne poliitika kujundamine Euroopa Liidus. Ann Arbor: Michigani ülikooli ajakirjandus. Kättesaadav aadressil: https://www.press.umich.edu/12080141/languages_of_politics
- Rivera-Trigueros, I. (2021), Masintõlkesüsteemid ja kvaliteedihindamine: süstemaatilist ülevaadet. Keeleressursid ja hindamine. Kättesaadav aadressil: <https://doi.org/10.1007/s10579-021-09537-5>.
- Rossi, C. ja Chevrot, J.-P. (2019), Masintõlke kasutamine ja tajumine Euroopa Komisjonis, The Journal of Specialized Translation, 31, lk 177–200. https://www.jostrans.org/issue31/art_rossi.pdf
- Shuibhne, N.N. (2002), EÜ õigus ja vähemuskeelte poliitika: kultuur, kodakondsus ja põhiõigused. Haagis: Kluwer Law International.
- Somssich, R. (2016), Milline keel Euroopa jaoks? ELTE Law Journal, lk 103–115.
- Sutskever, I. Vinyals, O. ja Le, Q. (2014), Sequence to Sequence Learning with Neural Networks. Z. Ghahramani, M. Welling, C. Cortes, N. Lawrence ja K. Q. Weinberger (Eds.) *NIPS 2014: Edusammud Neural Information Processing Systems*, 3104–12, Montréal: Curran Associates. <https://proceedings.neurips.cc/paper/2014/file/a14ac55a4f27472c5d894ec1c3c743d2-Paper.pdf>.
- Svoboda, T. Biel, Ł. ja Łoboda, K. (2017), Sissejuhatus, In Svoboda, T. Biel, Ł. and Łoboda, K. (Eds.), „Institutsionaalse tõlke kvaliteediaspektid“, Berliin: Keeleteadus Press, lk 1–13, kättesaadav aadressil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1048175>.
- Euroopa Liidu toimimise leping (2012). Euroopa Liidu Teataja C 326/47. Kättesaadav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-sisu/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT & from=EN>.
- Van der Jeught, S. (2015), ELi keeleõigus, Groningen: Europa Law Publishing.
- Van der Jeught, S. (2021), ELi institutsioonide, organite ja asutuste keeleline autonoomia. Zeitschrift für Europäische Rechtslinguistik. Kättesaadav aadressil: <https://kups.ub.uni-koeln.de/35638/1/vanderjeught-keele-autonoomia-eu-institutsioonid.pdf>.
- Vanjani, M. ja Aiken, M. (2020), A Comparison of Free Online Machine Language Translators, Journal of Management Science and Business Intelligence, 2020, 5–1. Kättesaadav aadressil: http://ibii-us.org/Journals/JMSBI/V5N1/Publish/N5V1_4.pdf.
- Way, A. (2020), Masintõlge: Kus me täna oleme? In Angelone, E. Ehrensberger-Dow, M. ja Massey, G. (Eds.) *The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies*, London: Bloomsbury Academic, lk 311–332.

Wickström, B.A., Torsten, T. ja Gazzola, M. (2018), Majanduslik lähenemine keelepoliitikale ja keeleõigusele, Gazzola, M. Torsten, T. ja Wickström, B.A. (toimkond) Keelepoliitika ja keeleline õigus. Majanduslik, filosoofiline ja sotsiolingvistiline lähenemine, Berliin: Springer, lk 3–64.

Wright, S. (2018), „Mitmekeelsuse mõju Euroopa Kohtu otsustele“, Ramos F.P. (ed.), Institutional Translation for International Governance: Kvaliteedi parandamine mitmekeelses õiguslikes suhtluses. London: Bloomsbury, lk 141–155.

Wu, Y. et al., (2016), Google's Neural Machine Translation System: Inim- ja masintõlke vahelise lõhe ületamine. Kättesaadav aadressil: <https://arxiv.org/abs/1609.08144>.

Ziller, J. (2018), Le multilinguisme, caractère fondamental du droit de l'Union européenne, Condiñanzi, M. Cannizzaro, V. ja Adam, R. (toim.), Liber amicorum Antonio Tizzano, De la Cour CECA à la Cour de l'Union: le long parcours de la justice européenne, Torino: Giappichelli, lk 1067–1082.

Zuddas, P. (2020), Alla ricerca di una lingua comune europea: il ruolo dell'inglese nell'UE dopo la Brexit, Amministrazione Camminos. Kättesaadav aadressil <https://www.amministrazioneincammino.luiss.it/wp-sisu/ülelaadimised/2020/07/ZUDDAS-II.pdf>.

I LISA: ELI INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE VEEBISAIDI KEELEPOLIITIKA NING ASUTUSTE KEELEREŽIIM

Käesolevas lisas esitatakse sõnasõnaline transkriptsioon a) ELi institutsioonide, organite ja asutuste veebisaidi keelepoliitikast ja b) ametite keelerežiimist.

A1.1 ELi institutsioonid

Euroopa Parlamendil ei ole veebisaidi keelepoliitikat, kuid tal on veebisait, kus tehakse kokkuvõtte ELi keelepoliitikast üldiselt.⁸³ Euroopa Ülemkogul ja Euroopa Liidu Nõukogul on veebilehel keelepoliitika, mis on esitatud siin.⁸⁴

Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadi eesmärk on teha oma veebisait kasutajatele võimalikult kättesaadavaks. Seetõttu kohaldatakse veebisaidil vaikimisi keelepoliitikat, mille kohaselt avaldatakse kogu sisu kõigis ELi ametlikes keeltes. Sellest reeglist on mõned erandid: teatud teave avaldatakse internetis kas inglise ja prantsuse keeles või ainult inglise keeles.

Milliseid keeli sellel veebilehel kasutatakse? Sellel veebisaidil kasutatakse 24 ELi ametlikku keelt: Bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel.

Kuidas kasutatakse nõukogu veebisaidil keeli? Veebisait kasutab kolme erinevat keelepoliitikat: i) sisu, mis on avaldatud kõigis 24 ELi ametlikus keeles; II) sisu, mis on avaldatud ainult inglise või inglise ja prantsuse keeles; III) sisu, mis on avaldatud inglise, prantsuse ja muudes asjakohastes keeltes. Vaikimisi kehtib keelepoliitika, mille kohaselt avaldatakse kogu sisu kõigis ELi ametlikes keeltes samal ajal. See hõlmab ametlikke dokumente nõukogu avalikus registris. Ainus erand sellest reeglist on teatav sisu, mis avaldatakse veebisaidi jaotises „koosolekud“ ja „Uudised ja meedia“.

Kohtumised. Teave nõukogu ja eurorühma kohtumiste kohta, näiteks peamised arutelupunktid ning kohtumise toimumiskoht ja kuupäev, on kättesaadav kõigis ELi ametlikes keeltes. Kokkuvõtte igal kohtumisel tehtud peamistest arengutest ja otsustest avaldatakse ka kõigis ELi ametlikes keeltes. Siiski avaldatakse mitu üksikasjalikumat teavet sisaldavat dokumenti kas inglise ja prantsuse keeles või ainult inglise keeles. Teave Euroopa Ülemkogu kohtumiste kohta avaldatakse kõigis ELi keeltes.

Pressitud tooted. Kuna publik on spetsialiseerunud, avaldatakse mitmeid ajakirjandustooteid ainult inglise või inglise ja prantsuse keeles. See hõlmab järgmist: (i) eurorühma ja eurorühma esimehe avaldused; (II) pressibüroo iga kahe nädala pikkune planeerimine; (III) meediat nõustavad teadaanded, mis avaldatakse enne konkreetseid sündmusi, näiteks ELi mittekuuluvate riikidega peetavaid tippkohtumisi; IV) Euroopa Ülemkogu eesistuja avaldused, märkused ja kõned – need avaldatakse sageli ka muudes asjakohastes keeltes nende sisu põhjal. Kuna teatud küsimustes tuleb ajakirjandusega kiiresti suhelda, avaldatakse pressiteated sageli nende algkeeles, enne kui need tõlgitakse teistesse 23 ELi keelde. Püüame avaldada tõlgitud versioonid võimalikult kiiresti pärast algversiooni ja iga uus keeleversioon avaldatakse niipea, kui see on kättesaadav.

83 Saadaval siin: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/142/language-policy>

84 Saadaval siin: <https://www.consilium.europa.eu/en/about-site/language-policy/> (ühine veebisait)

Miks ma ei leia teavet oma keelest? Nõukogu peasekretariaadi eesmärk on anda oma veebisaidi kasutajatele võimalikult palju ajakohast teavet keeles, millest nad kõige paremini aru saavad. Siiski on meil piiratud tõlkeelarve ja ressursid. See tähendab kahjuks, et me ei saa kogu oma sisu õigeaegselt tõlkida kõikidesse ELi keeltesse. Seetõttu keskendume oma ressursides sellele, et tagada põhisisu kättesaadavus kõigis ametlikes keeltes, piirates samal ajal keelevelikuid sisu puhul, mis on suunatud spetsialiseeritud sihtrühmadele, näiteks ajakirjandusele. Kuigi mõni veebilehe sisu ei pruugi olla teie keeles kättesaadav, on teil siiski juurdepääs ELi õigusaktidele ning nõukogu ja Euroopa Ülemkogu ametlikele dokumentidele kõigis 24 ELi ametlikus keeles avaliku registri kaudu.

Euroopa Komisjoni keelepoliitika veebisait asub leheküljel „Keeled meie veebisaitidel“ järgmiselt:⁸⁵

Teave paljudes keeltes. Meie eesmärk on anda oma veebisaitidel teavet kõigis 24 ELi ametlikus keeles. Kui sisu ei ole Teie valitud ELi keeles kättesaadav, pakub üha rohkem veebisait eTranslation, mis on komisjoni masintõlketeenus. Meie eesmärk on leida mõistlik tasakaal ELi paljude keelte kõneleajate austamise ja praktiliste kaalutluste, näiteks piiratud tõlkeressursside vahel. Osa sisust, näiteks õigusaktidest, on alati kättesaadav kõigis ELi keeltes. Muu sisu võib olla saadaval ainult keeltes, mida kasutaja uuring ütleb, et jõuame suurima vaatajaskonnani. Kogu sisu avaldatakse vähemalt inglise keeles, sest uuringud on näidanud, et inglise keelega jõuame ligi 90 % meie saitide külastajatest kas nende eelistatud võõrkeeles või emakeeles.

Milliseid keeli meie veebilehtedel kasutatakse? Prioriteetne sisu, õigusaktid, peamised poliitilised dokumendid ja mõned teised enim külastatud komisjoni hallatavad veebilehed Euroopa veebisaidil, näiteks Euroopa Liidu ametlik veebisait, on kättesaadavad kõigis 24 ELi ametlikus keeles. Kiireloomuline või lühiajaline teave võib ilmuda kõigepealt vaid mõnes või isegi ühes keeles. Teisi keeli võib lisada hiljem, sõltuvalt kasutaja vajadustest. Eriteave (tehniline teave, kampaaniad, pakkumiskutsed, kohalikud uudised ja üritused) võib olla kättesaadav mõnes või isegi ühes keeles – valik sõltub sihtrühmast.

Euroopa Liidu Kohtu veebisaidil ei ole jaotist mitmekeelsuse haldamise kohta välissuhtluses.

Euroopa Keskpank selgitab oma veebisaidi keelepoliitikat järgmiselt:

Sellelt veebisaidilt leiate teavet Euroopa Keskpanga tegevuse kohta ELi 24 ametlikus keeles. Kogu teave on kättesaadav inglise keeles, kuid me tagame, et põhisisu ja eriti teave, mis tõenäoliselt Euroopa kodanikele huvi pakub, on kättesaadav ka teistes ELi ametlikes keeltes.

Mida sa leiad oma keelest? Avaleht, kõik sektsioonide „About“, „Selgitajad“ ja „Euro“ leheküljed ning kõigi üheksa osa sisenemislehed on kättesaadavad inglise ja muudes ELi ametlikes keeltes. Nii on ka meie rahapoliitilised otsused, meie aastaaruanne ja valitud teave meie rahapoliitilise strateegia kohta, samuti muud tekstid. Osa veebisaidi sisu tõlgitakse valitud ELi keeltesse ja võib olla kättesaadav teile arusaadavas keeles, isegi kui see ei ole teie emakeel. Mõned presidendi ja teiste juhatuse liikmete kõned, intervjuud ja blogipostitused on kättesaadavad ka muudes keeltes kui inglise keel. Pressiteated tehakse tavaliselt kättesaadavaks inglise keeles ja, kui see on asjakohane laiemale üldsusele väljaspool ekspertrühmi, muudes ELi ametlikes keeltes. EKP õigusaktid avaldatakse üldiselt kõigis ELi ametlikes keeltes ja need on kättesaadavad EUR-Lexis. Meie avalike konsultatsioonide sisu leiate mitmest keelest. Me aktsepteerime vastuseid avalikele konsultatsioonidele kõigis ELi ametlikes keeltes. Teavet euro ja muude sellega seotud teemade kohta leiate ka teie valitud keelest ELi riikide *keskpankade veebisaitidelt*.

Meie keelepoliitika rakendamine. Kui nõustute meie küpsistega, aitate meil saada koondstatistikat meie veebisaidi üksikute lehekülgede ja jaotiste tõlkenõudluse kohta. See tähendab, et me saame sihtida, mida tulevikus tõlkida. Kui veebileht ei ole teie valitud keeles veel kättesaadav, leiate vastavasisulise avalduse lehelt. Selle keelepoliitika rakendamise

85 Saadaval siin: https://ec.europa.eu/info/languages-our-websites_en

eest hoolitseb EKP teabevahetuse peadirektoraat. Kui soovite esitada Euroopa Keskpangale küsimuse, võite seda teha kirjutades meile aadressil info@ecb.europa.eu mis tahes ELi ametlikus keeles.

Euroopa Kontrollikoja keelepoliitikat on selgitatud teatistes „Teabevahetuspoliitika ja -standardid“⁸⁶ ning „Teabevahetuspoliitika ja -põhimõtted“⁸⁷. Esimeses dokumendis võetakse lihtsalt kokku kontrollikoja ametliku keelekasutuse kord ja see ei puuduta suhtlust interneti kaudu. Teine dokument sisaldab Euroopa Kohtu lähenemisviisi digitaalsele suhtlusele:

Kommunikatsiooni põhimõtted. Kontrollikoda edastab teavet veebis ning auditiaruannete ja muude väljaannete, ürituste ning ajakirjanduse ja meedia kaudu. Kõik auditiaruanded ja arvamused on kättesaadavad kõigis ELi ametlikes keeltes oma veebisaidil www.eca.europa.eu ja EU Bookshopi kaudu. Kontrollikoja veebisait on peamine teabeplatvorm.

Keelepoliitika. Kontrollikoda koostab auditiaruandeid ja esitab arvamusi kõigi Euroopa Liidu tegevusvaldkondade kohta. Kui need dokumendid avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas, peavad need olema kättesaadavad liidu ametlikes keeltes. Kontrollikoda avaldab kõik oma aruanded ja muud tooted oma mitmekeelsel veebisaidil, et ELi kodanikud saaksid neid lugeda oma emakeeles. Suhtlus sotsiaalmeedias on inglise keeles.

A1.2 ELi asutused

Selles osas esitatakse kokkuvõtte ELi asutuste veebisaidi keelepoliitikast, kui see on nende veebisaidil selgesõnaliselt välja toodud. Sõnasõnaline transkriptsioon on esitatud punktis A1.3.

ELi seitsmest asutusest neli on avaldanud veebisaidi keelepoliitika. **Euroopa välisteenistuse** veebisaidi keelepoliitika⁸⁸ põhineb järgmistel kriteeriumidel: i) kõigis 24 ELi ametlikus keeles avaldatud sisu, nt ELi nimel tehtud avaldused, nõukogu järeldused, jaotis „Meist“; (II) ainult inglise ja prantsuse keeles avaldatud sisu, nt kõrge esindaja/asepresidendi ja pressiesindajate avaldused; (III) inglise keeles ja muudes asjakohastes keeltes avaldatud sisu, nt pressiteated, pressiteated, kõned ja märkused, kõrge esindaja/asepresidendi blogipostitused, valitud veebifunktsioonid. Veebilehel märgitakse ka, et sotsiaalmeedia kontod toimivad peamiselt inglise keeles ja et teabetaotlusi, mida haldab Europe Directi kontaktkeskus, saab esitada mis tahes ELi ametlikus keeles. Veebisait on siiski kättesaadav inglise keeles, kusjuures mõned jaotised on prantsuse keeles. Keel, milles kasutajad veebisaiti vaatavad, peaks olema märgitud iga veebilehe ülaosas, kuid praktikas on nähtav ainult inglise ja prantsuse keel. Osa „Postlight“ on mitmekeelne.

Euroopa **Majandus**-ja Sotsiaalkomiteel puudub keelepoliitikale pühendatud veebileht.

Euroopa Regioonide Komitee veebisaidi keelepoliitika eesmärk on anda teile teavet oma emakeeles – või selles, mida te mõistate – sõltuvalt sellest, millist teavet te otsite.⁸⁹ Selles selgitatakse, millistes keeltes peaksid veebisaidi osad olema põhimõtteliselt kättesaadavad, millised on piirangud ja järgitavad kriteeriumid, kui sisu on mõnes keeles kättesaadav. Masintõlget pakutakse valitud lehekülgedel.

Euroopa Investeerimispanka veebisait „eesmärk on anda teile teavet oma emakeeles või keeles, millest Te aru saate, sõltuvalt teabe laadist“, kuid praktikas on veebisaidi navigeerimine ja sisu kättesaadav inglise, prantsuse ja saksa keeles.⁹⁰

86 Saadaval siin: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/PoliciesStandardsGuidelines.aspx>

87 Saadaval siin: <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/PolicyPrinciples.aspx>

88 Saadaval siin: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eeas-language-policy_en

89 Saadaval siin: <https://cor.europa.eu/en/Pages/language-policy.aspx>

90 Saadaval siin: <https://www.eib.org/en/languages.htm>

Euroopa Ombudsman selgitab oma veebisaidi keelepoliitikat ja sotsiaalmeedia keelevalikuid oma keelepoliitikas, mis on ELi asutuste⁹¹ keelepoliitikast kõige põhjalikum, nagu on näidatud punktis A1.3.4, kus tekst esitatakse sõna-sõnalt.

Euroopa Andmekaitseinspektori kolmekeelne veebisait ei sisalda keelepoliitikale pühendatud lehekülge. Keelepoliitikat mainitakse mõnikord Euroopa andmekaitseinspektori aastaaruannetes, kuid ainult selleks, et meenutada, et Euroopa andmekaitseinspektor püüab kasutada läbipaistvat keelekasutust ja et ta püüab avaldada pressiteateid vähemalt inglise, prantsuse ja saksa keeles⁹².

Euroopa Andmekaitsekoogu veebisait ei sisalda lehekülge keelepoliitika kohta.

A1.3 Täielik ELi asutuste veebisaidi keelepoliitika

Selles jaos antakse sõna-sõnalt teada nende ELi asutuste veebilehtede sisu transkriptsioonist, kus selgitatakse veebisaidi keelepoliitikat. Kokkuvõtte peamistest punktidest ja viidetest URL-idele on esitatud jaotise A1.2 joonealustes märkustes. Mõned veebilehed võivad sisaldada lisateavet. See osa täiendab punkti A1.2 üksikasjalikumalt.

A1.3.1 Euroopa välisteenistus

Euroopa välisteenistuse keelepoliitika

Euroopa välisteenistus suhtleb Euroopa välispoliitika ja -meetmetega ELi kodanike ja publikuga kogu maailmas.

Meie eesmärk on muuta meie sisu kasutajatele võimalikult kättesaadavaks. Sellegipoolest peame leidma mõistliku tasakaalu ELi paljude keelte ja väljaspool ELi asuvate kohalike keelte kõnelejate austamise ning selliste praktiliste kaalutluste vahel nagu õigeaegsus, tõhusus ja tõlkekulud, mida rahastavad ELi maksumaksjad.

Teatavat liiki sisu, nagu ELi õigusaktid, nõukogu järeldused või ELi avaldused, on kättesaadav kõigis ELi keeltes. Muu sisu võib olla kättesaadav ainult ühes keeles või keelekombinatsioonis, sõltuvalt konkreetsest sihtrühmast ja meie hinnangust selle kohta, kuidas jõuda suurima publikuni kõige tõhusamal ja tulemuslikumal viisil.

Euroopa välisteenistuse veebisait

Euroopa välisteenistuse veebisaidi keelepoliitika põhineb järgmisel kolmel kriteeriumil:

1. sisu, mis on avaldatud kõigis 24 ELi ametlikus keeles, nt ELi nimel tehtud avaldused, nõukogu järeldused, jaotis „Meist“
2. üksnes inglise ja prantsuse keeles avaldatud sisu, nt kõrge esindaja/asepresidendi ja pressiesindajate avaldused
3. inglise keeles ja muudes asjakohastes keeltes avaldatud sisu, nt pressiteated, pressiteated, kõned ja märkused, kõrge esindaja/asepresidendi blogipostitused, valitud veebifunktsioonid
 - Euroopa välisteenistuse kolmandatesse riikidesse saadetavate delegatsioonide, sõjaliste ja tsiviilmissioonide ja operatsioonide ning valimisvaatlusmissioonide veebilehed, mis asuvad Euroopa välisteenistuse veebisaidil, annavad teavet inglise keeles ja vastavate riikide kohalikes keeltes. Kohalikud pressiteated on tavaliselt ühes ELi ametlikus keeles ja kohalikus keeles.
 - Euroopa välisteenistus haldab ka venekeelset veebisaiti.

91 Saadaval siin: <https://www.ombudsman.europa.eu/fr/languagepolicy/en>

92 Saadaval siin: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/ar2011_en.pdf

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

- Keel, milles kasutajad veebilehte vaatavad, on näidatud iga veebilehe ülaosas.
- Ikooni klõpsamine võimaldab kasutajatel lülituda teise keele juurde. Täpsustatakse keel, milles veebileht on kättesaadav.
- Sellel veebisaidil lisatakse ja uuendatakse pidevalt uut sisu. See tähendab, et kui tõlge ei ole kättesaadav, võib see lihtsalt läbida tõlkeprotsessi. Me avaldame tõlked, kui need muutuvad kättesaadavaks.
 - Euroopa välisteenistuse veebisaidil kasutatakse järk-järgult järgmist lähenemisviisi:
 - o Straightforwardi teavet, mille pikkus on üldsusele pikk, pakutakse järk-järgult kõigis ELi ametlikes keeltes, välja arvatud muudes asjaomastes keeltes, mis sõltuvad lugejaskonnast.
 - o ELi ametlikes keeltes masintõlke kasutamist kaalutakse informatiivsete tekstide puhul, kui kasutajat on protsessist nõuetekohaselt teavitatud.
 - o Lühiajaline või väga spetsialiseeritud teave ilmub tavaliselt mõnes keeles – või isegi ainult ühes – sõltuvalt publikust.

Euroopa välisteenistuse sotsiaalmeedia

- Euroopa välisteenistuse peakorteris sotsiaalmeedia kontod toimivad peamiselt inglise keeles. Võimaluste piires mitmekesisust oma sisu keeleliselt ja sõltuvalt publikust, et seda levitaksid ELi esindused, delegatsioonid või muud partnerid.
- Euroopa välisteenistuse delegatsioonid tegelevad sotsiaalmeedia teavitustegevusega asjaomastes kohalikes keeltes.

Avalikud konsultatsioonid, teabenõuded ja juurdepääs dokumentidele

- Teabetaotlusi, mida haldab Europe Directi kontaktkeskus, saab esitada mis tahes ELi ametlikus keeles. Euroopa välisteenistuse vastus on esitatud samas keeles.
- Dokumentidele juurdepääsu taotlusi võib esitada ka mis tahes ELi ametlikus keeles. Tõhususe huvides ja kiire reageerimise tagamiseks on Euroopa välisteenistuse poliitikas küsitud, kas vastus inglise või prantsuse keeles on vastuvõetav. Eitava vastuse korral esitatakse vastus päringu esitaja keeles.

Avalikud konsultatsioonid, mis on ELi kodanikele avatud veebipõhiste küsimustike vormis, et võimaldada neil osaleda ELi poliitika kujundamise protsessis, on alati kättesaadavad vähemalt inglise, prantsuse ja saksa keeles ning sageli enamikus ELi keeltes. Vastuseid võib esitada mis tahes ELi ametlikus keeles. Euroopa välisteenistuse sidusrühmadega peetavad konsultatsioonid, mis on suunatud väliste sihtrühmadele, on kättesaadavad asjaomastes keeltes.

A1.3.2 Euroopa Regioonide Komitee

Keelepoliitika

Meie eesmärk on anda teile teavet teie emakeeles – või selles, mida te mõistate – sõltuvalt sellest, millist teavet te otsite.

ELi ametlikud keeled

Bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel.

Keeled, milles erinevat teavet avaldatakse Regioonide Komitee veebisaidil

- Veebisaidi navigatsioonistruktuur – avaldatud ELi ametlikes keeltes.
- Üldine teave – avaldatud ELi ametlikes keeltes, kui see on tõlgitud.
- Ametlikud dokumendid, poliitiliselt olulised dokumendid, täiskogu istungjärgu teave ja dokumendid – avaldatud kõigis ELi ametlikes keeltes
- Teave, mis on kiireloomuline või mille eluiga on lühike (uudised, sündmused,...) – Ei avaldata kõigis keeltes. Keel(t)e valik sõltub teabe sihtrühmast.
- Eriteave (tehniline teave, pooleliolevad tööd, pakkumiskutsed) – peamiselt avaldatud inglise keeles.
- Riiklik ja piirkondlik suunatud teave (Euroopa minu piirkonnas) – avaldatud riigi keeles. Kontaktivormid ja vastused teie sõnumitele – Sõnumid saab esitada mis tahes ELi ametlikus keeles ja vastused esitatakse võimaluse korral samas keeles. Kiire vastuse tagamiseks palutakse kasutada alternatiivset eelistatud keelt (inglise, prantsuse või saksa).

Üllatav, et mõned andmed ei ole teie keeles kättesaadavad?

- Veebisaidi külastajad on mõnikord üllatunud, et leht ei ole nende keeles kättesaadav.

Üldiselt sõltuvad Regioonide Komitee veebisaidil kättesaadavad keeled järgmistest piirangutest:

- (õiguslik) tähtsus – üldsusel peab olema juurdepääs kõigile ametlikele dokumentidele, nii et need on koostatud kõigis ametlikes keeltes. Muud dokumendid tõlgitakse ainult vajalikesse keeltesse (näiteks suhtlemine riiklike ametiasutuste, organisatsioonide või üksikisikutega);
- kiireloomulisus – selleks et olla asjakohane, tuleb teatavat liiki teave kiiresti avaldada. Kuna tõlkimine võtab aega, eelistame avaldada kiiresti kõige suuremale arvule eurooplastele arusaadavates keeltes, selle asemel et oodata tõlkeid kõikidesse keeltesse;
- kulutasuvus – maksumaksjate raha säästmiseks on väga spetsialiseerunud lehekülgede puhul, mida külastab vaid suhteliselt väike arv inimesi, eesmärk on tagada, et enamik inimesi mõistaks teabe olemust;
- tehnilised piirangud – veebisaidi haldamine enam kui 20 keeles on väga keeruline, mis nõuab palju inimressursse ja rahalisi vahendeid;
- tõlkimine – meil on (juurdepääs) piiratud arv tõlkijaid ja piiratud eelarve tõlkimiseks (kõigi maksumaksjate raha).

Valitud lehekülgedel pakume Teilesiiski võimalust taotleda automaatset masintõlget, mida pakub Euroopa Komisjoni eTranslation teenus:

- Masintõlge võib anda teile põhiidee sisust teile arusaadavas keeles. Siiski tuleb meeles pidada, et tegemist ei ole inimsekkumisega ning masintõlke kvaliteet ja täpsus võivad teksti ja keelepaaride lõikes märkimisväärselt erineda.

Me tervitame teie tagasisidet masintõlke kohta!

A1.3.3 Euroopa Investeerimispank

Veebilehe keelepoliitika

Millistes keeltes on EIP veebisait kättesaadav?

EIP eesmärk on anda Teile otsitavat teavet teie emakeeles või keeles, millest Te aru saate, olenevalt teabe laadist. Ametlikud dokumendid on kättesaadavad vähemalt nendes keeltes, mis

olid avaldamise kuupäeval ametlikud. Muud õiguslikult mittesiduvad dokumendid avaldatakse sageli inglise, prantsuse ja saksa keeles. Üldine teave koduleheküljel, kodulehelt kohe juurdepääsetavad lõigud ja indeksid on võimaluse korral kättesaadavad inglise, prantsuse ja saksa keeles. Eriteave on üldiselt kättesaadav vähemalt kahes keeles, mida publik kõige sagedamini kasutab.

Kuidas keeled EIP veebilehel toimivad?

Veebisaidi navigeerimine ja sisu on tavaliselt kättesaadav kolmes keeles: Inglise, prantsuse ja saksa keel. Juurdepääs nendele versioonidele ei nõua küpsiseid ega brauseri tuvastamist. Keel on identifitseeritud lehe URL-is, st inglise keeles (www.eib.org/en), prantsuse keeles (www.eib.org/fr) ja saksa keeles (www.eib.org/de).

Kui muud keeled on kättesaadavad, on pealkirja all igal lehel võimalus muuta lehekülje sisu keelt. Küpsiseid kasutatakse selle keele eelistuse määramiseks sirvimissessiooni ajal ja sessiooni lõpus eemaldatakse. Ühe keele valimine muudab lehe keelt, samal ajal kui lehe navigeerimine jääb URL-is määratletud keelde.

A1.3.4 Euroopa Ombudsman

Euroopa Ombudsman on kindlalt pühendunud mitmekeelsuse põhimõttele, sest kultuuriline ja keeleline mitmekesisus on üks Euroopa Liidu suurimaid eeliseid. Ombudsman toimib sillana Euroopa üldsuse ja ELi vahel, tagades, et ELi institutsioonid järgivad kõrgeimaid eetilisi, haldus- ja läbipaistvusstandardeid. Kodanike poole pöördumine nende emakeeles on oluline, et muuta EL kättesaadavamaks ja vastutustundlikumaks, mis omakorda on oluline ELi demokraatliku süsteemi eduks.

Euroopa Ombudsman püüab leida pragmaatilist tasakaalu mitmekeelsuse põhimõtte ja tema kohustuse vahel kasutada oma piiratud ressursse kõige tõhusamal viisil. Põhjendatud juhtudel võib ombudsman otsustada avaldada teatavad dokumendid piiratud arvus keeltes.

Järgmises ülevaates selgitatakse ombudsmani keelevalikuid seoses kõige olulisemate teatiste ja väljaannetega.

Suhtlemine kaebuse esitajate ja üldsusega

Igal ELi kodanikul või elanikul on õigus kasutada ükskõik millist 24 ametlikku keelt kirjavahetuses ELi institutsioonidega, kes peavad vastama samas keeles. See põhimõte kehtib ka kontaktide kohta Euroopa Ombudsmaniga. Kõik kaebused, teabenõuded ja muud taotlused võidakse saata ja neile vastatakse mis tahes ELi ametlikus keeles.

Ombudsmani veebisait on kättesaadav kõigis 24 ELi keeles, sealhulgas elektrooniline kaebuse vorm ja interaktiivne juhend, mis aitab kasutajatel leida sobiva probleemide lahendamise mehhanismi ELi tasandil või liikmesriikides. Kui kaebuse esitaja ei ole ombudsmani teenustega rahul, võib ta saada nõu, kuhu pöörduda oma valitud ELi keeles.

Ombudsmani peamised väljaanded, nagu aastaaruanne, teenuste brošüür „Kes saab teid aidata?“ ja ombudsmani suunised ettevõtetele on kättesaadavad kõigis 24 ELi keeles. Sama kehtib praeguse Euroopa Ombudsmani Emily O'Reilly ja tema eelkäijate kohta. Euroopa hea haldustava eeskiri on kättesaadav kõigis 24 ELi keeles ja ELi kandidaatriikide keeltes.

Juhtumiga seotud töö

Ombudsman võtab vastu ja menetleb kaebusi kõigis ELi ametlikes keeltes. Enamik tema uurimisi, välja arvatud need, mida käsitletakse mitteametlikus menetluses (näiteks telefoni teel), avaldatakse tema veebisaidil. Erinevate juhtumitega seotud dokumentide keelepoliitika on järgmine:

- Soovitused ja otsused avaldatakse kaebuse esitaja keeles ja inglise keeles.

- Laiemat avalikku huvi pakkuvate juhtumite kokkuvõtted avaldatakse kõigis 24 keeles.
- Eriaruanded avaldatakse kõigis 24 ELi keeles.
- Omaalgatuslikud uurimised avaldatakse inglise keeles koos kokkuvõtetega kõigis ELi keeltes.
- Lühike teave algatatud juhtumite kohta on kättesaadav inglise keeles.
- Avalikud konsultatsioonid avaldatakse kõigis 24 ELi keeles. Põhjendatud juhtudel võib ombudsman siiski otsustada kutsuda sihtrühmadelt tagasisidet piiratud arvus ELi keeltes.
- Järeluuringud on kättesaadavad kõigis 24 ELi keeles.

Strateegilised ja organisatsioonilised dokumendid

Enamik ombudsmani strateegilisi ja organisatsioonilisi dokumente, nagu tema põhikiri, strateegia, avalik register ja käitumisjuhend, on kättesaadavad kõigis ELi keeltes. Sama kehtib ka tema avalike pakkumiste kohta. Tema iga-aastane majandamiskava või muud konkreetsemad strateegilised dokumendid on kättesaadavad piiratud arvus ELi keeltes.

Meedia ja sotsiaalmeedia tegevus

Ombudsman teavitab ajakirjanikke korrapäraselt oma uurimistest ja muudest uudistest. Kuna enamik asjaomaseid ajakirjanikke on Brüsselis asuvad ELi korrespondendid, kes vajavad õigeaegset teavet ja kipuvad valdama inglise, saksa või prantsuse keelt, avaldab ta pressiteateid ainult nendes keeltes. Äärmusliku ajasurve korral võib ta otsustada avaldada ajakirjandustekstid ainult inglise keeles.

Ombudsman kasutab üha enam sotsiaalmeedia platvorme, et jõuda avalikkuseni. Nendel platvormidel avaldatud sisu on nende rahvusvahelise ulatuse tõttu enamasti inglise keeles. Samuti avaldab ta pressiteateid, teavet kohtumiste ja ürituste kohta ning muid uudiseid inglise, saksa ja prantsuse keeles. Ombudsmani väljaandeid ja videoid levitatakse erinevates sotsiaalmeediakanalites ELi 24 ametlikus keeles.

Teabevahetus Euroopa ombudsmanide võrgustikuga

Euroopa Ombudsman koordineerib Euroopa ombudsmanide võrgustikku, mis koosneb enam kui 95 büroost 36 Euroopa riigis. Võrgustiku liikmed vahetavad korrapäraselt kogemusi ja parimaid tavasid seminaride ja koosolekute, uudiskirja, elektroonilise arutelufoorumi ja igapäevase elektroonilise uudisteteenistuse kaudu. Teave võrgustiku kohta ja ühisavaldus on kättesaadavad kõigis 24 ELi keeles. Võrgustikus kasutatakse hispaania, saksa, inglise, prantsuse ja itaalia keelt.

Sisekommunikatsioon ja värbamine

Ombudsmani meeskond on mitmekultuuriline ja hõlmab paljusid ELi ametlikke keeli. Võimaluse korral menetleb juhtumeid, teabenõudeid või telefonikõnesid töötaja, kelle emakeel on taotleja keel või sellega samaväärne keel. Kui keelt ei saa asutusesiseselt katta, kasutab ombudsman väliseid tõlketeenuseid.

Sisemised töökeeled on peamiselt inglise ja prantsuse keel. Teave ombudsmani büroo vabade töökohtade kohta on kättesaadav kõigis ELi keeltes. Konkreetset kandidaerimiskutsed avaldatakse siiski enamasti inglise keeles, kuna enamiku ombudsmani ametikohtade eeltingimus on inglise keele kõrge tase.

A1.4 Keelerežiim ja ELi asutuste veebisaidi keelepoliitika

Käesolevas tabelis esitatud asutuste nimekiri järgib ametlikku protokoll. See viitab nii õigusaktidele (st rahastamismäärus ja/või sise-eeskirjad) kui ka keelepoliitikale, nagu on sätestatud veebisaidil. Keelerežiim ja veebisaidi keelepoliitika (kui see on olemas) on esitatud koos parempoolses veerus, kuna viimane selgitab mõnikord esimest. Määrused, otsused ja veebisaidi keelepoliitika on jagatud punktiirjoone eraldamisega, et hõlbustada lugemist.

Ametid	Keelerežiimi ja veebisaidi keelepoliitsei allikad (kui see on olemas)	Asjakohaste sätete sisu
BERECi tugiamet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1971, millega luuakse elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud amet (BEREC) ja BERECi tugiamet (BERECi büroo)	Artikkel 46, lõige 1. „ Määrust nr 1 kohaldatakse BERECi Büroo suhtes.“
	BERECi Büroo juhtkomitee otsus nr MC/2016/02) BERECi Büroo töökeelte korra kohta	Artikkel 1 „BERECi büroo töökeel on inglise keel . See ei takista BERECi Bürool kasutamast muid Euroopa Liidu ametlikke keeli, kui seda võib pidada asjakohaseks.“
Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 1141/2014, 22. oktoober 2014, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist	Artikli 6 lõige 8. „Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve suhtes kohaldatakse eeskirja nr 1 . Ameti ja registri toimimiseks vajalikke tõlketeenuseid osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkeskeskus.“
Ühenduse sordiamet	Nõukogu määrus (EÜ) nr 2100/94, juuli 1994, ühenduse sordikaitse kohta	Artikli 34 lõige 1. „ Määruse nr 1 [...] sätteid kohaldatakse ameti suhtes.“ Artikli 34 lõige 2. „ Ametile esitatavad taotlused , selliste taotluste menetlemiseks vajalikud dokumendid ja kõik muud esitatud dokumendid esitatakse ühes Euroopa ühenduste ametlikest keeltest .“ Artikli 34 lõige 3. „Ameti menetlusosalistel [...] on õigus korraldada kirjalikke ja suulisi menetlusi Euroopa ühenduste mis tahes ametlikus keeles koos tõlkega ja kohtuistungite korral sünkroontõlkega vähemalt mis tahes teise menetlusosalise valitud Euroopa ühenduste ametlikku keelde. Nende õiguste kasutamine ei too menetlusosalistele kaasa konkreetseid kulusid.“
Euroopa Tööohutuse ja Töetervishoiu Agentuur	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2062/94 Euroopa Tööohutuse ja Töetervishoiu Agentuuri loomise kohta	Artikli 23 lõige 1. „Ameti suhtes kohaldatakse määruse nr 1 sätteid.“ Artikli 23 lõige 2 „ Juhatus võib otsustada, milliseid keeli amet kasutab oma sisemises töös“

	<p>Veebileht keelte kohta: EU-OSHA mitmekeelsus Tööohutus ja töötervishoid EU-OSHA (europa.eu) https://osha.europa.eu/en/tools-and-resources/multilingualism</p>	<p>Mitmekeelsus on Euroopa Liidus ja mis tahes üleeuroopalistes organisatsioonides kaasava teabevahetuse oluline element. EU-OSHA arendatava teabe, analüüsi ja vahendite kättesaadavaks tegemine mitmes keeles tähendab, et amet võib jõuda rohkemate inimesteni.</p> <p>Keelebarjääri ületamine</p> <p>EU-OSHA töötab selle nimel, et levitada oma sõnumeid nii laialdaselt kui võimalik, kaasates mitmekeelsuse oma igapäevategevusse. Samuti osaleb ta koostöös teiste ELi organisatsioonidega selle valdkonna uuenduslikes projektides.</p> <p>EU-OSHA jaoks on mitmekeelsus nii austuse aluspõhimõtte kui ka pragmaatiline valik, mis aitab ametil oma ülesandeid täita.</p> <p>EU-OSHA eesmärk on mõelda loovalt ja töötada kulutõhusalt, tagamaks, et tema tegevus on ELi kodanikele kättesaadav sõltumata nende räägitavatest keeltest. Tuua mõned näited:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Napo animafilmid on keelevabad ning on kõigile arusaadavad ja nauditavad; • OiRA vahendid on saadaval paljudes keeltes ja kasutajad saavad otsida vahendeid keelte kaupa; • tervislike töökohtade filmiauhinna auhinna osana pakutakse võitnud filmi riiklikele teabekeskustele subtiitrimiseks nende keeltes. <p>Mõned EU-OSHA toodetud materjalid on kättesaadavad 25 Euroopa keeles. Teised, näiteks mõned väljaanded, tõlgitakse riiklike teabekeskuste taotluste alusel. Teabekeskustel on aktiivne roll tõlkevajaduse hindamisel ja nende kvaliteedi jälgimisel.</p> <p>EU-OSHA ettevõtte veebisait</p> <p>Suurem osa EU-OSHA veebisaidi sisust on mitmekeelne; peamised jaotised ning kõik tippphetked ja pressiteated, mis on avaldatud ettevõtte veebisaidil, on kättesaadavad 25 keeles.</p> <p>2017. aastal võitis EU-OSHA koos Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti ja Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskusega Euroopa Ombudsmani hea halduse auhinna kodanike/kliendikesksete teenuste tiptaseme kategoorias nende uuendusliku töö eest mitmekeelsete veebisaitide tõlkehalduse hõlbustamiseks.</p> <p>Tervislike töökohtade kampaaniad</p> <p>Tervislike töökohtade kampaaniate eesmärk on tõsta teadlikkust kogu Euroopas, jõudes võimalikult paljude inimeste ja väikeettevõtteni. EU-OSHA peab oluliseks, et kampaaniad oleksid kaasavad, nii et ametil on kõik põhilised kampaaniamaterjalid tõlgitud 25 keelde, sealhulgas spetsiaalne kampaania veebisait, mis on kampaaniaga seotud teabe ja vahendite peamine</p>
--	--	--

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

		<p>hoidla.</p> <p>Kvaliteetsete tõlgete tagamisele kaasaitamine</p> <p>EU-OSHA ja Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus (CdT) ja Euroopa Liidu Väljaannete Talitus viisid ellu projekti, mille eesmärk on ajakohastada ja laiendada oma mitmekeelset tööohutuse ja töötervishoiu terminoloogiat. Eesmärk oli aidata tõlkijatel saavutada tööohutuse ja töötervishoiuga seotud tekstide järjepidevad, täpsed ja ajakohased versioonid.</p> <p>Mitmekeelne tesaurus on nüüd integreeritud EU-OSHA veebisaidi sisuhaldussüsteemiga. See sisaldab 2000 uut terminit, mis sisaldavad otseseid tõlkeid, määratlusi, viiteid allikatele ja kontekstidele, IATE (Euroopa Liidu institutsioonidevaheline terminoloogia andmebaas, mida haldab CdT) ja EuroVoc (väljaannete talituse mitmekeelne tesaurus). Ameti riiklikud teabekeskused on kõik tõlked nende täpsuse tagamiseks läbi vaadanud.</p> <p>Termineid kasutatakse väljaannete ja muud liiki sisu märgistamiseks, mis võimaldab otsijatel leida tööohutuse ja töötervishoiu andmeid lihtsamal ja tõhusamal viisil.</p> <p>Tervislike töökohtade kampaania raames on EU-OSHA koostanud ka sõnastikud konkreetsetes töötervishoiu ja tööohutuse alaste teadmiste valdkondades. Need on kättesaadavad kampaania veebisaidil ja korporatiivse veebisaidi vastavates jaotistes.</p>
Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus	24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve)	<p>Artikkel 73, lõige 1. „Euroopa Pangandusjärelevalve suhtes kohaldatakse nõukogu määrust nr 1 [...].</p> <p>Artikli 73 lõige 2. „Juhatus otsustab asutusesisese keeltekasutuse korra“</p>
	Haldusnõukogu otsus Euroopa Pangandusjärelevalve sisekeelte korralduse kohta, 12. jaanuar 2011	<p>Artikkel 1</p> <p>„Sisetöökeel EBA sisetöökeel on inglise keel“</p>
Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet	<p>Artikkel 113, lõige 1. „Ameti suhtes kohaldataksemäärust nr 1.</p> <p>Artikli 113 lõige 2. „Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 342 alusel vastu võetud otsuste kohaldamist, koostatakse iga-aastane tegevusaruanne ja tööprogramm kõigis liidu ametlikes keeltes.</p>
Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 851/2004, 21. aprill 2004, millega asutatakse haiguste ennetamise ja tõrje Euroopa keskus	<p>Artikkel 14: „ Juhatus määrab oma liikmete ühehäälselt otsusega kindlaks keskuse keeli reguleerivad eeskirjad, sealhulgas võimaluse eristada keskuse sisetööd ja välissuhtlust, võttes arvesse vajadust tagada mõlemal juhul kõigile huvitatud pooltele juurdepääs keskuse tööle ja selles osalemine.“</p>

	<p>Keelte kasutamine veebisaidil, avaldus: Keelepoliitika (europa.eu)</p>	<p>„Üldsuse peamised väljaanded on kättesaadavad kõigis ELi ametlikes keeltes ning islandi ja norra keeles. Tõlke kõrge hinna tõttu on ekspertide kogukonnale suunatud sisu esitatud ainult inglise keeles.</p> <p>Mõned dokumendid, mis on suunatud vähem tehnilistele sihtrühmadele, näiteks poliitikakujundajatele, tõlgitakse siiski ka pärast konsulteerimist liikmesriikidega kommunikatsiooni riiklike kontaktpunktide kaudu, võttes arvesse rahvatervise tähtsust igas sihtkeeles ja kaaludes seda kulude mõju suhtes.</p> <p>Vabad töökohad tõlgitakse kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse.</p> <p>Euroopa antibiootikumipäeva (EAAD) kampaania veebisait ja Euroopa vaksineerimise teabeportaal (EVIP) tõlgitakse kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse; EAAD on kättesaadav ka islandi ja norra keeles.</p>
<p>Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. jaanuari 2019. aasta määrus (EL) 2019/128, millega asutatakse Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop)</p>	<p>Artikli 22 lõige 1. „Cedefopi suhtes kohaldatakse nõukogu määruse nr 1 sätteid.“</p>
<p>Euroopa Kemikaaliamet</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet</p>	<p>Artikli 104 lõige 1. „Ameti suhtes kohaldataksemäärust nr 1 [...]“</p>
<p>Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskus</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/887, millega asutatakse Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskus ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik</p>	<p>Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad</p>
<p>Euroopa Keskkonnaagentuur</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 401/2009, 23. aprill 2009, Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu kohta</p>	<p>Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad</p>
	<p>Viide keelte kasutamisele EMP tõlkepoliitika veebisaidil</p>	<p>EMP tõlkepoliitika</p>

	<p>Euroopa Keskkonnaagentuur (europa.eu)</p>	<p>„Euroopa Keskkonnaameti ülesanne on anda poliitikakujundajatele ja üldsusele õigeaegset, sihipärast, asjakohast ja usaldusväärset teavet“. Kooskõlas Euroopa Komisjoni suunistega (ühine lähenemisviis ELi ametitele) ja Euroopa Ombudsmani soovitusetega ELi haldusasutustele on EEA võtnud endale kohustuse saada võimalikult palju teavet Euroopa keeltes. Tõlgete peamine eesmärk on muuta EEA teave kättesaadavaks ja kasutatavaks suuremale osale sidusrühmadest ja üldsusest.</p> <p><u>Eesmärgid</u></p> <p>EEA tõlkepoliitikal on järgmised eesmärgid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – muuta EEA teave sihtrühmade suurematele segmentidele kättesaadavaks ja nende jaoks kasutatavaks; – toetada mitmekeelset sisu ja teavet, nagu soovitatakse kõigile ELi institutsioonidele; – optimeerida olemasolevate tõlkeressursside kasutamist, pidades silmas kasutajate vajadusi ja tegelikku kasutust; – tagada kõrge kvaliteet. <p><u>Mida me tõlgime</u></p> <p>EEA väljundid koostatakse inglise keeles. Tõlketaotluste üle otsustatakse rahaliste vahendite olemasolu ning teabe mõju ja asjakohasuse alusel sihtrühma jaoks. Arvestades, et Euroopa Keskkonnaametil on tõlgete jaoks piiratud ressursid, eelistatakse sageli tekste, mis on suunatud laiemale sihtrühmale (nt üldine, mittetehniline sisu) või juriidiliste kohustustega tekste.</p> <p>Tõlkimise sisu ja sihtkeelte üle otsustamisel võetakse arvesse mitut kriteeriumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – õiguslikud nõuded – rahaliste vahendite kättesaadavus – kas ta annab põhiteavet Euroopa Majanduspiirkonna kohta – võimalik mõju sihtrühmadele, mis määratakse kindlaks järgmiselt: o algteksti ja -sisu (tehniline vs. mittetehniline) kättesaadavus ja nende asjakohasus liikmesriikides liikmesriikide konkreetsete taotluste korral (poliitikakujundajate või üldsusega) o võimalus kasutada ja taaskasutada sama sisu mitmes vormingus (trükised veebis; infograafika-esitlus). <p>See eelistus põhineb eeldusel, et tehnilised keskkonnaekspertid valdavad tõenäolisemalt inglise keelt ja saavad juurdepääsu EMP tehnilistele teadmistele.</p> <p>Sisu võidakse tõlkida kõikidesse EMP keeltesse või teatavatesse EMP keeltesse, nt uudis, kus mainitakse</p>
--	---	---

		<p>mitut riiki, võidakse tõlkida nende riikide keeltesse. EMP sisu tõlgitakse mitte ainult ELi ametlikesse keeltesse, vaid ka norra, türgi ja islandi keelde, arvestades asjaomase riigi kuulumist EMP võrgustikku.</p> <p>Enim tõlgitud EEA sisu on uudiskirja artiklid, pressiteated, infograafikud ja veebilehed. Praeguste kättesaadavate ressursside abil pakub EEA sotsiaalmeedia kanalite kaudu sisu ainult inglise keeles.</p> <p><u>Otsene suhtlemine üldsusega</u></p> <p>Vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 41 saavad järelepärijad EMP-le esitatud küsimustele vastuse esialgse kirja/e-kirja keeles, tingimusel et see on kirjutatud ühes Euroopa Liidu ametlikest keeltest. Selle teenuse pakkumiseks kasutatakse ettevõttesisesid ressursse.</p>
<p>Euroopa Kalanduskontrolli Agentuur</p>	<p>Nõukogu määrus (EÜ) nr 768/2005, 26. aprill 2005, millega moodustatakse Euroopa Kalanduskontrolli Agentuur</p>	<p>Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad</p>
	<p>Töövõtmiseteates (nt: Vanem Enterprise Business Architect)</p>	<p>„Amet järgib tava kasutada inglise keelt töökeelena“</p>
<p>Euroopa Toiduohutusamet</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded</p>	<p>Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad</p>
	<p>Veebisaidil esitatud teave keelte kasutamise kohta (EFSA läheb hispaania keelde EFSA(europa.eu))</p>	<p>„EFSA veebisait on nüüd kättesaadav hispaania keeles, mis on üks levinumaid keeli maailmas. Hispaania keele lisamine tähendab, et kogu EFSA oluline teave, uudised ja taustamaterjalid on kättesaadavad viies keeles – sisu on juba kättesaadav inglise, prantsuse, saksa ja itaalia keeles.</p> <p>Veebisaidi hispaaniakeelse versiooni käivitamine tähistab täieliku EL-24 mitmekeelsuse järkjärgulise kasutuselevõtu algust EFSA teatistes.</p> <p>Lisaks 46 miljonile Hispaania kodanikule on sõnasõnalt umbes 400 miljonit hispaania keelt emakeelt kõnelevat inimest. Pärast mandariini hiina, Hindustani ja inglise keelt on hispaania keel kõige levinum keel maailmas.</p> <p>Lisaks EFSA teatiste ulatuse laiendamisele on Hispaania lisamine vastus ka uuele Euroopa läbipaistvusmäärusele, milles rõhutatakse vajadust, et EFSA ja teised ELi asutused oleksid üldsusega suhtlemisel võimalikult selged ja kättesaadavad.</p>

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

		<p>EFSA keeletalitused töötasid käsikäes Euroopa Liidu Asutuste Tõlkeskeskusega (CdT), mis tõlkis laia valiku EFSA kõige populaarsemaid veebilehti.</p> <p>Põhiteave EFSA kohta on kõigis ELi ametlikes keeltes juba kättesaadav EFSA ettevõtte brošüüris „Science protection consumers from field to fork“. Dokument on kättesaadav EFSA veebisaidil ja EU Bookshopi veebisaidil. Kõik EFSA vaba ametikoha teated töötajate värbamiseks on kättesaadavad kõigis 24 ELi ametlikus keeles.</p> <p>Inglise keel kui ELi lingua franca on jätkuvalt peamine keel, mida kasutatakse kogu EFSA suhtluses nii asutusesiseselt kui ka väljaspool ametit. EFSA on tulevikku vaatav organisatsioon, kes soovib rakendada tiptasemel lähenemisviisi teabevahetusele, mis on üks tema volituste peamisi tugisambaid. Selle eesmärgi saavutamiseks kavatseb EFSA kasutada oma praeguses ja tulevases mitmekeelsuse lähenemisviisis uusi tehnoloogiaid, nagu tehisintellekt ja automatiseeritud tõlge“.</p>
<p>Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. jaanuari 2019. aasta määrus (EL) 2019/127, millega asutatakse Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound)</p> <p>Eurofoundi teabevahetusstrateegia(Europa.eu)</p> <p>Veebisaidil esitatud teave, veebisaidi keelepoliitika (mitmekeelsus Eurofound (europa.eu))</p>	<p>Artikli 23 lõige 1. „Eurofoundi suhtes kohaldatakse nõukogu määruse nr 1 sätteid.“</p> <p>Juhtpõhimõtted:</p> <p>„8. Eurofound austab mitmekeelsuse rolli suhtlemisel kogu Euroopa Liidus ja tunnistab, kui oluline on, et eurooplastel oleks juurdepääs teabele oma emakeeles. Eurofound jätkab pragmaatilist ja kulutõhusat lähenemisviisi sellele protsessile.</p> <p>[...]</p> <p>Riigi tasandi teabevahetus hõlmab jätkuvalt Eurofoundi väljundite tõlkimist ja veebiteavet, et hõlbustada juurdepääsu kõigile kasutajatele kõigis liikmesriikides. Riigi tasandi kasutajateabe hindamist kasutatakse üldises protsessis, mis võimaldab Eurofoundil paremini ja täpsemalt vastata riigi keelenõuetele.</p> <p>[...]</p> <p>Eurofound pakub ka RSS uudistekanalit ja avaldamisspetsiifilisi e-posti kaadreid. Keelepõhise veebipõhise levitamise eesmärk on tagada Eurofoundi sihtrühmadele optimaalne juurdepääs liikmesriikide tasandil ning nende jõupingutuste raames jätkatakse ennetavat tõukepoliitikat, mis levitab e-posti linke kommenteeritud kokkuvõtete keeleversioonidele.</p> <p>Eurofoundi keelepoliitikat rakendatakse tema praeguse tööprogrammi raames ja juhitudakse Eurofoundi kommunikatsioonistrateegiast. Eurofoundi mitmekeelse lähenemisviisi aluseks on strateegia kolm põhimõtet.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • „[...]“. • Eurofound austab mitmekeelsuse rolli suhtlemisel kogu ELis ja tunnistab, kui oluline on, et eurooplastel oleks juurdepääs teabele oma emakeeles. <p>Eurofoundi veebisait on mitmekeelne järgmises ulatuses.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitmekeelne navigeerimine on kättesaadav kogu veebilehel. • Mitu tiptasemel sihtlehte tõlgitakse kõikidesse keeltesse. „Kõik keeled“ – kõik 24 ELi ametlikku keelt, välja arvatud iiri ja malta keel, mille tõlkimine on olnud väga väikese kasutuselevõtu tõttu piiratud. Sama kehtib valitud võtmelehtede kohta, nagu Eurofoundi sisu ja Eurofoundi uuringutega seotud leheküljed. Uuringuandmeid esitav andmete visualiseerimisvahend on kättesaadav kõigis keeltes. • Tõlgitud väljaanded avaldatakse veebis. <p>Väljaannete tõlkeprogramm sisaldab järgmist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väljaannete kommenteeritud kokkuvõtted tõlgitakse kõikidesse keeltesse. • Euroopa aastaraamat „Elu ja töötamine Euroopas“ ning teatavad muud olulised väljaanded tõlgitakse vastavalt vajadusele prantsuse, saksa ja kuni kolme täiendavasse keelde. • Korporatiiv- ja reklaammaterjalid tõlgitakse vastavalt vajadusele. • Konkreetsete väljaannete tõlkimise ad hoc ja tellitavad taotlused vaadatakse läbi iga juhtumi puhul eraldi. <p>Võimaluse korral tagatakse Eurofoundi korraldatud üritustel suuline tõlge asjaomas(t)es keel(t)es. Eurofound jätkab oma keelepoliitika rakendamisel pragmaatilist ja kulutõhusat lähenemisviisi. Selle eesmärk on võimaldada laiahaardelist mitmekeelset pakkumist, et optimeerida kasutajate juurdepääsu kõigis liikmesriikides, vastates samal ajal vajaduse korral ka nõudlusest tulenevatele vajadustele. Keelepoliitika ja selle rakendamine vaadatakse läbi Eurofoundi tööprogrammi, teabevahetusprioriteetide ja olemasolevate vahendite valguses.“</p>
<p>Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1922/2006, 20. detsember 2006, millega asutatakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut</p>	<p>Artikli 16 lõige 1. „Instituudi suhtes kohaldatakse määruse nr 1 [...] sätteid.“</p>
	<p>Töölevõtmise teade (lähetatud riiklik ekspert (SNE) –</p>	<p>„Ingliskeelne [...] on instituudi peamine töökeel“</p>

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

	Teabevahetus Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (europa.eu)	
Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1094/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve)	Artikkel 73, lõige 1. „[...] Määrust nr 1 [...] kohaldatakse Euroopa Pangandusjärelevalve suhtes“. Artikkel 73, lõige 2. „ Juhatus otsustab asutusesisese keeltekasutuse korra “
	Haldusnõukogu otsus sisekeelte korralduse kohta, EIOPA-MB- 11/003, 10 jaan. 2011	Artikkel 1: Sisemine töökeel: „ Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve asutusesisene töökeel on inglise keel “
Euroopa Tööjõuamet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1149, millega asutatakse Euroopa Tööjõuamet	Artikkel 35, lõige 1. „Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve suhtes kohaldatakse nõukogu määruse nr 1 sätteid.“
Euroopa Meresõiduohutuse Amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1406/2002, 27. juuni 2002, millega luuakse Euroopa Meresõiduohutuse Amet	Artikli 9 lõige 1. „Ameti suhtes kohaldatakse määruse nr 1 [...] sätteid.“
	Veebisaidil esitatud teave (läbipaistvusportaal – haldusstruktuur – EMSA – Euroopa Meresõiduohutuse Amet (europa.eu))	EMSA teie keeles „Meie jaoks on oluline, et ELi kodanikel oleks juurdepääs EMSA põhiteabele oma emakeeles. Seetõttu oleme tõlkinud oma veebisaidi osad 24 ELi keelde ning meie 5-aastane strateegia (2020–2024) on kättesaadav ka 24 ELi keeles. Lisaks lisame oma veebisaidile regulaarselt mitmekeelset sisu, sealhulgas oma peamiste aruandlustööde tõlkeid.“
Euroopa Ravimiamet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määrus (EÜ) nr 726/2004, milles sätestatakse ühenduse kord inim- ja veterinaarravimite lubade andmise ja järelevalve kohta ning millega asutatakse Euroopa Ravimiamet	Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad
	Veebisaidil esitatud teave (Kuidaskomiteed toimivad Euroopa Ravimiamet (europa.eu))	„Euroopa Ravimiameti kõigi komiteede töökeel on inglise keel . See hõlmab täiskogu arutelusid, tödokumente ja kirjavahetust. Euroopa Ravimiamet ei osuta suulise ja kirjaliku tõlke teenuseid.“

<p>Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1920/2006, 12. detsember 2006, Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse kohta</p>	<p>Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad</p>
	<p>Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse teabevahetusstrateegia https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/733/Communication_strategy_2012_451772.pdf</p>	<p><u>„Keskendub järgmisele: mitmekeelse sisu ühtlustamine:</u> ELi kodanikel on õigus saada teavet oma riigikeeles. Keelelise mitmekesisuse austamise säilitamine on ELi ameti jaoks eluliselt tähtis, kuid see on ka pidev väljakutse. EMCDDA toodab valiku oma väljunditest kõigis ELi keeltes ning norra, horvaadi ja türgi keeles. Rahvusvahelise koostöö raames toimuv tegevus eeldab, et EMCDDA võtab arvesse uusi keelerühmi, nt ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) ja Euroopa naabruspoliitika (ENP) abisaajaid. Ameti keelepoliitika põhineb vajaduste põhjalikul hindamisel, eelistades kvaliteeti kvantiteedile. Paljudel juhtudel dikteerib sihtrühm konkreetse toote puhul kõige mõistlikuma keelepoliitika (nt „üldsuse“ väljundid riigikeeltes; tehnilised väljundid inglise keeles). See koos erinevate keeleversioonide allalaadimise ja levitamise näitajatega moodustab mitmekeelse sisu loomise otsuste selgroo. Selle asjakohasuse ja õigeaegsuse parandamiseks muudetakse aastaaruanne kokkuvõtlikuks kokkuvõtteks (mis tõlgitakse kõikidesse keeltesse) koos teemapõhise ülevaatega (kättesaadav inglise keeles, mille esiletõstmised lisatakse tõlgitud pressiteadetes). Selle poliitika rakendamise vahendid on järgmised: pikemate dokumentide mitmekeelne kokkuvõte inglise keeles; veebipõhised tõlkevahendid; rohkem vahendeid tõlke kvaliteedi parandamiseks (nt mitmekeelne sõnastik, välised keeleülesed pakkujad); lühikesed veebipõhised teabelehed erinevates keeltes ja rohkem vajadustel põhinev teabevahetus valitud keeltes. Ametil on hea meel märkida, et tema tooteid on üha rohkem „spontaanseid tõlkeid“ (nt praktiliste käsiraamatute ja juhiste tõlkimine riikliku kontaktpunkti kaudu) ning nende toodete toetamiseks on vaja uusi menetlusi ja suuniseid.</p>
<p>Euroopa Prokuratuur</p>	<p>Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel</p>	<p>Artikkel 7 Aruandlus Punkt 1. „Euroopa Prokuratuur koostab ja esitab igal aastal oma üldise tegevuse kohta aastaaruande liidu institutsioonide ametlikes keeltes“. Artikkel 107 Keelekorraldus Punkt 1. Määrust nr 1/58 „kohaldatakse käesoleva määruse artiklites 21 [sise-eeskirjad] ja 114 [rakenduseeskirjad ja programmidokumendid]</p>

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

		<p>osutatud õigusaktide suhtes“.</p> <p>Punkt 2. „ Kolleegium teeb oma liikmete kahekolmandikulise hääleteenamusega otsuse Euroopa Prokuratuuri sisemiste keeltekasutuse korra kohta.“</p> <p>Lõige 3. „Euroopa Prokuratuuri kesktasandi haldustegevuseks vajalikke tõlketeenuseid osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus, välja arvatud juhul, kui küsimuse kiireloomulisus nõuab muud lahendust. Euroopa delegaatprokurörid otsustavad uurimise eesmärgil tõlkimise viisi üle kooskõlas kohaldatava siseriikliku õigusega.“</p>
	Euroopa Prokuratuuri kolleegiumi 30. septembri 2020. aasta otsus sisemiste keeltekasutuse korra kohta	<p>Artikkel 1:</p> <p>Punkt 1. „Euroopa Prokuratuuri operatiiv- ja haldustegevuse töökeel on inglise keel“.</p> <p>Punkt 2. „Suhetes Euroopa Liidu Kohtuga kasutatakse prantsuse keelt koos inglise keelega“</p>
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Asutus	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1095/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve)	<p>Artikkel 73, lõige 1. „Euroopa Pangandusjärelevalve suhtes kohaldatakse nõukogu määrust nr 1 [...]“.</p> <p>Artikkel 73, lõige 2. „Juhatus teeb otsuse ametisisese keeltekasutuse korra kohta.“</p>
	Juhatus 11. jaanuari 2011. aasta otsus ESMA/2011/MB/3	<p>Artikkel 1 – Sisemine töökeel</p> <p>„Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve asutusesisene töökeel on inglise keel“.</p>
Euroopa Koolitusfond	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1339/2008, 16. detsember 2008, millega luuakse Euroopa Koolitusfond	<p>Artikli 8 lõige 2. „ Juhatus määrab hääleõiguslike liikmete ühehäälese otsusega kindlaks fondi keeli reguleerivad eeskirjad, võttes arvesse vajadust tagada kõigile huvitatud isikutele juurdepääs fondi tööle ja selles osalemine.“</p>
	EFT juhatus otsus, GB/09/DEC/017	<p>Töökeeled</p> <p>Artikkel 10 „Juhatus töökeeled on inglise, prantsuse, saksa, itaalia ja hispaaniakeel“.</p>
Euroopa Liidu Varjupaigaamet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2303 Euroopa Liidu Varjupaigaameti kohta	<p>Artikli 62 lõige 1 „Käesoleva ameti suhtes kohaldataksemäärust nr 1 “</p> <p>Artikli 62 lõige 2. „Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 342 alusel vastu võetud otsuste kohaldamist, koostatakse artiklis 42 osutatud ameti tegevuse ja programmdokumentide konsolideeritud aastaaruanne kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes.“</p> <p>Artikli 62 lõige 3. „Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus osutab ameti toimimiseks vajalikke tõlketeenuseid.“</p>
Euroopa Liidu	Euroopa Parlamendi ja	Artikli 33 lõige 1. „Ameti suhtes kohaldatakse nõukogu

<p>Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti</p>	<p>nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1727 Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust) kohta</p> <p>Kolleegiumi 27. novembri 2020. aasta otsus 2020–08 Eurojusti sisemise keeltekasutuse korra kohta</p> <p>Veebisaidil esitatud teave keelte kasutamise kohta</p> <p>Keelekasutus välissuhtluses (europa.eu)</p> <p>https://www.eurojust.europa.eu/about-us/good-administrative-behaviour/language-policy</p>	<p>määrust nr 1 .</p> <p>Artikli 33 lõige 2. „Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 342 kohaselt tehtud otsuste kohaldamist, koostatakse ühtne programmdokument ja iga-aastane tegevusaruanne kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes“.</p> <p>Artikli 33 lõige 3. „ Juhatus võib võtta vastu otsuse töökeelte kohta, ilma et see piiraks lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustusi.“</p> <p>„töökeel on inglise keel“</p> <p><u>„Keelekasutus Eurojusti välissuhtluses</u></p> <p>Eurojust kasutab suhtlemisel oma partneritega liikmesriikides ja ELi kodanikega kõiki Euroopa Liidu ametlikke keeli. Kuigi Eurojusti dokumendid, mis on mõeldud avalikuks levitamiseks, koostatakse peamiselt inglise keeles, tõlgitakse need teistesse keeltesse, nagu on kirjeldatud käesolevas poliitikas.</p> <p>Avalikud planeerimis- ja aruandlusdokumendid</p> <p>Eurojust tõlgib järgmised dokumendid kõikidesse ametlikesse keeltesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ühtne programmdokument (sh iga-aastane tööprogramm ja eelarve) • Aastaruanne <p><u>Avalikud aruanded Eurojusti operatiivtöö ja töökorralduse kohta</u></p> <p>Eurojusti koostatud uuringute ja strateegiliste projektide aruanded ja suunised, mis põhinevad juhtumipõhisel kogemusel, koostatakse inglise keeles. Eurojust tõlgib kõikidesse ametlikesse keeltesse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praktiliste suuniste ja käsiraamatute terviktekst, mida praktikud peavad oma igapäevases töös kasutama; • Uuringute ja strateegiliste projektide kommenteeritud kokkuvõtte/tulemused. <p>Eurojust tõlkis kõikidesse ametlikesse keeltesse ka kolmandate isikutega sõlmitud töökorra tervikteksti.</p> <p><u>Avalikud päringud, dokumentidele juurdepääsu taotlused, isikuandmetele juurdepääsu taotlused</u></p>
--	--	---

	<p>Üldsuse päringutele vastates vastab Eurojust päringu keeles. Selleks et vältida tõlkevajadustest tingitud viivitusi reageerimisel, tõlgib Eurojust standardvastused teabetaotlustele, dokumentidele juurdepääsule ja isikuandmetele ning toetub Eurojusti ametikohtade kasutajate emakeeles kõnelejatele, et neid vajaduse korral kohandada.</p> <p><u>Pressiteated ja pressiüritused</u></p> <p>Eurojust avaldab pressiteated inglise keeles.</p> <p>Kui need ja asjakohased tõendavad dokumendid on seotud Eurojusti operatiivtööga, tõlgitakse need ja asjaomased tõendavad dokumendid teistesse mõjutatud liikmesriikide või kolmandate riikide keeltesse, kui</p> <ul style="list-style-type: none"> • avaldamise ajakava võimaldab ja • teabevahetuse eesmärki täidab paremini tõlgitud pressiteade. <p>Oluliste institutsiooniliste arengute korral tõlgitakse pressiteade ja tõendavad dokumendid kõikidesse ametlikesse keeltesse, kui avaldamise ajakava seda võimaldab.</p> <p>Pressiürituste (pressikonverentsid, pressiülevaated) puhul korraldab Eurojust suulist tõlget mis tahes eriti mõjutatud liikmesriikide keeltesse, kui see on ürituse korraldamiseks võimalik ja vajalik teabevahetuse parema mõju saavutamiseks.</p> <p><u>Koduleht</u></p> <p>Eurojusti veebisaidi peamine keel on inglise keel. See võimaldab Eurojusti töötajatel pidevalt sisu luua, jälgida ja ajakohastada.</p> <p>Kõik Eurojusti avalikud tooted (aastaruanne, ühtne programmdokument, töökord kolmandate isikutega, suunised, uuringute ja strateegiliste projektide kommenteeritud kokkuvõtted, pressiteated), mis tõlgitakse teistesse keeltesse, avaldatakse veebisaidil kõigis keeleversioonides. Veebisait loob kasutusmugavuse huvides dokumentide kogusid konkreetses keeles (nn „riigilehed“).</p> <p>Eurojusti rolli kirjeldavad leheküljed („Kes me oleme“, „Mida me teeme“, „Kuidas me seda teeme“ ja „Miks see on oluline“) tõlgitakse kõikidesse ametlikesse keeltesse. Teave selle kohta, kuidas võtta ühendust konkreetsete riiklike esindustega, avaldatakse selle liikmesriigi ametlikus keeles (ametlikes keeltes) ja inglise keeles. Teisi lehekülgi võib tõlkida teistesse ametlikesse keeltesse, kui see on oluline kommunikatsioonieesmärgi saavutamiseks ja sisu on piisavalt stabiilne, et leht (ja seega tõlked) ei vaja uuendamist rohkem kui üks kord aastas.</p> <p><u>Sotsiaalmeedia</u></p>
--	--

		<p>Eurojusti sotsiaalmeediakanalid avaldavad sisu inglise keeles, et võimaldada sotsiaalmeedia haldamise eest vastutavatel Eurojusti töötajatel postitada, teostada kvaliteedikontrolli ja vastata kommentaaridele või vastustele.</p> <p>Sotsiaalmeedia rakendused võimaldavad tekstide automaatset tõlkimist teistesse ametlikes keeltesse</p>
Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist	<p>Artikkel 40: „Nõukogu määrust nr 1 kohaldatakse ENISA suhtes.</p> <p>Liikmesriigid ja teised liikmesriikide määratud asutused võivad pöörduda ENISA poole ja saada vastuse nende poolt valitud liidu institutsioonide ametlikus keeles.“.</p>
Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet	<p>Nõukogu määrus (EÜ) nr 168/2007, 15. veebruar 2007, millega asutatakse Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet</p> <p>Veebilehel ei ole keelepoliitikat, mida hinnata</p>	<p>Artikkel 25, lõige 1. „Ameti suhtes kohaldatakse 15. aprilli 1958. aasta eeskirja nr 1 sätteid.“</p> <p>Artikli 15 lõige 2. „ Haldusnõukogu teeb otsuse ametisisese keeltekasutuse korra kohta.“</p>
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol)</p> <p>Värbamine</p> <p>https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Recruitment_Guidelines_0.pdf</p>	<p>Artikkel 64, lõige 1. „ Määruse nr 1 sätteid kohaldatakse Europoli suhtes.“</p> <p>2. Haldusnõukogu teeb oma liikmete kahekolmandikulise hääleteenamusega otsuse Europoli sisemiste keeltekasutuse korra kohta.</p> <p>3. Europoli toimimiseks vajalikke tõlketeenuseid osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus.</p>
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti Amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2219, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit	<p>Artikli 27 lõige 1: „CEPOLi suhtes kohaldatakse määruse nr 1 sätteid.“</p> <p>Artikkel 25, lõige 2. „ Haldusnõukogu teeb oma liikmete kahekolmandikulise hääleteenamusega otsuse CEPOLI sisemise keeltekasutuse korra kohta.“</p>
Euroopa Liidu Raudteeamet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 881/2004, 29. aprill 2004, millega asutatakse Euroopa Raudteeagentuur	<p>Artikkel 35, lõige 1. „Ameti keelelise korralduse üle otsustab haldusnõukogu.</p> <p>Haldusnõukogu liikme taotlusel võetakse see otsus vastu ühehäälselt.</p>

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

		Liikmesriigid võivad pöörduda ameti poole nende valitud ühenduse keeles.“
Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/942, millega luuakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet	Artikli 44 lõige 1: „Nõukogu määruse nr 1 sätteid kohaldatakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti suhtes.“ Artikkel 44, lõige 2. „ Haldusnõukogu teeb otsuse ACERi sisemise keeltekasutuse korra kohta“.
	Haldusnõukogu otsus nr 15/2014 ameti keeltekasutuse korra kohta	„3) ELi institutsioonidele ja asutustele antakse teatav tegevusautonoomia sisemise keeltekasutuse korra valikul, tingimusel et valik vastab objektiivselt asjaomase asutuse funktsionaalsetele vajadustele ega põhjusta põhjendamatut erinevat kohtlemist liidu kodanike vahel.“ Artikkel 1 „Ameti ja selle tugistruktuuride töökeel on inglise keel “.
Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1726, mis käsitleb Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Ametit (eu-LISA)	Artikli 33 lõige 1. „ Ameti suhtes kohaldatakse nõukogu määrust nr 1 “. Artikli 33 lõige 2. „Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artikli 342 kohaselt tehtud otsuste kohaldamist, koostatakse ühtne programmdokument ja igaaastane tegevusaruanne kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes“. Artikli 33 lõige 3. „ Juhatus võib võtta vastu otsuse töökeelte kohta, ilma et see piiraks lõigetes 1 ja 2 sätestatud kohustusi.“
	Veebisaidil esitatud teave (eu-lisa – eu-lisa lähenemisviis mitmekeelsusele (europa.eu))	„EU-LISA avaldab oma veebisaidil kõigis Euroopa Liidu institutsioonide ametlikes keeltes, nagu on nõutud asutamismääruses (EL) nr 2018/1726, oma: • Programmdokumendid, • Iga-aastased tegevusaruanded, • Aastaeelarved, • Loetelu pädevatest asutustest, kellel on õigus otsida otse Schengeni infosüsteemis sisalduvaid andmeid, • SIS II (N.SIS II) ja SIRENE büroode riiklike süsteemide büroode loetelu, • loetelu määratud asutustest, kellel on juurdepääs Eurodaci kesksüsteemis salvestatud andmetele (varjupaigaküsimused) • EU-LISA ametlikud vastused kontrollikoja tähelepanekutele ameti raamatupidamise aastaaruande kohta. Ameti geograafilise asukoha tõttu avaldatakse inglise, prantsuse, saksa ja eesti keeles mitmesuguseid avalikke teabematerjale, nagu voldikud, brošüürid ja teabelehed. Enamik eu-LISA veebisüsteem on inglise keeles, et optimeerida piiratud ressursse ja kasutada

		neid tõhusalt. Amet võtab keelelise mitmekesisuse põhimõtted kasutusele järk-järgult, sõltudes olemasolevatest ressurssidest ja esitatud nõudmistest [...]“.
Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	Artikli 93 lõige 1. „Ameti suhtes kohaldatakse nõukogu määrust nr 1. “
Euroopa Liidu Lennundusohutusalas	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1139, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühisnorme ja millega luuakse Euroopa Liidu Lennundusohutusamet	Artikli 85 lõige 6. „ Liikmesriigi taotlusel tehakse ameti poolt lõike 1 kohaselt koostatud aruanded talle kättesaadavaks selle liikmesriigi liidu ametlikus keeles või ametlikes keeltes, kus kontroll toimus. “ Artikli 119 lõige 3: „Kui see on asjakohane, tõlgib amet ohutuse edendamise materjalid liidu ametlikes keeltesse “. Artikli 119 lõige 5. „Igal füüsilisel või juriidilisel isikul on õigus pöörduda ameti poole kirjalikult ükskõik millises liidu ametlikus keeles ning tal on õigus saada vastus samas keeles.“
Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/2001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta	Artikli 146 lõige 1. „ ELi kaubamärgi taotlus esitatakse ühes liidu ametlikus keeles. “ Artikli 146 lõige 2: „ Ameti keeled on inglise, prantsuse, saksa, itaalia ja hispaania “ Artikli 146 lõige 3. „ Taotleja märgib teise keele , mis on ameti keel, mida ta aktsepteerib vastulause-, tühistamis- või kehtetuks tunnistamise menetluse võimaliku keelena. Kui taotlus on esitatud keeles, mis ei ole ameti keel, korraldab amet taotluse tõlkimise taotleja osutatud keelde.“ Artikkel 146, lõige 4. Kui ELi kaubamärgi taotleja on ametis toimuva menetluse ainus pool, on menetluskeeleks keel, mida kasutatakse ELi kaubamärgi taotluse esitamiseks. Kui taotlus on esitatud muus keeles kui ameti keel, võib amet saata taotlejale kirjalikke teateid taotleja poolt taotluses märgitud teises keeles.“
	Teave keelte kohta ameti veebilehel https://euipo.europa.eu/ohi-mPortal/en/euipo-keelepoliitika	„ Ameti viis töökeelt on inglise, prantsuse, saksa, itaalia ja hispaania keel. Kaubamärgi ja disainilahenduse taotlusi võib esitada Euroopa Liidu 23 ametlikus keeles. ELi kaubamärgi ja ühenduse registreeritud disainilahenduse registrid avaldatakse ka 23 ELi ametlikus keeles. EUIPO veebisaidi sisu avaldatakse vähemalt viies ameti keeles ja sageli ka 18 ametlikus keeles. EUIPOs oleme kindlalt pühendunud sellele, et kõigil ELis oleks juurdepääs intellektuaalomandi õigusi

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

		<p>käsitlevale teabele keeles, millest nad aru saavad, isegi kui see keel ei ole nende emakeel.</p> <p>Võimaluse korral suhtleme teiega Teie riigi ametlikus keeles. Konkreetsete kaubamärgi- või disainilahendustega seotud keeleküsimumuste suhtes kohaldatakse siiski vastavaid määrusi ja ameti suuniseid.</p> <p>Lisateabe saamiseks ameti menetlustes kasutatavate keelte kohta vt asjakohaseid määrusi, eelkõige ELi kaubamärgi määruse artikleid 146 ja 147, ELi kaubamärgi määruse artikleid 24, 25 ja 26, ühenduse kaubamärgi määruse artikleid 98 ja 99 ning ühenduse kaubamärgi määruse artikleid 29, 80, 81 ja 83.</p> <p><u>Leidke soovitud keel veebisaidilt</u></p> <p>Kõigil meie veebilehtedel on rippmenüü ülemises vasakus nurgas, kus saate valida, millises keeles soovite lehte vaadata.</p> <p>Lisaks, kui otsite kohtupraktikat, et toetada kohtuasja kohtus, pakub meie eSearch Case Law andmebaas masintõlgeid, et aidata teil enne kinnitatud tõlgetesse investeerimist saada kohe üldine arusaam konkreetse kohtuotsuse sisust.</p> <p><u>EUIPO terminoloogia</u></p> <p>EUIPO pakub intellektuaalomandiga seotud ametlikku terminoloogiat kõigis ELi keeltes. See aitab suurendada õiguskindlust intellektuaalomandi maailmas. Terminitega saab tutvuda igaüks ELi institutsioonidevahelise terminoloogia andmebaasi (IATE) kaudu.</p> <p><u>Tõlked</u></p> <p>Ameti toimimiseks vajalikud tõlked tõlgib Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus.</p>
<p>Ühtne Kriisilahendusnõukogu</p>	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 806/2014, 15. juuli 2014, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad ja ühtne menetlus krediitiasutuste ja teatavate investeerimisühingute kriisilahenduseks ühtse kriisilahenduskorra ja ühtse kriisilahendusfondi raames ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1093/2010</p>	<p>Artikli 81 lõige 1: „Nõukogu määrust nr 1 kohaldatakse kriisilahendusnõukogu suhtes“</p> <p>Artikli 81 lõige 2: „Nõukogu teeb otsuse solveerimisnõukogu sisemise keeltekasutuse korra kohta.“</p> <p>Artikli 81 lõige 3: „Nõukogu võib otsustada, milliseid ametlikke keeli kasutada dokumentide saatmisel liidu institutsioonidele või asutustele“.</p> <p>Artikkel 81, lõige 4: „Kriisilahendusnõukogu võib iga liikmesriigi kriisilahendusasutusega kokku leppida keeles või keeltes, milles riiklikele kriisilahendusasutustele või nende poolt saadetavad dokumendid koostatakse.“</p>
	<p>Ühtse Kriisilahendusnõukogu 17. detsembri 2018. aasta otsus, millega kehtestatakse</p>	<p>Artikli 4 lõige 1: „Ühtse Kriisilahendusnõukogu ja riikide kriisilahendusasutuste vahelises ühtse kriisilahenduskorra raames toimivas sisesuhtluses</p>

	<p>raamistik ühtse kriisilahenduskorra raames tehtava koostöö praktiliseks korraks Ühtse Kriisilahendusnõukogu ja riikliku kriisilahendusnõukogu vahel</p> <p>Ametiasutused (SRB/PS/2018/15),</p>	<p>kasutatav töökeel on inglise keel oma suulises ja kirjalikus vormis.“</p> <p>Artikli 4 lõige 3: „Riiklike reguleerivate asutuste poolt otseselt riigi reguleeriva asutuse vastutusalasse kuuluvate üksuste ja konsolideerimisgruppide jaoks koostatud otsuste ja kriisilahenduskavade eelnõudele, mis on koostatud muus kui inglise keeles vastavalt siseriikliku õiguse nõuetele, lisatakse esialgne ingliskeelse kommenteeritud kokkuvõtte üksnes informatiivseks kasutamiseks, kui need saadetakse</p> <p>[...]“</p> <p>Artikli 4 lõige 6: „SRB õigusaktid, mis on adresseeritud riiklikele kriisilahendusasutustele nende rakendamiseks siseriikliku õiguse alusel, võetakse vastu inglise keeles, mis on SRB sellise õigusakti õiguslikult siduv versioon.</p> <p>Ühtne Kriisilahendusnõukogu püüab esitada oma õigusakti viisakalt tõlke riigikeelde, mille kõnealune üksus on valinud kooskõlas nõukogu määrusega nr 1, samal ajal kui riigi kriisilahendusasutusele teatatakse sellest õigusaktist.</p> <p>Seda menetlust ei kohaldata kriisilahendusotsuste vastuvõtmise suhtes Ühtse Kriisilahendusnõukogu poolt. Sellisel juhul esitab Ühtne Kriisilahendusnõukogu pärast kriisilahendusotsuste vastuvõtmist riigi kriisilahendusasutuse taotlusel riigi reguleerivale asutusele oma kriisilahendusotsuse viisakalt tõlke rakendusakti riigikeelde.“</p>
<p>Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus</p>	<p>Nõukogu määrus (EÜ) nr 2965/94, 28. november 1994, Euroopa Liidu asutuste tõlkekeskuse loomise kohta</p>	<p>Avaldus 2</p> <p>Nõukogu ja komisjoni ühisavaldus:</p> <p>„Tõlkekeskuse asutamisel kinnitavad nõukogu ja komisjon, et keskus tuleks korraldada nii, et Euroopa ühenduste ametlike keeli oleks võimalik kohelda võrdsetel alustel, ilma et see piiraks nende asutuste keelekasutust käsitlevate erisätete kohaldamist, kelle nimel keskus tegutseb.“</p>
<p>Euroopa Kaitseagentuur</p>	<p>Nõukogu otsus (ÜVJP) 2015/1835, 12. oktoober 2015, millega määratakse kindlaks Euroopa Kaitseagentuuri põhikiri, asukoht ja töökord</p> <p>Veebisaidil esitatud teave (keelepoliitika (europa.eu))</p>	<p>Artikkel 33: „Agentuuri keeltekasutuse korra kehtestab nõukogu ühehäälselt.“</p> <p>„Keelepoliitika</p> <p>Euroopa Kaitseagentuur (EDA) on pühendunud mitmekeelsusele ja tunnustab, kui oluline on suhelda ELi kodanikega kogu ELis ja hõlbustada juurdepääsu teabele nende vastavates keeltes.</p>

		<p><u>Meie pühendumus keelelisele mitmekesisusele</u></p> <p>ELil on 24 ametlikku keelt: [...].</p> <p>Euroopa Kaitseagentuuri eesmärk on leida tasakaal Euroopa keelelise mitmekesisuse austamise ja praktiliste kaalutluste vahel, nagu sihtrühm, ajapiirangud ning mõju inim- ja rahalistele ressurssidele.</p> <p>Selles valguses,</p> <ul style="list-style-type: none">• EDA püüab oma keelepoliitika rakendamisel rakendada pragmaatilist ja kulutõhusat lähenemisviisi.• Euroopa Kaitseagentuur toetab võimaluse korral tõlkeressursside koondamist, et vähendada kulusid ja tagada, et ELi kodanikel on rohkem teavet erinevates ELi ametlikes keeltes.• EDA kohustub maksimaalselt kasutama kõiki tema käsutuses olevaid tõlkevahendeid ja -teenuseid. <p><u>Keelte kasutamine Euroopa Kaitseagentuuris</u></p> <p>Praktikas on EDA sisemine töökeel inglise keel. EDA avalikul veebisaidil kasutatav peamine keel on ka inglise keel, mis võimaldab pidevalt luua, jälgida ja ajakohastada sisu ning optimeerida ressursse.</p> <p>[...]</p> <p><u>Avalikud päringud, dokumentidele juurdepääsu ja isikuandmetele juurdepääsu taotlused</u></p> <p>Teabetaotlusi, juurdepääsu dokumentidele ja juurdepääsu isikuandmetele saab esitada mis tahes ELi ametlikus keeles. EDA tagab, et ühes ELi ametlikus keeles kirjutavad kodanikud saavad võimaluse korral vastuse samas keeles kooskõlas Euroopa Kaitseagentuuri hea haldustava eeskirjaga.</p> <p>Et hõlbustada taotluste kiiret menetlemist ja vältida tõlkevajadustest tingitud viivitusi vastamisel, võib EDA kasutada standardvastuseid teabetaotlustele, dokumentidele juurdepääsule ja isikuandmetele ning toetuda EDAs emakeeles kõnelejatele, et neid vajaduse korral kohandada.“</p> <p><u>Riigihanked ja värbajad</u></p> <p>Euroopa Kaitseagentuur kasutab hankemenetluste raames lepingute keelt, peamiselt inglise keelt. Ettevõtjad ja Euroopa Kaitseagentuuri hankemenetluse taotlejad võivad taotleda hankedokumentidega seotud lisateavet mis tahes ELi ametlikus keeles.</p> <p>EDA personal on mitmekultuuriline ja hõlmab paljusid ELi keeli. Piiratud ressursside tõttu ja selleks, et tagada</p>
--	--	---

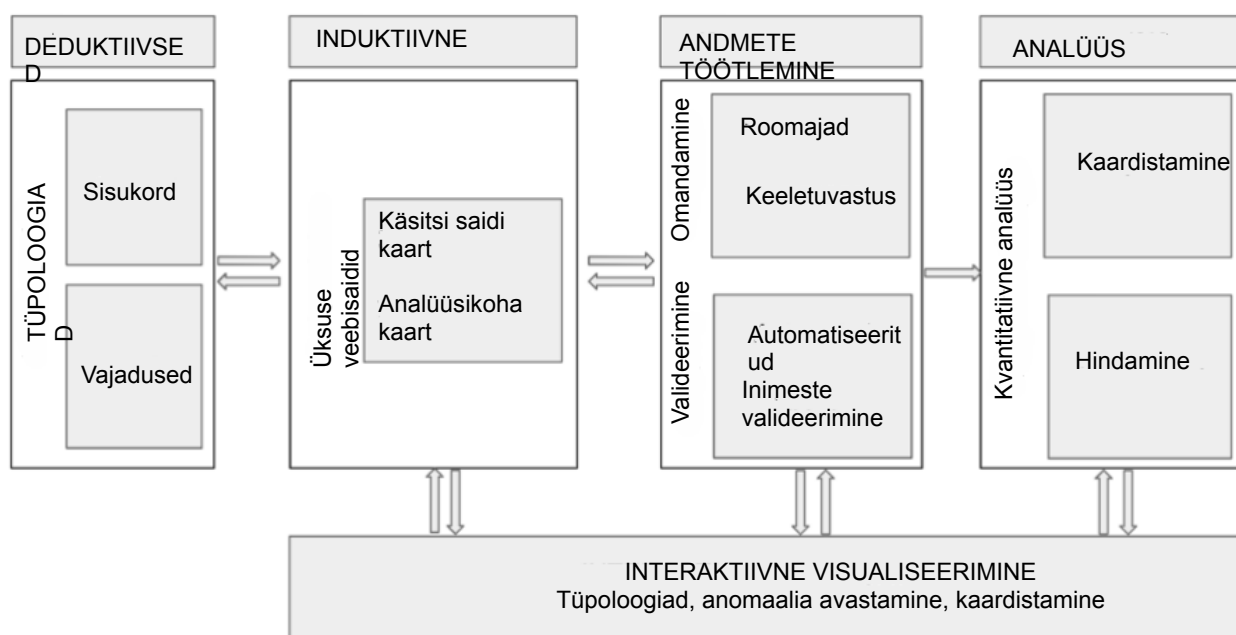
		<p>kõigi päringute kiire menetlemine, palutakse Euroopa Kaitseagentuuri töölevõtmismenetluste kandidaatidel võtta ametiga ühendust inglise keeles. Kuna inglise keel on praktikas EDA sisemine töökeel, on väga hea inglise keele oskus lisaks nõue tööle võtta agentuuris.</p> <p><u>Euroopa Kaitseagentuuri pressiteated ja pressiüritused</u></p> <p>Kuna ajakirjanduses on vaja aktuaalsetel teemadel kiiresti suhelda, avaldatakse Euroopa Kaitseagentuuri pressiteated üldiselt inglise keeles. Vajaduse korral võib EDA tõlkida pressiteateid ka teistesse keeltesse. Seoses Euroopa Kaitseagentuuri osalemisega nõukogu pressikonverentsidel võidakse pakkuda tõlget prantsuse keelde ja prantsuse keelest vastavalt nõukogu tavale.</p> <p>[...]</p>
Euroopa Liidu Julgeoleku-uuringute Instituut	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/881, mis käsitleb ENISAt (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia küberturvalisuse sertifitseerimist	Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad
Euroopa Liidu Satelliidikeskus	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/887, millega asutatakse Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskus ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik	Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad
Euratomi Tarneagentuur	Nõukogu otsus, 12. veebruar 2008, millega kehtestatakse Euratomi Tarneagentuuri põhikiri	Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad
Ühisettevõtte Fusion for Energy	Nõukogu otsus, 27. märts 2007, millega asutatakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised	Keelekorraldust käsitlevad sätted puuduvad

2.LISA: VEEBSAITIDE ANALÜÜSIMISE METOODIKA

A2.1 Andmete kogumise ja analüüsimise meetoodika

Joonisel A2.1 kirjeldatakse andmete kogumise ja veebisaitide empiirilise analüüsi meetoodika peamisi etappe. See algab deduktiivsest etapist, kus määratletakse veebisaidi sisu liigitus ja mitmekeelsed vajaduste tüpoloogiad. Deduktiivse faasi aluseks on teooria ja sisulised teadmised. Iga deduktiivselt määratletud kontseptuaalse raamistiku väärtust tuleb alati testida tegelikkuse suhtes empiirilisel. See toimub induktiivfaasis, kus tüpoloogiad testitakse ja täiustatakse. See deduktiivse induktiivse koostoime on enamasti seotud veebisaidi analüüsiga ja on kujutatud joonisel A2.1 kahe-suunaliste nooltega, mis ühendavad kahte faasi. Tüpoloogiatega täpsustamine toimub selle koostoime tulemusena.

Joonis A2.1 meetoodika põhietaapid

Joonis A2.1 meetoodika põhietaapid

Induktiivülesanne on kujutatud joonisel A2.1 lahtris „Entity veebilehed“. Me kasutame üksuse saidikaarti ja lähtepunktina määratletud veebilõike. Enamikul veebisaitidel on veebisaidi kaart ja nende veebisaitide puhul, millel ei ole (nt komisjon) funktsionaalset vastet, on olemas isegi siis, kui seda ametlikult ei nimetata saidikaardiks. Mõnel juhul ei pruugi veebisaidi kaart sisaldada konkreetset huvi pakkuvat veebisaiti, nt avalikke pakkumusi või pressiosakonda. Sellistel juhtudel lisame oma veebisaidi kaardile selle konkreetse huvipakkuva veebijaotise. Kuigi üksused eelistavad erinevaid veebilehti ja kasutavad erinevaid märgiseid, on saidikaardil esitatud veebijaotiste liigid mõistlikul määral ühtlustunud (nt enamikul on jaotis „Umbes“, „Üldteave“ või „teemad“ jne). Seda tüüpi ühised veebiosad on välja töötatud Sisuklassifikatsioonis. Me viitame sellele protsessile kui saidi kaardi käsitsi ekstraheerimisele ja see annab loendi veebilõikudest üksuse veebisaidi kohta.

Teises etapis, mida nimetatakse joonisel A2.1 induktiivfaasis „analüütiliseks saidi kaardiks“, kasutame üksuse veebisaidi erinevate veebilõikude tuvastamiseks automatiseeritud tehnikaid (nt veebi roomajad). Kätsi ekstraheeritud saidikaardi veebiosad moodustavad veebisaidi organisatsioonilise hierarhia esimese tasandi. Aga seal on veel palju kihte. Näiteks komisjoni osa „Õigusaktid“ hierarhia 1. tasandil (lisaks muudele osadele, nagu „Teave ja tökohad“) sisaldab 51 täiendavat veebijaotist 2. tasandil. 2. tasandi veebiosad sisaldavad sisu, nagu „seadusandlusprotsess“ või „otsinguseadused“. Nendes 2. taseme osades luuakse veel 31 jagu, näiteks „tarbijad“ või „andmekaitse“. Võttes vaid ühe („seadused“ osa) tosinast või nii-öeldast komisjoni veebisaidi kaardi 1. tasandi veebiosast, on tulemuseks üle 300 veebijao, millest igaühes on palju dokumente. Mida me nimetame analüütilise saidi kaardi väljavõtteks, on automaatsete meetodite kasutamine saidikaardi veebijaotistega seotud kaustade/dokumentide väljavõtmiseks.

Nende analüütiliste kaartide olemasolu korral hõlmab kvalitatiivne (kätsi) kodeerimine kategooriate määramist meie sisu klassifikatsioonist ja mitmekeelsetest vajaduste tüpoloogiasaitide erinevatele veebilõikudele. Veebisait koosneb paljudest tasemete hierarhiast, mida me nimetame veebilõikudeks. Iga konkreetse üksuse veebisaidi puhul on sisenemispunktiks erinevad 1. taseme veebiosad, mis on indekseeritud, mis tavaliselt põhinevad selle saidikaardil. Kuid iga 1. taseme jaotis sisaldab rohkem veebijaotisi 2. tasandil ja nii edasi iga hierarhia tasandi kohta. Mõned veebisaidid võivad sisaldada rohkem kui 10 taset, enne kui dokumendile, näiteks aruandele, pääseb juurde. Veebilehtede arv igal tasandil suureneb dramaatiliselt. Kvalitatiivne kodeerimine 1. tasandil hõlmab üle 500 veebijao. Liikudes tasemele 2, suureneb see arv umbes 4000-ni ja 3. tasemel üle 10 000. Seega toimub kvalitatiivne kodeerimine 1. ja 2. tasandi veebilõikude puhul. Sellest kaugemale jõudmine kolmanda tasemeni ei olnud võimalik süstemaatilisel viisil, kasutades inimkoodreid. See tähendab, et koode tuleks vaadelda veebijaotise sisu liigi lähendusena.

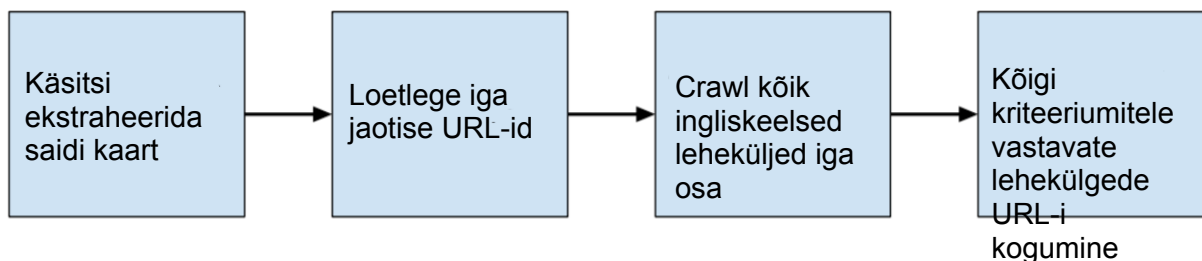
Kõigi analüüsitud saitide lõplikud sisuosad olid järgmised:

- **Umbes/Organization:** Organisatsiooniline teave, nagu struktuur, roll ELi otsuste tegemisel, poliitilised kohustused, kuidas ühendust võtta, veebisaidi poliitika.
- **Poliitika:** ELi poliitikavaldkondadele või poliitikavaldkondade rühmadele pühendatud sektsioonid.
- **Uudised/üritused/kõned:** Loendileheküljed, mis sisaldavad uudiseid, üritusi või kõnesid.
- **Rahastamisvahendid:** Rahastamisvõimalustele ja pakkumiskutsetele pühendatud sektsioonid.
- **Värbamine:** Vabad tökohad ja võimalused; teave käimasolevate valikumenetluste kohta; ning teave karjääri, värbamise ja praktika kohta.
- **Dokumentatsioon:** kõik dokumendid, väljaanded, ressursid, sealhulgas seadused, uuringud, hinnangud, statistika, teabebrošüürid, infograafikud, teabelehed, seadused, muud ressursid.
- **Üldine informatsioon:** Üldine teave, mis ei kuulu teistesse kategooriatesse, sealhulgas väga üldine teave poliitika kohta (nt teave paljude poliitikate ja portaali/värava lehekülgede kohta).
- **Kodanikud:** üldsuse kaasamine, sealhulgas konsultatsioonid mis tahes ELi poliitika või küsimuse kohta, petitsioonid Euroopa Parlamendile, vastused kodanike kirjadele, kodanikualgatus, kaebused Euroopa Ombudsmanile, avalikud konsultatsioonid mis tahes ELi poliitika või küsimuse kohta.
- **Koosolekud/komiteed:** Ametlikud ametlikud ELi koosolekud ja komiteed, mis tegelevad poliitika kujundamisega veebisaitidel esitatud standardsetest ürituste nimekirjadest eraldi.

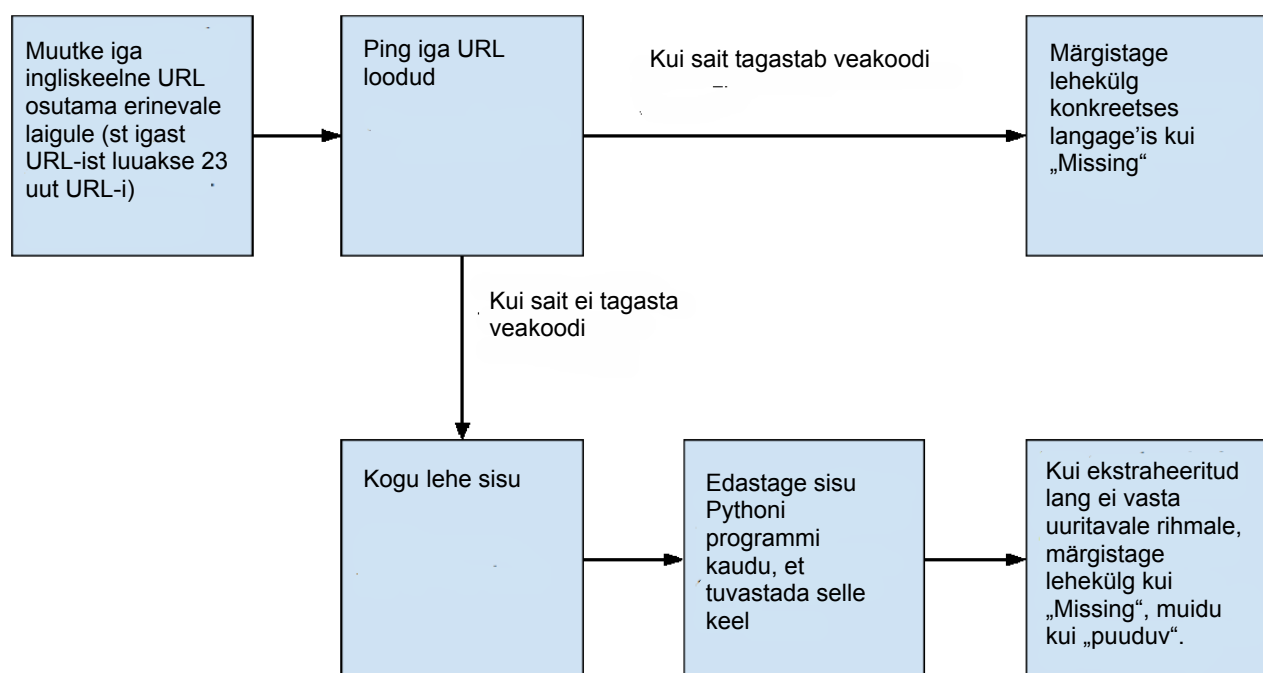
Sisu klassifitseerimise skeemi ja mitmekeelse vajaduste liigituse vastavus on esitatud 6. peatüki tabelis 5 (vt ka 5. peatükk).

A2.1.2 Andmetöötuse etapp

Eespool kirjeldatud protsess on väga iteratiivne diduktiivsete ja induktiivsete faaside vahel testimisel ja tüpologia rafineerimisel. Kui konkreetse üksuse veebisaidi puhul on saavutatud rahuldavad tulemused, saab alata andmete kogumise protsessi, mille jaoks töötati välja kohandatud veebi indekseerijad. Projekti andmetöötusetapi indekseerimisaspekte on kujutatud joonistel A2.2 ja A2.3.

Joonis A2.2: Esimene samm: Indekseerimislehed vaikekeeles (inglise keeles)

Joonis A2.3: Teine samm: Crawl kõik mitte-inglise leheküljed

Seal on kaks peamist sammu veebilehel roomamine.

1. samm. Veebi indekseerimise esimeses etapis kasutame ühtsete ressursilokaatorite (URL) kogumiseks vaikekeelt (inglise keeles). Veebi indekseerijad külastavad üksuse veebisaidi iga osa (nagu on määratletud saidikaartidel või käsitsi ekstraheeritud saidikaartidel) ja jätkavad kõigi tuvastatud linkide URL-ide kogumist. Piirid tuleb seada, et vältida veebi indekseerimist lõputus silmuses. Roomajad piirdusid sama domeeni linkide kogumisega ja välistasid „välised“ veebisaidid või domeenid. Seega ei koguta Euroopa Parlamendi veebisaidilt linki välisele domeenile (nt EP [NewsHub](https://www.epnewshub.eu/) - <https://www.epnewshub.eu/> - Euroopa Parlamendi veebisaidil), sest see ei kuulu EP domeeni, st domeeni europa.eu.

Iga veebisaidi osa puhul kohaldatakse URL-ide kogumisele järgmisi filtreerimiskriteeriume:

- URL peaks olema osa vaadeldavast jaotisest. Näiteks kui roomik indekseerib Euroopa Parlamendi veebisaidi osa „Uudised“, millel on järgmine tüvi [<https://www.europarl.europa.eu/news/>], kogutakse ainult selle varrega URL-id. See on ainus viis, kuidas tagada iga osa kohta kogutud sisu järjepidevus, mis on sisu liigituse määramisel otsustava tähtsusega ja vajab tüpoloogiat.
- URL ei tohiks sisaldada GET parameetreid (st teavet, mida tavaliselt kasutatakse lisateabe edastamiseks veebisaidile, näiteks otsingukriteeriumide puhul). Tavaliselt on see seotud andmebaaside otsimisega. See võeti kasutusele, sest me kogesime juhtumeid, kus erinevad GET-parameetreid sisaldavad URLid viitasid samale artiklile, mis tekitas lõputuid silmuseid. Seda tingimust saab siiski lõdvendada, kui sektsioonil on paginatsioon (nt https://ec.europa.eu/info/events_en). See võimaldab roomajal muuta lehti ja indekseerida järgmist leheküljeda ilmuvaid lehekülgi.
- Kui URL osutab piltidele või videotele, mis on samuti vahele jäetud (seda tüüpi sisu ei saa analüüsida tekstiandmetega toimivate keeletuvastusvahenditega).

Selle lähenemisviisi eeliste hulgas on järgmised:

- väiksemad roomavad tökohad, mis vähendavad üksuse serverite koormust;
- roomaja rikke korral tuleb kogu veebisaidi asemel uuesti üles otsida ainult konkreetset osad;
- valimatu veebi indekseerimise asemel on roomajad iga veebiosa roomaja vajadustele kohandatud;
- kui puudub lehekülj mõnes muus 23 keelest, teame, et see juhtus seetõttu, et see leht ei ole kättesaadav.

2. samm. Olles loonud inglise korpuse, st URL-ide loendi iga veebisaidi jaotise kohta, liigume roomamise 2. sammu juurde. Selles etapis asendame iga kogutud URL-i keeleindikaatori URL-is erineva keelekoodiga, ühega ülejäänud 23 keelest.

Järgmine samm on koguda lehe sisu roomaja abil. Esiteks kontrollib roomik, kas URL on olemas. Kui URL-i ei ole, salvestab ta selle puuduvana. Kui URL on olemas, kogub see kogu selle sisu. Seejärel valitakse keeletuvastuseks analüüsitava sisu. See nõuab veebilehe konkreetsete osade eraldamist, arvestades, et veebilehel on jaotised, nt navigeerimismenüü, mis on alati tõlgitud, kuid mis tegelikult ei sisalda selle projekti kohta kasulikku teavet. Kui sektsiooni ei saa mingil põhjusel välja võtta (näiteks võib see puududa), märgitakse see ära.

Kui protsess sisu edukalt välja võtab, saadetakse sisu selle projekti jaoks välja töötatud ettevõttesisesesse looduskeele töötlemise tööriista, mis kasutab keelte tuvastamiseks teeki „CLD2“ (Compact Language Detection). Täpsemalt, CLD2 on funktsioon, mis tagastab vektor erinevate keelte identifitseeritud koos viil sisu, mis sisaldab keelt. Meie puhul loesime uuritava keele tähemärke ja jagasime selle dokumendis sisalduvate tähemärkide koguarvuga. See tagastab väärtuse vahemikus 0 kuni 1, mis vastab uuritavas keeles teksti osakaalule. Viimane samm on kasutada piirkünnist, et määrata veebilehele binaarklass (1 vs 0), kus 1 tähendab, et veebileht oli kättesaadav sihtkeeles ja 0 tähendab, et veebileht ei olnud sihtkeeles kättesaadav.

Erinevate valideerimistoimingute käigus kodeeris meeskond käsitsi ELi institutsioonide 1800 veebilehe juhusliku valiku. See võimaldas meeskonnal hinnata erinevate läviväärtuste kasutamise tulemuslikkust. 0,5 künnist kasutades saavutati 96 % täpsus. Kõrgemate piirtasemetega (nt 0,6 või 0,7) kasutamine vähendas jõudlust. Kokkuvõttes näitab valideerimine, et koondtasandil on tõenäosus, et veebileht on sihtkeeles korrektselt kättesaadav, ligikaudu 95–97 %.

A2.2 Veebilehtede või veebijaotiste valikukriteeriumid

On mitmeid kriteeriume, mis mõjutavad veebisaitide ja veebijaotiste lisamist/väljajätmist. Neid saab jagada kolmeks põhitüübiks.

Kodulehe valik

- Kui veebisait on „tõhus“ ühekeelne, siis on selle mitmekeelsete omaduste analüüs täiesti üleliigne. Mõned veebisaidid, eriti detsentraliseeritud ELi asutuste seas, on tõhusalt ühekeelsed. Neil võib olla keelevaliku lehti, kuid need ei tööta ega suuna ümber ühele leheküljele, mis on tõlgitud sihtkeelde.
- Veebisaiti ei saa keeleliselt ristkontrollida, kui veebilehe jaotist või pealkirja tähistav tekst muudetakse vaikekeelelt sihtkeeleks (nt kui ingliskeelse vaikekeele „news/en“ veebiossa teisendatakse hispaania sihtkeeles järgmiselt „noticias/es“ või „es/noticias“). See kriteerium puudutas ainult kahte veebisaiti.

Roomavad probleemid

- Veebisait blokeerib selle sisu indekseerimise tehniliste vahenditega. See oli üllatavalt haruldane.
- Veebisaitide osi, mis on andmebaasid, ei saa indekseerida.

Keele kättesaadavuse ristkontroll

- Kõigi indekseeritud URL-ide ristkontrollimine toimub kõigis 23 keeles. Mõnda tüüpi URL-i ei olnud võimalik kontrollida:
 - o URL-id, mis sisaldavad „?“ . Viimane on parameeter, mis näitab dünaamilist sisu, mis tavaliselt võetakse andmebaasist.
 - o URL-id, mis lõpevad laiendusega, nt „.docx“ ja „.png“ . See on vajalik, sest me ei saa automaatselt töödelda mis tahes meelevaldse veebiressursi sisu.
 - o Piiritingimused on vajalikud tagamaks, et analüüsitava veebisaidile kuuluva sisu puhul viiakse läbi keele kättesaadavuse ristkontroll. Seega, kui URL-id viitavad väljaspool vaadeldavat domeeni asuvale domeenile, nt kui ristkontroll toimub aadressil <http://domainA.com> ja URL osutab mõnele muule domeenile, nt <http://domainB.com>, on sellised välised URL-id välistatud.
 - o URL-id, mis genereerivad süstemaatiliselt veateateid (suured „puuduvad“ andmed). See juhtus ainult ühe veebisaidiga, mis tuli välja jätta.

A2.3 Mitmekeelsuse indeks

Käesolevas lisas on esitatud valemid ELi veebisaitide analüüsimisel kasutatavate mitmekeelsete mõõdikute arvutamiseks (lahter A2.3). See sisaldab ka mõningaid hoiatusi, et mõista, kuidas seda analüüsitud veebisaitidele rakendati.

Eeldades, et dokumendid (veebilehed) koostatakse vaikumisi ainult ühes keeles (st inglise keeles) ja et dokumendid (veebilehed) tõlgitakse seejärel teistesse ametlikesse keeltesse (L).

D on vaikekeeles koostatud dokumentide koguarv, samas kui D_i on keelde I tõlgitud dokumentide arv. Seega, $d_i = D_i/D$ on keelde tõlgitud dokumentide osakaal. Keskmise mitmekeelsuse indeksi (MI) saab arvutada järgmiselt:

$$MI = \frac{1}{L} \sum_{i=1}^L d_i$$

Grupeeritud keskmine mitmekeelsuse (GMI) arvutatakse ka rühma kohta |G| liikmed.

$$GMI = \frac{1}{G} \sum_{i=1}^G MI_i$$

Eespool esitatud valemis võib rühmaks olla ettevõtte (st ELi institutsioonide, organite või asutuste) veebisaidid, sisu liigitus või vajaduste tüpoloogia. Nagu empiirilises analüüsis näidatud, on grupeeritud keskmine (GMI) tasakaalustatum hinnang, sest see annab gruppidele võrdse kaalu (olemuse tüüp, sisu tüüp või vajadused).

Lahter 7: A2.3: Mitmekeelsuse mõõdik

Aruande põhiteksti kahe mõõdikueristamiseks nimetatakse esimest näitajat grupeerimata meetermõõdustikuks või grupeerimata keskmiseks, samas kui teist näitajat nimetatakse grupeeritud meetermõõdustikuks või grupeeritud keskmiseks.

Empiiriline ülesanne oli kontrollida, kas analüüsitud ELi veebisaitidel kogutud vaikelehed (inglise keel) olid kättesaadavad sihtkeeltes (st 23 muud ELi ametlikku keelt). See oli lõpuks binaarne klassifitseerimise ülesanne, kus igal vaikumisi veebilehel (URL) oli binaarne tulemus: „1“ tähendab, et sisu oli kättesaadav sihtkeeles vs „0“, mis tähendab, et sisu ei olnud sihtkeeles kättesaadav. Binaarse klassifikatsiooni alusel võib kasutada lahtris A2.3 määratletud parameetreid.

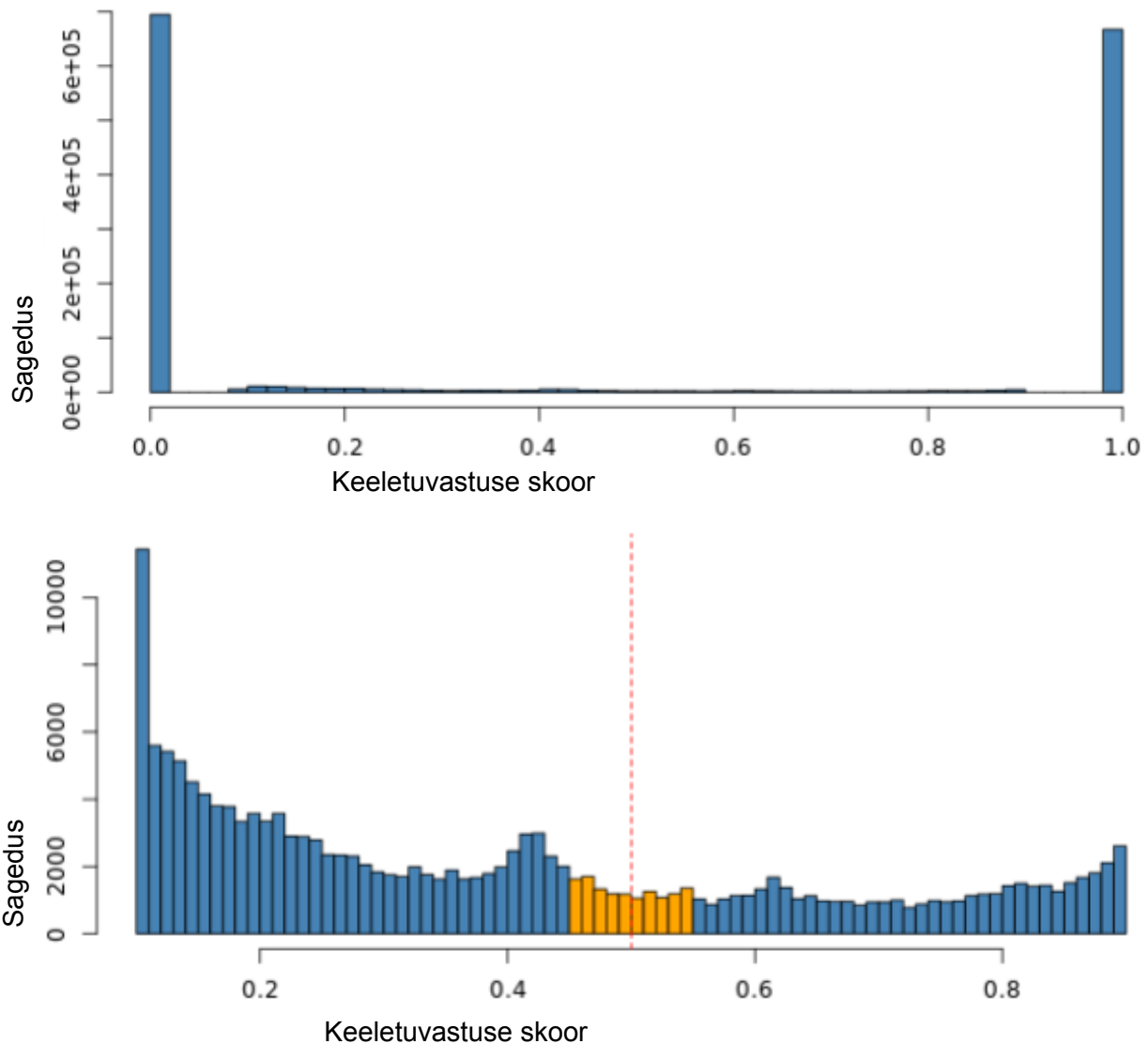
Kõrvarõngad

Tulemuste **tõlgendamisel on mõned olulised hoiatused**. Esiteks on URL-id, mis mingil põhjusel korralikult ei laadi, nt veebi indekseerija purunes või tekkis serveris probleeme. Need „puuduvad“ URL-id on väga haruldased, umbes üks protsent mahust, ja tõenäoliselt ei mõjuta need oluliselt mingeid üldisi leide.

Teiseks, mõned URLid on suhteliselt lihtne klassifitseerida keele kättesaadavuse poolest, samas kui teised on raskem. Näiteks on palju URL-e, mis laadivad sihtkeeles, kuid mille sisu on inglise keeles. Muud URL-id laadivad mõlemad õigesti, st ilma vigadeta, ja on õiges sihtkeeles. Mõlemat tüüpi võib pidada keeletuvastusvahendi „lihtsaks“ klassifitseerimiseks sihtkeeltes „0“ (ei ole kättesaadav) või „1“ (kättesaadav).

Siiski on ka veebisaite, mida on potentsiaalselt raskem klassifitseerida juhul, kui näiteks suur osa veebilehe sisust on soovitud keeles, välja arvatud mõni sisu, mis peaks olema sihtkeeles, kuid mitte. Sellisel juhul tagastaks keeletuvastusvahend väärtuse vahemikus 0 kuni 1, mis vastab sihtkeele sisu osakaalule. Õnneks tagastatakse valdav osa andmetest, umbes 90 protsenti, binaarse „0“ või „1“ väärtusena. Nagu näha paneelil jooniselt A2.3, on histogrammi punktisummad sisuliselt „0“ või „1“. Nende kahe väärtuse skoorid on histogrammis vaevu tuvastatavad. Kuid umbes 10 % andmetest on osa mitmest keelest (st avastati nii inglise keele kui ka sihtkeele elemendid).

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

Joonis A2.3: Histogramm paneelil 1 näitab keeletuvastuse hinde jaotust. Histogramm paneel 2 suumib hinded vahemikus 0 kuni 1, mis ei ole nähtav paneel 1

Joonise A2.3 kahel paneelil suumib histogramm väärtusteks, mis jäävad vahemikku 0 kuni 1. Enamik väärtusi on nullilähedane. Graafik sisaldab ka katkendjoont, mis näitab 0,5 künnist, mis on piirpunkt URL-ide binaarseks klassifitseerimiseks 0 või 1. Ala, mille marginaal on 10 % ümber binaarse lävipunkti, värvitakse oranžiga, et näidata suurima mõõtemääramatusega väärtusi. URL-id selles ebakindlas tsoonis moodustavad väga väikese osa andmetest, umbes pool protsendipunkti. Binaarsel väärklassifikatsioonil ei ole tõenäoliselt olulist mõju ühelegi hinnangule, isegi kui mõõtemääramatuse vahemik märkimisväärselt suureneb.

A2.4 kontrollitud ELi asutuste veebisaidid (juuli 2021)

Amet	Mitmekeelne	Märkmed
BERECi tugiamet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste amet	Ei	See veebileht on ainult inglise keeles.
Ühenduse sordiamet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus	Ei	Sellel veebisaidil on keelevelija, kuid kui muudate keelt, suunab see teid ONE lehele, mis on tõlgitud valitud keelde. Nii et iga muu keele kui inglise keele jaoks on olemas üks tõlgitud lehekülg.
Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet	Osaliselt	Sellel veebisaidil on vaikimisi inglise veebisait, millel on täielik sisu) ja eraldi (väiksemad) saidid iga keele jaoks. Need eraldi keele veebilehed on erinev URL. URL-ide riskikontrollimiseks ei ole mingit võimalust.
Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus	Osaliselt	Sellel veebilehel on keelevelikud, kuid kogu sisu on inglise keeles. Veebisaiti uuendati pärast 2021. aasta juulis toimunud kontrollimist täielikult, kuid see on hoolimata keelevelikute olemasolust endiselt ühekeelne.
Euroopa küberturvalisuse tööstusliku, tehnoloogilise ja teadusliku pädevuse keskus	Ei	Uuel Euroopa küberturvalisuse pädevuse veebisaidil on keelevelik, kuid see ei tööta.
Euroopa Keskkonnaagentuur	Osaliselt	Seda veebisaiti ei saa riskikontrollida. URL sisaldab dokumendi pealkirja vastavas keeles.
Euroopa Kalanduskontrolli Agentuur	Ei	Keele muutmisel tõlgitakse ainult jaotis „About“. Lisaks on saadaval ainult 4 keelt.
Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond	Osaliselt	Veebisaidil on keelevelija, mis töötab mõne tipptaseme sektsiooni puhul, kuid riskikontrollimisel on see tegelikult ühekeelne ja seda analüüsi ei kaasatud.
Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut	Ei	Sellel veebisaidil on keelevelija, kuid kui muudate keelt, suunab see teid ONE lehele, mis on tõlgitud valitud keelde. Nii et iga muu keele kui inglise keele jaoks on olemas üks tõlgitud lehekülg.
Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Tööjõuamet	Ei	Sellel veebilehel on keelevelija, kuid kogu sisu on inglise

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

		keeles.
Euroopa Meresõiduohutuse Amet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Raviamet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles
Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Prokuratuur	Ei	Keelevelikut saab kasutada ainult ühes osas („teatada kuriteost“)
Euroopa Väärtpaperiturujärelevalve Asutus	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles
Euroopa Koolitusfond	Ei	Sellel veebilehel on keelevelikud, kuid kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Varjupaigaamet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Kriminaalõiguslase Koostöö Amet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet	Ei	Sellel veebisaidil on keelevelija, kuid kui muudate keelt, suunab see teid ONE lehele, mis on tõlgitud valitud keelde. Nii et iga muu keele kui inglise keele jaoks on olemas üks tõlgitud lehekülg.
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet	Ei	Sellel veebisaidil on keelevelija, kuid kui muudate keelt, suunab see teid ONE lehele, mis on tõlgitud valitud keelde. Nii et iga muu keele kui inglise keele jaoks on olemas üks tõlgitud lehekülg.
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet	Ei	Sellel veebisaidil on keelevelija, kuid kui muudate keelt, suunab see teid ONE lehele, mis on tõlgitud valitud keelde. Nii et iga muu keele kui inglise keele jaoks on olemas üks tõlgitud lehekülg.
Euroopa Liidu Raudteeamet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevelikut. Kogu sisu on inglise keeles.

Euroopa Liidu Lennundusohutusamet	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevalikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet	Osaliselt	Veebilehte ei saa indekseerida, Crawler oli tehniliselt takistatud.
Ühtne Kriisilahendusnõukogu	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevalikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus	Osaliselt	Erinevalt kõigist teistest indekseeritud veebisaitidest tagastab CdT väga suure puuduvate andmete arvu. Enamik URL-i riskikontrolle tagastatakse vigadena.
Euroopa Kaitseagentuur	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevalikut. Kogu sisu on inglise keeles
Euroopa Liidu Julgeoleku-uuringute Instituut	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevalikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Liidu Satelliidikeskus	Ei	Sellel veebilehel ei ole keelevalikut. Kogu sisu on inglise keeles.
Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet	Osaliselt	Keelevalija ei tööta kõigi keelte puhul. Komisjoni hallatav veebisait (mida ei halda otseselt amet).
Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet	Osaliselt	Sellel veebisaidil on keelevalija, kuid sisu on saadaval ainult inglise, prantsuse ja saksa keeles. Kõik teised keeled ei ole kättesaadavad.
Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet	Osaliselt	Keelevalija ei tööta kõigi keelte puhul. Komisjoni hallatav veebisait (mida ei halda otseselt amet).
Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEde Rakendusamet	Osaliselt	Keelevalija ei tööta kõigi keelte puhul. Komisjoni hallatav veebisait (mida ei halda otseselt amet).
Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet	Osaliselt	Keelevalija ei tööta kõigi keelte puhul. Komisjoni hallatav veebisait (mida ei halda otseselt amet).
Euroopa Teadusuuringute Rakendusamet	Osaliselt	Keelevalija ei tööta kõigi keelte puhul. Komisjoni hallatav veebisait (mida ei halda otseselt amet).

3.LISA: INTERVJUU ANALÜÜS

A3.1 Sissejuhatus

Käesolevas lisas esitatakse kümnes ELi institutsioonis, organis ja asutuses kirjaliku ja suulise tõlke valdkonna 12 poliitikaekspertidega peetud intervjuude tulemused. Peamised arutatud teemad olid otsuste tegemine/rakendamine, hiljutised suundumused, digitehnoloogia roll ning läbipaistvus ja vastutus.

Tabel A3.1: Intervjuude loend

Institutsioon, organ, amet	Intervjueeritava ID	Kuupäev
Euroopa Parlament	2	18.11.2021
Euroopa Parlament	4	23.11.2021
Euroopa Komisjon	3	22.11.2021
Euroopa Komisjon	7	29.11.2021
Euroopa Liidu Kohus	10	9.12.2021
Euroopa Keskpank	8	30.11.2021
Euroopa Keskpank	9	30.11.2021
Euroopa Kontrollikoda	1	15.11.2021
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee/Euroopa Regioonide Komitee	5	24.11.2021
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee/Euroopa Regioonide Komitee	6	24.11.2021
Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet	11	21.01.2022
Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet	12	21.01.2022

Märkus: Vestluseks võeti ühendust nõukogu peasekretariaadiga, kuid otsustati uuringusse mitte kaasa aidata.

A3.2 Tõlget ja suulist tõlget käsitlevate otsuste tegemine

Keeltekasutuse korda reguleerivad eeskirjad

Intervjueeritavate märgitud keeltekasutuse korda reguleerivad eeskirjad hõlmavad järgmist:

- Määrus nr 1 (mitmekeelsuse kohta), milles on sätestatud, et „kõik avaldatud dokumendid tuleb tõlkida kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse“ (kõikide küsitletute puhul);
- Käitumisjuhend (mitmekeelsuse kohta), sealhulgas suulise ja kirjaliku tõlke rakenduseeskirjad, korrapäraselt ajakohastatav ülesannete loetelu, prioriteedid jne; praktilised eeskirjad (nt täpsed tähtajad, pädevused), õigus kirjalikule ja suulisele tõlkele parlamendiliikmetele ja parlamendi eri organitele; prioriteedid ressursside piiratuse korral (intervjuud 2, 4, 5, 6);
- Kodukord (intervjuud 4, 5, 6, 10);

- Aluslepingud (intervjuud 1, 10, 11, 12); ja
- Protokoll Euroopa Kohtu põhikirja kohta (intervjuu nr 10).

Intervjueeritavad märkisid ka eeskirju, mis on seotud teatavate dokumentide (nt aruannete) koostamise ja avaldamise kohustusega kõigis ELi keeltes; olukorrad, kus väljaandeid saab tõlkida ainult valitud keeltesse; ning tõlketaotluste menetlemise kord.

Raskused mitmekeelsete eeskirjade täitmisel

Ressursside piirangud olid peamised teatatud raskused seoses mitmekeelsuse eeskirjade järgimisega, sealhulgas rahastamine, aeg, inimressursid ja ruum (nt koosolekuruumid, kajutid). Mitmekeelsuse kohustuste täitmine on keeruline ka kirjaliku ja suulise tõlke keerukuse ning peaaegu pideva suure töökoormuse tõttu (intervjuud 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12). Mõned küsitletud märkisid, et pandeemia on mõnevõrra paradoksaalselt vähendanud olemasoleva tööruumiga seotud raskusi: internetipõhine töötamine mõjutab potentsiaalset suutlikkust, mis antud juhul on suurenenud (intervjuu nr 2). Raskusi on ka konkreetsete ülesannetega, nagu uute keelte rakendamine või piisav kvalifitseeritud personal.

Peamised pinged mitmekeelsuse haldamisel

Pingete peamised allikad on seotud aja, töökoormuse piirangutega (intervjuud 1, 2, 4, 10) ja olemasolevate ressursside ja kohustustega üldiselt (intervjuud 7, 8, 9, 10). Need väljenduvad kompromissides, näiteks:

- Kvaliteeditaseme kohandamine tegelikkusega – põhjaliku läbivaatamise vahelejätmine surve tõttu teha vähem aega rohkem (intervjuud 1, 4, 5, 6);
- Pidev tarnesurve muudab uute tehnoloogiate kasutuselevõtu keeruliseks (intervjuud 2, 4);
- Vajadus seada teatavad keeled tähtsuse järjekorda ja lükata tõlked edasi teistesse keeltesse (intervjuud 1, 8, 9, 10, 11, 12);
- Tõlked on kättesaadavad ainult taotluse korral (intervjuud 11, 12);
- Tähtajad puuduvad (intervjuud 5, 6), kuid järgitakse kohustusi (kohustuslikud tõlked) (intervjuu nr 7);
- Otsese tõlke pakkumise piirangud (intervjuu 10);
- Vähem halduskulusid (intervjuud 11, 12).

Mõned asutused on võtnud kasutusele oma (sisemised) lahendused, et kohaneda kvaliteedinõuetega. Olles peamiselt nõudlusest lähtuv, otsustavad institutsiooni kliendid, mis on nende jaoks oluline (millised dokumendid on tõlgitud kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse); ja ratsionaliseerimishõuded võivad võimaldada tuvastada dokumente, mis on vähem/asjakohasemad (intervjuud 5, 6). Keele stiil on mõnikord pingete allikas, näiteks kasvav kalduvus kasutada selget keelt, mis võib olla keeruline juriidiliste tekstide tõlkimisel, kasutades tehnilist, ranget ja täpset terminoloogiat (intervjuu 4).

Välissuhtluse piirangud

Üldiselt järgivad ELi institutsioonid määruses nr 1, aluslepingutes jne määratletud mitmekeelsust. Siiski on täieliku mitmekeelsuse rakendamine väliste osalejatega suhtlemisel mõnikord piiratud inimressursside ja ajaliste piirangute (intervjuud 1, 4, 5, 6, 8, 9) ja taristu (intervjuud 2, 5, 6) või publiku enda (intervjuu 5, 6) tõttu. Piirangute tõttu võidakse veebisaiti mittetäielikult tõlkida – kõige staatilisemalt – vaid väheste esimese tasandiga, mis tõlgitakse kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse, ning sügavamale ja dünaamilisemale tasemele, mis on tõlgitud vähematesse keeltesse

või automaattõlke kaudu, mida EL soovib olukordades, kus institutsioon ei suuda kõiki tõlkeid katta (intervjuud 5, 6, 7, 11, 12). Täiendavad tehnilised piirangud tekkisid pandeemia ja internetipõhise töö tõttu, mis oli keeruline, eriti mitmekeelsete veebiürituste korraldamisel (intervjuud 11, 12).

Vaatamata mitmekeelsetele kohustustele ning aruandekohustuse ja läbipaistvuse põhimõtetele on mõnes institutsioonis väline vaatajaskond nii konkreetne, et suhtlemine piirdub praktiliselt inglise keelega.

See kehtib rohkemate tehniliste organisatsioonide puhul, kes tegelevad finantsturgudega, ekspertide ja üldsusega, kellel on suur pädevus majanduses. Sihtrühma laiendamine mittespetsialistidele nõuab lisaressursse (intervjuud 8, 9).

Sisesuhtluse piirangud

ELi institutsioonide sisesuhtluses ei kasutata peaaegu kunagi kõiki ELi keeli. Selles domineerivad inglise, prantsuse ja mõnikord saksa keel, kuid domineerivad inglise keelt (intervjuud 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10). Asutusesisene suhtlus piirdub peamiselt inglise ja prantsuse keelega (intervjuud 11, 12) või ühega neist, kusjuures Euroopa Kohtu peamine töökeel on prantsuse keel (intervjuu nr 10). Keeleteenuseid osutatakse peaaegu ainult välistele osapooltele. Mõned vastajad märkisid, et täielik mitmekeelsus ei ole kunagi olnud sisemiselt objektiivne (intervjuud 5, 6) ja seetõttu piirangute küsimust ei teki (intervjuud 8, 9).

Kirjaliku ja suulise tõlke vajadused, prioriteedid ja sihtrühmad

Kirjaliku ja suulise tõlke vajaduste ja prioriteetide hindamine sõltub üldiselt institutsioonilistest kohustustest ja on nõudlusest lähtuv (intervjuud 1, 2, 3, 4, 10), sihtrühmade (intervjuud 7, 8, 9, 11, 12) ja kindla hierarhia (intervjuud 5, 6) alusel. Tähtaegade kindlaksmääramisel on oluline roll töö korraldamisel (intervjuud 1, 2, 10) ja eelolevate kuude ajajuhtimine on tavaline tava (intervjuud 2, 4). Hindamis- ja prioriseerimisprotsesse saab toetada statistiliste hindamiste ja ajakava koostamise IT-vahenditega (intervjuu nr 2). Mõnel institutsioonil on oma eraldi üksus planeerimiseks (intervjuu 4) või sisemiste strateegiadokumentide (intervjuu 7, 8, 9), poliitika (intervjuud 11, 12) jne jaoks. Mõnikord kajastub hindamisprotsess värbamises – alalised töötajad alalistele/korduvatele ülesannetele, kus vabakutselised katavad nõudluse tippaseme (intervjuu nr 2).

Keelerežiimi peamised tunnused ja lüngad praktikas

Lisaks ressursside haldamisega seotud menetlustele märkisid intervjuueeritavad, kui olulised on sisemised keelerežiimid, mis võimaldavad neil oma kohustusi täita. Institutsioonide jaoks, kes on kohustatud avaldama kõik ELi keeltes (intervjuud 1, 2, 5, 10), on oluline, et väikesed ja suured keeled oleksid võrdselt esindatud (intervjuu nr 2). Eelnõud levitatakse siiski ainult inglise, prantsuse ja/või saksa keeles (intervjuud 1, 2, 10); Inglise keelt kasutatakse alati (intervjuu 2). Mõned institutsioonid, mis moodustavad praktilise seisukoha, ei tõlgi kõiki dokumente kohe kõikidesse ELi keeltesse (intervjuud 5, 6). Üks põhjus, miks dokumentide ettevalmistamisel lähenetakse monokeelsusele, on asjaolu, et dokumente ei koosta sageli üks isik või amet. Nad läbivad mitu sammu ja kontorit, ja mitte kõike ei saa igal sammul tõlkida. (Intervjuu 7).

Tehnoloogia on keelerežiimide (IT-vahendid, spetsiaalne tarkvara) oluline omadus (intervjuu 1, 4). Mõned intervjuueeritavad (intervjuud 8, 9) rõhutasid, et keelerežiimid on publikule orienteeritud ja püüavad olla välissuhtluses võimalikult kaasavad (nt jõuda rohkem naiste või noorteni).

Küsitletutel oli raske kindlaks teha lünki ja enamikul juhtudel väitsid, et nende organisatsioon täidab oma kohustusi (intervjuud 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12), hoolimata sellest, et neil on arenguruumi ressursside parema haldamise, optimeeritud kommunikatsioonistrateegiatega, õigeaegse tegelike vajaduste hindamise ja sihtrühmade tulemusliku suunamise osas.

Väga vähesed vastajad suutsid tuvastada süsteemseid lünki oma organisatsioonides. Üks lünk on seotud nn puudustega keeltega – teatavates keeltes, nagu taani, soome, poola, portugali ja inglise

keel, on piiratud hulk tõlke. Raskusi nende tõlkide leidmisel kogetakse regulaarselt (intervjuu nr 2). Teine probleem puudutab ainult ingliskeelset sisu veebisaitidel, kuigi see on põhjendatud sellega, et see keel on koolides kõige sagedamini õpetatav keel. Kuigi see ei ole alati piisav, kasutatakse masintõlget (intervjuu 7). Viimane ja korduv küsimus on pidev ajasurve (intervjuud 11, 12).

Veebipõhine teabevahetus

Seoses veebisaidi tõlkimisega on enamikul juhtudel eesmärk tõlkida veebisaitide sisu (eelkõige peamine kasutajaliides) kõikidesse ELi ametlikes keeltesse (intervjuud 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10). Prioriteetide seadmine sõltub siiski vajadustest ja olemasolevatest ressursidest. Seega on see mõnikord automaatne (intervjuud 1, 5, 6, 8, 9) ja mitte kõik dokumendid ei ole tõlgitud (intervjuu 10). Näiteks võivad sisu tõlkimise otsused sõltuda hooldusvajadusest (nõuete ajakohastamine); sageli muutuva veebisisu puhul peab olema suur nõudlus tõlkimise ja tõlkeressursside järele (intervjuud 8, 9). Mõnel juhul võidakse sisu tõlkida ka teistesse ELi mittekuuluvatesse keeltesse, nt vene või hiina keelde. (Intervjuu 3) Kuid on ka mõned institutsioonid, kes haldavad veebisaidi sisu vaikimisi inglise keeles ja tõlkeid teistesse keeltesse kasutatakse ainult konkreetsetes osades. (Intervjuud 11, 12). Intraneti ja üksuste haldussisu on kättesaadav peamiselt inglise, prantsuse ja saksa keeles; mõnikord ka teistes keeltes (intervjuu 2).

Twitteri tõlkimisel on Twitteris kaks keelekasutuse suundumust. Üks on säutsu inglise keeles, välja arvatud aeg-ajalt (intervjuud 1, 4, 5, 6, 8, 9) või kakskeelselt – inglise ja prantsuse keeles (intervjuu 10). Teine on kasutada mitmekeelseid säutse, kuid neid ei tõlgita vaikimisi kõikidesse keeltesse (intervjuud 2, 7). Esimese lähenemisviisi argument on see, et Twitteri kasutajate peamine keel on inglise keel ja et tõlgitud tweetid saavad vähem tagasisidet (intervjuud 1, 5, 6, 8, 9). Teine lähenemisviis on põhjendatud asjaoluga, et tweetid on postitatud erinevates keeltes niikuinii ja et need viitavad sageli erinevatele keelekogukondadele ja huvigruppidele, sõltuvalt kontekstist (kohastatud) (intervjuud 2, 7).

A3.3 Viimase viie aasta peamised suundumused

Viimased viis aastat on muutnud nii sise- kui ka väliskeelte kasutamist ELi institutsioonides – muutus, mis tulenes pikematest protsessidest, mis algasid 2004. aastal ja mis on märkimisväärselt muutnud ELi keelevälja (intervjuud 1, 2, 11, 12).

Sisekommunikatsioon

Enamikus institutsioonides täheldatud erinevus on märkimisväärne nihe inglise keele suunas ja (hoolimata mõnedest määrustest, mis nõuavad sisedokumentide tõlkimist ka prantsuse keelde) selle tugevdamine lingua franca (intervjuud 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10).

Välissuhtlemine

Kuigi inglise keele roll ja kasutamine välissuhtluses suureneb (intervjuud 3, 5, 6, 10), kasvab edukalt ka teistes ELi ametlikes keeltes kättesaadava teabe hulk (intervjuud 2, 8, 9).

Teine suundumus on suurem teavitustegevus rohkemates keeltes (kasutades sagedamini selgemat keelt) veebisuhtluses veebisaitide ja sotsiaalmeedia kaudu (intervjuud 2, 7, 8, 9). See võib osaliselt tuleneda masintõlke suuremast kasutamisest (ja vastuvõtmisest) (intervjuud 5, 6). Võib-olla oli kõige „nähtavam“ muudatus iiri ja malta keele lisamine ELi ametlike keelte loetellu, millel olid ilmselgelt teatavad tagajärjed menetlustele ja korraldusele (intervjuud 1, 10). Mõned küsitletud rõhutasid mitmekeelsuse edendamise tähtsust (intervjuud 10, 11, 12) ja kasvavat arusaamist sellest, et tõhus mitmekeelsus on vajalik, et ületada lõhe ELi institutsioonide ja kodanike vahel, kasutades selget keelt ja sõnumeid (intervjuu 4).

Peamised eeldatavad muudatused lähitulevikus

Kõige olulisemad muudatused toimusid juba pärast 2004. aasta laienemist (intervjuu nr 2) ja tulevikus tuleks lihtsalt toetada mitmekeelsust (intervjuu 10). Üldiselt ei ole (intervjuud 11, 12) või vähe muutusi oodata (intervjuud 2, 4, 7). Siiski on kalduvus kasutada inglise keelt esimese keelena sisemiselt (intervjuud 1, 3, 5, 6, 10), samas kui on surve kasutada rohkem prantsuse keelt (intervjuu 4). Märgitakse, et iiri keele kasutamine eeldatavasti suureneb, kui lõpeb iiri keele suhtes kohaldatav erand (intervjuu nr 10). Samuti on mõned ootused, et masintõlke roll suureneb (intervjuud 7, 8, 9).

Väliselt võib tehisintellekt järk-järgult muutuda üha enam abiks inimeste suulisele tõlkele (intervjuu nr 2), samas kui masintuge kasutatakse tõenäoliselt tõlkes (intervjuud 5, 6, 8, 9). Pandeemia on aga paljastanud mõned puudused kasutatavates veebipõhistes vahendites, nagu näiteks suulise tõlke nupu või võimaluse puudumine mõnes tarkvaras (intervjuu nr 3).

Mõned institutsioonid ootavad pigem jätkuvate suundumuste jätkumist – veebisaidi kaudu laiema publiku (kodanike)ni jõudmist, sotsiaalmeedia kasutamise edasist uurimist, riikliku meedia suuremat kaasamist, „selge keele“ laialdasemat kasutamist, visuaalsemat suhtlust, dokumentide lühendamist, tekstide kihistamist, kuulamise jätkuvat ja suuremat rolli kui mis tahes olulisi muudatusi. (Intervjuud 8, 9). Tulevaste laienemiste korral on siiski oodata täiendavaid muudatusi (intervjuud 1, 4).

Kirjaliku ja suulise tõlke allhanked

Hajutamise lähenemisviisi kohta on intervjuudes märgitud järgmist:

- Kalduvus suurendada allhankeid (intervjuu 1);
- Suurem tuginemine sisetöötajatele (intervjuud 2, 10);
- „väga palju pooldab allhanget“; „externaliseeritud teenused ca 50 %“ (intervjuu nr 3)
- „ei, praegu mitte“; „ligikaudu 30 % ülesannetest suunatakse väljapoole, kuid selles osas oodatav kasv ei ole“ (intervjuu 4); 35 % välistõlgetest, sealhulgas tekstid, mille tõlkimine ei ole kohustuslik (intervjuu 7);
- „raske öelda, kuid senine suundumus on kasvanud – ligikaudu 5 %-lt 20 %-le“ (intervjuud 5, 6)
- „see peaks jätkuma praeguse toimimisviisiga“; „tõlgendus – nagu enne – väliste töövõtjate poolt“; „tõlge – peamiselt ettevõttesisesed, kus tippudega aitavad kaasa vabakutselised töövõtjad või kui sisetõlkijad ei ole kättesaadavad“ (intervjuud 8, 9).

Üldiselt ei ole allhanke lähenemisviisis nähtavat ühist suundumust. See sõltub tõlgitud/tõlgitud teabe liigist, sest näiteks mõned neist võivad olla konfidentsiaalsed, mis välistab koosseisuväliste töötajate palkamise. (Intervjuu 2, 10). Teine edasiandmist määrav tegur on krediitiasutuse või investeerimisühingu omavahendid (intervjuud 11, 12). Kuid surve asutusesisese personali vähendamiseks võib põhjustada keelerajatiste (intervjuud 5, 6) suuremat hajutamist ajutiselt, kui töökoormus on tipphetkel (intervjuud 2, 3).

Ühendkuningriigilahkumise mõju kirjaliku ja suulise tõlke värbamispoliitikale

Ühendkuningriigi lahkumine on oluliselt vähendanud potentsiaalsete töötajate arvu (ELi kodanikud, kelle emakeel on inglise keel), mis on nüüd piiratud iiri, malta ja küproslastega. Vaatamata sellele ei ole enamik küsitletutest täheldanud uusi raskusi, võttes arvesse olemasolevaid probleeme kvalifitseeritud töötajate leidmisel (intervjuud 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12). Mõned vastajad märkasid siiski rohkem raskusi inglise keelt emakeelena kõnelejate leidmisel (intervjuud 2, 10). Lisaks on teatatud juhtumitest, kus emakeelena inglise keel on nõutav (intervjuud 7, 8, 9).

Mõned intervjuueeritavad märkisid, et emakeele omamine ei tähenda tingimata, et see „peab olema emakeel“ (intervjuu nr 3) ja tegelikult on oluline tegelik keeleoskus (intervjuu 7). Osaliselt edendati

ELi kodanike keeleoskuse poliitikaga ning märgiti, et inglise keele oskusega inimesi on järjest rohkem sellisel tasemel, mis on piisavalt hea mittetundlike dokumentide koostamiseks (intervjuud 11, 12). Ühendkuningriigi lahkumise mõju vähendavad ka eeskirjad, mis võimaldavad Ühendkuningriigi kodanikel jätkata oma ametikohtadel ELi institutsioonides neli aastat pärast BREXITi, ja topeltkodakondsuse kättesaadavus, mis võimaldab jätkata tööd ELis (intervjuud 7, 8, 9, 10, 11, 12).

Probleemid suhtlemisel keeles, mis ei ole nende emakeel

Enamik intervjueeritavaid ei ole täheldanud probleeme suhtlemisel keeles, mis ei ole nende emakeel. Peamine esile tõstetud põhjus on keelenõuded ELi institutsioonides (eelkõige keeletalutustes) töötavatele inimestele. Muidugi on mõnikord probleeme keeleoskusega. Sellegipoolest kontrollitakse hoolikalt ELi institutsioonides töötavate inimeste kvalifikatsiooni ning (kui neid võetakse tööle) pakutakse neile erinevaid kursusi, et parandada nende suhtlemisoskust. Lisaks on iga väljaande jaoks olemas kvalifitseeritud toimetajad või korrektorid (intervjuud 2, 7, 8, 9, 10).

Lisaks on selge, et sisesuhtluse peamine keel (välja arvatud teatud keelte töörühmad jne) on inglise keel või mõnikord prantsuse keel (intervjuu nr 10). Mõnikord esineb probleeme võõrkeelte kasutamisega, nt täpsus, foneetika. Kaugtöö katkeb mõnikord ka helikvaliteedi tõttu (intervjuu nr 3). Teine probleem, mida aeg-ajalt esineb keeleteenuseid osutavatel töötajatel, on kohustus töötada isikute heaks, kes ei kasuta oma emakeelt (mis ei ole nii haruldane). See probleem on peamiselt tõlkidel, kes on koolitatud töötama rääkijate emakeelega. (Intervjuu nr 3). Mõned parlamendiliikmed on harjunud rääkima teises keeles mitteametlikus kontekstis, kus nad saavad toetuda ka žestidele ja kordustele; need emakeelela kõnelejad hindavad aga sageli oma keeleoskust formaalses kontekstis üle. Seega, kui nad räägivad teist keelt ametlikus suhtluskontekstis, ei väljenda nad oma ideid selgelt ja täpselt. Ideede täpsus on suur probleem tõlkidele, kes peavad neid tõlgendama (intervjuu nr 3). Kuid „mida kauem te institutsioonis töötate, seda rohkem harjute mitmekeelse keskkonnaga ja ei kasuta oma emakeelt“ (intervjuud 11, 12).

Nagu üks intervjueeritavatest (intervjuu 2) märkis: „Mitmekeelses ja mitmekultuurilises keskkonnas on alati väljakutse“.

Suundumused teiste keelte kasutamisel peale inglise keele

Intervjueeritavad märkisid, et ei ole täheldatud suundumust kasutada rohkem teisi laialdaselt kasutatavaid keeli peale inglise keele. Lisaks teatasid mõned, et inglise keele roll ja nõudlus kasvab – „suundumus on see, et inglise keele tõlkide järele on kasvav nõudlus“ (intervjuu 2). Mõnel juhul nõuavad menetlused tõlkimist inglise, prantsuse ja saksa keelde, kuid suundumus on pigem inglise keele laialdasema kasutamise kui vastupidi (intervjuud 5, 6). Siiski on olemas asutused, kus prantsuse, mitte inglise keel on peamine keel (intervjuud 10, 11, 12).

A3.4 Digitaalsete tehnoloogiate roll

Intervjueeritavad täheldasid, et digitaalsete vahendeid kasutatakse sageli mitmekeelsuse hõlbustamiseks ja nende roll suureneb. Nii kirjalikus kui ka suulises tõlkes kasutatakse üha enam veebipõhiseid vahendeid nii igapäevases sisetöös kui ka osutatavates teenustes. Kontoritöö puhul on töövahendid tõlkijate ja tõlkide jaoks sarnased, kuigi kirjaliku ja suulise tõlke teenused vajavad veidi teistsugust tuge. Kõige populaarsemad tõlketeenused on:

- Masintõlge (intervjuud 1, 7, 4, 11, 22)
- E-tõlge (intervjuud 1, 7, 10, 11, 12)
- Andmebaasid, nt IATE, EURAMIS, SDL Trados, Eur-Lex (intervjuud 1, 5, 6, 10)
- Automaattõlke vidinad veebisaitidel (intervjuud 8, 9, 11, 12)

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

- Studio (intervjuud 1, 8, 9)
- Tõlkeabi tarkvara, tõlkemälud (intervjuus 7, 11, 12)
- Tõlkemälud (intervjuud 1, 4)
- Täiendatud tõlkekeskkond (intervjuud 5, 6)
- Tõlkimine (intervjuud 8, 9)
- Interactio (intervjuu 3)
- Arvutipõhise tõlke (CAT) tööriistad (intervjuu 4)
- Mängu tase (intervjuu 4)
- DeepL Pro (intervjuu 10)

Kõige populaarsemad tõlketeenused on:

- Mitmes institutsioonis rakendatavad uued vahendid: nt kõne-teksti tehnoloogia (intervjuud 2, 5, 6)
- Automaatne otsing kabiinis (intervjuu nr 2)
- Termini automaatne väljavõtmine (teatavate sõnade, nt numbrite valimine) (intervjuu nr 2)
- SIDP (simultaanse tõlgendamise platvormid): Kudo, Interprefy jne (intervjuu 2).

Peamised täheldatud eelised on järgmised:

- kiirus (intervjuud 1, 4, 8, 9, 10, 11, 12)
- tõhusus (intervjuud 1, 4, 10, 11, 12)
- optimeerimine (intervjuud 4, 8, 9)
- saadavus (intervjuu 2)
- kvaliteet (intervjuu 4)
- järjepidevus (intervjuu 10)
- piisavalt hea teksti koostamiseks (intervjuud 11, 12).

Puudused või probleemid on järgmised:

- usaldusväärsus nõuab inimese järelevalvet (intervjuud 1, 4, 5, 6, 10, 11, 12)
- vigade püsimine (intervjuud 1, 5, 6, 10)
- mõtisklemine kvaliteet – mis tähendab, et tekst loeb hästi, kuid tähendus tõlkes on vale (Interviewees 1, 10)
- kõrgete ootuste loomine aja suhtes (intervjuu 1)
- heli kvaliteet (intervjuud 2, 10)
- ei tööta võrdselt hästi kõigile keeltele (intervjuud 4, 10)
- sobivate vahendite väljatöötamine ja ajakohastamine on aeganõudev. (Intervjuud 8, 9)
- vaja on lisavarustust (intervjuu 10).

EL juba investeerib digitehnoloogiasse ja on oodata täiendavaid kulutusi. Küsitletute sõnul hõlbustaksid täiendavad investeeringud digitaalsesse vahenditesse kindlasti mitmekeelsust. See

nõuaks siiski keskendumist rohkemate arendajate kaasamisele ja vahendite paremale integreerimisele (intervjuud 8, 9).

Digitaalsed vahendid osutusid vajalikuks keeleteenuste keskkonnas töötamisel. Tõlke seisukohast tähendaks see muudatust tõlkijatöös, mis hõlmaks pigem valideerimist kui tõlkimist (intervjuud 1, 5, 6, 11, 10); „intellektuaalne peaaegu mehaaniline“ (Interviewee 1). Mõned bürood kaaluvad tõsiselt tehisintellekti rakendamist oma töövoos, et optimeerida väga aeganõudvat tööjaotusprotsessi (intervjuu 4). Teisest küljest võetakse digitaalseid vahendeid tõlgendamisel kasutusele aeglasemalt, kuna protsess nõuab keerukamaid lahendusi kui tõlkimine. Digitaalsete vahendite rakendamine toetab esialgset suulist tõlget ja on juba muutnud suulise tõlke juurdepääsetavamaks (suur muutus konverentsitõlkes) ja olemasoleva ruumi piiratuseks (intervjuu nr 2).

Mõned institutsioonid arendavad oma digitehnoloogial põhinevaid vahendeid, et toetada mitmekeelsuse rakendamist. Üks näide on mitmekeelne uuringuvahend, mis võimaldab küsitlust kiiresti seadistada ja koguda teavet eri keeltes. (Interviewee 8, 9).

Mitmed vastajad märkisid ka piiranguid seoses digivahendite kasutamist käsitlevate eeskirjade puudumisega ning et mitmekeelsusel on endiselt mõned nõuded, mida digitaalsed vahendid ei saa pakkuda. Kuid see võib kindlasti olukorda parandada, kui tegemist on olemasolevate ressurssidega (inimesed, aeg, ruum, rahalised vahendid). Lõpuks rõhutasid vastajad keelte immateriaalseid omadusi, mis tähendab, et masintõlge ei asenda lähitulevikus inimesi (intervjuud 1, 4, 5, 6, 10, 11, 12).

A3.5 Läbipaistvus ja vastutus

Üldiselt pidasid intervjuueeritavad oma organisatsiooni keelerežiimi piisavalt mitmekeelseks, et tagada ELi kodanike jaoks mõistlik ja tasakaalustatud läbipaistvus, kuigi täheldati ka väheseid parandusi. Märgiti, et valdavat osa dokumentidest vaatavad (kasutajad) inglise keeles. Lisaks ei loe dokumente tavaliselt üldsus, vaid pigem konkreetsed sidusrühmad, kellel on otsene huvi (intervjuud 1, 5, 6, 8, 9) või sõltuvad kodanike üldisest huvist ELi asjade vastu (intervjuud 1, 2, 3).

Läbipaistvuse suurendamiseks rõhutasid intervjuueeritavad vajadust tagada kvaliteetne tõlge kõikidesse ELi keeltesse (intervjuud 4, 5, 6, 8, 9) ning kasutada selget keelt (intervjuud 4, 8, 9).

Kõik intervjuueeritavad vastasid, et nende institutsioonides mitmekeelsuse rakendamise kohta kaebusi ei ole või ei ole peaaegu üldse, sest osutatavate teenuste suhtes kehtivad kõrged standardid. Kaebuste piiratud juhtumid on peamiselt seotud teatava keele kättesaadavusega (teenused), mis on otseselt seotud institutsiooni käsutuses olevate ressurssidega (intervjuud 2, 3, 8, 9, 10). Pandeemia tõttu on suur nõudlus internetipõhiste teenuste järele, nii et need olid mõnikord vähem kättesaadavad, eriti kui tegemist on väiksemate keeltega (Interviewee 2). Sagedamini kui kaebused on päringud (intervjuud 8, 9) või märkused kodanikelt või Euroopa Parlamendi liikmetelt (kasutajad), kes on märganud tõlkevigu (intervjuud 1, 2, 4, 10). Kaebused on tavaliselt pärit akadeemikute, juristide, aktivistide ja kodanike segust (intervjuu 10).

LISA 4: EUROOPA ELANIKE KEELEOSKUS

Tabel A4.1: Keeleliselt kaasatud 25–64aastaste Euroopa elanike osakaal ELi kommunikatsioonipoliitika liikide, keelise kaasatuse määratluse ja riikide kaupa

Kommunikatsioonipoliitika	Ühekeelsus (ainult inglise keeles)		Kakskeelsus (prantsuse saksa)		Kolmekeelsus (inglise prantsuse saksa)		Heksalkeelsus (inglise, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania, poola)		Mitmekeelsus (24 ametlikku keelekasutust)		Rahvastik	
	Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B	%	Miljonid
Riik												
Austria	26	68	90	97	92	98	92	98	94	99	2.0	4.83
Belgia	17	55	48	78	56	85	57	85	96	99	2.5	5.98
Bulgaaria	8	28	2	7	9	32	9	32	98	99	1.7	3.97
Horvaatia	14	51	4	22	17	60	18	61	100	100	1.0	2.28
Küpros	31	80	2	8	32	80	32	80	95	99	0.2	0.46
Tšehhi	6	34	2	23	8	47	9	48	99	100	2.4	5.84
Taani*	28	55	4	14	31	60	32	61	95	98	1.2	2.95
Eesti	20	51	2	7	21	54	21	54	76	89	0.3	0.72
Soome	28	82	2	5	28	83	29	83	97	99	1.2	2.83
Prantsusmaa	9	38	95	98	95	98	96	98	96	99	13.5	32.37
Saksamaa	15	60	92	98	93	99	94	99	95	99	18.7	44.77
Kreeka	17	53	4	12	18	54	18	54	95	99	2.5	5.86
Ungari	8	25	4	16	10	34	10	34	100	100	2.3	5.39
Iirimaa	91	97	4	15	93	98	96	99	99	100	1.1	2.56
Itaalia	5	35	3	15	7	41	100	100	100	100	13.6	32.61

Läti	8	45	1	7	9	51	9	52	75	95	0.5	1.06
Leedu	10	33	1	6	11	38	17	49	96	99	0.7	1.55
Luxembourg §	24	41	73	90	79	93	81	94	90	97	0.1	0.30
Malta	61	90	1	6	61	90	63	91	99	100	0.1	0.24
Madalmaad	29	79	7	33	33	82	33	82	96	99	3.7	8.95
Poola	8	34	2	14	10	41	100	100	100	100	9.1	2.73
Portugal	12	40	5	20	15	48	17	52	100	100	2.3	5.58
Rumeenia	4	21	1	9	4	24	5	26	100	100	4.6	11.06
Slovakkia	6	28	3	18	9	41	9	43	100	100	1.3	3.07
Sloveenia	20	48	5	19	23	57	25	60	95	98	0.5	1.16
Hispaania	9	31	4	12	12	37	96	99	98	99	10.9	26.03
Rootsi	48	85	3	16	49	86	51	87	93	97	2.1	4.98
EL 27	13	45	35	45	43	65	74	86	97	99	100	239.1

Allikas: Eurostat, 2021, AES 2016. 27 ELi liikmesriiki. Kaalutud tulemused on esitatud protsentides. Protsendid kokku 25–64aastastele elanikele. Tähelepanekud: 174 688, kes esindab 239,1 miljonit täiskasvanud elanikku (kaks viimast veergu kajastavad täiskasvanud elanike arvu riigi kohta ja riigi elanikkonna osakaalu EL 27s). Rakendus A = A-lähemisviis, B = B-lähemisviis, mõisted on esitatud 7. peatükis.

* Taani protsendimäärad lähenemisviisis B (välja arvatud mitmekeelse keele poliitika) on alahinnatud, sest AESi Taani valimis on kahe AESi muutuja puhul palju puudu, st „Esimene tuntuim keel peale ema“ ja „Teine tuntuim keel, mis ei ole ema“. Valimi täielikuks hoidmiseks on puuduvaid väärtusi käsitatud samaväärsena „ma ei räägi võõrkeelt“, mis alahindab riigi mitmekeelseid inimesi. Arvestades Taani suhteliselt väikest demograafilist suurust võrreldes ülejäänud ELiga, ei mõjuta see oluliselt meie üldisi järeldusi. Seda meetodilist valikut rakendatakse kõigis tabelites.

Luksemburgi olukord on eelkõige tingitud tema väga mitmekeelsest elanikkonnast. AES sisaldab teavet keeleoskuse taseme kohta ainult esimese ja teise võõrkeele/muude keelte puhul, mis on tuntud lisaks vastaja emakeelele. Suur osa Luksemburgi elanikest räägib aga Luksemburgi keelt emakeelena ning nimetab esimese/teise tuntuma võõrkeelena prantsuse ja saksa keelt (mõlemad riigi halduskeeled). Kui inglise keel on vastaja kolmas parim kõnekeel, ei saa AES seda salvestada.

Tabel A4.2: Keeleliselt kaasatud 25–64aastaste Euroopa elanike protsent ELi kommunikatsioonipoliitika liikide, keelelise kaasatuse määratluse ja vanuserühma järgi

Vanuserühm		25–34	35–44	45–54	55–64
Kommunikatsioonipoliitika	Lähenedmine				
Ühekeelsus (ainult inglise keeles)	A	20	15	10	7
	B	60	50	40	30
Kakskeelsus (prantsuse saksa)	A	35	32	37	36
	B	46	43	47	45
Kolmekeelsus (inglise prantsuse saksa)	A	48	42	42	40
	B	77	67	62	56
Heksalkeelsus (inglise prantsuse saksa itaalia hispaania poola)	A	75	73	73	72
	B	90	87	85	82
Mitmekeelsus (24 ametlikku keelt)	A	97	97	97	98
	B	99	99	99	99
% 25–64aastastest kogurahvastikust vanuserühmade kaupa		23.1	25.4	27.3	24.3

Allikas: Eurostat, 2021, AES 2016. 27 ELi liikmesriiki. Kaalutud tulemused on esitatud protsentides. Protsendimäär vastab vanuserühma 25–64aastastele elanikele.

Tähelepanekud: 174,688. Lähenedmisviisi A ja B määratlused on esitatud 7. peatükis.

Kõik keelepoliitikad, välja arvatud mitmekeelsed ja kakskeelsed, tekitavad põlvkondade vahel ebavõrdsust keeleliselt kaasatud täiskasvanute osakaalu osas. Keelelise kaasatuse määr on nooremas põlvkonnas kõrgem ühekeelse, kolmekeelse ja kuuekeelse kommunikatsioonipoliitika puhul. See kasv on peamiselt tingitud inglise keele levikust ELi riikide haridussüsteemides viimastel aastakümnetel. Tulemused näitavad, et hariduspoliitika on olnud tõhus vähemalt mõne keeleoskuse omandamise edendamisel, kuid ainult vähemus on saavutanud valdava taseme. Sellest järeldub, et vajadus tõlkimise järele ELi teabevahetuses ei muutu lähitulevikus oluliselt. Isegi kõige noorema kohordi puhul on keeleline tõrjutus, mis tuleneb kas ühekeelse või kolmekeelse keelepoliitika rakendamisest, endiselt märkimisväärne.

Tabel A4.3: Keeleliselt kaasatud 25–64aastaste Euroopa elanike osakaal ELi kommunikatsioonipoliitika liikide kaupa keelelise kaasatuse määratluse ja edukalt läbitud haridustaseme järgi

Kommunikatsioonipoliitika	Lähenedmine	Edukalt lõpetatud haridustase		
		Madal	Keskmine	Kõrge
Ühekeelsus (ainult inglise keeles)	A	4	8	28
	B	16	40	74
Kakskeelsus (prantsuse saksa)	A	23	37	41
	B	30	46	55
Kolmekeelsus (inglise prantsuse saksa)	A	26	42	57
	B	39	64	87
Heksalkeelsus (inglise prantsuse saksa itaalia hispaania poola)	A	69	71	81
	B	79	83	96
Mitmekeelsus (24 ametlikku keelt)	A	94	98	98
	B	98	99	100
% 25–64aastastest elanikest haridustaseme järgi		22.2	47.6	30.0

Allikas: Eurostat, 2021, AES 2016. Haridustasemed liigitatakse ISCED 2011 tasemeteks ja koondatakse Eurostati suuniste kohaselt: Madal haridus (ISCED-11 astmed 0–2), keskharidus (ISCED-11 astmed 3–4), kõrgharidus (ISCED-11 astmed 5 või kõrgem). Kaalutud tulemused on esitatud protsentides. Protsentuaalne osakaal on seotud 25–64-aastaste elanikega. Tähelepanekud: 174,485. Lähenedmisviisi A ja B määratlused on esitatud 7. peatükis. ISCED = rahvusvaheline ühtne haridusklassifikatsioon.

On hästi teada, et oskused muudes keeltes peale emakeele on seotud haridustasemega. See kajastub käesolevas tabelis esitatud tulemustes. Näiteks ELi elanikud vanuses 25–64 aastat, kellel on kõrge haridustase, on suurema tõenäosusega kaasatud mitmekeelsesse teabevahetuspoliitikasse kui madala haridustasemega elanikud.

Tabel A4.4: Keeleliselt kaasatud 25–64-aastaste Euroopa elanike protsent ELi kommunikatsioonipoliitika liikide, keelelise kaasatuse määratluse ja kutsealade kaupa

Kommunikatsioonipoliitika											25–64aastaste popi osakaal ametirühmade lõikes
	Ühekeelsus (ainult inglise keeles)		Kakskeelsus (prantsuse saksa)		Kolmekeelsus (inglise prantsuse saksa)		Heksakeelsus (inglise, prantsuse, saksa, itaalia, hispaania, poola)		Mitmekeelsus (24 ametlikku keelekasutust)		
		Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B	Appi. A	Appi. B
Okupatsioon											
1. Juhid	26	67	38	51	53	81	79	94	99	100	5.0
2. Professionaalid	32	78	38	53	57	87	81	96	99	100	20.6
3. Tehnikud ja nendega seotud spetsialistid	15	61	51	60	59	82	82	94	99	100	16.8
4. Tehnilise toe töötajad	13	58	39	50	47	76	80	92	99	100	9.8
5. Teenindus- ja müügitöötajad	9	41	37	45	43	66	71	85	97	99	15.1
6. Kvalifitseeritud põllumajandus-, metsandus- ja kalandustöötajad	4	18	20	25	23	36	64	71	98	99	3.7
7. Käsitöölised ja nendega seotud töötajad	4	28	32	39	35	53	68	79	97	99	12.2
8. Tehase- ja masinaoperaatorid ning monteerijad	4	25	29	37	32	52	63	76	96	99	7.8
9. Elementaarsed ametid	4	20	35	45	39	55	70	81	93	99	8.3
10. Relvajõudude okupatsioonid	18	69	38	49	48	80	76	94	99	100	0.6

Allikas: Eurostat, 2021, AES 2016. Majandustegevus on kodeeritud ISCO 2008 järgi. 27 Euroopa Liidu liikmesriiki. Kaalutud tulemused esitatakse protsentides. Viimases veerus esitatakse 25–64aastaste töötajate suhteline osakaal iga ametikoha staatuse kohta. Tähelepanekud: 117,543. Rakendus A = A-lähemisviis, B = B-lähemisviis, mõisted on esitatud 7. peatükis.

AESsisaldab andmeid vastajate kutsealade liigi kohta, mis on liigitatud vastavalt 2008. aasta rahvusvahelisele ametite klassifikaatorile (ISCO). Tabelis on esitatud nende täiskasvanud elanike osakaal, kes on keeleliselt hõlmatud tööga hõivatud vastajate tööalase staatusega.

LISA 5: MASINTÕLGE

A5.1 Mis on masintõlge?⁹³

Masintõlkele (MT) on erinevaid lähenemisviise, millest igaühel on oma eelised ja puudused (tabel A5.1). **Üks esimesi lähenemisviise kaasaegsele MT-le on reeglipõhine lähenemisviis**, mis tugineb sõnaraamatutele ja grammatikareeglitele (nt süntaks ja morfoloogia), et kanda tekst ühest keelest teise (Castilho et al., 2017). Lühidalt öeldes jagab reeglipõhine süsteem lähtekeeles väljendatud lause sõnadeks ja reegliteks ning kaardistab need sihtkeele sõnade ja reeglite järgi. Üks reeglitel põhinevate süsteemide eeliseid on see, et nad ei vaja koolituseks kakskeelseid tekste ja on seetõttu suuresti domeenist sõltumatud. Teisisõnu annab reeglipõhine süsteem võrdselt häid tulemusi, olenemata antud teksti valdkonnast. Kuid reeglitel põhinevad süsteemid on kulukad säilitada ja on kurikuulsalt halvad keelilise ebaselguse ja idiomaatiliste väljendite käsitlemisel (Charoenpornasawat et al., 2002).

Maltateadus- ja arendustegevus on pidevalt liikunud eeskirjadel põhinevatelt lähenemisviisidelt rohkem andmepõhistele lähenemisviisidele (Way, 2020). Tõepoolest, teine lähenemine MT on korpusel põhinev lähenemine, mis kasutab paralleelselt kakskeelne korpus koolitada (st õpetada) tarkvara tõlkida. Üldiselt saab neid korpusi kasutada kahel viisil. Neid võib kasutada kas selleks, et õpetada tarkvara algses korpuses saadaolevate keelemustrite uuesti rakendamiseks, et tõlkida uusi tekste asjakohaste asenduste abil (sellisel juhul räägime täpsemalt näitepõhisest lähenemisviisist), või selleks, et tarkvara õpiks teatud lähtekeeles olevate tekstistringide tõenäosusjaotust, milleks on teatavate tekstistringide tõlkimine sihtkeelde ja seejärel sobitada neid vastavalt (statistiline masinõpe). Mõlemad korpusel põhinevad meetodid võimaldavad tõhusamalt kasutada inimressursse ja toimivad leksikaalses valikus paremini kui reeglitel põhinevad meetodid (Hutchins, 2007).

Kuid need lähenemisviisid sõltuvad suuresti domeenist, see tähendab, et tõlget saab luua ainult siis, kui võrdluskorpuses on olemas vastav näide (Carl, 2000). Teisisõnu, need meetodid ei suuda sageli tõlkida lauseid domeenist, mis erineb oluliselt koolitusel kasutatavate tekstide valdkonnast. Veelgi enam, nad võivad täita väga halvasti, kui tegemist on struktureerimine grammatiliselt heli laused.

Viimati nimetatud probleemi lahendamiseks on **välja töötatud hübriidsüsteemid, mis ühendavad reeglitel põhinevaid ja korpusel põhinevaid lähenemisviise** (España-Bonet ja Costa-jussà, 2016). Sellega seoses käivitas EL aastatel 2006–2012 kaks projekti (EuroMatrix ja EuroMatrixPlus), mille kogueelarve on 8,3 miljonit eurot, et arendada ja täiustada MT süsteeme kõigi ELi ametlike keelte vahel. Projekt algas tõdemusega, et tõlked on ELi institutsioonidele ja Euroopa ettevõtjatele märkimisväärsed kulud ning selle eesmärk on luua elujõuline alternatiiv inimeste tõlkijatele. Peamine tulemus oli Moosese, tasuta SMT mootori arendamine, mida saab kasutada statistiliste tõlkemudelite koolitamiseks lähtekeeles sihtkeelde ja automaatsete tõlgete tegemiseks sihtkeeles.

Kõige uuem lähenemisviis, mis domineerib MT, on närvide masintõlge (NMT), mis tugineb sügavale õppimisele ja kunstlikele närvivõrkudele, et ennustada sõnajärjestuste tõenäosust, kasutades ainult murdosa mälust, mida traditsioonilised statistilised lähenemisviisid vajavad (Bentivogli et al., 2016). Kuigi NMT esialgne ülesehitus ei erinenud märkimisväärselt traditsioonilisest statistilisest masinõppest (SMT), muutus kodeerija-dekooderi raamistiku ja lähtekeele tähelepanu mudelite kasutuselevõtt üsna oluliseks (Sutskever, 2014; Bahdanau et al., 2014). Rivera-Trigueros'e (2021) andmetel on närvisüsteemide domineerimine selline, et maailma suurimad MT pakkujad, nagu Google, Systran ja Microsoft, on neid oma süsteemidesse pikka aega integreerinud, samas kui ainult väikesed MT pakkujad tuginevad endiselt peamiselt SMT-le.

93 Uuringu autorid tänavad Dr Marco Civicot (Genfi ülikool) väärtusliku abi eest selle osa ettevalmistamisel.

Eelkõige võttis Google 2016. aasta novembris kasutusele „Google Neural Machine Translation“ (GNMT) närvide masintõlkesüsteemi, mis õpib miljonitest näidetest ja kasutab kunstlikke närvivõrke täpsuse ja sujuvuse parandamiseks (Wu et al., 2016). Selle tagajärjed ulatuvad kaugemale lihtsast võimalusest tõlkida oma tekstistringid (nt e-post) täpsel viisil keelte vahel. Näiteks Jackson et al. (2019) näitas, et Google'i tõlget saab usaldusväärselt kasutada teistes keeltes avaldatud meditsiiniliste dokumentide inglise keelde tõlkimiseks, et koguda andmeid süstemaatilisteks läbivaatamisteks.⁹⁴ Tabelis A5.1 võetakse kokku arutelud erinevate MT süsteemide üle.

Tabel A5.1: Erinevate masintõlke meetodite tugevad ja nõrgad küljed

	Reeglitel põhinev	Andmepõhine	Hübriidsüsteem	Neuraal
Tugevused	Kakskeelsete tekstisisendite järele puudub vajadus –Sõltumatu domeen	–Tõhususe suurenemine Parem tulemuslikkus leksikaalses valikus	Grammatiliselt heli – Vähem domeenist sõltuv	Põhineb tiptasemel masinõppe tehnoloogiatel
Nõrkused	–Kulukas Kehv jõudlus mitmetähenduslike väljendite käsitlemisel	–Domeenist sõltuv –Nõuab suurt hulka andmeid	Nõuab märkimisväärsed finantsinvesteeringuid	Nõuab suurt hulka koolitusandmeid

A5.2 masintõlke pakkujad

Praegu on saadaval palju suuremahulisi MT süsteeme, millest mõned on veebis vabalt kättesaadavad. On mitmeid uuringuid, mis võrdlevad erinevate keelekombinatsioonide ja eri tingimustel MT süsteemide toimivust. Nelja erineva veebipõhise MT-süsteemi (Systran, SDL, WorldLingo ja InterTran) võrdlus hispaania keelest inglise keelde leidis, et Systran ja WordLingo tootsid üldiselt paremaid ja arusaadavamaid lauseid (Aiken and Wong 2006). Hampshire ja Salvia (2010) leidsid, et Google Translate on ametliku registriga lausete tõlkimisel kõrgeimal kohal, kuid Babülon ületab seda idiomaatiliste väljendite tõlkimisel.

Hiljuti tegid Vanjani ja Aiken (2020) ettepaneku võrrelda süstemaatiliselt kaheksa suurt MT pakkujat, nimelt Google Translate, Bing Translator, Systran, PROMT, Babylon, WorldLingo, Yandex ja Reverso. Kooskõlas varasemate uuringutega leiti, et Google Translate on üldiselt täpsem võrreldes teiste MT süsteemidega, eriti kui lähtekeel ja sihtkeel on geneetiliselt sarnased. Sama ei saa öelda väga erinevate keelte paaride kohta. Seetõttu ei pruugi Google Translate olla mõne konkreetse keelepaari jaoks parim valik. Võrreldes teiste MT-süsteemidega toetab Google Translate siiski palju rohkem keeli (109 alates novembrist 2021, pluss 126 on väljatöötamisel). Google Translate on kõige enam kasutatav MT pakkuja. Way (2020) kohaselt tõlkis Google Translate alates 2016. aasta maist 143 miljardit sõna päevas ja see arv on ainult viimase viie aasta jooksul kasvanud. DeepL, Google Translate, Amazon Translate, Microsoft Translator kaudu tehtud MT täpsuse inimvõrdlus on välja antud 2020. aastal.⁹⁵

94 Autorid testisid tõlget inglise keelde üheksast erinevast keelest (hiina, prantsuse, saksa, itaalia, jaapani, korea, rumeenia, vene ja hispaania keelest).

95 Saadaval siin: https://www.deepl.com/press.html#press_comparison_article

ELi tõlgitud dokumentide kasutamine eraettevõtete, näiteks Google'i poolt MT vahendite väljatöötamiseks on toonud kaasa arutelu ELi tõlketööst tuleneva era- ja avaliku sektori hüvede tasakaalu üle. 2010. aastal esitas Euroopa Parlamendi liige Evelyn Regner komisjonile küsimuse selle kohta, et USAs asuv eraettevõtte Google kasutab oma MT-süsteemi koolitamiseks tõlgitud ELi dokumente. Märkides, et ELi tõlketeenuseid maksavad ELi maksumaksjad, märkis ta, et Google saab kaudselt konkurentsieelise ja saab rahalist kasu tõlgitud ELi dokumentide kasutamisest.⁹⁶ Komisjon vastas, et on teadlik sellest, et Google ja paljud teised eraõiguslikud üksused kasutavad oma tõlgitud dokumente äriistel eesmärkidel ning et see on lubatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/98/EÜ.⁹⁷ Ta märkis ka, et avaliku sektori teabe ja teenuste laiemat taaskasutamist, mis hiljem sellise taaskasutamisega luuakse, tuleks vaadelda positiivsena, mis soodustab kultuurilist ja majanduskasvu. Eelkõige täpsustatakse selles, et „asjaolu, et täiustatud tõlkevahend on laialdaselt kättesaadav ja seda kasutatakse, on positiivne samm keelebarjääri ületamisel teadmiste ja piiriülestele teabeteenustele juurdepääsul.“⁹⁸ Sellest on selge, et ELi institutsioonid on teadlikud MT olulisest rollist lähiaastatel, mis kujundab nende lähenemisviisi Malta integreerimisele tõlketegevusse.

Masintõlke kasutamine ELi institutsioonides

Cadwell et al. (2016) pange tähele, et tõlkijad kasutasid eTranslationit (vt 8. peatükk) algselt „koos soolaga“. See on nüüd aga sügavalt integreeritud kirjaliku tõlke peadirektoraadi töövoogu⁹⁹ ja kuigi mõned võivad soovida seda mitte kasutada, on tõlkijad seda üldiselt hästi aktsepteerinud (Rossi ja Chevrot, 2019). Alates MT süsteemi loomisest on komisjon alati julgustanud tõlkijaid tundma paremini MT süsteemi. See strateegia näib olevat sobiv, võttes arvesse Rossi ja Chevrot'i 2019. aasta uuringu tulemusi, mis käsitlesid Euroopa Komisjonis töötavate tõlkijate teadmisi ja seost masintõlkega. Leiti märkimisväärne negatiivne korrelatsioon Malta teadmiste ja Malta kui ohu tajumise vahel (see tähendab, et tõlkijad tunnevad end oma töö suhtes ebakindlalt). Siiski märkisid nad ka seda, et need, kellel on MT-st parem arusaam, kasutavad seda asjakohaselt ja teadlikult, olgu selleks siis MT loodud väljundi tagantjärele redigeerimine¹⁰⁰ või lihtsalt sellest inspiratsiooni ammutamine. See kinnitab Cadwell jt varasemaid järeldusi. (2016), kes leidis, et tõlkijad, kes võtsid MT oma töövoos, kaldusid nägema tehnoloogiat kui kasulikku ja suutvat oma vajadusi rahuldada.

On mitmeid praktilisi juhtumeid seoses Malta taotlustega ELi institutsioonilises kontekstis ja algatusi Malta tulevase arengu toetamiseks. Esimene neist on Euroopa ühtne patent. **Euroopa ühtne patent** on väga õpetlik, et alustada arutelu kõrgekvaliteedilise masintõlke laiema kasutamise vajaduse üle. Euroopa ühtne patent on kogu ELi hõlmav süsteem, mis võimaldab kodanikel taotleda ühtset patenti, mis kehtib samaaegselt kõigis algatuse ratifitseerinud riikides. Kuigi see ei asenda registreerimist riiklikul tasandil, nõuab ühtne patent muu hulgas ühtset pikendamislõivu, ühtset kaitset ja ühtset kohut (ühtne patendikohus), kes teeb otsuse patendiasjade kohta. Algselt kavatseti see kasutusele võtta 2018. aastal, kuid seda on mitmel õiguslikul põhjusel mitu korda edasi lükatud ja see peaks praegu jõustuma 2022. aastal. Ühtse patendi üks põhipunkte on see, et taotlusi saab esitada inglise, prantsuse või saksa keeles, mis on Euroopa Patendiameti ametlikud keeled, ning täiendavat tõlget ei nõuta. Nõukogu määruse nr 1260/2012 kohaselt peaks ühtse mõjuga Euroopa patentide tõlkimise korraldus olema lihtne ja

96 Kirjalik küsimus E-3436/10, mille on esitanud Evelyn Regner (S&D) komisjonile (saksa keeles). Saadaval siin: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-7-2010-3436_DE.html

97 Direktiiv 2003/98/EÜ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003L0098>.

98 Vastus küsimusele E-3436/10, mille pr Kroes esitas komisjoni nimel (saksa keeles): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-7-2010-3436-ASW_DE.html

99 Lühidalt öeldes, kui teised peadirektoraadid saavad kirjaliku tõlke taotluse kirjaliku tõlke peadirektoraadile, menetleb seda kõigepealt MT süsteem ja seejärel saadetakse see tõlkejuhile, kes suunab selle ümber tõlkijatele. Viimane võib otsustada pärast MT väljundi redigeerimist või taaskäivitada kriimustustest.

100 Järeloimetamine on protsess, mille käigus inimese tõlkija muudab masintõlgitud teksti, et parandada selle kvaliteeti. Me saame eristada „kerget“ järeloimetamist, kus muudatuste eesmärk on ainult muuta MT-väljund arusaadavaks, ja „täielikku“ järeloimetamist, milles tõlkija eesmärk on muuta see ka stilistiliselt sobivaks ja võrdsustada inimtõlgitud tekstiga.

kulutõhus, kuid samal ajal peaks see „tagama õiguskindluse ja stimuleerima innovatsiooni“ (Euroopa Ülemkogu, 2012). Määruses on sätestatud, et masintõlge võib oluliselt toetada teadmiste levikut. Nõukogu näib siiski olevat teadlik sellest, et vähemalt määruse koostamise ajal ei olnud MT süsteemid täiesti usaldusväärne vahend. Tõepoolest, määruses sätestatakse ka, et „sellised masintõlged peaksid olema mõeldud üksnes teavitamise eesmärgil ja neil ei tohiks olla õiguslikke tagajärgi“.

Määruses on sätestatud, et tõlgete rahaline koormus lasub kodanikel. Nõue, et taotlused tuleb esitada inglise, prantsuse või saksa keeles, tähendab, et muu emakeelega taotlejad peaksid kandma tõlkekulud (Gazzola, 2015). Lisaks on määruses sätestatud, et „ühtse mõjuga Euroopa patenti käsitleva vaidluse korral on õigustatud nõue, et patendiomanik peab väidetava rikkuja taotlusel esitama patendi täieliku tõlke“ ja et seda tõlget „ei tohiks teha automatiseeritud vahenditega ja see tuleks esitada patendiomaniku kulul.“ Paljudel muudel asjaoludel palutakse taotlejatel esitada patendi täielik tõlge inglise keelde,¹⁰¹ mis nõukogu sõnul „on keel, mida tavaliselt kasutatakse rahvusvahelistes tehnoloogilistes teadusuuringutes ja väljaannetes“. Tuleb siiski märkida, et neid tingimusi kohaldatakse ainult üleminekuperioodil, mis on ebamääraselt määratletud kui „kõrgekvaliteediliste masintõlke süsteem kõikidesse liidu ametlikesse keeltesse“ või igal juhul mitte kauem kui 12 aastat alates määruse kohaldamise kuupäevast (2014. aasta jaanuar).

Teine näide Malta rakendamisest on **Euroopa keeleressursside koordineerimine**. Valge raamatu kohaselt¹⁰² on Euroopa keeleressursside koordineerimine (ELRC) komisjoni poolt 2015. aastal käivitatud koostööalgatus, mille eesmärk on koguda vahendeid, et toetada keeletehnoloogiate arendamist kõigis Euroopa ametlikes keeltes, samuti Norra Bokmål, Norra Nynorsk ja islandi keel (Euroopa keeleressursside koordineerimine, 2019). Algatuse eesmärk on aidata kaasa masintõlke arendamisele, alustades tõdemusest, et keelebarjäärid võivad takistada ideede, teadmiste, kaubanduse, inimeste ja kommunikatsiooni vaba liikumist. Kuigi esimestes etappides oli ELRC ainus eesmärk toetada MT@ECi koolitust (hiljem eTranslation), toetab see nüüd MT üldist arengut, jagades rohkem kui 80 % keeleressurssidest, mis on kogutud laiema avalikkusega MT teadusuuringute ja ärirakenduste jaoks, avalikusse andmekogusse nimega ELRC-SHARE.¹⁰³

ELRC on hiljuti edendanud COVID-19 mitmekeelsele teabele juurdepääsu (MLIA) algatust, mida juhib kommunikatsiooni peadirektoraat koos kirjaliku tõlke peadirektoraadi ja erinevate keeletehnoloogiaga seotud kogukondadega, et parandada teabevahetust viiruse kohta kõigis ELi keeltes.¹⁰⁴ Eesmärk on teha teave üldsusele kättesaadavamaks ning toetada teadlasi ja meditsiinitöötajaid, olenemata teabe allika keelest. Eelkõige on ELRC oma andmekogumistegevuse ümber suunanud, et keskenduda konkreetsetele COVID-19ga seotud mitmekeelsetele ressurssidele. ELRC hoidlas on nüüd rohkem kui 260 sellist keeleressurssi, näiteks mitmekeelsed andmed Euroopa vaktsineerimisteabe portaalist, mis kõik on olulised mitmekeelse semantilise otsingu ja masintõlke optimeerimiseks. Keeleressursside rohkus aitab nii asjakohast teavet tuvastada ja kategoriseerida ning seda täpsemalt tõlkida.

Lõpetuseks tasub mainida **NMT süsteemide kogemusi Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Eesti ja Bulgaaria jaoks**. Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariikide Eesti ja Bulgaaria (vastavalt 2017. ja 2018. aasta teisel poolaastal) oli tehisintellektil põhinev tõlkesüsteem, mille töötas spetsiaalselt välja eraettevõtte, kes kasutas komisjoni eTranslationi süsteemi. NMT süsteemi kasutajad olid ELi nõukogu eesistujariigi töötajad, eesistujariigi avaliku sektori tõlkijad, ELi delegaadid ja üritusi kajastavad rahvusvahelised ajakirjanikud (Pinnis ja Kalnis, 2018). Süsteem oli

101 Täpsemalt on määruses sätestatud, et tõlged tuleks teha inglise keelde, kui esialgne taotlus on prantsuse või saksa keeles, või mis tahes ELi ametlikku keelde, kui esialgne taotlus on inglise keeles.

102 ELRC: <https://www.lr-coordination.eu/>.

103 ELRC-SHARE hoidla: <https://www.elrc-share.eu/>.

104 MLIA: <http://eval.covid19-mlia.eu/>.

Euroopa Liidu lähenemisviis mitmekeelsusele oma teabevahetuspoliitikas

spetsiaalselt koolitatud bulgaaria ja eesti keeles. Seda kasutati enamasti tekstilõikude, dokumentide ja veebisaitide tõlkimiseks, kasutades reageerivat veebitõlke veebisaiti ja CAT-i tööriista pluginat. Süsteem integreeriti eesistujariikide ametlikesse veebisaitidesse. Eesmärk oli anda ELi delegaatidele, ajakirjanikele ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi küllastajatele võimalus automaatselt tõlkida tekste, dokumente ja veebisaitide inglise, bulgaaria, saksa, prantsuse ja eesti vahel.

Uuringus hinnatakse ELi lähenemisviisi mitmekeelsusele oma kommunikatsioonipoliitika. Mitmekeelsuse kohustuste ning ELi institutsioonide, organite ja asutuste keelerežiimide ja -tavade järgimise uurimiseks kasutatakse uuenduslikke segameetodeid, eelkõige ELi veebisaitidel. Uuritakse ka EL 27 elanike keeleoskuse sobivust. Esitatakse poliitikasoovitused ELi kommunikatsioonipoliitika läbipaistvuse ja juurdepääsetavuse suurendamiseks, võttes arvesse teostatavuspiiranguid.

PE 699.648

IP/B/CULT/IC/2021–021

Prindi	ISBN	978–92–846–9466–2	doi:10.2861/641182	QA-07–22–359-EN-C
Prindi	ISBN	978–92–846–9467–9	doi:10.2861/049142	QA-07–22–359-EN-N